

המפלגה הקומוניסטית הישראלית

הוועידה ה־19

חיפה ונצרת, 11-14 בפברואר 1981

סדר היום של הוועידה ה-19

חיפה ונצרת, 11-14 בפברואר 1981

1. דין-וחשבון של הוועד המרכזי
2. דין-וחשבון של ועדת הביקורת המרכזית
3. דיון וקבלת החלטות
4. בחירת הוועד המרכזי וועדת ביקורת המרכזית

19th CONGRESS COMMUNIST PARTY OF ISRAEL Haifa and Nazareth, 11—14.2.1981

1. Report of the Central Committee (delivered by Comrade Meir VILNER)
2. Report of the Central Control Commission (delivered by Comrade Wolf EHRlich)
3. Discussion and Resolutions
4. Elections of the Central Committee and the Central Control Commission

התוכן:

עמוד

7	1. מבוא
8	2. מהלך הוועידה
15	3. ת' טובי: דברי פתיחה
21	4. מ' וילנר: דין-וחשבון של הוועד המרכזי
	1. במאבק למדיניות ישראלית חדשה
24	2. החמרת המצב הבינלאומי
27	3. ההתפתחות במזרח התיכון
29	4. תנועת השחרור הלאומי הפלשתינאית
31	5. הדיכוי והמאבק בשטחים הכבושים
32	6. תוכניתנו לשלום צודק, כולל ויציב
36	7. להגנת החירויות הדמוקרטיות ולהדיפת סכנת הפאשיזם
38	8. המשבר הכלכלי והחברתי ומאבקי העובדים
42	9. במאבק באפליה העדתית
44	10. במאבק לשוויון הזכויות של האוכלוסייה הערבית
	11. מפלגתנו הקומוניסטית הישראלית והתנועה
47	הקומוניסטית הבינלאומית
48	12. המפלגה
53	5. ו' ארליך: דין-וחשבון של ועדת הביקורת המרכזית
67	6. מ' וילנר: דברי סיכום
79	7. י' אירגה: דין-וחשבון של ועדת המנדטים
80	8. החלטות הוועידה ה-19
	1. אישור הדו"ח של הוועד המרכזי
	2. אישור הדו"ח של ועדת הביקורת המרכזית
	3. אישור התיקונים לתקנון המפלגה
	4. אישור ראשי הפרקים
	5. השלום הישראלי-הפלשתינאי הוא המוצא! החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון היא הדרך!
81	6. קריאת הוועידה לבוחרים
82	7. לליכוד כל הכוחות הדמוקרטיים במאבק בסכנת הפאשיזם
83	8. קריאה להצטרפות למפלגה הקומוניסטית הישראלית
	9. לסולידריות עם העם הערבי הפלשתינאי בגדה המערבית
84	וברצועת עזה
	10. הוקעת התנקשות הדמים בסטודנטים הערביים בטכניון
	11. לסולידריות עם הלוחמים למען שחרור לאומי וקידמה

85	ועם קורבנות הפאשיזם
86	12. ישוחרר סרבן השירות בשטחים, גדי אלגזי
	13. ישוחררו ממעצר האסירים הערביים-הדרוזיים, המתנגדים לשירות-חובה!
87	14. לא ליוקר, לא לאבטלה, לא לחוקים האנטי-פועליים!
88	9. ראשי הפרקים לוועידה, כפי שאושרו בוועידה הקדמה
89	1. ההתפתחות הבינלאומית
98	2. ההתפתחות במזרח התיכון
113	3. הדיכוי והמאבק בשטחים הכבושים
121	4. מדיניות-החוץ הישראלית הרשמית
	א. יחסי ישראל-ארה"ב או המדיניות של "חרב להשכיר"
124	ב. יחסי ישראל-ברית-המועצות
127	5. סכנת הנשק האטומי במזרח התיכון
	6. למען שלום כולל וצודק, למען חזית שלום ודמוקרטיה רחבה ביותר
130	א. תוכנית השלום
133	ב. חזית השלום
136	ג. החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון
139	7. המצב הפנימי בישראל
	א. המפה הפוליטית
143	ב. סכנת הפאשיזם בישראל
148	ג. במאבק לשוויון זכויות האשה
150	8. המשבר הכלכלי והחברתי
163	9. האוכלוסייה הערבית בישראל
170	10. האפליה העדתית ושורשיה המעמדיים
	11. המפלגה הקומוניסטית הישראלית והתנועה הקומוניסטית הבינלאומית
172	12. המפלגה
178	10. תקנון המפלגה, כפי שאושר בוועידה
196	11. ברכות מחוץ-לארץ
214	12. הרכב המוסדות המרכזיים של המפלגה שנבחרו בוועידה ה-19
215	

מבוא

הוועידה ה-19 של המפלגה הקומוניסטית הישראלית תרמה רבות להתפתחותה הרעיונית והפוליטית, להבהרת קווי-היסוד של האסטרטגיה והטקטיקה שלה.

הוועידה ה-19 ביצרה את אחדותה היהודית-הערבית, את מהותה האינטר-נציונליסטית, המארקסיסטית-הלנינית של המפלגה הקומוניסטית הישראלית. הוועידה ה-19 סיכמה את ההתפתחות החדשה בישראל, במזרח-התיכון ובזירה הבינלאומית, התוותה תוכניות לכינון שלום כולל, צודק ויציב באזורנו ולפתרון הבעיות הכלכליות והחברתיות של ישראל.

הוועידה ה-19 סיכמה את הנסיון של החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון, שהוקמה בעקבות יוזמתה של הוועידה ה-18, והתוותה דרכים לחיזוקה ול-הרחבתה.

הוועידה ה-19 נתנה ביטוי מרשים לסולידריות הבינלאומית של המפלגות הקומוניסטיות והפועליות האחרות — ובראשן המפלגה הקומוניסטית של ברית-המועצות — עם מאבקה ודרכה של המפלגה הקומוניסטית הישראלית. הוועידה ה-19 תיתה מיפגן סולידריות של המפלגות הקומוניסטיות של הארצות הערביות עם מאבקה ומדיניותה של המפלגה הקומוניסטית הישראלית, עם מאבקה נגד הכיבוש ובעד שלום כולל, צודק ויציב על בסיס כיבוד הזכויות של שני העמים — עם ישראל והעם הערבי הפלשתינאי; עם מאבקה של מפלגתנו להגנת החירויות הדמוקרטיות ולשוויון-זכויות ונגד סכנת ה-פאשיזם.

הוועידה ה-19 נתנה למפלגה הקומוניסטית הישראלית ולכל כוחות השלום והקידמה בישראל, יהודים וערבים, נשק רעיוני ופוליטי רב-חשיבות. תפקידם של כל מוסדות וחברי המפלגה ללמוד וללמד את החלטות הוועידה ה-19, את ראשי-הפרקים, את הדין-וחשבון של הוועד המרכזי ואת כל החומר הרעיוני, הפוליטי והארגוני, שאושר בוועידה ה-19.

המפלגה הקומוניסטית הישראלית, מחזקת ומלוכדת עוד יותר כתוצאה מהוועידה ה-19, תפעל להרחבת שורותיה, תעמיק את החינוך הרעיוני-הפוליטי של חברי ואוהדי המפלגה, תלכד את מירב הכוחות הציבוריים, היהודיים והערביים, למאבק מוגבר למען שלום ודמוקרטיה, למען האינטרסים והזכויות של העובדים, למען שוויון-זכויות לאומי ועדתי, למען עתידם המאושר של שני עמינו.

מהלך הוועידה

ערב הפתיחה — 11.2.1981

רוממות-רוח, שמחה נרגשת של יום חג שררו בוועידתם של הקומוניסטים הישראליים, יהודים וערבים, הנושאים בגאווה ובמסירות את דגל השוויון והאחוה של שני עמי הארץ, את דגל התקווה, האמונה והמאבק למען חיים חדשים, טובים יותר.

אופיה האינטרנציונליסטי של המפלגה הקומוניסטית הישראלית קיבל ממד בעל משקל מיוחד עם השתתפותן של 20 משלחות של מפלגות-אחיות מרחבי העולם, וכן משלחת מטעם „בעיות השלום והסוציאליזם“, בטאונה של התנועה הקומוניסטית והפועלית הבינלאומית — שביטאו בדבריהן את האחוה האיתנה ואת הסולידריות של התנועה כולה.

אולם „שביט“ בחיפה מלא עד אפס מקום בערב הפתיחה: צירי הוועידה, אורחים מהארץ ומחו"ל, נציגי כלי התקשורת המקומיים והזרים.

בין האורחים מהארץ ראש עיריית חיפה אריה גוראל; מתי פלד (של"י); ח"כ סעדיה מרציאנו, דן וישניצר (מפ"ם), הסופר מרדכי אבי-שואל, נשיא הליגה להגנת זכויות האדם והאזרח; פרופ' ישרחק שחק, יו"ר הליגה; שגריר רומניה בישראל, קונסטנטין ואסיליו.

על הבימה מבנה ענק — סמל הוועידה ה-19 בצורת עמודי-אודם, שאליהם צמודים פטיש ומגל זהובים, וכל זה על רקע תכלת העוטף את הבימה כולה. בצדי הבימה מוארים באור עז דגל הוועד המרכזי של המפלגה, דגלי המעמד והמדינה, כשבצדם זרי פרחים עתירי גוונים.

בשני צדי האולם פרושות סיסמאות הוועידה בעברית ובערבית: „לאחדות במאבק נגד הכיבוש וסכנת הפאשיזם, לשלום צודק, לדמוקרטיה, לשוויון זכויות ולהגנת ענייני העובדים!“

צלילי שירים מהפכניים הנשמעים בחלל האולם מגבירים את תחושת החג. תשואות נלהבות מקדמות את פני חברי המוסדות המרכזיים של המפלגה וראשי המשלחות האורחות בעלותם על הבימה.

תופיק טובי, סגן המזכיר הכללי, פתח את הוועידה ונשא דברי פתיחה. מאיר וילנר, המזכיר הכללי, הביא את דו"ח הוועד המרכזי. דבריהם נשמעו בדריכות ונתקבלו בתשואות.

רשות הדיבור ניתנת עתה לדור ההמשך של המפלגה. חברות וחברי ברית הנוער הקומוניסטי הישראלי זורמים במעברים לתוך האולם לקול הלם התופים ומחיאיות-הכפיים של הקהל הקם כולו על רגליו, כשהם נושאים ים של דגלים. הח' מוחמד נפאע, מרכז מזכירות בנק"י, מביא את ברכת התנועה ומגיש את מתנתה המלהיבה — מאתיים וחמישים חברי בנק"י, שהצטרפו לאחרונה כחברים חדשים למפלגה.

היו"ר הח' ת. טובי עונה על הברכה והמתנה בהתרגשות: „אתם מפלסים דרך חדשה של תקווה לנוער הישראלי!"

השמחה וההתרגשות ממשיכות ואף מוסיפות לגאות לשמע ברכות המפלגות הערביות האחיות — המפלגה הקומוניסטית הירדנית והארגון הקומוניסטי הפלש-תינאי בגדה וברצועה; לשמע ברכת גיבור המאבק בכיבוש ולשלום צודק, בסאם שקעה, ראש עיריית שכם ולשמע ברכותיהם של עורכי העתונים הערביים הפטריטיים מירושלים הערבית, שנמנע מהם מלהגיע לוועידה, מאחר ששלטון הכיבוש ממשיך לרתקם למקום מגוריהם, כדי לנסות להשתיק את קולם.

הח' ת. טובי שולח בשם באי הוועידה ברכות-אחים חמות למברכים ומחאות למרתקים וקורא בשם הוועידה לביטול צווי-הריתוק.

המושב השני — 12.2.1981, בבוקר

הח' עוזי בורשטיין פותח את המושב בהביאו את רשימת מומלצי הוועד המרכזי, 44 במספר, למעמד של ציר בדעה מכרעת. הוועידה מאשרת אותם ללא מתנגדים.

הח' אמיל חביבי מביא את הצעת תקנון הוועידה והיא מתקבלת פה אחד. לאחר מכן נבחרות פה-אחד:

א. נשיאות הוועידה בת 43 חברים — אבו-עיטה עבד אל-חמיד, אונגר יהודה, אירגה יהושע, אלגזי מרים, אלטמן קלמן, אל-קאסם סלים, ארליך וולף, בורשטיין דוד (עוזי), ג'ובראן סאלם, גו'נסקי יורם, גו'נסקי תמר, גונן בנימין, ג'רג'ורה מונעם, וילנר מאיר, זיאד תופיק, זיסר משה, זליג אברהם, חביב גסאן, חביבי אמיל, חנין דוד (סשה) — יו"ר, טובי ג'ורג', טובי תופיק, כורי סמירה, כורי רמזי, כליפה מנשה, כמיס סליבה, כנענה אסעד יוסוף, כרכבי זאהי, לבנבראון אברהם, לברכט הנס, לוביץ' רות, לנגר פליציה, מאליק איברהים, מוסא ג'מאל, מורקוס נימר, מיכאלי גבריאל, מלמד אברהם, נקארה חנא, עאשור עלי, פיינהויז פנינה, שביטה גאזי, שלום שמואל, תומא אמיל.

ב. הוועדה המתמדת, בת 29 חברים — אונגר יהודה, אלטמן קלמן, אל-קאסם סלים, ארליך וולף, בורשטיין דוד (עוזי), ג'ובראן סאלם, גו'נסקי יורם, גו'נסקי תמר, גונן בנימין, וילנר מאיר, זיאד תופיק, זיסר משה, חביב גסאן, חביבי אמיל — יו"ר, חנין דוד (סשה), טובי ג'ורג', טובי תופיק, כמיס סליבה, כרכבי זאהי, לבנבראון אברהם, לוביץ' רות, לנגר פליציה, מאליק איברהים, מוסא ג'מאל, מורקוס נימר, מלמד אברהם, עאשור עלי, שביטה גאזי, תומא אמיל.

ג. ועדת המנדטים, בת 12 חברים — אבו-עיטה עבד-אל חמיד, אירגה יהושע — יו"ר, אליעזר נסים, אשכנזי דוד, כורי סמירה, כליפה מנשה, לברכט הנס, מיכאלי גבריאל, נאיף סלים, נעמנה פאדל, נפאע מוחמד, קצב מרדכי.

ד. ועדת הערעורים בת 12 חברים — גטאס כאמל, גלילי מרים, ג'רג'ורה מונעם, זליג אברהם, טובי שפיק, כורי רמזי (יו"ר), כנענה אסעד יוסף, מנדל שמואל, סבאג' יוסוף, קצב אפרים, שאקר עאזם, שלום שמואל.

בהמשך המושב מסר הח' וולף ארליך, יו"ר ועדת הביקורת המרכזית, את דו"ח הוועדה לוועידה.

לאחר מכן החל הדיון הכללי. במושב זה נשאו את דברם החברים: זאהי כרכבי (חיפה), תמר גוז'נסקי (בת-ים), מוריד פאריד מחמוד (אום-אל-פחם), סלים אל-קאסם (נצרת).

המושב השלישי — 12.2.1981, לפני הצהריים

יו"ר המושב היה החבר מנשה כליפה.
בדיון השתתפו החברים: משה זיסר (חולון), נאג'יבה גטאס (ראמה), עבד אל-חמיד אבו-עיטה (טייבה), תופיק כנאעני (עראבה), אברהם זליג (רחובות), נימר מורקוס (כפר יאסיף), חייאל עמית (ירושלים), מוחמד עלי טהה (כבול), נסים אליעזר (פתח-תקווה) ויהושע אירגה (פתח-תקווה).

המושב הרביעי — 12.2.1981, אחרי הצהריים

המושב התנהל בראשותו של החבר גאזי שביטה.
בדיון השתתפו החברים: ג'מאל זחאלקה (כפר קרע), ירון בקר (בני ברק), עאדל אבו-אל-הייגא (טמרה), עוזי בורשטיין (רמת גן), ג'מאל מוסא (עכו), מנשה כליפה (בני-ברק), עבד אל-קאדר דאתר (טייבה), רות לוין (ת"א), סאלם ג'ובראן (נצרת), רות לוביץ' (ת"א), עזמי בישראל (נצרת), סטודנט בגרמניה הדמוקרטית, דורון וילנר (ת"א), אליאס אבו-עוקצה (מעליה), דב חנינן (ירוש-לים), סמיה גאנדרה (נצרת), אודט נימר (נצרת), רמזי כורי (עכו), אמינה מחמוד (אום-אל-פחם), ציפורה טובי-שרוני (חיפה), זיאד מוסא (עכו), אנשל ברנשטיין (רמת-גן), עבדל עזיז דראושה (איקסל, סטודנט בבולגריה), פליציה לנגר (רמת-גן), מחמוד קאסם מחמיד (אום-אל-פחם) ואיבן ברי שחדה (ב"ש).
במושב זה קרא היו"ר את ברכת הסטודנט ברכאט אל-חאג' שנפצע על-ידי פאשיסטים בהתפרצותם הבריונית אל מעונות הסטודנטים בחיפה ב-11.2. כמו-כן בירכו ח"כ צ'רלי ביטון בשם הפנתרים השחורים ומוחמד זידאן. בשם ראשי הרשויות המקומיות הערביות שבחזית.
נציגי מחוז ת"א-יפו הגישו לוועידה מתנה, את הפסל „הפלשת'נאי", פרי עבודתו של הח' בנימין שניצר, המוקדשת למאבק בשטחים הכבושים.

המושב החמישי — 12.2.1981, בערב

יו"ר המושב היה החבר ג'מאל מוסא.
השתתפו בדיון החברים: סמירה כורי (נצרת), בנימין שניצר (ת"א), מופיד סידאוי (ערערה) ובנימין גונן (חיפה).
כאשר בישר יו"ר המושב, הח' ג'מאל מוסא, כי משלחת המפלגה הקומוניסטית של ברית-המועצות תברך, הדהדו באולם הקריאות הספונטניות: „ידידות ישראל—ברית-המועצות!" בירך ראש המשלחת, הח' ולאדימיר באזובסקי. בסיום דבריו מסר לוועידה שי — פסל של הפסל הסובייטי הנודע, ייבגני ווצ'טיץ': „וכיתתו חרבותם לאתים". קהל הצירים והאורחים הודה בתשואות נלהבות. באותו ערב השמיעו עוד ברכות המשלחות האחיות של המפלגה הקומו-ניסטית הצרפתית — ראש המשלחת, הח' גי בס, שמסר גם מתנה — ציור של

פיקאסו: יונת השלום על שברי כלי-נשק; מפלגת האחדות הסוציאליסטית של גרמניה — ראש המשלחת, הח' ברנהארד קוואנדט, שמסר מתנה — שטיח קיר עם דיוקנו של וילהלם פיק, נשיאה הראשון של דד"ר; המפלגה הקומוניסטית הרומנית — ראש המשלחת, הח' מיכאי גרה; המפלגה הקומוניסטית של קובה — ראש המשלחת, הח' ריאמונדו אספינוסה אגוילרה, שמסר גם מתנה — דגל מפלגתו; המפלגה הקומוניסטית האיטלקית — ראש המשלחת, הח' ג'וליאנו פרוקאצי; המפלגה הקומוניסטית הבולגרית — ראש המשלחת, הח' דימיטר דימיטרוב, שהגיש שי — את הפסל של המנהיג הדגול גיורגי דימיטרוב.

המושב השישי — 13.2.1981, בבוקר

יו"ר המושב היה החבר סאלים אל-קאסם. השתתפו בדיון החברים: אילנה בקאל (ת"א), סעיד באדר (טורעאן), סמיח אל-קאסם (ראמה), אחמד חוסרי (רינה), דוד חנינן (ת"א), אחמד אל חאג' (כאוכב), סלוואדור כהן (חיפה), סלמן נטור (דלית אל כרמל), מרים אלגזי (ר"ג), שקראה גם את דברי החבר יוסי אלגזי. במושב זה בירכו נציג המפלגה הקומוניסטית הבריטית, הח' ג'רי כהן וראש המשלחת של המפלגה הקומוניסטית הצ'כוסלובקית, הח' פראנטישק קובש.

המושב השביעי — 13.2.1981, לפני הצהריים

יו"ר המושב היה החבר אברהם זליג. במושב זה נשאו את דברם החברים: עיסם מכול (חיפה), שמואל שלום (בני-ברק), אברהם רורליך (חיפה), משה ברזילי (רמת-גן), תאבת אבו-ראס (באר-שבע), אירנה לוינהוף (ת"א), גאסאן חביב (נצרת) ואמיל תומא (חיפה). במושב זה בירכו את הוועידה ראש משלחת המפלגה המהפכנית-העממית המונגולית, הח' צנדין נאמסראי, שהגיש גם מתנה — שטיח קיר ברוח הפולקלור המונגולי, נציג המפלגה הקומוניסטית היפאנית, הח' טומוקאזו שיראי ונציג המפלגה הקומוניסטית ההולנדית, הח' ברנד ואן דה בו.

המושב השמיני — 13.2.1981, אחרי הצהריים

יו"ר המושב היתה החברה תמר גוז'נסקי. במושב זה נשאו את דברם החברים: זיין אל-דין עבאס (חיפה), ראוד גטאס (ראמה, סטודנט בברה"מ), מוחמד ברקה (שפרעם), נזיר מוז'לי (נצרת), באסם גטאס (ראמה), מחמוד מטאני (קלנסואה, סטודנט בצ'סס"ר) תופיק זיאד (נצרת), סליבה כמיס (חיפה), מחמוד אבו-אצבע (טייבה), פאוזי חטיב (כפר יאסיף, סטודנט ברומניה). יו"ר המושב, הח' תמר גוז'נסקי, קראה רשימה ארוכה-ארוכה של מפלגות-אחיות מרחבי העולם ששלחו את ברכותיהן לוועידה. נקראה ברכתו של ח"כ חנא מויס, יו"ר ועד הרשויות המקומיות הערביות, שנכח בערב הפתיחה, אולם בגלל מחלתו נבצר ממנו להשמיע את ברכתו בעצמו. צויינו גם ברכותיהם של הנהלת של"י, שס"י, חזית שמאל, ועד היוזמה

הדרוזי, איגוד האקדמאים בנצרת, ברית השמאל הציוני הסוציאליסטי; תנועת הידידות ישראל—ברית-המועצות; האיגוד הישראלי של הלוחמים האנטי-פאשיסטיים וקורבנות הנאציזם; תנועת נשים דמוקרטיות בישראל; ברכות מ-20 מקומות עבודה, מועדי תלמידים רבים, מ-20 קבוצות ספורט (כדורגל) ואמנות (להקות).

הח' מאיכאי קורנידס, ראש משלחת מפלגת הפועלים הסוציאליסטית ההונגרית, בירך את הוועידה ומסר את מתנת המפלגה-האחות — אגרטל אמנותי. לאחר-מכן בירכו ראש המשלחת של המפלגה הקומוניסטית היוונית הח' 'מאמא-ציס תאיקיס וראש המשלחת של מפלגת העם העובד המתקדמת של קפריסין — הח' דוניס כריסטופיניס.

בשם החזית הדמוקרטית בנצרת בירך חבר הנהלת החזית ראמזי ג'ריסי. נציג המפלגה הקומוניסטית הקנדית, הח' פיטר בויצ'וק. הביא ברכה כפולה — בשם מפלגתו ובשם מערכת כתב-העת של התנועה הקומוניסטית והפועלית הבינלאומית, „בעיות השלום והסוציאליזם“. הח' יהושע אירגה, יו"ר ועדת המנדטים מסר את דו"ח הוועדה לוועידה. הח' הרברט שטיפפטר, בירך את הוועידה בשם המפלגה הקומוניסטית הגרמנית.

המושב הזה הגיע לשיאו עם ברכת אירגון „בני עמל“. הילדים, יהודים וערבים, ענודים עניבות תכולות המעוטרות בפס אדום, שטפו את האולם מכל עבריו, כשהם מנופפים בפרחים. הנשיאות הפכה חיש-קל לצבעונית, כשהילדים כורכים סביב כל צוואר את העניבות. הקהל פתח בשיר „בני-עמל“. הקהל עודנו נרגש והנה פורחים בחלל בלונים ססגוניים עם סמל הוועידה ושובלי-סרטים, וזרי-ציפורן צבעוניים מתעופפים לעברו.

הילד יובל מבת-ים, והילדה עביר מחיפה בירכו בשם אירגון „בני-עמל“, בעברית ובערבית. ...ושוב — שירה ספונטנית — שיר הנוער הדמוקרטי בעברית, בערבית ובעוד שפות של האורחים.

הח' רמזי כורי מביא את סיכומי ועדת הערעורים. ההצעה להעביר אותם להכרעת המוסדות המרכזיים החדשים מתאשרת ברוב קולות וב-5 נמנעים.

אבל על מותו של ח"כ חנא מויס

השעה 17.45. לפתע עולה על דוכן הנואמים החבר מאיר וילנר ומודיע על מותו של ח"כ חנא מויס, מראשי החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון. אחרי דברי הספד קצרים מביעה הוועידה את השתתפותה באבל הכבד. מוכרז על הפסקת הישיבה.

★

עם התחדש הישיבה בשעה 18.10 נושאים את דברם החברים: בישרה ג'יבראיל (תרשיחא), משה בן-חורין (ת"א), גאזי שביטה (טירה), עלי חוסיין (דיר חנא), תופיק דגש (דיר חנא) וג'ורג' טובי (חיפה) — חותם את רשימת המתווכחים.

4 חברים נוספים : זקוט נאסר (רמלה), סלמן נעים (ירושלים), רינה ברזילי (רמת-גן) ואל עוברתה חיינ (באר-שבע) מסרו את דבריהם בכתב. במושב זה בירך נציג המפלגה הקומוניסטית של צ"לה, הח' סרחיו איבנס. „צ"לה — כן, פאשיזם — לא!“ הדדה קריאת כל הקהל לאות הזדהות עם מאבקם של הקומוניסטים ושל כל הדמוקרטים בצ"לה נגד החונטה הפאשיסטית הרצחנית.

המושב התשיעי — 13.2.1981, בערב

במושב זה ישב-ראש החבר זאהי כרכבי. המושב נפתח בברכת הח' רישארד ווינה, ראש המשלחת של מפלגת הפועלים המאוחדת הפולנית, אשר משתתפי הוועידה ציפו לה בדריכות רבה. „אנחנו נעמוד על משמר המהפכה הסוציאליסטית בפולין!“ — הבטיח האורח לקול התשואות החמות והממושכות של הקהל. משלחתו מסרה לוועידה אגרטל מזכוכית גביש.

הח' אמיל חביבי, יו"ר הוועדה המתמדת, מסר את סיכומי הוועדה, בצינו את ההשתתפות הרחבה והאקטיבית של הצירים בעבודת הוועידה. הוא ציין גם את הדיונים הנרחבים שנערכו באירגוני המפלגה על ראשי-הפרקים לקראת הוועידה ואת ההצעות הרבות שהועלו בהם והן הובאו בחשבון בדו"ח הוועד המרכזי.

הח' חביבי מסר שבדיון בוועידה השתתפו 77 צירים ועשרות הצעות החלטה ותיקונים הוגשו לוועידה. הוא סיכם בגאווה מוצדקת: „מפלגתנו הוכיחה, שהיא הדמוקרטית ביותר בישראל!“

הח' מאיר וילנר נשא נאום סיכום של הוועידה והשיב למתווכחים. לאחר מכן המשיך היו"ר בקריאת זרם הברכות: מכתבם של 21 אסירים פלשתינאיים המברכים את הוועידה, מודים לעו"ד פליציה לנר על עזרתה הגדולה בעניינם ומוחים על התנאים הבלתי-אנושיים בבית-הכלא בהם הם נתונים; ברכת מפלגת האוונגרד האלג'ירית: ברכת המפלגה הדמוקרטית העמ' מית של אפגניסטן, המבשרת — לקול תשואות רמות — כי הכוחות המהפכניים האפגניים הצליחו לגייס את העם האפגני לצידם.

הח' וולף ארליך, יו"ר ועדת המשנה לשינויים בתקנון, מדווח על ההתעניינות הגדולה של צירי הוועידה בהצעות לשינויים בתקנון המפלגה: הוגשו כ-24 הצעות, שחלקן אושרו ע"י ועדת התקנון. מליאת הוועידה אישרה פה-אחד את התקנון על תיקוניו.

המושב הסתיים בקבלת ההחלטות: ההחלטות שהוצעו ע"י הוועדה המתמדת והחלטה נוספת שהוצעה על-ידי הצירים — אושרו פה אחד.

המושב העשירי — 14.2.1981

המושב ה-10 של הוועידה, בשבת, 14.2, הוקדש לבחירת המוסדות המרכזיים של המפלגה ומשום כך היה סגור. מושב זה התקיים בנצרת והיו"ר היה הח' דוד (סשה) חיגין.

בשם ועדת-המישנה של ועדת-המנדטים לנושא הבחירות הגיש דו"ח הח' גאזי שביטה. לאחר דיון על ההצעות, נבחרה ועדת בחירות בת 12 חברים ובראשה הח' עיסא חביב.

הבחירות נערכו בשלושה שלבים: חברי ועדת הביקורת המרכזית, חברי הוועד המרכזי והמועמדים לוועד המרכזי. בהפסקות, בין שלב לשלב, בילו הצירים בשירה, כשזמרים מתנדבים נותנים את הטון. במהלך המושב יצאה משלחת המפלגה, בראשותם של הח'כים מאיר וילנר ותופיק זיאד, ללוייתו של ח"כ חנא מויס.

בתום ההצבעות נעל הח' ד. חנין את הוועידה בדברים קצרים, בהם בירך את החברים שנבחרו לתפקידיהם בעלי האחריות הרבה וקרא למפלגה לצאת מהוועידה בתנופה למערכות הבחירות הקרבות. הוועידה ננעלה בשירת „האינטרנציונל“.

קבלת-פנים

במוצ"ש נערכה בבית התרבות בנצרת קבלת-פנים לסיום הוועידה, בה השתתפו החברים שנבחרו למוסדות, החברים שעבדו בהכנתה ובמהלכה של הוועידה, כל המשלחות של המפלגות האחיות ומוזמנים אחרים.

קבלת-הפנים עברה באווירה חברית נעימה, לצלילי תזמורת וקול שירה של מקהלת נוער מנצרת.

דברי פתיחה

של החבר תופיק טובי

צירי הוועידה ה-19, חברים, אורחים נכבדים,
בשם הוועד המרכזי של המפלגה הקומוניסטית הישראלית הנני פותח את
ועידתנו ה-19.

הנני מקדם בברכה את צירי הוועידה, את כל החברים, את חברי ברית
הנוער הקומוניסטי הישראלי, את אורחינו הנכבדים, נציגי מוסדות ואירגונים,
ראשי מועצות מקומיות ונציגי עתונות.

הנני מקדם בברכה את אורחינו הנכבדים, נציגי הכוחות הפטריוטיים
ואנשי הציבור מהשטחים הכבושים. אנו מבקשים, ידידים יקרים, להעביר
באמצעותכם, להמוני העם הערבי הפלשתינאי בשטחים הכבושים את רגשי
הסולידריות העמוקים הבלתי-מעורערים של הקומוניסטים בישראל עם מאבקכם
לשיחרור מעול הכיבוש, לשלום צודק על בסיס הקמתה של המדינה הפלשתינאית
העצמאית בצידה של מדינת ישראל. אנו בטוחים שליל הכיבוש יבוא אל קיצו
ישחרר השלום יפציע בארצנו, רוויית-הדם והדמעות, ושני העמים, העם היהודי
בישראל והעם הערבי הפלשתינאי, יחיו בשלום בשתי מדינותיהם — ישראל
ופלשתינ — זו בצד זו, לרווחתם המשותפת ולעתידם המאושר.

הגנו מקדמים בברכה את אורחינו היקרים — נציגי המפלגות הקומוניסטיות
והפועליות האחרות שכיבדו אותנו בהשתתפותם בוועידתנו:

את משלחת המפלגה הקומוניסטית של ברית-המועצות שבראשה החבר
ולאדימיר ניקולאייביץ' באזובסקי, סגן ראשון של ראש המחלקה הבינלאומית
בוועד המרכזי;

את משלחת המפלגה הקומוניסטית האיטלקית שבראשה החבר ג'וליאנו
פרוקאצ'י, חבר הוועד המרכזי;

את משלחת המפלגה הקומוניסטית הבולגרית שבראשה החבר דימיטר
דימיטרוב, חבר הוועד המרכזי;

את משלחת המפלגה הקומוניסטית של בריטניה הגדולה ובראשה החבר
ג'רי כהן, חבר הלשכה הפוליטית;

את משלחת מפלגת האחדות הסוציאליסטית של גרמניה שבראשה החבר
ברנהארד קוואנדרט, חבר הוועד המרכזי וחבר מועצת המדינה;

את משלחת המפלגה הקומוניסטית של גרמניה הפדרלית שבראשה החבר
ברנהארד שטייפפאטר, חבר הוועד המרכזי ומזכיר ראשון של מחוז בוואריה
הצפונית;

את משלחת המפלגה הקומוניסטית ההולנדית שבראשה החבר ברנד ואן-
דה-בו, חבר הוועד המרכזי;

את משלחת מפלגת הפועלים הסוציאליסטית ההונגרית שבראשה החבר
מיכאלי קורנידס, חבר הוועד המרכזי;

את משלחת המפלגה הקומוניסטית של יוון שבראשה החבר מאמאצ'יס
טאיקיס, חבר הלשכה הפוליטית;

את משלחת המפלגה הקומוניסטית היפאנית שבראשה החבר טומוקאזו שיראי, חבר הלשכה הפוליטית;

את משלחת המפלגה המהפכנית העממית המונגולית שבראשה החבר צנצ'ין נאמפראי, חבר הוועד המרכזי ועורך ראשי של בטאון המפלגה „אוזאן“;

את משלחת מפלגת הפועלים המאוחדת הפולנית שבראשה החבר רישארד ווינה;

את משלחת המפלגה הקומוניסטית של צ'ילה, חבר הוועד המרכזי, אלחאנדרו יאנייס;

את משלחת המפלגה הקומוניסטית של צ'כוסלובקיה שבראשה החבר פראנטישק קובס, חבר הוועד המרכזי;

את משלחת המפלגה הקומוניסטית הצרפתית שבראשה החבר גי בם, חבר הוועד המרכזי;

את משלחת המפלגה הקומוניסטית של קובה, את חבר הוועד המרכזי, ראמונדו אספינוסה אגוילרה;

את משלחת המפלגה הקומוניסטית הקנדית, את חבר הוועד הפועל של הוועד המרכזי, פיטר בויצ'וק;

את משלחת מפלגת העם העובד הפרוגרסיבית של קפריסין אק"ל שבראשה החבר דונים כריסטופיניס, חבר מועמד של הלשכה הפוליטית;

את משלחת המפלגה הקומוניסטית הרומנית שבראשה החבר מיכאי גרה, חבר מועמד של הלשכה הפוליטית;

את משלחת בטאון התנועה הקומוניסטית הבינלאומית „בעיות השלום והסוציאליזם, ולאדימיר מורוזוב, עורך הבטאון.

השתתפותכם, חברים יקרים, בוועידתנו מדגישה ומחזקת את יחסי הסולידריות הפרולטרית השוררים בין מפלגותינו. השתתפותכם היא עידוד רב לנו ולכל כוחות השלום, הדמוקרטיה והקידמה בישראל במאבקם הקשה. ועידתנו תבטא נאמנה את שאיפתם של הקומוניסטים בישראל לחזק את אחדותה של תנועתנו הקומוניסטית הבינלאומית על בסיס המארקסיזם-לניניזם והאינטרנציונליזם הפרולטרני. חיווקה של אחדות זו הוא צו השעה מול התגברות הפעילות האימפריאליסטית נגד השלום ועצמאות העמים, נגד הסוציאליזם. אנו מאחלים לכם, חברים יקרים, שהות נעימה בוועידתנו ובארצנו. חברים וידידים!

בין הוועידה ה-18 והוועידה ה-19 איבדה תנועתנו הקומוניסטית ותנועת הפועלים הבינלאומית חברים ואישים בולטים. שורות מפלגתנו איבדו חברים יקרים, אשר במשך שנים היו מסורים ללא ליאות לעניינה של מפלגתנו הקומוניסטית, לעניין השלום, אחוות-העמים, הקידמה החברתית והידידות עם ברית-המועצות, לעניין הנאצל של הקומוניזם. נכבד את זכרם של כל החברים המהפכניים שהלכו לעולמם משורות מפלגתנו ומשורות תנועתנו הבינלאומית בקימה. חברים וידידים,

מאז כינונה של מדינת ישראל, ראתה מפלגתנו הקומוניסטית בהשגת שלום צודק וכולל בין ישראל והמדינות הערביות לרבות העם הערבי הפלשתינאי, מטרה אסטרטגית, שהגשמתה תיצור תנאים טובים יותר לקידום החברה הישראלית אל תמורות דמוקרטיות ואנטי-אימפריאליסטיות יסודיות.

במרכז דיוניה ועבודתה של ועידתנו ה-19 תעמוד תוכנית השלום של מפלגתנו הקומוניסטית, המבוססת על עקרונות ההגדרה העצמית של שני העמים, על דו־הקיום בשלום בין מדינת ישראל ובין המדינה הפלשתינאית העצמאית העתידה לקום.

בהתאם לעקרונות אלה דחינו את מדיניות ממשלות המערך ששאפו לסיפוחים טריטוריאליים, הקימו התנחלויות והתנגדו להקמת מדינה פלשתינאית עצמאית בצידה של ישראל. בכך מנעו את כינונו של שלום צודק ויציב. מפלגתנו דחתה את הסכם קמפ־דיוויד בראותה בו קנונייה נגד העמים, נגד שלום צודק וכולל, שנרקמה ע"י ממשלת בגין והבוגד בעמו, שליט מצרים, אנואר סאדאת, ובחסות האימפריאליסטים האמריקאיים. לא סונוורנו מברק התעמולה בדבר השלום המדומה, שהביאו בגין, סאדאת וקרטר. וכיום, רבים מבינים, כי צדקנו כשאמרנו אז, שההסכם הנפרד עם מצרים אינו, אלא קנונייה בשירות האימפריאליסטים האמריקאיים ושתוכנית האוטונומיה אינה, אלא הסוואה להמשך הכיבוש הישראלי ולחיסול זכותו של העם הערבי הפלשתינאי להגדרה עצמית. מאחורי מסך־עשן של שיחות האוטונומיה החמירה ממשלת בגין את מדיניות הדיכוי ורמיסת זכויות האדם בשטחים הכבושים.

מוועידתנו ה-19 אנו מרימים את קול מחאתנו הנמרצת נגד התגברות מעשי הדיכוי והטרור הקולוניאלי בשטחים הכבושים — נגד הפגיעה במוסדות החינוך, ההתעללות במחנות הפליטים, נגד פציעתם ורציחתם של תלמידי בתי־ספר. אנו מגנים את הפקעת הקרקעות והקמת ההתנחלויות, את הפעולות הטרוריסטיות של אנשי „גוש אמונים“, את ההתנקשות הנפשעת בראשי העיריות שקעה, חלף וא־טוויל. פשע חמור נוסף הוא גירושם של ראשי הערים. אנו תובעים את החזרת הפטריוטים ושוחרי השלום קוואסמה ומילחם וכל יתר המגורשים למולדתם.

אנו מביעים סולידריות עם שמונת אלפי המורים בגדה המערבית השובתים כדי להבטיח את פת הלחם, תנאי עבודה אנושיים וחיי כבוד במולדתם. אנו מגנים את מאסר המורים ואת הטרור המופעל נגדם יל־ידי הממשל הצבאי ותובעים את מילוי תביעותיהם הצודקות.

אל המוני־העם הפלשתינאי בשטחים הכבושים, העומדים באומץ מול עריצות והתעללות שלטון הכיבוש, אל כל הכוחות הפטריוטיים ושוחרי השלום הצודק, אל האסירים הפוליטיים בבתי־הסוהר, אל כל קורבנות הכיבוש — הננו שולחים מוועידת מפלגתנו הקומוניסטית הישראלית ברכת סולידריות עם מאבקם הצודק.

ביטוי מעורר כבוד וגאווה הוא סירובו המצפוני של הקומוניסט הצעיר, החייל גדי אלגזי, לשרת בשטחים הכבושים. לחברנו גדי אלגזי במעצרו שלוחה ברכתה של הוועידה ה-19 של מפלגתנו. אנו תובעים את שיחרורו המידי! חברים וידידים! כדי לקדם את השלום הנכסף בין ישראל והעם הערבי הפלשתינאי פעלנו למען המשך דו־השיח והגברת ההבנה ההדדית בין מפלגתנו הקומוניסטית הישראלית לבין אירגון השיחרור הפלשתינאי.

המיפגש עם יאסר ערפאת ועם מנהיגים אחרים של אש"ף, שהתקיים בסופיה במסגרת פרלמנט העמים למען השלום בספטמבר 1980, תרם תרומה חשובה לקידום עניין השלום הצודק. זוהי הוכחה נוספת, שעל בסיס ההכרה ההדדית בזכויות אפשר להגיע לשלום ולשיתוף־פעולה.

אוייבי השלום בישראל הכריזו שאת אש"ף — נציגו הלגיטימי של העם הערבי הפלשתינאי — יפגשו אך ורק בשדה־הקרב. אנו נפעל למען דו־שיח והידברות עם העם הערבי הפלשתינאי ועם נציגותו המוסמכת אש"ף; כך חייבים יהיו לפעול גם נציגיה הרישמיים של ישראל, כי זאת היא האלטרנטיבה

היחידה ליחסי האיבה והמלחמה, זאת היא הדרך היחידה לשלום ולעתידם המאושר של שני העמים.

חברים וידידים!

מדאיגה ומסוכנת התוקפנות הישראלית בלבנון שהפכה למלחמה מתמדת בתקופת שלטון הליכוד, בחיפוי עיסקת קמפ־דייוויד ובעידוד שליטי ואשינגטון. הננו מגנים בכל תוקף את הפעולה התוקפנית הפירטית של אניית המלחמה הישראלית נגד חופי לבנון מאתמול.

מלחמה תוקפנית זו המתנהלת גם בעזרת שכיר־החרב חדד, מפילה יומיום עשרות קורבנות של לבנונים ופלשתינאים — נשים, זקנים וטף — כתוצאה מההפצצות הברבריות מהאוויר ומהפשיטות מן הים והיבשה על־ידי הכוחות המזוינים של ישראל. פעולות תוקפניות אלו מטרתן לחסל את התנועה הלאומית הפלשתינאית, להביא חלוקת לבנון ועימות עם סוריה. התוקפנות נגד לבנון עלולה להביא תבערה כללית באזורנו. מוועידתנו אנו קוראים לממשלת ישראל: הסירו ידיכם מלבנון!

חברים וידידים,

ממשלת הליכוד, כתוצאה ממדיניות השירות להון הגדול, הזר והמקומי, כתוצאה ממדיניות המלחמה והכיבושים — הביאה את הארץ אל סף פשיטת־רגל כלכלית, פגעה באופן חמור ביותר בהמוני־העם העובד, קיצצה בהתמדה את השירותים הסוציאליים והורידה את רמת־החיים.

ציבור העובדים לא ישלים עם המכות שמנחת שלטון הליכוד על ראשו; המוני העמלים הנפגעים מגיבים ויגיבו במאבקים, בשביתות ובהפגנות. הם תובעים מהנהגת ההסתדרות לבטוש את מדיניות ההתפייסות עם הממשלה והמעבידים ולעמוד לימנם במאבקם הצודק. אנו מגנים את מזימת ממשל־לת הליכוד להרוס את שירותי הבריאות של ארגון העובדים בישראל — קופ"ח — במסווה של חוק ביטוח בריאות ממלכתי. אנו קוראים לציבור העובדים להיאבק במלוכד בפגיעות בזכויותיו.

ועידתנו ה־19 תתווה תוכנית להבראה כלכלית, שיסודותיה הם מדיניות שלום ופיתוח כלכלי לטובת השכבות העמלות. מוועידתנו ה־19 שלוחה ברכת עידוד להמוני העובדים הנאבקים על ענייניהם הצודקים וזכויותיהם. אנו קוראים לאחדות השורות במאבק.

חברים וידידים,

ממשלת הליכוד המשיכה ואף החריפה את מדיניות האפלייה והדיכוי הלאומי שהאוכלוסייה הערבית התנסתה בה תחת שלטון המערך מאז קום המדינה.

מדיניות הנישול והפקעת האדמות נמשכת. גוברת ההסתה השובינית של חוגי הימין, במיוחד באוניברסיטאות. באווירה זו נשמעים אף איומים לגירוש האוכלוסייה הערבית מהארץ.

אנו מרימים קול מחאה וזעקה נמרצת נגד תוקפנות הדמים הנתעבת נוסח קו־קלוקס־קלן שביצעו הבריונים הפשיסטיים של כהנא במעונות הסטודנטים בטכניון בחיפה נגד הסטודנטים הערביים שהותקפו אחר חצות בחדרי השינה שלהם. אנו מטילים את מלוא האחריות לדם שנשפך, לתוקפנות גפשעת זו על הנהלת האוניברסיטה, על המשטרה שהתעלמו מהאזהרות בנוגע בפעילות היסוד־דות הפשיסטיים בקמפוס חיפה.

אנו מכריזים מעל בימת ועידתנו: דמם של הסטודנטים הערביים, של הסטודנטים הקומוניסטיים לא יהיה הפקר. נתגונן ולא נעמוד בחיבוק ידיים מול התפרעות פשיסטית. לחברנו עאטף עומרי ולחברה וואפה אליאס שלוחים ברכה ואיחולי החלמה מהירה. למשטרה אנו קוראים לשחרר ללא דיחוי את הסטודנט, קרבן הבריונות הפשיסטית, ברכאת אל-חאג', מזכיר ועד הסטודנטים הערביים בטכניון. אנו קוראים לאחדות כל הסטודנטים הערביים ולאחדות הסטודנטים היהודיים והערביים מול הבריונות הפשיסטית. הדמוקרטיה אינה ניתנת לחלוקה. הפשיזם מקיז כיום את דמם של ערבים ושל קומוניסטים ומחר את דמו של כל שלא יכנע לבריונות השובינית. באחדות פעולה נגיב ומלוכדים נרים את קולנו: „הפשיזם לא יעבור!”

הרצח המתועב של חבר-הכנסת שייך חמאד אבו-רביעה, האיסור שהטילו השלטונות, בתוקף צו צבאי, על קיום ועידת האוכלוסייה הערבית בהשתתפות כוחות דמוקרטיה ושלום יהודיים, שנועדה ל-6 בדצמבר 1980 — כל אלה הם אותות אזהרה הקוראים לכוחות השלום והדמוקרטיה היהודיים ולאוכלוסייה הערבית לעירנות, לליכוד השורות, ולמאבק מוגבר להדיפת גל עכור זה, להגנת החירויות הדמוקרטיות ולשוויון-זכויות של האוכלוסייה הערבית.

באוזני השוביניסטים והגזענים, החולמים על פתרונות נוסח טיהור הארץ מתושביה הערביים, אנו חוזרים ומכריזים בוועידתנו:

התושבים הערביים בישראל הינם בני הארץ הזאת. זוהי מולדתם ואין להם מולדת זולתה. לא דיירים בשכירות הם, לא אצל השוביניסטים, בהנהגת הליכוד ולא בהנהגת המערך. שורשיה של האוכלוסייה הערבית במולדתה עמוקים כשל עץ הזית. באומץ ובאחדות שורות, יחד עם הכוחות הדמוקרטיים היהודיים, תהדוף האוכלוסייה הערבית, כחלק חשוב של החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון, את ההתקפה עליה.

מוועידתנו אנו קוראים לאוכלוסייה הערבית לעירנות ולאחדות שורות, לצעוד בבטחון כאזרחי מדינת ישראל וכבני העם הערבי הפלשתינאי, במאבק לשוויון-זכויות אזרחי ולאומי, לשלום צודק בדרך הבדוקה והמנוסה עליה מצביעה מפלגתנו הקומוניסטית משך 32 שנות מאבק, כי בדרך זו תגיע האוכלוסייה הערבית אל עתידה הבטוח, אל שוויון-הזכויות ואל השלום הנכסף.

חברים וידידים!

ועידתנו ה-19 מתקיימת ארבע שנים לאחר הקמת החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון וקיום חזיתות דמוקרטיות מקומיות רבות.

אנו יכולים לסכם, שנסיון ארבע שנות קיומה של החזית הוכיח את הצלחתה ואת חשיבות קיומה ופעילותה לקידום עניין השלום, הדמוקרטיה, הקידמה החברתית ושוויון-הזכויות בישראל.

הוועד המרכזי מציע לוועידה להמשיך לקיים, לחזק ולהרחיב את החזית הארצית והחזיתות המקומיות. אנו מציעים ללכת בחד בבחירות להסתדרות ולכנסת במסגרת החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון.

חברים וידידים!

מפלגתנו הקומוניסטית באה לוועידתה ה-19 אחרי ארבע שנים של מערכות ומאבקים קשים, מחוזקת יותר, מחושלת יותר וגם מנוסה יותר.

עברנו מערכות בחירות שונות שהוסיפו כוח לחזית ולמפלגה; ניהלנו מאבקים להגנת האינטרסים של מעמד הפועלים והמוני-העם במקומות העבודה,

בשכונות; הדרכנו באומץ ובתבונה את מאבקה של האוכלוסייה הערבית לשוויון-זכויות ונגד מדיניות האפליה והדיכוי; אירגנו מאבקים ופעולות נגד הכיבוש, לסולידריות עם קורבנות הכיבוש, עם העם הערבי הפלשתינאי ונשאנו ברמה את דגל המאבק לשלום צודק.

סיעותנו בכנסת ובהסתדרות, סיעות החזית הדמוקרטית, מילאו תפקיד חשוב בעבודתנו הפוליטית, בהגנה על האינטרסים החיוניים של הפועלים והמוני-העם.

נאמנים לעניין הידידות עם ברית-המועצות, הדפנו את ההסתה האנטי-סובייטית מצד החוגים הציוניים השליטים.

בהסברת מדיניות השלום של ברית-המועצות ובהבאת האמת על ההישגים הגדולים של הסוציאליזם לידיעת המוני-העם, הנמצאים תחת לחץ תעמולת-הכזב הריאקציונית של חוגי השלטון והאימפריאליזם, אנו רואים תפקיד פטריוטי התואם את האינטרסים של העם בישראל.

הרדיפות מצד השלטון, הלחץ הכלכלי, צווי הריתוק הצבאיים, המעצרים הפרובוקטיביים ואיומי שירותי החושך — לא הרתיעו ולא ירתיעו את הקומוניסטים מלמלא את חובתם הפטריוטית והאינטרנציונליסטית.

מפלגתנו באה לוועידה ה-19, כשאחדותה האינטרנציונליסטית היהודית-הערבית, המבוססת על תורת מארקס-אנגלס-לנין איתנה. אחדות זו היא כוחה של המפלגה. מול לחצם של כוחות השוביניזם והריאקציה יש לחשלה באופן מתמיד, יש לטפחה ולשמור עליה בכל כוחנו, כי היא נשמתה של מפלגתנו.

סיכום עבודתנו, חברים, איננו רק רשימת הישגים. אנו מתמודדים עם קשיים עצומים, אך בעין הבוחנת של הביקורת והביקורת העצמית נדע להצביע על חולשות, על שגיאות, על מחדלים. תפקידה של ועידה זו להתמודד עם חולשות אלה כדי שנבטיח את התקדמותה והצלחתה של המפלגה. אנו חייבים להתמודד עם חולשת המפלגה בקרב ציבור הפועלים.

למרות התנאים האובייקטיביים הקשים, ניתן לשבור את חומת השוביניזם, אפשרי והכרחי להתפתח ולהוסיף כוח על-ידי שיפור העבודה בקרב ציבור הפועלים, בשכונות ועל-ידי העלאת רמת עבודתנו האידיאולוגית ומאבקנו הרעיוני.

חברים,

אנו בטוחים שוועידתנו ה-19 תנהל את דיוניה ברוח הביקורת והביקורת העצמית, תעלה את רמת עבודתה של המפלגה, תחשוף חולשות על-מנת לתקנן, כדי שנוכל להרחיב עוד יותר את שורותינו, להגביר את הפצת העתונות הקומוניסטית, לחזק את השפעתנו בקרב מעמד הפועלים והמוני-העם.

אנו עומדים לפני מערכות בחירות — להסתדרות ב-7 באפריל ולכנסת ב-30 ביוני. כולנו נקראים להפוך את הוועידה ה-19 למנוף גדול למען הצלחת החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון בבחירות, למען חיזוקה של מפלגתנו הקומוניסטית הישראלית, למען הצלחת המאבק לשלום, לדמוקרטיה, לשוויון-זכויות ולקידמה חברתית.

תחי הוועידה ה-19 של מפלגתנו הקומוניסטית הישראלית!

תחי האחדות היהודית-הערבית הבלתי-מעורערת של מפלגתנו!

תחי האחדות של כל שוחרי השלום והדמוקרטיה בישראל!

תחי אחדותה של תנועתנו הקומוניסטית הבינלאומית!

יחי המארקסיזם-לניניזם, התורה המנצחת של תקופתנו!

יחי השלום!

יחי הקומוניזם!

לליכוד כל הכוחות במאבק בכיבוש, לשלום צודק, להגנת הדמוקרטיה וזכויות העובדים

דין-וחשבון הוועד המרכזי לוועידה ה-19

הגיש החבר מאיר וילנר

חברים, ידידים ואורחים יקרים,
ועידתנו ה-19 היא ועידתנו הרביעית, המתכנסת בתנאים של קיום כיבוש
ישראלי בשטחים הערביים, הנמשך כ-14 שנים.
הכיבוש הוא המונע כינון שלום צודק, כולל ויציב בין ישראל והמדינות
הערביות. הכיבוש הוא המונע בטחון מעם ישראל ומהעמים הערביים, הוא
הגורם את המשך שפיכות-הדמים, הוא המקיים בעינה סכנת מלחמה ישראלית-
ערבית חדשה, העלולה להיות קטלנית ביותר ואפילו מלחמה גרעינית.
הכיבוש הוא הגורם הוצאות צבאיות עצומות, הוא הסיבה הראשית למשבר
הכל-צדדי — הכלכלי, החברתי, הפוליטי והמוסרי — הפוקד את ישראל.
לכן מאבקנו המרכזי הוא נגד הכיבוש, לשלום צודק. מאבק זה שלוב
במאבק להגנת החירויות הדמוקרטיות ונגד סכנת הפאשיזם, לשוויון-זכויות
ולהגנת האינטרסים של העובדים.

1. במאבק למדיניות ישראלית חדשה

חברים,
במשך 29 שנים התנסה העם בישראל בנסיון המר של שלטון המערך,
אשר הביא על ישראל מלחמות, קיטוב חברתי עמוק, משטר של אפליה
לאומית ועדתית. במשך 4 שנים התנסה העם בישראל בנסיון המר עוד יותר
של שלטון הליכוד. שניים אלה, למרות ההבדלים ביניהם דומים אחד לשני
מבחינה רעיונית, פוליטית וחברתית. שניהם אינם מסוגלים — וזאת הוכיח
הנסיון — לפתור שאלה כלשהי משאלות היסוד של ישראל.
תמורה יסודית במדיניות היא צורך חיוני לישראל, לשני עמינו, היהודי
והערבי.

מפלגתנו הקומוניסטית הישראלית מייצגת את האלטרנטיבה למדיניות
השלטת הן לזו של המערך והן לזו של הליכוד.
אנו משוכנעים, כי יכול להיות אחרת, כי אפשר להיות אחרת: טוב
יותר, מאושרים יותר. הכל תלוי במדיניות השלטת. לו היתה ישראל מנהלת
מדיניות של שלום וידידות עם העמים הערביים, אילו היתה מכירה בזכויות
הלאומיות של העם הפלשתינאי, אילו היתה ישראל מנהלת מדיניות של
דמוקרטיה וקידמה חברתית, מדיניות של עצמאות לאומית ונייטרליות במקום
תלות ושירות לאימפריאליזם האמריקאי — כי אז היינו כבר מזמן חיים
בשלום ובבטחון, כלכלתנו היתה חזקה יותר וחברתנו בריאה יותר. במקום

בידוד בזירה הבינלאומית — היינו זוכים להערכה ולשיתוף-פעולה עם כל המדינות שוחרות השלום בעולם, עם ברה"מ והארצות הסוציאליסטיות האחרות, עם המדינות העצמאיות באפריקה, באסיה ובאמריקה הלטינית. בישראל ישנם כשרונות מדעיים מעולים, פועלים ועובדים מיומנים וחרוצים. אך החוגים השליטים מפנים את מאמציהם לייצור נשק, נשק ועוד פעם נשק למלחמות תוקפניות נגד העם הפלשתינאי, הלבנוני ועמים ערביים אחרים, מתוך אשלייה ריאקציונית, שהעליונות הצבאית תישאר לעד ושהכסף, הנשק והגיבוי האימפריאליסטי האמריקאי יענו את הכל.

זוהי מדיניות הרפתקנית, קיצרת-ראות ומסוכנת ביותר בראש-וראשונה לישראל עצמה. זוהי מדיניות התלושה מהמציאות בעולם ובאזור ומכיוון ההתפתחות ההיסטורית.

הניצים הפוליטיים והצבאיים בישראל החלו להטיף „אסטרטגיה בטחונית חדשה“, לפיה על ישראל לפתח, נוסף על פצצות אטומיות להשמדתן הטוטלית של המדינות הערביות, גם נשק גרעיני „טקטי“, שאפשר יהיה להשתמש בו במלחמה הבאה.

מפלגתנו הקומוניסטית הישראלית מתריעה, כי „האופציה הגרעינית“ היא הרפתקה מסוכנת ביותר, העלולה להביא מוות וחורבן על ישראל ועל האזור. החוגים השליטים בישראל מצביעים על הסכנה, כי יפותח נשק אטומי בעירק ובארצות ערביות אחרות. נקטו כבר פעולות חבלה שונות למניעת הדבר.

אין אנו מתעלמים מכך, כי אכן קיימת סכנה שבעתיד יהיה נשק גרעיני גם במדינות ערביות, אם לא יפורזו אזורנו מנשק גרעיני ואם לא תחוסל „האופציה הגרעינית“ הישראלית. ישראל היא המדינה היחידה באזור שלא הצטרפה לאמנה הבינלאומית למניעת הפצתו של הנשק הגרעיני.

אנו קוראים למאבק לחיסול כל אופציה צבאית גרעינית בישראל, לפירוז אזורנו מנשק גרעיני ולהצטרפות ישראל לאמנה הבינלאומית למניעת הפצתו של הנשק הגרעיני.

אנו אומרים בכל האחריות והדאגה: המדיניות השלטת מסכנת את עצם קיומה של ישראל באזור.

לעומת זאת, המדיניות שאנו מציעים, תביא שלום ובטחון לישראל.

חברים,

הוועד המרכזי של המפלגה פירסם ראשי-פרקים נרחבים לוועידה ה-19. ראשי-הפרקים כוללים דין-וחשבון על מדיניותה ופעילותה של המפלגה בין הוועידות ה-18 וה-19, וכן נושאים פוליטיים, רעיוניים, כלכליים וחברתיים. ראשי-הפרקים מובאים לדיון ולאישור הוועידה.

במוסדות ובתאי המפלגה, באסיפות סניפים ובכינוסים מחוזיים, התקיימו דיונים על ראשי-הפרקים. הדיונים במפלגה הוכיחו, כי מפלגתנו מלוכדת מבחינה רעיונית, פוליטית ואירגונית, כי כל הקאדר המפלגתי תומך בראשי-הפרקים. מפלגתנו השכילה לתת, בתנאים משתנים ובמצבים מורכבים, תשובות נכונות לבעיות חדשות שהועמדו בפניה.

בדיונים על ראשי-הפרקים העלו החברים הצעות שונות לתיקונים ולתוספות. במושב האחרון, ה-25, לפני הוועידה, סיכם הוועד המרכזי את ההערות ואת ההצעות של החברים וקיבל רבות מהן.

הרצאת הדין-וחשבון של הוועד המרכזי מביאה כבר בחשבון את הדיונים שהתקיימו במפלגה על ראשי-הפרקים לוועידה ה-19 ואת הסיכומים של הוועד המרכזי בתום הדיונים במפלגה. כן כוללת ההרצאה ניתוח שורת התפתחויות חדשות בתחומים שונים, שחלו לאחר פירסום ראשי-הפרקים.

ועידתנו ה-19 מתקיימת בתנאים שונים מאלה של הוועידה ה-18, שנערכה בסוף 1976. המאפיין את המצב במדינת ישראל כיום הוא העדר שמחת חיים, מבוכה, אכזבה וחרדה לבאות.

שלטון הליכוד הביא הרעת המצב בכל התחומים. שלטון הליכוד הוא שלטון ישיר של בעלי-ההון הגדול, הצוברים הון תועפות מהמשך הכיבוש וממירוקן-החימוש, מהאינפלציה הזוהרת, מהורדת רמת-החיים של הפועלים, של כלל העובדים ושל שכבות הביניים.

שלטון הליכוד איכזב מאוד את הציבור והשפעתו ירדה פלאים. רבים מתומכיו, בעיקר בשכונות ובעיירות העוני, בקרב שכבות עובדים ושכבות ביניים מסוימות, שהלכו שולל אחרי הדמגוגיה הסוציאלית של מפלגת הבורגנות הגדולה או שהצביעו בעד הליכוד מתוך אכזבה מן המערך — נוכחו במהרה לדעת, ששלטון הליכוד גרוע עוד יותר משלטון המערך.

עם זאת, אין לחשוב שבבחירות הקרובות לכנסת יפסיד הימין אוטומטית. חוגי הבורגנות הגדולה מנסים עדיין לתמרן, להקים מפלגות נוספות על-מנת לרמות מחדש את העם. בשכונות העוני החלו לבחוש הפאשיסטים של „התחייה” וכהנא, שבגין עבורם אינו קיצוני מספיק. חוגים ימניים שונים שברחו מהספינה הטובעת של ממשלת בגין (השרים לשעבר עזר וייצמן, משה דיין, יגאל הורביץ, שמואל תמיר ואחרים) מתמרנים, כיצד למכור שוב לציבור את הסחורה הרקובה של המדיניות השלטת בעטיפה חדשה. שרי ממשלת הליכוד מנסים לתמרן אף הם ברגע האחרון על-ידי התזת מי-קולון זולים על מדיניותם הכלכלית האנטי-פועלית הבאושה.

במערך אין כל חדש. מתרוצצות בו קבוצות שונות, אך הקו הכללי נשאר כשהיה מימים ימימה: לרעת השלום, הדמוקרטיה וזכויות העובדים. המצע הפוליטי והכלכלי שקיבלה לא מכבר ועידת מפלגת העבודה לקראת הבחירות לכנסת ה-10 מוכיח, כי הנהגתה לא למדה דבר ולא שכחה דבר. היא מקווה לחזור לשלטון אך ורק כתוצאה מאכזבת הציבור משלטון הליכוד. הנהגת מפלגת העבודה מעלה את „האופציה הירדנית” המדומה, כדי להסתיר את התנגדותה לזכויותיו של העם הערבי הפלשתינאי. ארבעת הלאווים הרישמיים של מפלגת העבודה משותפים לפרס ולרבין כאחד: לא לנסיגה לקווי ה-4 ביוני 1967; לא לביטול הסיפוח של ירושלים המזרחית הערבית; לא למדינה פלשתינאית עצמאית; לא למשא-ומתן עם אש"ף. מכאן, שאין מפלגת העבודה מייצגת אלטרנטיבה פוליטית, כלכלית או חברתית.

מפלגת הפועלים המאוחדת (מפ"ם) איבדה, כחלק מן המערך, את עצמאותה הפוליטית. לאחר מלחמת 1967 יישרה מפ"ם במידה רבה את הקו עם הנהגת מפלגת העבודה, אם-כי בשאלות מסוימות היא מביעה עמדה עצמאית יותר. צורך דחוף הוא להפיל את ממשלת בגין, ממשלת הליכוד הימני והניצי הקיצוני. אך האלטרנטיבה אינה מדיניות המערך, אלא שינוי יסודי של המדיניות הישראלית הרישמית.

אין אנו מזלזלים בהבדלים בין הליכוד והמערך, ויהיו בלתי-מהותיים כאשר יהיו. במאבקנו הפוליטי בכנסת ובציבור פעלנו תמיד להדיפת הימין הקיצוני, להפלת ממשלת הליכוד. למטרה זו הושטנו יד לכל מתנגדי ממשלת בגין. גם עתה אומרים אנו: בבחירות הקרובות לכנסת ה-10 יש קודם-כל להביס את הליכוד ואת יתר המפלגות הימניות והניציות הקיצוניות.

אך מהי האלטרנטיבה? הרי המשותף לליכוד ולמערך — הוא המונע שלום ובטחון, הוא האחראי לבידוד ישראל בעולם, הוא שדירדר לשיא עולמי של אינפלציה, למשבר כלכלי חמור, לקיטוב חברתי עמוק. כלום לא הביאה

מדיניות המלחמה והכיבוש של המערך הקדשת שני-שלישים מתקציב המדינה להוצאות צבאיות (לרבות החזרת חובות) על חשבון שירותי הבריאות, החינוך, הסעד, השיכון? כלום לא גררו ממשלות המערך למלחמות? כלום לא צימצמו ממשלות המערך את זכויות העובדים ואת החירויות הדמוקרטיות? כלום לא גרמו ממשלות המערך התעשרות נוספת של העשירים, ודילדול נוסף של העניים והחרפת האפליה של בני עדות המזרח? כלום לא ממשלת המערך של רבין—פרס היא זו שניסתה לשבור בדם ואש את השביתה הכללית של האוכלוסייה הערבית בישראל, אשר מחתה נגד גזילת האדמות ב-30 במאוס 1976? כלום לא הפעילו ממשלות המערך משטרה וצבא נגד שביתות פועלים? כלום לא הטילו ממשלות המערך עונשים קולקטיביים על כפרים וערים בשטחים הכבושים? כלום לא גירשו ראשי ערים ולא ירו בתלמידים מפגינים?

ובמדיניות החוץ: כלום לא הציעו ממשלות המערך בסיסים צבאיים לארה"ב ואת צה"ל כחרב להשכיר נגד תנועות השיחרור הלאומי בארצות הערביות ובכל העולם השלישי ונגד הסוציאליזם? כלום לא סיפקו ממשלות המערך נשק ויועצים ישראלים לרודנים הפאשיסטיים באמריקה הלטינית ובמפרץ הפרסי? כלום לא קשרו ממשלות המערך קשרים הדוקים עם משטר האפרטהייד הגזעני בדרום-אפריקה בתחומים הכלכלי, הפוליטי, הצבאי ואף האטומי?

ואילו ממשלת הליכוד פעלה בנושאים האלה בקיצוניות כזאת, שבמהירות פשטה את הרגל ועוררה את זעם רוב העם נגדה ואת התנגדות דעת-הקהל בעולם כולו.

לכן הפועלים, כלל העובדים בעיר ובכפר, יהודים וערבים, וכן שכבות הביניים מעוניינים בהפלת ממשלת הליכוד. זהו האינטרס של רוב-רובו של העם. עם זאת, הישועה לא תבוא משובו של המערך לשלטון, מפני שמדיניותו לא השתנתה. המדיניות החדשה, המיפנה ההיסטורי, הדרך לשלום, לבטחון, לפתרון הבעיות הכלכליות והחברתיות, לשוויון-זכויות לאומי ועדתי, לשוויון זכויות האשה, להחזרת שמחת-החיים להמוני-העם, באחת: הדרך האלטרנטיבית מיוצגת בקו המדיני של המפלגה הקומוניסטית הישראלית, של החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון היהודית-הערבית.

תוכניתנו הריאליסטית והנכונה לפתרון הסיכסוך הישראלי-ערבי, לפתרון השאלה הפלשתינאית, שהיא מרכז הסיכסוך, ותוכניתנו הכלכלית-חברתית הן היחידות, המסוגלות לפתור את בעיותיה היסודיות של ישראל ולפתוח דף חדש בתולדותיה.

בבחירות הקרובות נודעת חשיבות מיוחדת לחיזוק החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון ככוח הראשי, הנאבק נגד המדיניות של החוגים השליטים בישראל והמייצג אלטרנטיבה למדיניות השלטת, שהכניסה את ישראל למבוי סתום.

2. החזרת המצב הבינלאומי

חברים,

באילו תנאים בינלאומיים מתכנסת ועידתנו ה-19 ומתנהל כיום מאבקנו? ההתפתחות הבינלאומית בארבע השנים שחלפו היתה עשירת תמורות, שקידמו את התהליך המהפכני. כוחות השלום, השיחרור הלאומי, הדמוקרטיה והסוציאליזם רשמו לזכותם נצחונות נוספים.

באותו פרק זמן חלו גם נסיגות, שהתבטאו קודם-כל בכך, שידם של

מתנגדי הדטאנט בוואשינגטון היתה על העליונה. מירון-החימוש קיבל תנופה חדשה ומסוכנת ביותר וגברה סכנת המלחמה.

שינוי זה באסטרטגיה הגלובלית של האימפריאליזם האמריקאי, שחל בימי המימשל של קרטר, נמשך לפי כל הסימנים, ואף מחריף עם הקמתו של המימשל החדש של רייגן.

עם זאת, הגורם הראשי שאילץ את המעצמות האימפריאליסטיות לעבור ממדיניות של עימות למדיניות של משא-ומתן ודטאנט — השינוי המהותי שחל ביחס-הכוחות בעולם לטובת הסוציאליזם ולרעת האימפריאליזם — נשאר בעינו. האימפריאליזם האמריקאי נאלץ היה להכיר בראשית שנות ה-70 בשוויון מאזן הכוח הצבאי שבינו לבין ברה"מ ולהגיע להסכמים בדבר הגבלת מירון-החימוש על בסיס של בטחון שווה ויחס כוחות שווים.

אין כל יסוד לטענה, כי הסיבה למתיחות הבינלאומית המחודשת והמוגברת היא שאלת אפגניסטן. השינוי באסטרטגיה של האימפריאליזם האמריקאי, החזרה למדיניות של עימות, „מעמדות של כוח“ והגברת מירון-החימוש החלו זמן רב לפני שעלה עניין אפגניסטן.

לברה"מ אין ולא היו כל מטרות כיבוש באפגניסטן. היא מגישה עזרת-אחים להגנת המהפכה והעצמאות של אפגניסטן, נוכח ההתערבות האימפריאליסטית של ארה"ב ושל סין, המחדירות כנופיות טרור וחבלה באמצעות פקיסטן ומדינות ריאקציוניות אחרות. ברה"מ אף הכריזה לא-פעם על נכונותה להוציא את צבאה, כאשר תיפסק ההתערבות התוקפנית מבחוץ ויובטחו עצמאותה וריבונותה של אפגניסטן.

מפלגתנו הקומוניסטית הישראלית סולידרית עם העם האפגני ועם ממשלתו ומאחלת להם הצלחה במאבקם לביצור הישגי מהפכת אפריל 1978 ובביעור הכנופיות הטרוריסטיות המוחדרות מבחוץ.

חברים,

נאומיו הראשונים של הנשיא רייגן צריכים להדליק אור אדום אצל כל החרדים לשלום העולם.

הנשיא רייגן הודיע, כי במקום המישחק הציני הכושל בנושא „זכויות האדם“, יפתח במישחק ציני לא פחות בנושא „הטרור הבינלאומי“. לגבי האימפריאליסטים האמריקאיים טרוריסטים הם העם הפלשתינאי, הנאבק נגד כיבוש זר, או העמים באל-סאלודור, בצ'ילה, באורוגוואי, בגוואטמלה ובארצות אחרות, הנאבקים נגד דיקטטורות עקובות מדם ונגד משטרים גזעניים וקולוניאליסטיים, הנתמכים על-ידי האימפריאליסטים האמריקאיים.

ואם בטרור מדובר, הרי שיטת הטרור היא מרכיב חשוב במדיניות החוץ של ארה"ב. הסי.אי.אי., סוכנות הביון המרכזית, היא הגוף הטרוריסטי הראשי בעולם, המארגן זה שנים רבות מבצעי רצח של מנהיגים הנאבקים לשיחרור לאומי וחברתי.

דיבוריו השחצניים של הנשיא רייגן נגד ברית-המועצות והאיום המחודש בהצבת טילים גרעיניים לטווח בינוני המכוונים נגד עריה המרכזיות של ברית-המועצות. ופצצות נייטרון במערב-אירופה — חייבים להדאיג את כל עמי העולם, ובכללם את עם ישראל. ההתלהבות שמעוררת מדיניות „היד החזקה“ של רייגן נגד הסוציאליזם ותנועות השיחרור הלאומי אצל מנהיגי הליכוד ומפלגת העבודה — רק מוכיחה, עד כמה הם תוכים אמריקאיים ועד כמה הם חסרי אחריות לגורל השלום בעולם, שבו תלוי גם שלומו של העם בישראל.

מוועידתנו ה-19 מברכים אנו את העמים של איראן, אתיופיה, ניקרגואה

וזימבאבוה, אשר ניצחו במאבקם נגד משטרים רודניים ונגד האימפריאליזם שעמד מאחוריהם.

אנו מאחלים הצלחה לעם של אל-סלוואדור במאבקו ההירואי נגד הכת הפאשיסטית השלטת בחסות ארה"ב.

אנו מביעים את מחאתנו ואת שאט-נפשנו מהסיוע הצבאי בנשק ובמדריכים, שנותנת ממשלת ישראל לכת הרצחנית השלטת באל-סלוואדור ולכנופיות פאשיסטיות בארצות אחרות באמריקה הלטינית, השולטות בעזרת הסי.איי.איי. אנו מביעים את הסולידריות שלנו עם העם של גמביה, הנאבק בגבורה לשיחרורו מהעול הקולוניאלי הגזעני של דרום-אפריקה.

חברים,

ההתפתחות בארבע השנים האחרונות הוכיחה שוב, כי הקפיטליזם המונופוליסטי-הממלכתי אינו יכול למנוע משברים מחזוריים, המתחוללים על רקע המשבר הכללי והכל-צדדי של הקפיטליזם. ב-1980 פרץ משבר כלכלי בארה"ב, השביעי מאז מלחמת-העולם השנייה. בארה"ב מגיעה האבטלה הרישמית ל-9 מיליון. בארצות השוק המערב-אירופי המשותף — כ-8 מיליון מובטלים. בארצות שלטון ההון גואה האינפלציה וקיים משבר חריף של שירותי הבריאות, החינוך והביטוח הסוציאלי. חל גידול מדאיג בפשיעה ובמכת הסמים. בעיית הדיור חריפה ביותר.

עם העמקת המשבר החריפו גם הניגודים הבין-אימפריאליסטיים, ההתחרות והמאבק הכלכלי והמסחרי בין ארה"ב לבין מדינות השוק האירופי ויפאן. שאיפת ארה"ב להגיע לעליונות אסטרטגית על ברה"מ, שנכשלה בעבר, תיכשל גם עתה, כי הרי עוצמתן התעשייתית והטכנית-המדעית של ברה"מ והארצות האחרות של הקהילייה הסוציאליסטית גדולה יותר לאין-שיעור. ואם מביאים בחשבון את האחדות הפוליטית-החברתית של העם הסובייטי, מצד אחד, ואת הניגודים המעמדיים-החברתיים והפוליטיים האנטגוניסטיים בארה"ב, מצד שני, כי אז ברור, ששאיפת ההרפתקנים בפנטגון להשיג עליונות צבאית על ברה"מ אינה אלא אשלייה ריאקציונית מסוכנת.

בהבדל מהכלכלה הקפיטליסטית של ארה"ב, אין בכלכלה הסובייטית משברים כלכליים. בברה"מ אין מובטלים, אלא קיים מחסור בידיים עובדות. בברה"מ אין שכונות עוני, ואילו שירותי הבריאות, החינוך ושירותים ציבוריים רבים אחרים ניתנים חינם אין כסף לאוכלוסייה. עשרת מיליונים נכנסים כל שנה לדירות חדשות על חשבון המדינה ומוסדות ציבור שונים.

קצב ההתפתחות התעשייתית של ברה"מ הוא גדול יותר מזה של ארה"ב. בהיקף הייצור של שורת מוצרים חשובים עברה ברה"מ את ארה"ב. ברה"מ הגיעה ב-1980 לשיא עולמי של תפוקת הנפט — למעלה מ-600 מיליון טון בשנה אחת.

תוכנית-החומש העשירית (1976—1980) הצליחה בכללותה ותרמה תרומה חשובה לביצור עוצמתה הכלכלית וההגנתית של ברה"מ ולהעלאת רמת-החיים החומרית והתרבותית של העמלים.

גם בחקלאות הסובייטית חלה התקדמות מתמדת, למרות הקשיים הנערמים, בעיקר בגלל תנאים אקלימיים קשים, בשנים האחרונות. הצלחות הסוציאליזם, עליונותו על הקפיטליזם הוכחו היסטורית גם על-ידי הנסיון וההישגים העצומים של הארצות הסוציאליסטיות האחרות. ברם, אין פירוש הדבר שאין קשיים, בעיות וליקויים.

מה קובע את עליונות הסוציאליזם על הקפיטליזם?

ביטול הבעלות הפרטית על אמצעי הייצור והעברתם לבעלות הכלל; קיום השלטון במדינה בידי מעמד הפועלים וכל השכבות העמלות של העם

בהנהגת המפלגה המארכסיסטית-הלנינית; משק מתוכנן שמטרתו העלאת רמת- החיים החומרית והתרבותית של המוני-העם — אלה הקובעים את עליונות הסוציאליזם על הקפיטליזם.

אין זאת אומרת, שהסוציאליזם משיג את הצלחותיו אוטומטית. כאשר שוגים בניהול המדיניות והכלכלה, כי אז עלולים להתפתח עיוותים, הפוגעים בהתקדמות. כך קרה עתה בפולין העממית, בה עד היום החקלאות ברובה המכריע אינה סוציאליסטית, ומבחינה אידיאולוגית רבים עוד מושפעים מהדת ומהשקפות בורגניות וזעיר-בורגניות. כן נעשו בפולין שגיאות רציניות במדיניות הכלכלית ובעבודת המפלגה. קשיים כאלה כשמתפתחים בסוציאליזם יכולים למצוא את פתרונם החיובי במהירות יחסית. החתירה של אויבי הסוציאליזם מבפנים ומבחוץ מכוונת לחבל בפתרון הבעיות שנוצרו, כדי לפגוע במשטר הסוציאליסטי. אנו מאחלים למפלגת הפועלים המאוחדת הפולנית הצלחה במאבק נגד אויבי הסוציאליזם, לפתרון חיובי של הבעיות שנוצרו. יש לציין, כי למרות השגיאות — ההישגים של פולין הסוציאליסטית הם עצומים. רמת-החיים של המוני-העם בפולין הסוציאליסטית עלתה לאין-שיעור בהשוואה למשטר הקפיטליסטי בפולין, בו רמת-החיים היתה מן הנמוכות ביותר באירופה.

חברים,

כל התעצמות כלכלית של ברה"מ, של הארצות הסוציאליסטיות, מחזקת את עניין השלום בעולם ומקדמת את התהליך המהפכני. תוכנית-החומש החדשה, ה-11 (לשנים 1981—1985) של ברה"מ פותחת אופקים חדשים לעמים הסובייטיים ותגביר עוד יותר את עוצמתה של ארץ מהפכת אוקטובר לטובת שלומה והתקדמותה של האנושות כולה.

בניגוד לארה"ב, ברה"מ אינה שואפת לעליונות צבאית על ארה"ב. היא עושה הכל, כדי לשים קץ למירוץ-החימוש, להגן על הדטאנט ולבצרו. עם זאת, אין ספק, כי ברה"מ לא תאפשר להרפתקנים בוואשינגטון להשיג עליונות צבאית ולסכן את שלום העולם.

האפשרות למנוע מלחמת-עולם שלישית נשארת בעינה. היא נשענת, בראש-וראשונה, על עוצמת כוחות הסוציאליזם, השלום והשיחרור הלאומי, שבמרכזם ברה"מ. מדיניות השלום העיקבית של ברה"מ ראוייה להוקרת כל עמי העולם.

כל עם יכול וחייב לתרום במאבקו למניעת שואה עולמית. אלו הן גם החובה והאחריות המוטלות על העם בישראל.

3. ההתפתחות במזרח התיכון

חברים,

בתקופה שבין הוועידות ה-18 וה-19 חלו תמורות בעלות מגמות מנוגדות באזור המזרח-התיכון והמפרץ הפרסי. מצד אחד התפתחו תהליכים אנטי-אימפריאליסטיים ומתקדמים, ומצד שני, היו נסיגות.

האימפריאליזם, שנחל מפלות בעלות משמעות רבה (אתיופיה, אפגניסטן, אירן, דרום-תימן), אשר החלישו את מעמדו, עבר להתקפת-נגד בעזרת הכוחות הריאקציוניים באזור, ובמיוחד בעזרת המשטר של סאדאת במצרים. הוא החל לפעול בקדחתנות להקמת בסיסים צבאיים במקום אלה שאבדו לו, ואף להרחיב את נוכחותו הצבאית ולהקים בריתות צבאיות חדשות. עיסקת קמפ-דייוויד היא חולייה חשובה באסטרטגיה אימפריאליסטית זו.

ההסתערות המחודשת של האימפריאליזם נתקלה בהתנגדות חזקה מצד העמים באזור.

עיסקת קמפ־דיוויד היתה מהלך נגד הדטאנט ביחסים הבינלאומיים וחבלה בסיכויים לכוון שלום כולל וצודק במזרח־התיכון, סיכויים שגברו עם חתימת ההסכם הסובייטי־האמריקאי מ־1 באוקטובר 1977.

לא עבר זמן רב והתברר לרבים, כי מפלגתנו הקומוניסטית צדקה בהערכתה, כי הסכמי קמפ־דיוויד אינם מקרבים את השלום הכולל, אלא מרחיקים אותו. הוכח בעליל, כי בימינו השלום במזרח־התיכון יכול לקום רק על בסיס של כיבוד זכויות כל העמים, ובמסגרת הדטאנט ביחסים הבינלאומיים. עיסקת קמפ־דיוויד היתה עיסקה נפרדת של שליטי ישראל ומצרים בחסות אמריקאית, על־מנת להסיר מכשול מהדרך להקמת גוש צבאי נגד תנועות השיחרור הלאומי במזרח־התיכון, במפרץ הפרסי ובאפריקה. משמעות העיסקה היא, שתמורת החזרת חצי־האי סיני לריבונות מוגבלת של מצרים, תשלם מצרים למעשה עם המשך השליטה הישראלית בגדה המערבית וברצועת עזה ועם שלילת זכותו של העם הערבי הפלשתינאי להגדרה עצמית ולהקמת מדינה עצמאית משלו.

יריבינו הפוליטיים ניסו באורח דמגוגי לטעון, כי התנגדותנו לקנוניית קמפ־דיוויד היא לפי...הוראות ממוסקבה. זהו תכסיס אנטי־קומוניסטי ישן־נושן, הנשלף כאשר אין נימוקים ענייניים ומשכנעים. יש לציין, כי היו בישראל כמה אישים מפוכחים ואמיצים, הרחוקים מהשקפת עולמנו, אשר ראו כמונו את המצב לאשורו. אחד הבולטים שביניהם הוא פרופ' ישעיהו ליבוביץ', אשר אמר על חוזה „השלום” עם מצרים:

„אין זה שלום. בשום אופן לא יכול להיות שלום בין כובש לנכבש... במשך שלושים שנה אנחנו לא רצינו שלום... רצינו את המלחמות כדי שנוכל לכבוש יותר ויותר שטחים.” („הארץ”, 30.3.79).

תוכנית „האוטונומיה המינהלית” של בגין לתושבים הפלשתינאיים בגדה המערבית וברצועת עזה הכבושות, (לתושבים ללא הטריטוריה), שעליה הוסכם בקמפ־דיוויד, אינה, אלא מסווה להנצחת הכיבוש הישראלי בהתאם לתורת „א”י השלמה”.

ההתנגדות לעיסקת קמפ־דיוויד מצד העם הערבי הפלשתינאי ומצד המדינות הערביות היא כמעט כללית. מצרים, תחת שלטון סאדאת, מצאה עצמה מבודדת. אף גורם ערבי לא הצטרף להסכמי קמפ־דיוויד. שיחות האוטונומיה נכשלו כליל.

הממשל החדש של רייגן בארה”ב מאיים בהתערבות צבאית אמריקאית מוגברת באזורנו. הוא מחפש בסיסים צבאיים נוספים באזור ודרכים לשימוש בבשר־תותחים ישראלי, מצרי ואחר למטרותיו.

ממשלת בגין ומנהיגי מפלגת העבודה מתחרים ביניהם בהבטחת שירותים צבאיים לאימפריאליזם האמריקאי למטרותיו האסטרטגיות באזורנו ומחוצה לו. אנו, הקומוניסטים, מזהירים בכל לשון של אזהרה מפני מדיניות זו, העלולה להיות בכייה לדורות.

אנו נאבקים להגנת עצמאות ישראל. אנו קוראים מתוך אחריות עליונה לגורל עמינו:

בל יוקמו בסיסים אימפריאליסטיים זרים על אדמת ישראל!

בל ישמש צה”ל מכשיר בידי ואשינגטון נגד עמי האזור!

בחוגים רחבים יותר בישראל חודרת ההכרה, כי התלות הצבאית, הכלכלית והמדינית המוחלטת בארה”ב עלולה, בסופו של דבר, להיות לרועץ לישראל. הם מבינים, כי האינטרס הלאומי של ישראל מחייב שיפור היחסים עם ברית־

המועצות. ברם, רבים עדיין אינם מבינים, כי הדרך לשיפור היחסים עם ברה"מ היא — לשם קץ למדיניות הסיפוחיסטית של ממשלת ישראל. מדיניות ברה"מ והצעות השלום שלה תואמות את האינטרסים של ישראל ושל העמים הערביים. ליאנויד ברזנייב, מזכ"ל המפלגה הקומוניסטית של ברה"מ ונשיאה, הכריז (בינואר 1977): „המזרח-התיכון זקוק להסדר יציב וצודק, אשר לא יפגע בזכויות החיוניות של מדינה כלשהי, של עם כלשהו. מובן, של ישראל זכות לעצמאות ממלכתית ולקיום בבטחון. אולם אותה זכות יש לעם הערבי הפלשתינאי.“

מכאן, שעמדת ברית-המועצות תואמת את האינטרסים של שני העמים — עם ישראל והעם הפלשתינאי.

במאבקה נגד הארס האנטי-סובייטי, מבטאת מפלגתנו את האינטרס האמיתי של שני עמינו ואת אינטרס השלום.

חברים,

במזרח-התיכון התפתחו, כאמור, מגמות סותרות, חיוביות ושליליות. עם אלו החיוביות נימנים: ההתקדמות של המהפכה ברפובליקה הדמוקרטית-העממית של תימן; חווה הידירות ושיתוף-הפעולה, שנחתם באוקטובר 1980 בין סוריה וברה"מ; הקמת חזית העמידה וההתנגדות (סוריה, אלג'יריה, דרום-תימן, לוב ואש"ף); הקמת הוועידה העממית הכלל-ערבית ותמורות מתקדמות בשורת ארצות ערביות.

עם המגמות השליליות נימנה — נוסף למיפנה הריאקציוני במצרים — המיפנה האנטי-דמוקרטי והריאקציוני בעירק. משטר הדמים של סדאם חוסיין נוטש גם עמדות אנטי-אימפריאליסטיות ומתקרב למשטרים הריאקציוניים בארצות ערביות. האימפריאליזם האמריקאי מנסה לנצל את המלחמה שפתחה עירק נגד אירן, כדי למגר את המהפכה האנטי-אימפריאליסטית באירן ולשקם את עמדותיו.

מפלגתנו הקומוניסטית הישראלית מביעה סולידריות עם המפלגה הקומוניסטית העירקית ועם כל הכוחות הדמוקרטיים בעירק, הנאבקים נגד משטר העריצות ולמען הדמוקרטיה והקידמה.

חברים,

בסכמנו את ההתפתחות במזרח-התיכון, אנו מסיקים, כי הופרכה ההנחה של הריאקציה המצרית והישראלית, שהמפתח לפתרון המשבר במזרח-התיכון נמצא בידי ארה"ב.

הוכחה בעליל נכונות ההערכה של מפלגתנו הקומוניסטית הישראלית ושל כל הכוחות המתקדמים, כי השלום במזרח-התיכון יושג לא בשיתוף-פעולה עם האימפריאליזם האמריקאי ובשירות לתוכניות הגלובליות שלו, אלא במאבק נגד האימפריאליזם, בביצור העצמאות הלאומית, בחיסול הכיבוש של השטחים, שישראל כבשה ב-1967. ובהכרה ההדדית בזכויות הלאומיות של עם ישראל והעם הערבי הפלשתינאי.

4. תנועת השחרור הלאומי הפלשתינאית

חברים,

בשנים האחרונות גבר מאבקו של העם הערבי הפלשתינאי לשיחרור לאומי מעול הכיבוש הישראלי, התרחבה ההכרה הבינלאומית באש"ף כנציגותו הבלעדית של העם הפלשתינאי, התגבשה עמדה ריאליסטית יותר בקרב ההנהגה

הפלשתינאית, המנהלת מדיניות אנטי-אימפריאליסטית. ההכרה, כי השאלה הפלשתינאית היא השאלה המרכזית בסיכסוך הישראלי-הערבי, היא עתה נחלת דעת-הקהל בעולם כולו.

כל ההתפתחות החיובית הזאת קשורה גם בפיתוח מדיניות נכונה בשאלת הפתרון של הסיכסוך הישראלי-הערבי והשאלה הפלשתינאית. העובדות, ובכללן התמיכה הרישמית של הנהגת אש"ף בהחלטות מועצת הבטחון והעצרת הכללית של האו"ם מאז 1974 ועד עתה, מוכיחות, כי הגורמים הדומיננטיים באש"ף מוכנים לשלום צודק עם ישראל על בסיס דו-קיום.

בתוך אש"ף ישנם גם חוגים קיצוניים בלתי-ריאליסטיים, וכן חוגים פרו-אימפריאליסטיים, אך אלה הם במיעוט. המוני-העם הערבי הפלשתינאי ברובם המכריע אינם תומכים בהם.

בתקופה שבין הוועידות ה-18 וה-19 חלה התפתחות חיובית חשובה ביחסים בין המפלגה הקומוניסטית הישראלית לבין אירגון השיחרור הפלשתינאי. חלה התקרבות מהותית בעמדות הפוליטיות, אשר איפשרה את קיומה של הפגישה הרישמית הראשונה בין משלחות המפלגה הקומוניסטית הישראלית ואירגון השיחרור הפלשתינאי בפראג בימים 3-4 במאי 1977. במסגרת הפרלמנט העולמי של העמים למען השלום בסופיה, שהתקיים בספטמבר 1980, נערכה פגישת היכרות ראשונה בין משלחת כוחות השלום מישראל לבין יו"ר אש"ף, יאסר ערפאת. היתה זאת פגישה רבת-חשיבות לעניין השלום.

נסיונם של אויבי השלום בישראל להמעיט מחשיבות המדיניות הריאליסטית של אש"ף, באמתלה שהאמנה הפלשתינאית לא שונתה, היא התחמקות זדונית מהבעיה.

התנגדנו ואנו ממשיכים להתנגד לקווי היסוד של האמנה הפלשתינאית, השוללים למעשה את זכות ההגדרה העצמית של העם הישראלי, את קיומה של מדינת ישראל. אך למנפנים באמנה הפלשתינאית יש להזכיר, כי קיימת אמנה ישראלית, זו החלטת הכנסת מ-16.3.72, שקבעה, כי „זכותו ההיסטורית של העם היהודי על ארץ-ישראל אינה ניתנת לעירעור". במלים אחרות: הארץ כולה שייכת לעם היהודי ואין בה כל זכות לעם הערבי הפלשתינאי.

ברם, מה שקובע הוא תוכנית השלום הקונקרטית, אשר יסודותיה ופרטיה יוגדרו בחוזה שלום סופיים ויציבים, בערבויות בינלאומיות יעילות ובסידורי בטחון מתאימים.

ממשלת הליכוד מתנגדת לשלום על בסיס דו-קיום בין שתי מדינות — ישראלית ופלשתינאית — לא משום שקיימת אמנה פלשתינאית, אלא משום שהיא דוגלת במדיניות „א"י השלמה" ורואה בשטחים הכבושים שטחים משוחררים.

התנגדותה של הנהגת מפלגת העבודה למדינה פלשתינאית עצמאית נובעת אף היא לא מקיום האמנה הפלשתינאית, אלא משאיפתה של הנהגה זו לסיפוחים טריטוריאליים ומהתנגדותה להקמת מדינה פלשתינאית בצד מדינת ישראל.

אם אין שלום, אם אזורנו הוא חבית אבק-שריפה העלולה להתפוצץ, כי אז אשמות בכך ממשלת ישראל הנוכחית של הליכוד והממשלות של המערך שקדמו לה.

ראש-הממשלה שקדם לבגין, י. רבין מהמערך, הכריז כידוע, כי „עם אש"ף ניפגש רק בשדה הקרב". ויו"ר מפלגת העבודה, ש. פרס, ערך בינואר ש"ז מסע במערב-אירופה, כדי „לשכנע שאש"ף אינו בא בחשבון כשותף למו"מ לשלום".

בתחילת דצמבר 1980 הכריז ראש-הממשלה, מ. בגין, בפני משלחת

הפרלמנט האירופי: „אין אנו מעוניינים בהכרה ישירה של אש״ף במדינת ישראל. אין אנו רוצים בהכרתו בנו.”
 בועז עברון, במאמרו ב„ידיעות אחרונות” (12.12.80) תחת הכותרת „מרצעים יוצאים מהשקים”, כותב: „הכרזתו של מ. בגין... מסבירה להפליא את המישחק האמיתי שמשחקת הממשלה ואת חרדתה פן חס-שלום יכיר בנו אש״ף... משמעות הכרזתו היא, שהטענה העתיקה, שאיננו מוכנים לשאת ולתת עם גוף שאינו מוכן להכיר בנו והמבקש את אובדנו אינה, אלא תירוץ ומסווה למטרה האמיתית: סיפוח הגדה המערבית ורצועת עזה לישראל. שהרי משא-ומתן עם אש״ף משמעו ויתור על סיפוח זה.”
 מכל זאת ברור למדי, מי ומה מונע שלום.

5. הדיכוי והמאבק בשטחים הכבושים

חברים,

בימי שלטון הליכוד הואצתה הקולוניזציה של השטחים הכבושים, הוחמר מאוד הדיכוי. שלטונות הכיבוש והאירגונים הפאשיסטיים שבחסותו ביצעו מעשי זוועה, לא נרתעו מלהתנקש בחייהם של ראשי עיריות, ערכו פוגרומים, באחת — נוהגים כקולוניאליסטים אכזריים.

נוסף על מעשי הדיכוי של שלטונות הכיבוש תקפו פלוגות הסער של „גוש אמונים” ושל כנופיית כהנא בנשק חם ובחיפוי המימשל הצבאי את תושבי הגדה הכבושה, רצחו ופצעו סטודנטים ותלמידים, נשים וגברים, פרצו לבתים של התושבים בלילות ואפילו לאור היום.

החלטת ממשלת בגין מ־10 בפברואר 1980 בדבר הקמת התנחלות יהודית במרכז העיר חברון פתחה שלב חדש בקולוניזציה של השטחים הכבושים.

לשם מימוש תוכנית הסיפוח הזוחל, מבצעים שלטונות הכיבוש פשעים כהריסת בתים, נישול תושבים, גירוש ראשי ערים ואישים אחרים, עוצר ממושך על ערים שלמות, סגירת אוניברסיטאות, יריות בתלמידים, מאסרים המוניים ועינויי תופת בבתי-הכלא. שלטונות הכיבוש אוסרים כל התארגנות פוליטית בשטחים הכבושים. הם מוציאים צווי ריתוק נגד עורכי עתונים, מנהיגים איגוד-מקצועיים ואישים אחרים.

בארבע השנים האחרונות ביצעו שלטונות ישראל בשטחים הכבושים הפקעות נרחבות ביותר של קרקעות. למעלה משליש מכל הקרקע בגדה המערבית הכבושה הופקע באמתלות שונות ותוך שימוש באלימות צבאית ומשטרתית על-ידי שלטונות הכיבוש.

אולם כל אלה לא זו בלבד שלא הרתיעו את העם הפלשתינאי, אלא דירבנוהו למאבק מוגבר ומלוכד.

בתקופה שבין הוועידות ה־18 וה־19 הוקמה אחדות רחבה ביותר של העם הפלשתינאי בשטחים הכבושים, גברו המאבקים ההמוניים ואף התקיימו שביתות כלליות ברחבי הגדה הכבושה וכן ברצועת עזה. בבתי-הכלא התקיימו שביתות רעב ממושכות.

מעמדה של הנציגות הבלעדית של העם הפלשתינאי — אש״ף — בשטחים הכבושים הוא איתן.

„הוועדה להכוונה לאומית” הפכה לגוף המייצג את כל שכבות האוכלוסייה הפלשתינאית בשטחים הכבושים, את כל הפטריוטים הנאבקים נגד הכיבוש ולמען שלום צודק.

האירגון הקומוניסטי הפלשתינאי בגדה המערבית וברצועת עזה ממלא

תפקיד חשוב, הן בגיבוש פרוגרמה נכונה, צודקת וריאליסטית של העם הפלשתינאי בשטחים הכבושים, והן במאבק ההמוני נגד הכיבוש על בסיס אחדות רחבה ביותר. הקומוניסטים הפלשתינאיים מילאו תפקיד חשוב בהקמתה ובפעילותה של „החזית הלאומית הפלשתינאית“ ו„הוועדה להכוונה לאומית“ בשטחים הכבושים.

מפלגתנו הקומוניסטית הישראלית סולידרית עם מאבקו של העם הערבי הפלשתינאי נגד הכיבוש והדיכוי ולמען זכויותיו הלאומיות הצודקות. לכל עם הנמצא תחת כיבוש זר הזכות הטבעית להיאבק נגד הכיבוש, לשיחרור לאומי. מפלגתנו אירגנה פעולות סולידריות רבות עם העם הפלשתינאי בשטחים הכבושים, עם קורבנות הדיכוי. פעולות הסולידריות בישראל גברו והתרחבו בשנים האחרונות ומקיפות חוגים רחבים מאוד.

יש לציין את תרומתן החשובה של פעולות ההגנה המשפטית, שניהלו עורכי-דין קומוניסטיים ודמוקרטיים אחרים להגנת קורבנות הכיבוש. פעילות זו סייעה לגייס את הציבוריות הדמוקרטית בישראל למאבק נגד רמיסת זכויות האדם בשטחים הכבושים.

כיום יותר מאי-פעם, אומרים אנו, הקומוניסטים, לעם ישראל: הדרך להפסקת שפיכות הדמים היא אחת ויחידה — לשים קץ לכיבוש; לכוונן שלום צודק. בטחוננו וחירותו של עם ישראל יהיו מובטחים אך ורק כאשר יובטחו בטחון וחירות לעם הערבי הפלשתינאי, כאשר בצד מדינת ישראל תקום מדינה פלשתינאית עצמאית.

מעל בימת הוועידה ה-19 של המפלגה הקומוניסטית הישראלית אנו שולחים ברכת אחים חמה לראשי הערים של שכם ורמאללה, בסאם שקעה וכרים חלף, אשר יד נפשעת התנקשה בחייהם. אנו מגנים את ממשלת בגין על שהיא מונעת חקירה רצינית והענשת המתנקשים ושולחיהם. אנו מאשימים, כי ההתנקשויות בחייהם של ראשי הערים, כמו הגירושים של ראשי הערים, הם חוליות בתוכנית מדינית לסילוק ההנהגה של העם הפלשתינאי בשטחים הכבושים ולגירושו ממולדתו „בשעת כושר“.

אנו תובעים להחזיר למולדתם, לכהונתם ולמשפחותיהם את ראשי הערים שגורשו, פהד קוואסמה מחברון ומוחמד מילחם מחלחול.

אנו מעלים על נס את המאבק נגד הכיבוש ובעד השלום של כל האנשים בעלי המצפון בישראל, אנו מביעים את הסולידריות שלנו עם סרבני השירות בשטחים הכבושים אשר בהתאם למצפונם, אינם מסכימים להיות חיילי כיבוש. אנו תובעים לשים קץ להתעללות בחברנו, החייל גדי אלגזי, ולשחררו מיד! הכיבוש הוא אסון!

הנסיגה ממנו תהיה לברכה לשני עמינו גם יחד!

ישראל ופלשתינ — שתי מדינות, זו בצד זו — רק כך יבוא השלום! הקמת מדינה פלשתינאית עצמאית היא אינטרס ישראלי, כשם שהיא אינטרס פלשתינאי והאינטרס הכללי של השלום!

6. תוכניתנו לשלום צודק, כולל ויציב

חברים,

הוועידה ה-18 של מפלגתנו הציגה בפני העם בישראל תוכנית שלום, אשר מימושה היה שם קץ לשפיכות הדמים ומעניק בטחון לעם, מסייע להשתחרר מהתלות המסוכנת במונופולים האמריקאיים ומבטיח עצמאות כלכלית ופוליטית. השלום הצודק היה מאפשר הקטנה מהותית של ההוצאות הצבאיות ופיתוח דרך לפתרון הבעיות הכלכליות והחברתיות החמורות.

החוגים השליטים, הן אלה של המערך והן אלה של הליכוד, דחו את תוכנית השלום המוצעת על-ידינו מתוך אשליה ריאקציונית, שיוכלו בכוח הנשק והגיבוי האמריקאי לחסל את זכויותיו הלאומיות של העם הערבי הפלשתינאי ולהבטיח סיפוחים טריטוריאליים. החיים עצמם מוכיחים, כי מדיניותם הסיפוחיסטית והתוקפנית נידונה לכשלון.

ההתפתחות בשנים האחרונות מאפשרת לנו לקבוע בבטחון מלא, כי על בסיס תוכניתנו לשלום, המושתת על כיבוד הזכויות של כל העמים והמדינות באזורנו, כולל ישראל והעם הערבי הפלשתינאי, אפשר גם אפשר להשיג את השלום הנכסף ולנתק את שרשרת המלחמות.

אנו מביאים לוועידתנו ה-19 לאישור את תוכניתנו המעודכנת לשלום כולל, צודק ובר-קיימא, שיסודותיה זהים עם תוכנית השלום שאושרה על-ידי ועידתנו ה-18. והרי התוכנית:

★ ישראל תיסוג מכל השטחים שכבשה במלחמת 1967, קווי ה-4 ביוני 1967 יהיו גבולות השלום.

★ תכובד זכותו של העם הערבי הפלשתינאי להגדרה עצמית ולהקמת מדינתו העצמאית בגדה המערבית, כולל ירושלים המזרחית וברצועת עזה, בצד מדינת ישראל.

★ יובטח פתרון צודק לשאלת הפליטים הפלשתינאיים, בהתאם להחלטות האו"ם, המכירות בזכותם לבחור בין שיבה למולדתם לבין קבלת פיצויים.

★ תכובד הזכות של מדינת ישראל ושל המדינות הערביות לקיום ריבונות ולהתפתחות בתנאי שלום ובטחון.

★ כל הצדדים יבטלו כל טענה של מצב לוחמה ויכבדו את הריבונות ואת השלמות הטריטוריאלית של כל המדינות באזור ואת זכותן לחיות בשלום בגבולות מוכרים ובטוחים, חופשיים מאיום או משימוש בכוח.

תנאי השלום יעוגנו בחוזים בין המדינות, אשר יהיו את הבסיס החוקי לדו-הקיום בשלום.

כמה מלים בשאלת ירושלים.

הסיפוח של ירושלים המזרחית הכבושה יבוטל. תחול בה הריבונות של המדינה הפלשתינאית העצמאית. במסגרת הסדר השלום תוכר ירושלים המערבית כבירתה של ישראל וירושלים המזרחית כבירתה של המדינה הפלשתינאית העצמאית, בהתאם לרצונו של כל עם במדינתו. במסגרת הסדר השלום יש מקום להסדרים מוסכמים, אשר יבטיחו שיתוף-פעולה בין החלקים הישראלי והפלשתינאי של העיר בתחום המוניציפלי, גישה חופשית למקומות הקדושים, תנועה חופשית בין שני חלקי העיר, וכיו"ב.

התנגדנו והננו מתנגדים לסיפוחה של ירושלים המזרחית ולהחלטת הכנסת בעניין ירושלים, ותובעים את ביטולם.

הסדר השלום יבטיח, כמו-כן, חופש שיט לישראל כלכל המדינות.

הסדר השלום יפתח דרך להסכמים, מתוך רצון חופשי, בין מדינת ישראל לבין המדינה הפלשתינאית ומדינות שכנות אחרות בנושאים שונים בעלי אינטרס משותף.

בתנאים השוררים במזרח-התיכון ונוכח המישקע רב-השנים של מלחמות ואי-אמון, עשויות ערובות בינלאומיות יעילות לסייע רבות להבטחת קיומו של הסדר השלום. בתנאים הבינלאומיים של ימינו יהיו ערובות בינלאומיות בחסות האו"ם, בהשתתפות ברה"מ, ארה"ב ומדינות אחרות — ההבטחה האיתנה ביותר של השלום והבטחון של ישראל, של המדינה הפלשתינאית העצמאית שתקום ושל כל מדינות האזור.

כדי לכוון שלום כולל, צודק ויציב, יש לבטל את הסכמי קמפ-דייוויד, השוללים את זכותו של העם הערבי הפלשתינאי להגדרה עצמית ולהקמת

מדינה עצמאית משלו והמוציאים את הטיפול במשבר המזרח-תיכוני ממסגרת האו"ם ומתחום הדטאנט ביחסים הבינלאומיים. יש לכנס בחסות האו"ם ועל יסוד החלטותיו ועידה בינלאומית לשלום במזרח-התיכון, בהשתתפות ברית-המועצות, ארצות-הברית ומדינות מעוניינות אחרות, וכל הצדדים המעורבים בסיכסוך, לרבות נציגותו הבלעדית של העם הערבי הפלשתינאי — אש"ף. אלה הם היסודות והדרכים לכינון שלום כולל, צודק, יציב וריאלי במזרח-התיכון.

למען חזית שלום רחבה ביותר

לשם השגת השלום תפעל מפלגתנו הקומוניסטית הישראלית להקמתה של חזית שלום רחבה ביותר, ללא הבדל השקפה אידיאולוגית והשתייכות מפלגתית.

הכוחות המתנגדים למדיניות הניצית הקיצונית השלטת של הליכוד, למדיניות „א"י השלמה", הם רבים מאוד, ואפילו רוב העם בישראל. אולם לא כל המתנגדים למדיניות של ממשלת בגין הם שוחרי שלום. כך, למשל, התוכנית המדינית של מפלגת העבודה, אינה מירשם לשלום, אלא, כפי שהוכח כבר בעבר, מירשם למלחמה. הניסוחים „פשרה טריטוריאלית“, „גבולות בני הגנה“ ו„האופציה הירדנית“ אינם אלא תוכניות לסיפוחים טריטוריאליים ולשלילת זכות ההגדרה העצמית של העם הערבי הפלשתינאי. מה עוד צריך לקרות, כדי שיווכחו לדעת אלה הדוגלים במדיניות לאומנית זו, כי הם תלושים מן המציאות וכי הם עלולים להמיט אסון על עם ישראל?

ישנם כאלה, כמו מפ"ם, הרואים עצמם שוחרי שלום, אך שואפים לסיפוחים טריטוריאליים מסויימים באמתלה של „צרכי בטחון“. הם תומכים בסיפוחה של ירושלים המזרחית הכבושה ותובעים סיפוחם של שטחים פלשתינאיים. הם גם מתנגדים לרדת מרמת-הגולן הכבושה אף במסגרת של הסדר שלום. בעמדותיהם אלה לא זו בלבד שאין הם מסייעים לקידום השלום, אלא מסייעים לאלה המונעים אותו. עם זאת, הם מביעים התנגדות למדיניות הליכוד ומסתייגים מהיבטים מסויימים של מדיניות הנהגת מפלגת העבודה.

מפלגתנו הקומוניסטית תפעל לשיתוף-פעולה בכל נושא אפשרי עם הכוחות המתונים, גם אם רחוקה עדיין מדיניותם מתוכנית שלום ממשית. כן מוכנים אנו לקיים דיאלוג עם כל הגורמים הפוליטיים, במטרה לשכנעם, כי רק בהכרה הדדית בזכויות הלאומיות של שני העמים, בנסיגה מכל השטחים שישראל כבשה ב-1967 ובהכרה בזכותו של העם הערבי הפלשתינאי להקמת מדינתו העצמאית בצד מדינת ישראל — אפשר להשיג את השלום הכולל, הצודק והיציב ולפתוח עידן חדש ביחסים בין ישראל לבין שכנותיה הערביות.

ישנם גם חוגים, כמו בשל"י, אשר יש להם עמדה ריאליסטית בעניין השלום הישראלי-פלשתינאי. עם זאת אינם עקביים ואינם מוכנים למאבק משותף של כוחות השלום והדמוקרטיה בישראל. אנו, הקומוניסטים, רואים בנכונות מצד כל גוף פוליטי או אישיות, לאחדות-פעולה של כל כוחות השלום והדמוקרטיה — אחד הקריטריונים החשובים ביותר למידת נכונותם להיאבק בסכנת המלחמה והפאשיזם, לשלום ולהגנת החירויות הדמוקרטיות.

מדיניותה של מפלגתנו הקומוניסטית לאחדות-פעולה ולהקמת חזית של כוחות השלום והדמוקרטיה היא מדיניות עקרונית, ולא תכסיס, כפי שטוענים כמה מיריבינו. אסור שדעות קדומות אנטי-קומוניסטיות או שיקולים מפלגתיים כיתתיים ימנעו שיתוף-פעולה. גם חילוקי דעות אידיאולוגיים או פוליטיים אסור שימנעו שיתוף-פעולה על בסיס תוכנית מינימום משותפת.

מפלגתנו הקומוניסטית תעשה מצידה כל שביכולתה, כדי לתרום לתיאום ולאחדות המאבק של כוחות השלום והדמוקרטיה בישראל, וזאת נוכח הסכנות מצד כוחות הימין, ההסתערות על החירויות הדמוקרטיות וסכנת המלחמה והפאשיזם.

מערכות הבחירות הקרובות להסתדרות ולכנסת אינן צריכות להוות גורם למאבק בין כוחות השלום. האחריות מחייבת שההיפך יקרה, שיהיה שיתוף-פעולה, שיוקם תיאום, בין אם יתבטא הדבר בהליכה משותפת לבחירות, בהסכמי עודפים או בכל צורה אחרת.

החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון

הקמת החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון במאס 1977 היתה מאורע חשוב בזירה הפוליטית בישראל.

המציאות הוכיחה עד כמה חשובה היתה יוזמת ועידתנו ה-18 להקמת החזית. יצאנו מתוך ההערכה, שהתאמתה כעבור זמן קצר, כי לראשונה נוצרו בישראל תנאים, המאפשרים ומחייבים לא רק שיתוף-פעולה ארעי ובלתי-קבוע בין כוחות שלום ודמוקרטיה שונים, אלא אחדות-פעולה הדוקה יותר וקובעת יותר, עד כדי הקמת רשימה אחת לבחירות לכנסת.

ואכן, החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון הוכיחה את עצמה. הנסיון של מאבקה ופעילותה במשך ארבע השנים הוא רב-חשיבות.

תוכנית החזית לשלום, לדמוקרטיה, לקידמה חברתית ולשוויון-זכויות איחדה את כל מרכיביה, על אף חילוקי-דעות רעיוניים ופוליטיים שונים. אין בפרוגרמה של החזית הדמוקרטית סעיפים אידיאולוגיים, ולכן יכולים להצטרף לחזית כל גוף או יחיד, ללא הבדל השקפה אידיאולוגית, על בסיס מצע החזית.

החזית פעלה בהתאם לפרוגרמה שלה. כל מרכיביה נטלו חלק בצורה זו או אחרת בפעילותה. בדרך כלל לא היו חילוקי-דעות בנושאים המרכזיים של המאבק הפוליטי.

עם זאת, היו חילוקי-דעות בין מרכיבי החזית בעניין הסכמי קמפ-דייוויד. הנסיון וההתפתחות הוכיחו לכל מרכיבי החזית, מהי המהות האמיתית של הסכמי קמפ-דייוויד.

בתחום האירגוני היתה החזית הדמוקרטית גוף חדש ונסיון חדש. טבעי שנתגלו גם חולשות. יש מקום לשפר ולשכלל את עבודת החזית ומוסדותיה. מפלגתנו הקומוניסטית תעשה הכל, כדי לתקן ליקויים, כדי לחזק את החזית ואת השותפות בין מרכיביה על בסיס של כבוד הדדי, התחשבות הדדית ומיצוי המשותף על בסיס המצע המוסכם. כן תפעל מפלגתנו למען הרחבתה של החזית על בסיס מצעה.

קמו גם חזיתות דמוקרטיות מקומיות, אשר זכו להצלחה רבה. החזית הדמוקרטית הפכה גורם חשוב בזירה הפוליטית הכלל-ישראלית וברשויות המקומיות.

אינטרס המאבק לשלום, לדמוקרטיה, לשוויון-זכויות ולקידמה החברתית מחייב ללכת גם לבחירות לכנסת ה-10 ולוועידת ההסתדרות ה-14 ברשימה משותפת של החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון.

המאבק לשלום והפרספקטיבה ההיסטורית

מפלגתנו הקומוניסטית רואה במאבק להשגת השלום הכולל, הצודק והיציב — יעד אסטרטגי. השגתו תיצור תנאים טובים יותר למאבק מהפכני בשלב גבוה יותר למען תמורות דמוקרטיות ואנטי-אימפריאליסטיות יסודיות

בישראל. מפלגתנו עיבדה פרוגרמה של חזית דמוקרטית אנטי-אימפריאליסטית, המבטאת את האינטרסים של כל המעמדות והשכבות בעם, החל במעמד הפועלים וגמור בבורגנות הלאומית, וכן של האוכלוסייה הערבית בישראל, של כל אלה, אשר שליטת ההון המונופוליסטי במשק הישראלי והתלות הכלכלית, הצבאית והפוליטית באימפריאליזם סותרות את האינטרסים שלהם. הגשמת הפרוגרמה של החזית הדמוקרטית האנטי-אימפריאליסטית תיצור תנאים למעבר לשלב מהפכני גבוה יותר של החברה הישראלית — לסוציאליזם.

המאבק לאחדות-הפעולה והמאבק הרעיוני

ההתפתחות בשנים האחרונות מאשרת מחדש את נכונות הערכותיה של מפלגתנו הקומוניסטית הישראלית לגבי האידיאולוגיה והפרקטיקה של הציונות, המבטאות את האינטרסים של בעלי ההון הגדול הישראליים והזרים, ונוגדות את האינטרסים של הפועלים והמוני-העם הרחבים. מדיניות המפלגות הציוניות בישראל, הן של הליכוד והן של המערך, מנעה ומונעת את השתלבותה של ישראל באזור, את כינונו של שלום צודק ויציב, ופוגעת באינטרסים של הפועלים והמוני-העם.

המשבר הכל-צדדי, שבו נתונה ישראל, הוא תוצאה של המדיניות הציונית השלטת, שמאפיינים אותה השוביניזם, ההתנשאות הלאומנית, התוקפנות והשירות לחוגים האימפריאליסטיים הקיצוניים בזירה הבינלאומית. לכן, המאבק באידיאולוגיה ובפרקטיקה של הציונות הוא לטובת העובדים והעם בישראל. זהו מאבק פטריוטי מתקדם ואינטרנציונליסטי כאחד. בו-בזמן מדגישה מפלגתנו הקומוניסטית, כי אין כל סתירה בין המאבק לאחדות-פעולה, ללא הבדל אידיאולוגיה, בשאלות פוליטיות או חברתיות קונקרטיות לטובת השלום, הדמוקרטיה והקידמה החברתית לבין המאבק הרעיוני. האחד משלים את השני, ושניהם משרתים את האינטרסים של הפועלים והמוני-העם ואת האינטרס האמיתי של עם ישראל ושל העמים הערביים כאחד.

7. להגנת החירויות הדמוקרטיות ולהדיפת סכנת הפאשיזם

חברים,

מעל בימת ועידתנו ה-19 מתריעים אנו מפני הסכנה הרצינית הנשקפת לחירויות הדמוקרטיות בישראל. אומנם אלו הן חירויות מוגבלות במדינה קולוניאליסטית ותוקפנית, הרומסת את העם הפלשתינאי בשטחים הכבושים ומנהלת מדיניות של דיכוי לאומי בתוך ישראל. עם זאת השלטת משטר פאשיסטי תחמיר את המצב מכל הבחינות, ואין לזלזל בסכנה. נכונות אימרתו של פרידריך אנגלס: „עם המשעבד עם שני אינו יכול להיות חופשי” מוכחת בישראל, ובמיוחד בשנים האחרונות, כאשר התחזקו האירגונים הפאשיסטיים, שלהם אחיזה בממשלת הליכוד עצמה. הסיבות היסודיות לסכנת הפאשיזם בישראל לא נוצרו עם הקמת ממשלת הליכוד ב-1977. אך שלטון הליכוד, השלטון הישיר של בעלי ההון הגדול, הגביר את הסכנה.

מקור הרעה הוא במדיניות הכיבוש, הסיפוחים הטריטוריאליים ודיכוי העם הפלשתינאי. מאז הכיבוש ב-1967 קמו אירגונים פאשיסטיים-טרוריסטיים בחסות השלטונות הפוליטיים והצבאיים, קמו אירגוני-סתר טרוריסטיים ממשלתיים וחצי-ממשלתיים וצבאות פרטיים של „גוש אמונים” ושל המתנחלים.

יש לציין, שאחד המרכיבים החשובים של הפאשיזם, של כל פאשיזם, הוא האנטי־קומוניזם והאנטי־סובייטיזם הקיצוניים ביותר. בישראל מרכיב זה של הפאשיזם בולט למדי.

צורות הפאשיזם הן שונות, וכן שונות הדרכים, שבהן מגיע הפאשיזם לשלטון. הפאשיזם עלול להגיע לשלטון גם בדרך „חוקית“ מבחינה פורמלית ולחסל לאחר־מכן את החירויות הדמוקרטיות, את המפלגות והאירגונים הדמוקרטיים.

הפאשיזם בשלטון, לפי הגדרתו של גיאורגי דימיטרוב, הוא הדיקטטורה הטרוריסטית הגלויה של היסודות הריאקציוניים ביותר, השוביניים ביותר, האימפריאליסטיים ביותר של ההון הפיננסי. מכאן, שעליית הפאשיזם לשלטון משמעותה אינה החלפה פשוטה של ממשלה בורגנית אחת בשניה, אלא החלפת צורה אחת של השלטון המעמדי של הבורגנות — הדמוקרטיה הבורגנית, ותהיה מוגבלת כאשר תהיה — באחרת, בדיקטטורה טרוריסטית גלויה.

בתנאים הנוכחיים בישראל, עלולים החלקים הריאקציוניים ביותר, השוביניים ביותר של בעלי־ההון הגדול, הגורפים רווחי־ייתר קולוניאליים מהמשך מדיניות המלחמה ומניצול השטחים הערביים הכבושים ותושביהם, לפעול לחיסול שארית החירויות הדמוקרטיות, כדי למנוע את אובדן השלטון מידי נציגיהם הישירים — הליכוד — בבחירות הבאות לכנסת.

אין זה מקרה שב־1979—1980 נחקקו בכנסת חוקים אנטי־דמוקרטיים רבים. צווי הריתוק ומעצרי הבית השרירותיים, שהוצאו החל ביוני 1980 נגד אישי ציבור בקרב האוכלוסייה הערבית, וביניהם מנהיגים קומוניסטיים, צווים המבוססים על תקנות החירום הקולוניאליות הבריטיות משנת 1945, הם הוכחה לכך שמדיניות הדיכוי בשטחים הכבושים, כפי שהזהרנו, מתפשטת לעבר האוכלוסייה הערבית בישראל וגם לעבר הכוחות הדמוקרטיים היהודיים.

הדמוקרטיה אינה ניתנת לחלוקה. האירגונים הפאשיסטיים, שהתחזקו הודות לגיבוי מצד חוגים בממשלה, מאיימים ברצח חברי־כנסת ואישי ציבור דמוקרטיים, עורכים פוגרומים במועדונים של מפלגות ואירגונים דמוקרטיים. פעילותם האלימה של האירגונים הפאשיסטיים, צעדי הדיכוי מצד הממשלה בתוך ישראל גופא, יחד עם החוקים האנטי־דמוקרטיים הרבים שנתקבלו בכנסת — מראים על הכיוון האנטי־דמוקרטי המסוכן של מדיניות הממשלה.

בסיכום, בישראל קיימת סכנה פאשיסטית מוחשית, אך לא יהיה זה נכון להגדיר, שכבר קיים משטר פאשיסטי בישראל. לא כל צמצום של החירויות הדמוקרטיות או התקפה עליהן, ולא כל שלטון ריאקציוני יש להגדירו כפאשיזם. בישראל העמיק הקיטוב הפוליטי. מצד אחד, גדל המחנה המגן על החירויות הדמוקרטיות ומתנגד לפאשיזם; מצד שני, התחזקו הכוחות האנטי־דמוקרטיים והפאשיסטיים.

מפלגתנו הקומוניסטית מעריכה, כי ניתן להדוף את הסכנה הפאשיסטית. הדבר תלוי בעירנות, במאבק ובאחדות של כל הכוחות האנטי־פאשיסטיים, ובראש־וראשונה, של כל מפלגות הפועלים, של המוני העובדים בעיר ובכפר, בכינון חזית רחבה ביותר להגנת החירויות הדמוקרטיות ולהדיפת סכנת הפאשיזם.

8. המשבר הכלכלי והחברתי וכואבקי העובדים

בתקופה שבין הוועידות ה-18 וה-19 הורע מאוד מצבה הכלכלי של ישראל, התפתח משבר כלכלי וחברתי חמור. ממשלת הליכוד, שהגיעה לשלטון ב-1977, העמיקה את העיוותים בכלכלה הישראלית, העלתה את ההוצאות הצבאיות לשיאים שלא היו כדוגמתם, הרחיבה עוד יותר את המיליטריזציה של המשק ושל תקציב המדינה, הגבירה עוד יותר את התלות המסוכנת בארה"ב. מבחינה מעמדית וחברתית היתה זו תקופה, בה תפחו רווחי בעלי-ההון לממדים שלא היו כמותם ונפגעו ביותר הזכויות והאינטרסים של העובדים ושכבות הביניים. חלה החרפה נוספת בקיטוב החברתי.

המשק הישראלי הוא כיום במצב של סטגפלציה, כלומר, שילוב של אינפלציה מואצת שהסתכמה ב-1980 ב-133%, וסטגנציה — קיפאון ואף ירידה בייצור, שגורמים את התרחבות האבטלה.

המשבר הכלכלי והחברתי, המנוצל על-ידי הבנקים וחברות ההון הגדול לגריפת רווחי-יתר אינפלציוניים נוסף לרווחי-היתר של הכיבוש — הוא גם אחד הגורמים של החרפת סכנת הפאשיזם בישראל.

הסיבה העיקרית לשיעורי האינפלציה בישראל, שהם הגבוהים ביותר בעולם, היא ההוצאות הצבאיות העצומות, לרבות ההוצאות להתנחלויות בשטחים הכבושים. וההוצאות הצבאיות הן עצומות מפני שאין שלום. ואין שלום מפני שיש כיבוש ומפני ששליטי ישראל אינם מוכנים להכיר בזכות ההגדרה העצמית של העם הערבי הפלשתינאי. לכן יש קשר הדוק בין הידרדרות המצב הכלכלי לבין המדיניות הסיפוחיסטית של החוגים הציוניים השליטים בישראל.

האינפלציה המהירה והמתמשכת, שגרמה את ניפוח המוסדות הפיננסיים וענפי השירותים, עירערה את הבסיס היצרני של המשק הישראלי, פגעה קשות בענפי הייצור (חקלאות, תעשייה), והשליכה לשוק המובטלים רבבות פועלים וביניהם צעירים רבים. שוב נשמעות זעקות הפועלים בהפגנות: „לחם! עבודה!“, ואנו זועקים יחד עם הפועלים ומוסיפים: „לחם, עבודה ושלום!“, כי האחד קשור בשני.

התפתחות הקפיטליזם המונופוליסטי-הממלכתי, העמקת התלות בהון הזר והגדלת-שיא של ההוצאות הצבאיות

חברים,

המיליטריזציה של המשק והתקציב, האינפלציה המואצת ומדיניות עידוד רווחי ההון שמנהלת הממשלה — שזירזו את תהליכי ריכוז ההון — נוצלו על-ידי המונופולים, ובעיקר אלה הפיננסיים, לחיזוק מעמדם במשק הישראלי. הקפיטליזם המונופוליסטי-הממלכתי, שהתהווה בישראל כתוצאה מהמיוזג של עוצמת המונופולים וההון הפיננסי עם כוחה הכלכלי-הפיננסי-המדיני של המדינה, בא לידי ביטוי בתחום הכלכלי-החברתי, בתחום מדיניות הפנים ובתחום מדיניות החוץ. אולם הוויסות המונופוליסטי-הממלכתי, המכוון להבטיח את האינטרסים של ההון הפיננסי, אינו יכול לרסן את הכוחות הסטיכיים הפועלים במשק הקפיטליסטי הישראלי.

לקפיטליזם המונופוליסטי-הממלכתי הישראלי אופייניים מיליטריזציה

חסרת-תקדים של התקציב והמשק ותלות גוברת בהון הור, וקודם-כל, בהון האמריקאי.

העמקת התלות בהון הור מתבטאת גם בגידול החוב החיצוני. השבועון האמריקאי „ניוזוויק" (פברואר, '81) כותב, כי החוב החיצוני של ישראל לארה"ב בלבד יגיע בסוף 1981 ל-18 מיליארד דולר. הוא מציין, ש"ישראל תבקש למחוק חובותיה, כי עיקרו של החוב הישראלי מקורו ברכש צבאי, והרי ישראל חזקה מגבירה את עוצמתו של המערב". זהו אישור נוסף לכך, שמה שמכונה „סיוע אמריקאי" לישראל אינו אלא שימוש בישראל ובחייליה למטרות גלובליות אימפריאליסטיות אמריקאיות, שרק מסכנות את ישראל ומונעות ממנה בטחון והשתלבות באזור.

ההוצאות הצבאיות קיבלו בשנים האחרונות ממדים מסוכנים ביותר לכלכלה ולחברה הישראלית. סגן הממונה על התקציבים במשרד האוצר, אמנון נויבך, גילה:

„ההוצאה לבטחון מגיעה היום ל-35% מן התוצר הלאומי הגולמי, והיא תלך ותגדל בשנה הבאה (1981). לאחר כל מלחמה גדלה ההוצאה לבטחון, והיא אינה קטנה גם כאשר חלה רגיעה באזור. גם החתימה על חוזה השלום (עם מצרים) נראית, מבחינה כלכלית, כמלחמה נוספת."

זאת ועוד: „כוח האדם בצבא גדל מאז 1965 פי 3, לעומת גידול של 40% בלבד בסך המועסקים במשק" („דבר", 28.10.80).

נתונים רישמיים אלה מוכיחים בעליל את צידקת הערכתה של מפלגתנו הקומוניסטית הישראלית, כי ההוצאות הצבאיות, הנובעות ממדיניות הסיפוחים ומשלילת הזכויות של העם הפלשתינאי — מונעות כל פתרון של בעיות כלכליות וחברתיות יסודיות של ישראל. בלי קיצוץ מהותי של ההוצאות הצבאיות — כל „התוכניות הכלכליות", כפי שהוכיח הנסיון, אינו, אלא תוכניות-סרק.

ההוצאות להתנחלויות בשטחים הכבושים הגיעו בימי ממשלת הליכוד לסכומי עתק של מיליארדים רבים. לקראת נפילתה הצפויה של ממשלת בגין לאחר הבחירות לכנסת ה-10 — מבצעת הממשלה התנחלויות רבות היקף בקדחתנות-שיא ומפזרת למטרה נפסדת זו סכומים עצומים. היא פועלת בהתאם לעיקרון: אחרי — המבול.

האופי המעמדי של מדיניות ממשלת הבורגנות הגדולה של הליכוד מוצא ביטוי חריף בירידת השכר הריאלי ובצמצום השירותים הציבוריים, מצד אחד, וביד הרחבה של חלוקת „המתנות" לבעלי-ההון, מצד שני. לפי נתונים רישמיים, במשך שנת 1980 ירד השכר הריאלי הפנוי הממוצע ב-9%, ונפגעה קשות הכנסתם של מקבלי הקיצבות והפנסיות.

הממשלה, המבטלת סובסידיות למזון, נותנת לחברות ההון סובסידיות ענקיות. ראשית, החברות משלמות למעשה מס-הכנסה נמוך ביותר. שנית, מוענקים להן מענקים והלוואות בריבית נמוכה, שאינן, אלא סובסידיות להון. „הקילת מלאי" היא אחת השערוריות של הענקת מיליארדים לבעלי-ההון. אפילו „הארץ" (18.11.80) כתב: „הקילת המלאי... שיחררה גם מפעלים רווחיים שברווחיים מתשלומי מס-הכנסה". שלישית, קונים מהן מפעלים מפסידים ומוכרים להן מפעלים ממלכתיים רווחיים.

כך מיטיבה ממשלת הבורגנות הגדולה של הליכוד עם „העם", המצטייר בעיניה בדמות חוג צר של בעלי הון גדול ישראליים וזרים.

מדאיג הדבר, כי מנהיגים מסויימים של מפלגת העבודה מתכננים — לאחר נצחונם המקווה בבחירות הבאות לכנסת והקמת ממשלה על-ידיהם — לפעול להמשך הורדת רמת-החיים של הפועלים וכלל העובדים ולביטול רבות מזכויותיהם, שהושגו במאבקים קשים.

כך תבע ח"כ כץ-עוז ("דבר", 25.7.80), "הקפאת השכר ורמת-החיים, הקטנת הצריכה הציבורית והפרטית... הקטנה מדעת של זכויות סוציאליות, כמו ימי חופשת מחלה וכיו"ב... כדי להביא מזוור למשק החולה", כדבריו. אכן, אם יש למעמד-הפועלים ולכלל השכירים, "ידידים" כאלה, מה לנו כי נלין על האוייבים הגלויים...

אמנם המשק הישראלי חולה, ואפילו חולה מאוד, אך מחלה זו מקורה איננו בשכר ובזכויות העובדים, שממשלת הליכוד כבר קיצצה בהם, אלא במדיניות הכיבוש והתוקפנות, בהוצאות הצבאיות, בהוצאות להתנחלויות, בהענקת זכויות-היתר והסובסידיות הענקיות לבעלי-ההון הגדול, בהשתעבדות למונופולים הזרים ובשירות לאימפריאליזם בחלקי תבל שונים.

תוכניתנו הכלכלית

פתרון יסודי של הבעיות הכלכליות והחברתיות של ישראל אפשרי רק בסוציאליזם. אולם גם במסגרת המשטר הקיים אפשר לשפר את המצב ולהבריא את הכלכלה, וזאת, על-ידי ניהול מדיניות של שלום וקידמה חברתית. מפלגתנו הקומוניסטית הישראלית מראה את הדרך לכך. הצעדים העיקריים הנחוצים הם:

1. קיצוץ מהותי בתקציב הצבאי על-ידי ניהול מדיניות של שלום וחיסול הכיבוש. ביטול כל ההוצאות להתנחלויות בשטחים הכבושים. ביטול כל ההוצאות למלחמה בלבנון ולשכיר-החרב חדד וכנופייתו.
2. הגדלה משמעותית של ההשקעות הממלכתיות בפיתוח ענפי יסוד. פיתוח מתוכנן של הסקטור הממלכתי היצרני. מניעת העברת מפעלים ממלכתיים לידיים פרטיות.
3. הלאמת הבנקים, חברות הביטוח וסחר-החוץ. ביטול כל זכויות-היתר לבעלי-ההון.
4. הטלת מסים כבדים על רווחי-הון. הקטנת נטל המסים על העובדים ושכבות הביניים, ביטול המסים העקיפים על מוצרים ושירותים לצריכה המונית.
5. הבטחת השכר הריאלי של העובדים והעלאתו. הגדלת הסובסידיות למוצרים ולשירותים החיוניים והורדה משמעותית של מחיריהם. מניעת מחירים מונופוליסטיים על-ידי פיקוח ממלכתי קפדני על המחירים.
6. מימון מלא השירותים הציבוריים — חינוך, בריאות, סעד וכיו"ב — מתקציב המדינה.
7. ביצוע תוכנית שיכון מקיפה בשכירות זולה. הבטחת דיור אנושי לתושבי שכונות העוני, לזוגות צעירים, למשפחות מרובות ילדים ולכל הנזקקים. הקמת מוסדות לילדים ומוסדות לקשישים על-חשבון תקציב המדינה.
8. הבטחת תעסוקה מלאה והכשרה מקצועית לכל.

מאבקי העובדים וההסתדרות

בתקופה שבין הוועידות ה-18 וה-19 ניהלו העובדים מאבקים רבים נגד המדיניות הכלכלית והחברתית של ממשלת הליכוד. בשנים אלו היה מצב מיוחד במינו. בפעם הראשונה הגיעו הנציגים השירים של בעלי ההון הגדול לשלטון מלא במדינת ישראל. נוצר מצב של שלטון הליכוד במדינה ושלטון המערך בהסתדרות.

היו שקיוו, כי במצב חדש זה תהיה הנהגת ההסתדרות לוחמת יותר ותגן על האינטרסים של העובדים. אולם, הנהגת המערך בהסתדרות בלמה את

מאבקי העובדים והמשיכה במדיניותה הישנה של „שלום-בית מעמדי“ ושל „אחריות למשק“.

העובדים היו מוכנים למאבקים ואף נאבקו, הפגינו ושבתו. התקיימו שביתות כלליות ארציות וכן שביתות ממושכות של עובדים להעלאת שכר, נגד פיטורים ולהגנת זכויות שונות. במיוחד יש לציין את השביתות של הימאים, עובדי אל-על, המורים, האחיות, עובדי הרנטגן, פקידי הבנקים, עובדי המדינה ועוד. ברם, למעלה מ-70% מהשביתות היו לדעת הנהגת ההסתדרות „פראיות“, וקרן השביתה הרי סגורה בפני המשתתפים בשביתות כאלו. יש לציין, כי גם במפעלים של חברת העובדים של ההסתדרות היו שביתות.

הנסיון מוכיח, כי ההסתדרות היא כוח פונציאלי עצום. אולם הנהגתה, מסיבות אידיאולוגיות ציוניות של „אחדות לאומית“ עם בעלי-ההון „נגד האויב הערבי המשותף“ ומתוך היותה „בעלת“ מפעלים גדולים בתעשייה, בחקלאות, בבנייה, בתחבורה ובבנקאות — נרתעת מעימות חריף עם בעלי-ההון ועם הממשלה ובולמת את מאבקי העובדים.

התארגנות 13 הוועדים של מקומות העבודה הגדולים במשק מהווה ביטוי לנכונות המאבק של העובדים ולאכזבתם מהמדיניות של הנהגת ההסתדרות. התייצבותם החד-משמעית של 13 הוועדים לצד ועד עובדי התחזוקה באל-על, שהאדון שביט גיסה לפטרו, היתה דוגמא חשובה של סולידריות מעמדית, שהפגינה את כוחו של מעמד הפועלים המאורגן. אנו דוחים מכל וכל את הנסיונות של עסקנים ימניים בהסתדרות (ראה יוסף גולן ב„דבר“, 25.1.81) לתאר את 13 הוועדים כ„פצצת זמן לא קטנה מתקתקת בחצר האחורית של ההסתדרות“.

הדרך לשינוי פני הדברים בהסתדרות, להפיכתה לאירגון מעמדי לוחם על הגנת ענייני העובדים היא בשינוי יחס-הכוחות בתוך ההסתדרות ובאירגון לחץ מלמטה, במקומות עבודה באמצעות ועדי הפועלים, על מוסדות ההסתדרות. חיוזק הכוחות בהסתדרות, המייצגים נאמנה את ענייני העובדים, וקודם-כל, חיוזק הכוח העקבי והמסור בלב ונפש לענייני מעמד-הפועלים והמוני-העם — החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון, שבמרכזה המפלגה הקומוניסטית הישראלית — היא הדרך לשינוי פני ההסתדרות.

מפלגתנו הקומוניסטית נאבקת נגד אפליית הפועלים והפועלות הערביים, הנוער העובד הערבי, הסטודנטים והאקדמאים הערביים במדינה ובתוך ההסתדרות גופא. אנו נאבקים להקמת מועצות פועלים נבחרות בכפרים הערביים ולביטול האפלייה בשירותי קופת-חולים.

במאבק לשוויון-זכויות האשה

חברים,

מפלגתנו רואה במאבק לשוויון-זכויות האשה חולייה חשובה במאבק הכולל של מעמד הפועלים ושל כוחות הקידמה בניצול המעמדי ובדיכוי ולמען הדמוקרטיה.

חיוני הוא לחוקק „חוק יסוד שוויון-זכויות האשה“. במדינת ישראל קיימים עדיין חוקים המפלים את האשה לרעה. אלה הם חוקי כפייה דתית ואחרים. חוקי האישות הדתיים רואים באשה אדם נחות דרגה, משפילים את כבודה, מדכאים את חופש הפרט והמצפון שלה. תחת לחץ המפלגות הדתיות חוקקה הכנסת בימי ממשלת הליכוד חוקי אפלייה ריאקציוניים נוספים. ביטול הסעיף הסוציאלי בחוק ההפלות הוא אחד החמורים שבהם, שכן הוא פוגע בעיקר בנשים משכבות מחוסרות אמצעים.

האשה העובדת כשכירה מופלית לרעה בתנאי עבודתה ובמעמדה בעבודה.

שכרן הנמוך של רוב הנשים העובדות נובע מכך, שהמעבידים מפירים את „חוק שכר שווה בעד עבודה שווה“ בתחבולות שונות. המחסור במוסדות ילדים, העדר הכשרה מקצועית, מס-הכנסה גבוה — כל אלה עושים את עבודתן של נשים רבות לבלתי-כדאית. הפועלות הערביות, העובדות באלפיהן בתעשייה הקלה, מופלות כנשים עובדות שכירות וכערביות. קשה ביותר הוא מצבן של הפועלות הערביות העובדות בשכר רעב בחקלאות, ללא כל זכויות סוציאליות. מפלגתנו הקומוניסטית הישראלית נאבקה ותמשיך להיאבק בייתר-שאת לביטול האפליה של הנשים בחברה, בעבודה ובמשפחה, ובכלל זה לחקיקת חוק נישואין וגירושין אזורי ולהחזרת הסעיף הסוציאלי של חוק ההפלות.

להגנת זכויות הנוער, הצעירים והסטודנטים

בתנאים של החרפת המשבר הכלכלי והחברתי נפגעים מאוד בני-הנוער והצעירים. הצעירים עד גיל 34 מהווים 70% מהמובטלים הרשומים, וכל יום מתווספים אליהם חיילים משוחררים ובוגרי תיכון ואוניברסיטה, שאינם מוצאים תעסוקה. צעירים רבים נדחפים להגירה מהארץ. המעבידים מנצלים את המצב, כדי להפעיל במיוחד כלפי צעירים שיטות ניצול „מודרניות“. בשנים האחרונות החרף משבר החינוך העממי, התיכוני והגבוה. עקב קיצוץ התקציבים הממלכתיים צומצמו תוכניות לימוד, בוטל במקומות רבים מפעל ההזנה, פוטרו מורים ומדריכים, נסגרו מחלקות במוסדות להשכלה גבוהה. מפלגתנו הקומוניסטית נאבקה למען מימוש התביעות הצודקות של הנוער העובד, נגד תנאי עבודה המאפשרים את ניצולו המחפיר, למען ביצועו המלא של חוק החניכות, למען שכר שווה בעד עבודה שווה, למען הבטחת לימוד מקצוע.

מפלגתנו הקומוניסטית נאבקה להגדלת ההקצבות למוסדות החינוך והתרבות ולמען חינוך המושתת על ערכים הומניסטיים ועל המסורת המתקדמת של שני העמים בארצנו ושל עמי העולם.

חברים,

למפלגתנו הקומוניסטית אין אינטרסים אחרים זולת האינטרסים של מעמד הפועלים והמוני-העם הרחבים היהודיים והערביים. היא נאבקה בכל כוחה, במסירות ובנאמנות במוסדות ההסתדרות ובאיגודים המקצועיים, במקומות העבודה ובמוסדות החינוך, בשכונות העוני, בעיירות ובכפרים להגנת האינטרסים והזכויות של העובדים, להעלאת רמת-החיים של העם העובד.

9. במאבק נגד האפליה העדתית

חברים,

המאבק נגד האפליה העדתית הוא אחד המוקדים של המאבק המעמדי בישראל. בעיית העוני בקרב האוכלוסייה היהודית קשורה בבעיית האפליה העדתית של בני עדות המזרח. הן בעיית העוני והן בעיית האפליה העדתית מקורן במשטר החברתי בישראל, בו שולט מעמד בעלי-ההון, בעזרת עושי דברו בתנועת הפועלים.

מחצית האוכלוסייה היהודית בישראל היא מבני עדות המזרח. ישנם עניים גם בקרב יוצאי אירופה ואמריקה, אך רוב-רובם של העניים הם בני

עדות המזרח. הם מופלים לרעה בכל תחומי החיים. כפועלים הם בעלי השכר הנמוך; הם מתגוררים בעיירות פיתוח, שאינן אלא עיירות עוני, ובשכונות עוני בערים; תנאי הדיור של בני עדות המזרח העניים, שמשפחותיהם מרובות ילדים, גרועים ביותר, תת־אנושיים. הם סובלים ממצוקה בתחומי החינוך והשירותים החברתיים. האפליה העדתית מתבטאת גם באפליה כלפי התרבות, האמנות, הספרות והמינהגים של בני עדות המזרח, שרובם מוצאם מהארצות הערביות.

כתוצאה מהעוני ומהאפליה העדתית, הנמשכים כבר דור שני ושלישי, סובלים בני עדות המזרח מבעיות חברתיות קשות. נערים נדחפים לעבריינות כתוצאה מתנאי הקיום הקשים מנשוא בבית וכתוצאה מהתיסכול על מצבם המופלה בחברה. השלטונות, ובמיוחד המשטרה, מתייחסים באכזריות כלפי נערים אלה.

מנסיונם העצמי למדו בני עדות המזרח לדעת, כי הליכוד ומנהיגו בגין רימו אותם כל השנים, בהבטיחם להם הבטחות־שווא דמגוגיות בתחום החברתי. הם למדו לדעת ששלטון המערך הפקיר אותם וששלטון הליכוד הרע להם עוד יותר.

אחד הביטויים החשובים לשינוי הלך־הרוח בקרב שכבות העוני של בני עדות המזרח היא הפיכת התביעה „תקציבים לשכונות ולא להתנחלויות” לתביעתן של שכבות עם נרחבות.

המאבק נגד האפליה העדתית יצליח רק, אם לא יהיה עדתי צר, אלא חלק חשוב ממאבקו של כלל ציבור העובדים, המנוצלים והמקופחים, נגד המדיניות השלטת, נגד המשטר החברתי הקיים. מאבק מלוכד של תושבי שכונות העוני ועיירות הכרמי להצלחת המאבק. אולם מאבק זה יש לנהל לא „נגד אשכנזים” ולא „נגד ערבים”, אלא נגד משטר הניצול המעמדי, האפליה העדתית והדיכוי הלאומי.

הנסיון מוכיח, כי הכיבוש של השטחים הערביים מאז 1967 ומדיניות הסיפוחים וההתנחלויות גררו אחריהם הוצאות צבאיות עצומות, קיצוץ בשירותים הציבוריים ואינפלציה דוהרת. כתוצאה מכך גרמו את החמרת הבעיות הכלכליות והחברתיות, את הרחבתו והעמקתו של העוני, את החרפת האפליה העדתית.

מכאן שהאינטרס של בני עדות המזרח המקופחים והעניים, המנוצלים והמופלים לרעה הוא להיאבק נגד הכיבוש ולמען שלום צודק. המשטר הקפיטליסטי בישראל, שהאידיאולוגיה הציונית היא השלטת בו, הוא המוליד הן את מדיניות האפליה והדיכוי הלאומי של האוכלוסייה הערבית והן את מדיניות האפליה העדתית של יוצאי הארצות הערביות ויתר ארצות אסיה ואפריקה.

המפלגה הקומוניסטית הישראלית, המאחדת בתוכה על בסיס האידיאולוגיה של הסוציאליזם המדעי, יהודים וערבים, בני כל העדות, על יסוד של שוויון, הערכה וכבוד הדדיים, מראה את הדרך למאבק ולפתרון.

חיוק המפלגה הקומוניסטית הישראלית ובעלי־בריתה בחזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון, ובכללם הפנתרים השחורים — הוא אינטרס חיוני של כל המנוצלים והמקופחים.

מפלגתנו הקומוניסטית נאבקה ותמשיך להיאבק בכל כוחה נגד מדיניות האפליה העדתית, למען שוויון־זכויות, חיסול העוני ותמורות חברתיות עמוקות.

10. במאבק לשוויון-הזכויות של האוכלוסייה הערבית

בתקופה שבין הוועידות ה-18 וה-19 חלה החמרה נוספת במדיניות האפלייה והדיכוי, הנקוטה כלפי האוכלוסייה הערבית בישראל, המהווה מיעוט לאומי בישראל וחלק של העם הערבי הפלשתינאי.

ממשלת הליכוד החמירה את מדיניות הפקעת הקרקעות ונישול האוכלוסייה הערבית מאדמתה. היא העבירה בכנסת, בתמיכת סיעת המערך, את חוק הפקעת אדמות הבדואים בנגב.

ממשלת הליכוד מבצעת בקדחתנות את התוכנית של „יהוד הגליל“, מרבה להפקיע אדמות של הכפרים הערביים. בסוף 1980 הופקעו 117 דונמים נוספים מהכפר סחנין להרחבת היישוב לוטם. מדיניות גזענית זו החלה בימי שלטון המערך ונתמכת על-ידיו גם עתה, בימי שלטון הליכוד. בגליל מוקמים עשרות „מיצפים“, שמטרתם ליצור טבעת חנק סביב הכפרים הערביים.

„המאזן הדמוגרפי במחוז הצפון מחמיר והולך — כותב, על המשמר“ (11.12.80) — והאוכלוסייה היהודית מפגרת אחרי היעד שנקבע בתוכנית המיתאר של שנת 1975 ב-60 אלף יהודים. זאת קובע דו"ח על הגליל שערכו ראשי המועצות של כרמיאל, סולם-צור ואחרים. נתונים סטטיסטיים מוכיחים, כי היהודים ייהפכו למיעוט בקרב רוב ערביי הגליל תוך שנתיים, ולכך תהיינה השלכות חמורות מבחינה כלכלית, חברתית ובטחונית לטווח הקרוב, אשר תחרפנה לטווח ארוך.

בדיון זה, בו השתתף גם ישראל קניג, הממונה על מחוז הצפון, מחבר המיסמך הגזעני הידוע, הגיעו למסקנות: נחוצים בנייה קדחתנית להתיישבות יהודית, תקציבים גדולים, הרחבת המיצפים והמשך הנישול וכו', ומסתבר, שגם מפ"ם תומכת בכך.

פיתוח הגליל, כמו פיתוח כל אזור בארץ — אדרבה; אך הנישול, האפלייה והדיכוי הגלומים במדיניות „יהוד הגליל“ — הם מהביטויים המכוערים של המדיניות הציונית הגזענית והאנטי-ערבית. כל דמוקרטי ובעל מצפון חייב להתנגד לה.

הפועלים הערביים והחקלאים הערביים מופלים לרעה בכל התחומים. הוחרפה מאוד מצוקת הדיור בערים ובכפרים הערביים. הממשלה צימצמה בכוונה תחילה באורח קיצוני את שטח הבנייה בישובים הערביים, כדי לבלום את התפתחותם. במשך שנים אין הממשלה מאשרת תוכניות מיתאר, ובמקום זה ממשיכה במדיניות של הריסת בתים ערביים באמתלה של „בנייה בלתי-חוקית“. מרבבות פליטים ערביים שבתוך מדינת ישראל נשללת עד היום הזכות לחזור לכפריהם ולאדמתם.

הרשויות המקומיות הערביות מופלות לרעה בחלוקת התקציבים לעומת הרשויות המקומיות היהודיות, שגם מצבן קשה.

בימי שלטון הליכוד הוחרפה ההסתה הלאומנית נגד האוכלוסייה הערבית מצד שרי הממשלה וקציני צבא.

באוניברסיטאות מתנהלת הסתה פרועה נגד הסטודנטים הערביים ומבוצעות התקפות בריוניות אלימות מצד סטודנטים פאשיסטיים.

בחוגים מסויימים של השלטון קיימות מזימות מרחיקות לכת, כפי שגילה ד"ר משה שרון, יועצו לשעבר של ראש-הממשלה לעניינים ערביים („ג'רוזלם פוסט“, 2.3.79), לגרש בהזדמנות את הערבים מישראל.

הפועלים, כלל העובדים השכירים, הפכו לרוב בקרב האוכלוסייה הערבית, לאחר שמרבית האדמות הופקעה. הפועלים הערביים ממלאים תפקיד מרכזי

בחיים הציבוריים. כן גוברת בהתמדה השפעת האינטליגנציה העובדת, האקדמאים והסטודנטים.

במשך התקופה האחרונה הלך וגבר מאבקה של האוכלוסייה הערבית נגד מדיניות האפליה והדיכוי הלאומי. „יום האדמה“ מצוין מדי שנה כיום מאבק המוני ומלוכד להגנת החירויות הדמוקרטיות ולשוויון זכויות. תפקיד ראשי במאבקים אלה ממלאת החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון, שבמרכזה המפלגה הקומוניסטית הישראלית.

הוועד הארצי של הרשויות המקומיות הערביות, הוועד להגנת האדמות הערביות, התאחדות הסטודנטים הערביים, ועד היוזמה הדרוזי, ועד התלמידים הערביים, ממלאים תפקיד גדול במאבק נגד מדיניות האפליה והדיכוי הלאומי ולמען שוויון-זכויות.

בדצמבר 1980 אמורה היתה להתקיים ועידה ארצית של האוכלוסייה הערבית בישראל בהשתתפות כוחות שלום ודמוקרטיה יהודיים. ממשלת בגין אסרה את קיום הוועידה, הטילה צווי ריתוק על חלק ממארגניה ופתחה במסע הסתה גזעני מוגבר נגד האוכלוסייה הערבית. על-ידי צעד שרירותי זה הפגינה ממשלת הליכוד פעם נוספת את אופייה הגזעני והאנטי-דמוקרטי.

יש לציין את ההתנגדות הציבורית הרחבה להחלטת הממשלה לאסור את הוועידה של האוכלוסייה הערבית, תוך הסתמכות על תקנות החירום של השלטון הבריטי משנת 1945. כך במאמר ב„חותם“ (יואלה הר-שפי, מס' 49, 1980) נאמר: „כלפי חוץ הוכיחה ההחלטה לעולם ומלואו, כי כל טענותינו שהמיעוט הערבי נהנה במדינת ישראל משוויון-זכויות אינן, אלא אחיזת עיניים... וכלפי פנים: איסור הכנס עשה את הדמוקרטיה הפוליטית בתוך ישראל — פלסטר“. הוועידה ה-19 של המפלגה הקומוניסטית הישראלית תובעת לבטל את האיסור, שכל כוונתו להרתיע את האוכלוסייה הערבית ממאבקה, יחד עם כוחות השלום והדמוקרטיה היהודיים, לשוויון-זכויות, לשלום ישראלי-פלשתינאי צודק.

פעולות הדיכוי של הממשלה יפעלו כבומרנג. האחדות של האוכלוסייה הערבית במאבקה הצודק תלך-ותגבר. שיתוף-הפעולה בין כוחות השלום והדמוקרטיה היהודיים לבין האוכלוסייה הערבית יילך-ויתקדם.

אנו, הקומוניסטים, היהודיים והערביים, נעמוד בשורות הראשונות של המאבק להגנת החירויות הדמוקרטיות, לשוויון-זכויות לאומי ולשלום צודק.

חברים,

בארץ בוצע לאחרונה רצח פוליטי שפל. חבר-הכנסת חמאד אבו-רביעה נרצח, ונגד שלושת הבנים של ג'באר מועדי, שנאבק לסילוקו מהכנסת של מנהיג הערבים הבדואי ולתפישת מקומו, הוגשו כתבי-אישום בביצוע רצח זה. השייך חמאד אבו-רביעה היה לוחם אמיץ נגד נישולם מהקרקע של הבדואים בנגב, ממנהיגיה של האוכלוסייה הערבית בישראל. חבר-הכנסת חמאד אבו-רביעה הצטרף לוועדת ההגנה של ועידת האוכלוסייה הערבית בישראל, בהשתתפות כוחות שלום ודמוקרטיה יהודיים. הוא הגיע למסקנה, כי רק במאבק מלוכד של האוכלוסייה הערבית בישראל, יחד עם כוחות השלום והדמוקרטיה היהודיים — הערובה להצלחה. אנו תובעים להעניש את הרוצחים ואת שולחיהם בכל חומר הדין.

חברים,

האזרחים הערביים בישראל מעוניינים — כחלק מהעם הערבי הפלשתינאי וכאזרחי מדינת ישראל — בהשגת שלום צודק, כולל ויציב בין ישראל והמדינות הערביות.

בתוקף נסיונו הפוליטי העשיר תומך רובה הגדול של האוכלוסייה הערבית בישראל בפרוגרמה של החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון במאבק למען שלום צודק ובר־קיימא, המבוסס על נסיגת ישראל מהשטחים הערביים שכבשה ב־1967 ועל מימוש זכותו של העם הפלשתינאי להקמת מדינתו העצמאית בצד מדינת ישראל.

האוכלוסייה הערבית, המתייצבת על בסיס הפרוגרמה של החזית הדמוקרטית והמנהלת את מאבקה בשותפות הדוקה עם כוחות השלום והדמוקרטיה היהודיים, ממלאת תפקיד חשוב במאבק הכללי בישראל למען שלום, דמוקרטיה, שוויון־זכויות וקידמה. האוכלוסייה הערבית תורמת בכך גם תרומה חשובה למאבקו של העם הפלשתינאי למען זכויותיו הצודקות ומהווה גשר לשלום.

כאשר האוכלוסייה הערבית בישראל מציינת את העובדה, שאירגון השיחרור הפלשתינאי הוא הנציגות המוסמכת הבלעדית של העם הפלשתינאי, אין בקביעה זאת כדי לשנות את העובדה, שהאוכלוסייה הערבית, כאזרחי מדינת ישראל, נתונה בתנאים שונים מאלה של יתר חלקי העם הפלשתינאי. לאוכלוסייה הערבית בישראל יש נציגות משלה והנהגה משלה, אשר רכשו את אמונה והדריכו אותה במאבקה הקשה והמסובך בתבונה ובהצלחה. הנהגה זו הם המפלגה הקומוניסטית הישראלית, החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון והמוסדות המייצגים האחרים של האוכלוסייה הערבית.

המפלגה הקומוניסטית הישראלית, הקומוניסטים בקרב האוכלוסייה הערבית, ממלאים במשך כל שנות קיומה של מדינת ישראל תפקיד מרכזי במאבקה של האוכלוסייה הערבית להגנת האינטרסים הלאומיים והאזרחיים שלה, נגד מדיניות הנישול והאפליה, למען שוויון־זכויות ושלום.

הנהגת המערך מגבירה את פעילותה בקרב האוכלוסייה הערבית לקראת הבחירות הקרובות. אולם האוכלוסייה הערבית לא שכחה מי הנהיג את מדיניות האפליה והדיכוי הלאומי בישראל. מדיניות המערך אינה מהווה אלטרנטיבה למדיניות הליכוד בשאלת האוכלוסייה הערבית, כשם שאינה מהווה אלטרנטיבה בכל שאלה אחרת.

בקרב האוכלוסייה הערבית פועלות קבוצות, העורמות קשיים בפני חיווק אחדותה ובפני שיתוף־הפעולה עם הכוחות הדמוקרטיים היהודיים. חוגים לאומניים הרפתקניים אנטי־קומוניסטיים כאלה צומחים בעיקר בשולי השכבות הזעיר־בורגניות. הם גיוזנים ממדיניות האפליה והדיכוי הלאומי כלפי האוכלוסייה הערבית. חוגים אלה מבטאים ייאוש מהמאבק הפוליטי והציבורי של האוכלוסייה הערבית ושל הכוחות הדמוקרטיים היהודיים. הם מסיבים נזק למאבקה של האוכלוסייה הערבית ולאחדותה ומסייעים אובייקטיבית לשלטון. חוגי השלטון והריאקציה בישראל מנצלים חוגים אלה למטרותיהם, כדי לפלג ולהחליש את האוכלוסייה הערבית ואת החזית הדמוקרטית היהודית־הערבית. האינטרס של האוכלוסייה הערבית הוא להתנער מכל החוגים ההרפתקניים וממשרתי השלטון ללא הבדל הופעתם בדמות ימנית, „שמאלית“, דתית או סתם קיצונית, אנטי־דמוקרטית ואנטי־קומוניסטית.

אחד הביטויים למדיניות האפליה הלאומית הוא האפליה כלפי הדת המוסלמית ומוסדותיה. המפלגה הקומוניסטית הישראלית מכבדת את הרגשות הדתיים של בני כל הדתות והעדויות. היא מגינה על חופש הפולחן הדתי של הדתות השונות ונאבקת ליחס של שוויון לכל הדתות.

מפלגתנו הקומוניסטית תהיה גם בעתיד נאמנה למאבקה הבלתי־נרתע נגד מדיניות האפליה והדיכוי הלאומי על כל היבטיה, בהתאם לתוכנית לשוויון־זכויות אזרחי ולאומי מלא לאוכלוסייה הערבית בישראל, שנתקבלה בוועידתנו ה־18.

וו. מפלגתנו הקומוניסטית הישראלית והתנועה הקומוניסטית הבינלאומית

חברים,

בתקופה שבין הוועידות ה-18 וה-19 הרחיבה והעמיקה מפלגתנו הקומוניסטית הישראלית את קשריה עם המפלגות הקומוניסטיות והפועליות האחרות ותרמה את תרומתה הצנועה לביצור אחדותה של התנועה הקומוניסטית הבינלאומית על בסיס המארכסיזם-לניניזם והאינטרנציונליזם הפרולטרני. החרפת המצב הבינלאומי, האיום מצד האימפריאליזם האמריקאי ועושי-דברו על הדטאנט, מירון-החימוש המוגבר ביוזמת ואשינגטון והקיצוניים בנאט"ו — מחייבים אחדות ועירנות מירבית מצד התנועה הקומוניסטית העולמית. לדעת מפלגתנו מבשילים התנאים לקיום התייעצות בינלאומית חדשה. אי-השתתפותה של מפלגה זו או אחרת אינו צריך לעכב, ובוודאי לא למנוע את קיום ההתייעצות הבינלאומית של התנועה הקומוניסטית הבינלאומית. חוד-החגית של האסטרטגיה הגלובלית של האימפריאליזם מכוון, בראש-וראשונה, נגד ברית-המועצות.

מפלגתנו הקומוניסטית הישראלית רואה כחובתה הפטריוטית והאינטר-נציונליסטית להדוף את ההסתה האנטי-סובייטית, המנוהלת על-ידי ממשלת ישראל וההנהגה הציונית.

מפלגתנו מייחסת חשיבות גדולה ביותר להפצת האמת על המשטר הסוציאליסטי בברה"מ ועל מדיניות השלום שלה.

אויבי השלום והקידמה תוקפים אותנו, הקומוניסטים, על כך שאנו מנהלים מדיניות אינטרנציונליסטית, שאנו מקיימים יחסי סולידריות הדדית עם המפלגה הקומוניסטיות האחרות ובמיוחד עם המפלגה הקומוניסטית של ברה"מ. הם אינם פוסקים מלהפיץ את תעמולתם הדמגוגית, האומרת, שמפלגתנו הקומוניסטית „אינה עצמאית“, כביכול, ומקבלת „הוראות ממוסקבה“, כביכול. הם, המוכרים את עצמאות ישראל, את צבא ישראל, את גמלי הים והאוויר של ישראל לפנטגון, לאילי הנשק והנפט האמריקאיים להכנת מלחמה נגד ברה"מ — מעיזים להאשים אותנו, הקומוניסטים, בחוסר עצמאות.

אחת הדוגמאות הבולטות לעצמאות-כביכול של עושי דבר האימפריאליזם השליטים בישראל, הן מהליכוד והן מהמערך, היא החלטתם להחרים את האולימפיאדה במוסקבה. הם בעצמם מודים, שהם פעלו לפי תכתיב מוואשינגטון. כך, למשל, כתב „דבר“ (20.7.80) במאמר ראשי:

„עם כל הצער על אי-הופעת ספורטאינו במוסקבה לגופו של עניין ומשום ההחמצה של הפגנת נוכחות במטרופולין של מעצמת-העל הקומוניסטית... הרי לא היתה לנו ברירה אלא להצטרף לחרם, בשל חובתנו להתחשב במימשל האמריקאי, שאנו כה תלויים בו מבחינה כלכלית, פוליטית ובטחונת...“.

אין מפלגה עצמאית יותר בישראל מאשר מפלגתנו הקומוניסטית הישראלית. שמרנו ונשמור מכל משמר על עצמאותנו. מעולם לא נכנענו ללחץ האויב המעמדי והיריב הרעיוני, המנסים ללא-הרף לערער את קשרי הידידות והאחוה העמוקים הקיימים בין מפלגתנו הקומוניסטית הישראלית לבין המפלגה הקומוניסטית של ברה"מ. לשתי מפלגותינו שותפות אידיאולוגית, המושתתת על תורת מארקס-אנגלס-לנין, על עקרונות הסולידריות הבינלאומית של מעמד הפועלים. יחסינו מושתתים על מאבק משותף באימפריאליזם ובריאקציה,

למען השלום, הקידמה והסוציאליזם. יחסינו מושתתים על יסוד כיבוד העצמאות של כל מפלגה ואי-התערבות בענייניה הפנימיים.

מפלגתנו העריכה ומעריכה, כי היחס לברה"מ ולמקב"מ היה ונשאר אבן-בוחר חשובה לנאמנות לעניין הסוציאליזם והמאבק האנטי-אימפריאליסטי. מפלגתנו הקומוניסטית הישראלית מציינת בדאגה, כי הנהגת המפלגה הקומוניסטית של סין ממשיכה גם לאחר מותו של מאו טסה-טונג במדיניותה הלאומנית, ההגמוניסטית והאנטי-סובייטית. יתר-על-כן, נרקמת ברית תוקפנית אמריקאית—סינית—יפנית, המסכנת את שלום העולם.

אחד הביטויים של התחברות ההנהגה הסינית עם התוכניות האסטרטגיות של האימפריאליזם האמריקאי הוא תמיכתה בקונויית קמפ-דייוויד האמריקאית—הישראלית—המצרית, שעיקר מטרתה להקים גוש צבאי תוקפני נגד תנועות השיחרור הלאומי ונגד ברית-המועצות.

מנהיגי סין הגיעו לשפל המדרגה בארגנם מלחמה תוקפנית נגד וייטנאם הסוציאליסטית ובתומכם בקבוצה של רב-הטבחים פול פוט בקמבודיה.

בסין קיימת סתירה בין התשתית הכלכלית-החברתית הסוציאליסטית, אם-כי המעוותת, לבין בניין-העל האנטי-סוציאליסטי והפרו-אימפריאליסטי. התנועה הקומוניסטית הבינלאומית מעוניינת לסייע להתגברות הסוציאליזם בסין על בניין-העל האנטי-סוציאליסטי. זהו האינטרס של העם הסיני עצמו, של עניין השלום והסוציאליזם בעולם כולו.

בתקופה שבין הוועידה ה-18 והוועידה ה-19 פיתחה מפלגתנו הקומוניסטית הישראלית את יחסי הידידות הקיימים בינה לבין המפלגות הקומוניסטיות האחרות של הארצות הערביות, ובמיוחד עם המפלגה הקומוניסטית הירדנית.

מפלגתנו הקומוניסטית הישראלית, במאבקה נגד הכיבוש והדיכוי, בעד מימוש הזכויות הלאומיות הצודקות של העם הערבי הפלשתינאי, בסולידריות האינטרנציונליסטית שלה עם המאבק המסור והאמיץ של אירגון הקומוניסטים הפלשתינאיים ושל כל הפטריוטים הפלשתינאיים נגד הכיבוש ובעד שלום צודק ויציב — פיתחה יחסי ידידות עם המוני-העם הפלשתינאי ומנהיגיו. עובדה זו מוכיחה, כי על בסיס של שוויון וכיבוד הדדי של הזכויות אפשר לחולל מיפנה ביחסי שני העמים, לכוון יחסי שלום ושיתוף-פעולה ידידותי.

יסוד-מוסד של מדיניות מפלגתנו היה ונשאר: עם העמים הערביים נגד האימפריאליזם ולא עם האימפריאליזם נגד העמים הערביים.

מפלגתנו הקומוניסטית הישראלית שואבת במאבקה עידוד רב מהסולידריות האינטרנציונליסטית של המפלגות הקומוניסטיות האחרות עם מדיניותה ומאבקה. מפלגתנו רואה בכך סולידריות עם המאבק של כל כוחות השלום והקידמה בישראל למען ישראל חדשה, שוחרת שלום ועצמאית באמת, דמוקרטית ומתקדמת, בית ומולדת לעם העובד, מדינה המשתלבת במזרח-התיכון הערבי למען עתידם המאושר של כל העמים.

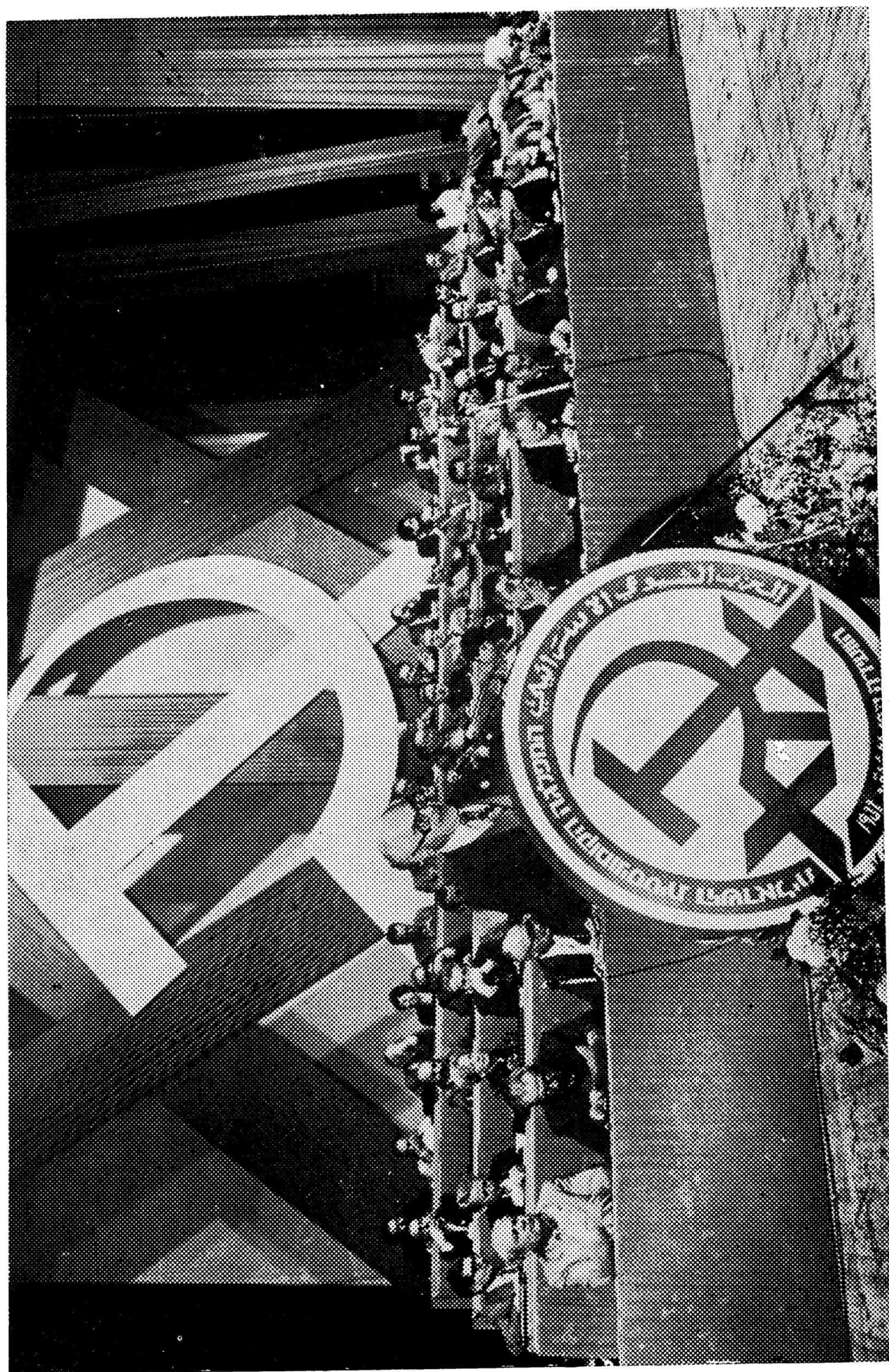
12. המפלגה

מפלגתנו הקומוניסטית באה לוועידתה ה-19 מחזקת יותר, מחושלת יותר מבחינה רעיונית-פוליטית. אחדותנו האינטרנציונליסטית היהודית-הערבית איתנה ומשמשת דוגמא ומופת ליחסים העתידיים בין שני העמים על בסיס של שוויון וכבוד הדדי.

בתקופה שבין הוועידה ה-18 והוועידה ה-19 ציינה מפלגתנו את יובלה ה-60 של המפלגה הקומוניסטית בארץ. תרומה חשובה תרם הוועד המרכזי של

הח' תופיק טובי פותח את הוועידה

הח' מאיר וילנר מוסר את דו"ח הוועד המרכזי

הצירים מקשיבים

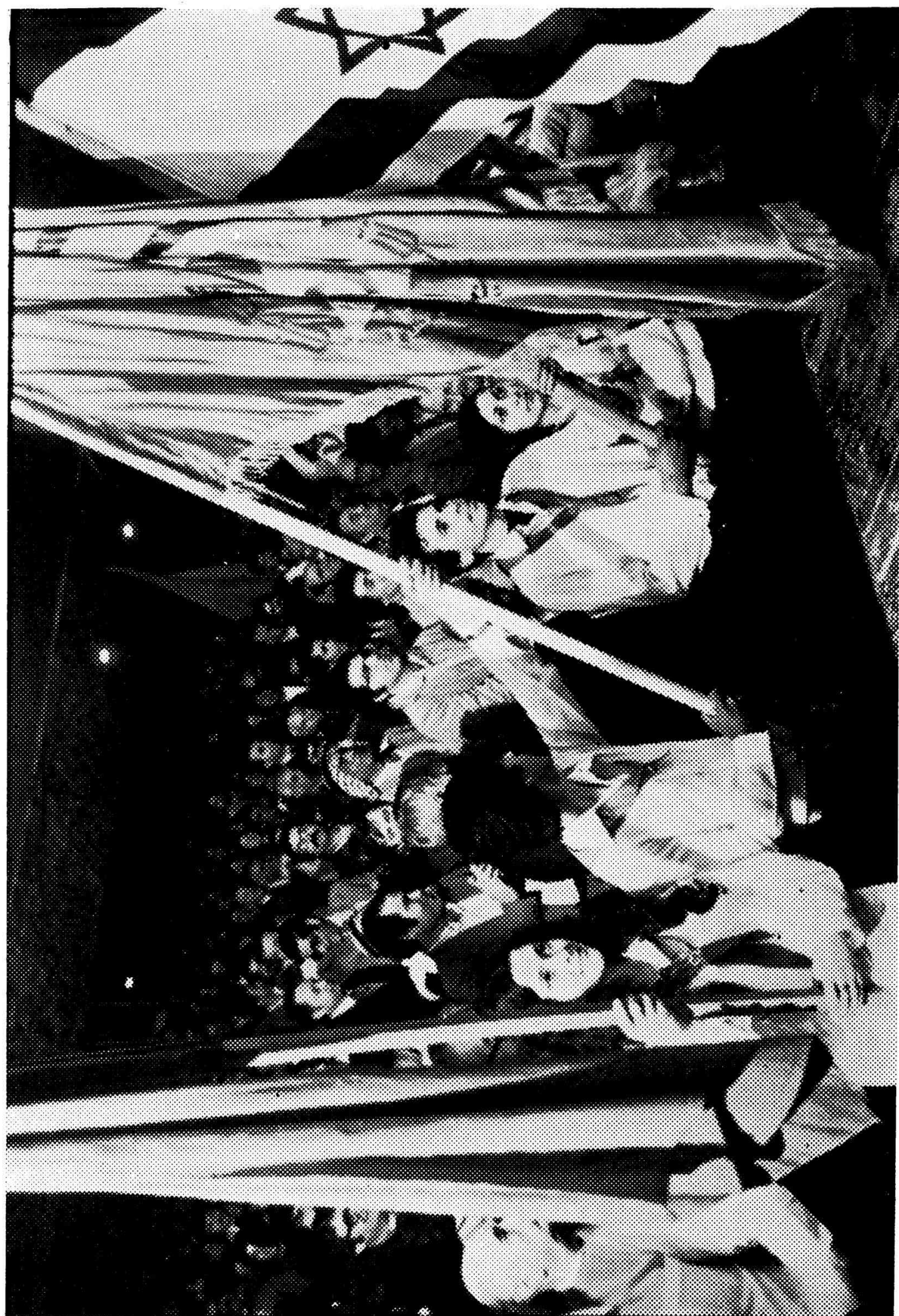

הח' וולף ארליך מוסר את דו"ח ועדת הביקורת המרכזית

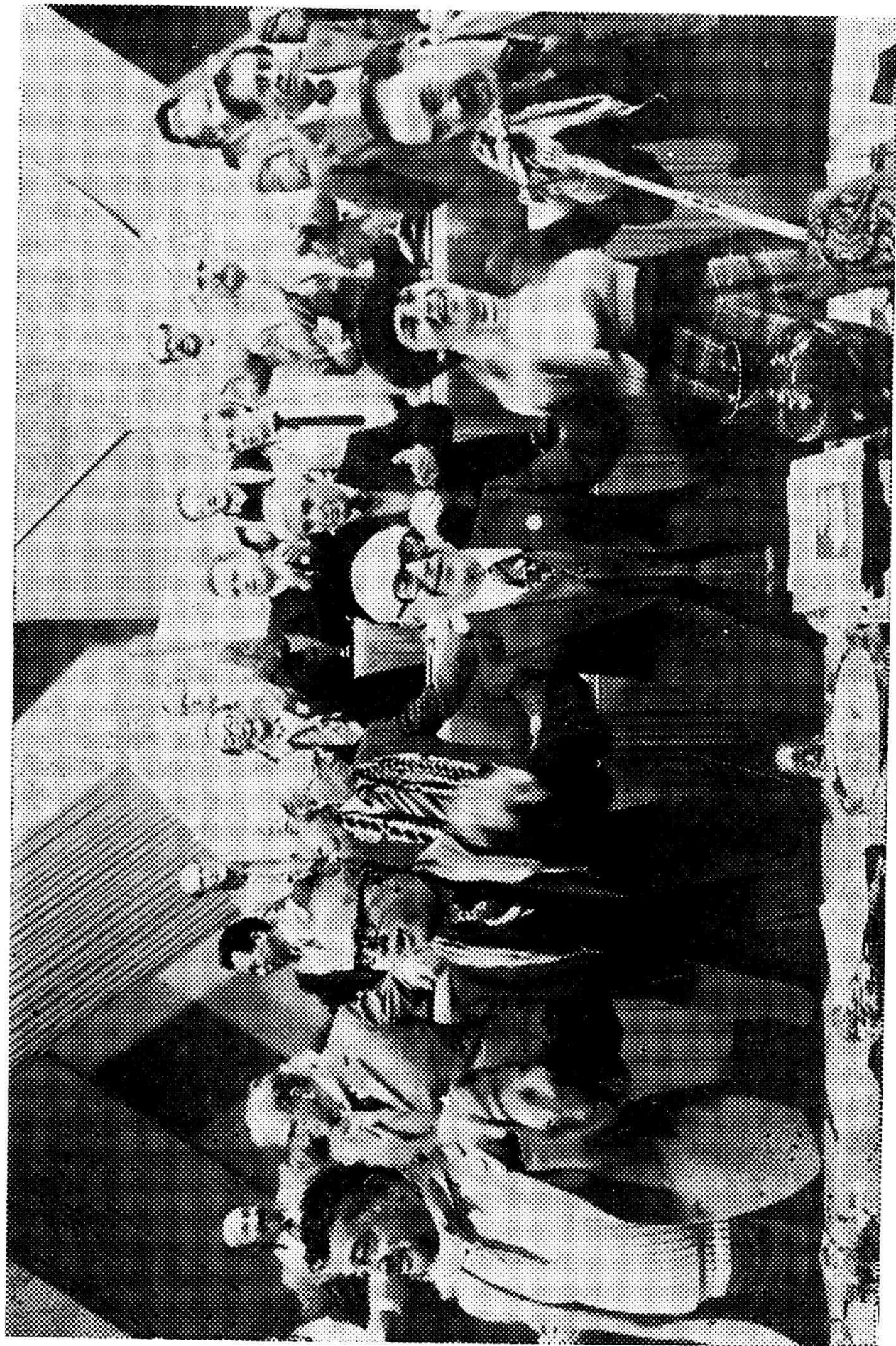
בנק"י באה לוועידה

בנק"י באה לוועידה

עביר ויובל מברכים בשם "ילדי עמל"

הנשיאות מקבלת בהתרגשות את "ילדי עמל"

המפלגה, אשר במושביו ה-17 (אוקטובר 1979) דן ואשר חומר רעיוני-פוליטי מיוחד על הנושא: „מאבקנו הפוליטי והרעיוני לאור הנסיון ההיסטורי“. חשוב לצייד את חברי המפלגה, את האוהדים והציבור הרחב, ובמיוחד את הדור הצעיר, ביידע מהימן על תולדות התנועה הקומוניסטית בארץ.

בתקופה שבין הוועידות ה-18 וה-19 גדל מספר חברי המפלגה (נטו) ב-25%, ומספר הסניפים גדל מ-79 ל-86. זהו הישג חשוב. עם זאת לא בכל המחוזות היה גידול שווה, והיו מחוזות שבהם כמעט שלא גדל מספר החברים. בקרב הציבור הערבי גידול המפלגה אינו הולם את גידול השפעתה של המפלגה. בציבור היהודי, למרות התנאים האובייקטיביים הקשים, יכולה המפלגה בהחלט להרחיב את שורותיה.

הנסיון של מפלגתנו הקומוניסטית מוכיח, שבתנאי ישראל, בתנאי ההשפעה הגדולה של האידיאולוגיה הציונית על המוני-העם, בתנאי ההסתה המורעלת נגד ברית-המועצות והאוירה השובינית העכורה — הדרך להרחבת שורות המפלגה היא, בראש-וראשונה, דרך המאבק האידיאולוגי והפוליטי. הדבר מחייב את המפלגה לדאוג לחלוקת כוחותיה בייתר יעילות, כדי שתוכל לחזק את הפעילות האידיאולוגית והפוליטית. הנהגת המפלגה צריכה להקדיש יותר כוחות וזמן לניהול המאבק באידיאולוגיה הציונית, האנטי-סובייטית והאנטי-קומוניסטית.

בתקופה האמורה היו לחזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון, בה משתתפת מפלגתנו הקומוניסטית, הצלחות בבחירות לכנסת ולהסתדרות. עצם הקמתה וביצורה של החזית הדמוקרטית היהודית-ערבית הוא הישג חשוב.

בבחירות למועצות המקומיות שהתקיימו בנובמבר 1978 היו הצלחות רבות לחזיתות הדמוקרטיות המקומיות. לחזית הדמוקרטית 137 נציגים ב-40 רשויות מקומיות.

19 חברי החזית הדמוקרטית נבחרו כראשי רשויות מקומיות, ובכללם ראש העיר נצרת.

לחזית הדמוקרטית היו הצלחות גם בבחירות לאיגודים המקצועיים השונים. עבודתנו המוניציפלית התרחבה מאוד וחברינו ממלאים אותה בהצלחה. בשורת ערים מתפתחת פעולת מפלגתנו בקרב שכונות העוני, ומושקעים שם יותר מאמצים. עם זאת אנו רק בראשית הדרך. חשוב מאוד לפתח עבודה זו (על בסיס מוניציפלי) ולהצביע על הקשר הקיים בין המצב העגום של השכונות לבין המדיניות הכללית של החוגים השליטים בישראל.

בעבודתנו האיגוד-מקצועית חלה התקדמות מסוימת בין הוועידות ה-18 וה-19. חברינו מעורבים יותר בענייני ההסתדרות. במקומות העבודה וכחברי ועדי העובדים מילאו חברינו תפקיד חשוב במאבקים שונים של העובדים. אולם עדיין עיקר המלאכה לפנינו. חייב לחול מיפנה בעבודתנו בקרב מעמד-הפועלים, הן בקרב העובדים היהודיים והן בקרב העובדים הערביים. זוהי עבודה איגוד-מקצועית ועבודה פוליטית כאחת.

ביטאוננו המפלגה — „זו הדרך“ בשפה העברית, „אל-איתחאד“ בשפה הערבית והעתונים „דער וועג“ באידיש ו„טובה פוט“ בבולגרית — ממלאים תפקיד חשוב במאבקי הפוליטיים והחברתיים. תרומה גדולה במאבק הרעיוני והפוליטי תורמים „ערכים“ בשפה העברית ו„א-דרב“ בשפה הערבית.

בתקופה שבין הוועידות ה-18 וה-19 לא גדלה, בדרך כלל, הפצת העתונות הקומוניסטית. אמנם יש הבדלים בין סניפים שונים, אך זוהי התמונה הכללית. מהי הסיבה לכך? בעיקרה הסיבה סובייקטיבית. לא הוקדשה תשומת-לב מספקת לעניין ההפצה. סיסמתנו היא: הגדלה מהירה של הפצת העתונות הקומוניסטית, העלאת רמתה ושיכלול צורתה. אין סיבה אובייקטיבית לאי-הגדלת הפצת העתונות הקומוניסטית בזמן שגדלה השפעת המפלגה וגדל מספר חבריה.

המפלגה מייחסת חשיבות רבה לפעילות בקרב ציבור הנשים. פעילות זו מוטלת על כל חברי המפלגה ומוסדותיה, אך במיוחד על חברות המפלגה. אנו מציינים את פעילותן המסורה של חברות המפלגה, יחד עם הנשים הבלתי-מפלגתיות, את הישגיהן החשובים בתנועת נשים דמוקרטיות בישראל (תנד"י) וכן במסגרת נעמ"ת. עם זאת, עדיין צריך להעלות את רמת פעילותנו בקרב הנשים העובדות היהודיות והערביות.

יש לציין, כי למרות שהצטרפו חברות חדשות למפלגה, עדיין נשאר ללא-שינוי — 16% — שיעורן בקרב חברי המפלגה. גם לכך הסיבות הן בעיקר סובייקטיביות. בעבודה נכונה, בגישה נכונה, בעיקר מצד החברים, אפשר בהחלט להגדיל את אחוז החברות במפלגה.

ברית הנוער הקומוניסטי הישראלי (בנק"י), המשמרת הצעירה של המפלגה, הגדילה את מספר חבריה ב-26% בתקופה שבין הוועידות ה-18 וה-19. אך לא בכל המחוזות היה גידול. התנאים האובייקטיביים מאפשרים הגדלה משמעותית נוספת של שורות בנק"י.

„אל-ראד“, ביטאון בנק"י בשפה הערבית, הגדיל את תפוצתו וממלא תפקיד הסברתי ומגייס חשוב בקרב הנוער. „עניין“, ביטאון בנק"י בשפה העברית, חשוב כאמצעי להפצת דבר הנוער הקומוניסטי ולקשירת קשרים עם נוער עובד ולומד. יש לדאוג להופעתו הקבועה ולהרחבת הפצתו. המפלגה, על כל מוסדותיה המרכזיים, המחוזיים והסניפיים, חייבת להגיש עזרה שיטתית ורחבה יותר לעבודת בנק"י.

יש לציין את התרחבות והתגברות פעולתנו באוניברסיטאות ואת גידול השפעתה של המפלגה ושל החזית הדמוקרטית. הצלחה זו תורמת תרומה חשובה למאבק נגד כוחות הימין והריאקציה באוניברסיטאות ולחיוזק האחדות של הסטודנטים הערביים והסטודנטים היהודיים הדמוקרטיים.

חלה התקדמות משמעותית בפעולה בקרב הדור הצעיר, נרכש נסיון חדש וחיובי.

הסתעפה פעולתנו באירגונים הדמוקרטיים השונים, הממלאים תפקיד חשוב מאוד בשטחי פעולתם. ישנן אפשרויות להרחבת הפעולה. אירגוני המפלגה המחוזיים והמקומיים צריכים להקדיש תשומת-לב רבה לפעילות האירגונים הדמוקרטיים ולעזור לחברינו במסגרות הללו. חברינו צריכים לדאוג לכך שפעילות האירגונים הדמוקרטיים תתנהל על בסיס רחב ככל האפשר ובשיתוף מירבי של בלתי-מפלגתיים בכל רמות הפעילות וההנהגה.

אחד התפקידים החשובים העומדים בפני המפלגה הוא לחזק את האירגון המפלגתי הפנימי. יש לנו חברים מצויינים, מסורים בלב ונפש למפלגה ולאידאילים הנעלים שלה. עלינו להדגיש יותר, שהעקרונות האירגוניים הם חלק בלתי-נפרד של השקפת עולמנו המארקסיסטית-הלנינית, כי ללא אירגון מהפכני, תנועה מהפכנית אינה יכולה להצליח.

עלינו להקפיד הרבה יותר על עקרונות הצנטרליזם הדמוקרטי. אין להשלים עם תופעות של ליברליזם זעיר-בורגני ועם חוסר משמעת. מצד שני, יש להעמיק את הדמוקרטיה המפלגתית ולמנוע כל תופעה של „בוסיזם“.

הוועד המרכזי מביא לוועידה הצעות תיקונים לתקנון המפלגה. מטרתם לחזק את עקרונות הצנטרליזם הדמוקרטי ולעדכן את התקנון לאור הנסיון של המפלגה, כדי שבשום תחום לא תהיה סתירה בין ההלכה לבין המציאות. יש להתאים את סעיפי התקנון למציאות של היום מחד גיסא, ולשמור על היסודות הלניניים של הצנטרליזם הדמוקרטי, מאידך גיסא.

חיוזק הרוח המהפכנית של חברי המפלגה והנוער הקומוניסטי, העמקת העירנות המהפכנית, השמירה על הטוהר האידאולוגי והפוליטי — כל אלה חיוניים היום ביותר. הקפדה על יסודות אלה, עם טיפוח של יחסי החברות,

הידידות והרעות בין חברי המפלגה, של יחס חם לחבר, לאוהד — יסייעו גם להרחבת שורות המפלגה ולהגברת השפעתה.

חברים,

קשה להפריז בחשיבות קיומה, מאבקה ועמדותיה הרעיוניות והפוליטיות של מפלגתנו הקומוניסטית הישראלית. רוחות פה ושם תחושות של ייאוש, שחיקה ועייפות. יש כאלה האומרים: אתם, הקומוניסטים, צודקים, אין ספק. אך מה יוצא מכך? דבר אינו משתנה בארץ, השוביניזם הציוני והמיליטריזם המשתולל שולטים עדיין בכיפה. גם אם יגיע המערך שוב לשלטון לא ישתנה הרבה. שוב תהיה סכנת מלחמה, שפיכות הדמים לא תיפסק. מאות-אלפים עזבו כבר את הארץ כתוצאה מהמתח ללא נשוא וכתוצאה מהמשבר הכלכלי, החברתי והמוסרי.

אומנם, המצב בישראל קודר. אולם מה צריכה להיות המסקנה? לדעתנו, היא צריכה להיות הפוכה מייאוש. העובדה, שחלק גדול מהציבור רוצה בשינוי, אם כי עדיין מיעוט מבין כיצד לחולל, מראה על פרספקטיבה, על סיכוי לתמורה יסודית, כאשר יסייעו התנאים הבינלאומיים והאזוריים לכך. מפלגתנו הקומוניסטית והחזית הדמוקרטית הם כבר היום גורם חשוב בחיים הפוליטיים בישראל. קיום מפלגה קומוניסטית יהודית-ערבית בישראל, שהשפעתה גדלה; קיום חזית דמוקרטית יהודית-ערבית, שבמרכזה המפלגה הקומוניסטית, חזית הנתמכת על-ידי אלפי אזרחים יהודיים ועל-ידי רוב-רובה של האוכלוסייה הערבית בת חצי המיליון — הישג חשוב הוא. העובדה שהעמדות של מפלגתנו הקומוניסטית, אשר רק לפני שנים מעטות היו מחוץ לתחום — כמו בשאלה הפלשתינאית — מובנות עתה ואף נתמכות על-ידי חוגים נוספים, כלום אינה הישג חשוב? זאת ועוד. הודות למדיניותה הנכונה של מפלגתנו הקומוניסטית הישראלית, למאבקה העקבי נגד הכיבוש ולמען שלום צודק, למען הכרה בזכויות הלאומיות של העם הערבי הפלשתינאי, היא הצליחה למצוא שפה משותפת עם המוני העם הערבי הפלשתינאי בשטחים הכבושים ונציגיו ועם הנהגת אש"ף על בסיס כיבוד הדדי של זכויות שני העמים בארץ, על בסיס הקמת שתי מדינות זו בצד זו, ישראל ופלשתיין. האין זה הישג רב-חשיבות? מדיניותה האינטרנציונליסטית של מפלגתנו תורמת גם תרומה לא מבוטלת לתנועה הקומוניסטית והאנטי-אימפריאליסטית הבינלאומית, למאבק האנטי-אימפריאליסטי הכללי.

ולכן, חברים, הבה נצא מוועידתנו ה-19 בראש זקוף, ברוח מהפכנית, בהרגשת אחריותנו ההיסטורית לגורלם של שני עמינו, לגורל השלום באזורנו, ואף לגורל השלום בעולם.

עם כל ההחרפה שחלה במצב בישראל, עלינו לציין, כי ממשלת בגין נכשלה בחלק ממזימותיה: היא לא הצליחה לכפות את תוכנית „האוטונומיה המינהלית“ ולהשיג הסכמה בינלאומית לכיבוש; היא לא הצליחה להעביר בכנסת את חוק בוררות החובה. עובדות אלה מוכיחות, שיש משמעות למאבק העם העובד בישראל, שיש תוצאות למאבקו של העם הערבי הפלשתינאי. עובדות אלה מוכיחות, שאין אנו פועלים במדבר, שלעבודתנו יש ערך רב. אין עבודה חשובה יותר, קדושה יותר מאשר להיאבק לשלום. לקידמה ולסוציאליזם.

חברים,

למרות כל הקשיים והסכנות, קיים גם הסיכוי המוחשי לשינוי פני הדברים בישראל. עלינו לתרום לסילוק הסכנות ולהחשת השינוי המיוחל. אין אנו בודדים. בישראל מדיניותנו נתמכת עדיין על-ידי מיעוט. אך מדיניות הרוב

בישראל מבודדת כליל בעולם. לכן בישראל אנו מיעוט זמני והם — רוב זמני. זהו החוק של התהליך המהפכני ההיסטורי. אנו חלק של התנועה המהפכנית הגדולה ביותר בעולם ותורמים בקטע שלנו של החזית הכללית, לתהליך המהפכני, שעל דגלו חרותים שלום, עצמאות לאומית, דמוקרטיה, קידמה חברתית, שוויון וידידות בין העמים, סוציאליזם.

מפלגתנו מראה את הדרך לעמלים ולעם בישראל אל ישראל אחרת, בה ישררו שמחת חיים ובטחון ביום המחרת, בה יהיה טוב לחיות לאנשים העובדים. מפלגתנו מראה את הדרך לחיי שלום וליחסי שכנות טובה עם העמים הערביים.

מפלגתנו מראה את הדרך אל השיגשוג הכלכלי והעלאת רמת-החיים של הפועלים והמוני העם.

מפלגתנו מראה את הדרך להרחבת הדמוקרטיה בישראל, לשוויון זכויות לאומי ועדתי, לשוויון זכויות האשה.

מפלגתנו מראה את הדרך לעתיד מאושר של הדור הצעיר בישראל. מפלגתנו מראה את הדרך לחידוש היחסים התקינים ולפיתוח יחסי ידידות עם ברית-המועצות, עם הארצות הסוציאליסטיות האחרות, עם המדינות העצמאיות והדמוקרטיות, באסיה, באפריקה ובאמריקה הלטינית. קדימה לביצורה, להרחבת שורותיה ולגידול השפעתה של מפלגתנו הקומוניסטית הישראלית!

כולנו כאיש אחד להצלחת רשימת החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון בבחירות להסתדרות ולכנסת!

נגביר את המאמצים לאחדות במאבק נגד הכיבוש, סכנת הפאשיזם, לשלום צודק ולדמוקרטיה, לשוויון-זכויות ולהגנת ענייני העובדים!

נשמור בעל בבת-עינינו על האחדות היהודית-הערבית האיתנה של מפלגתנו!

תחי הוועידה ה-19 של המפלגה הקומוניסטית הישראלית!
תהילה לתורת הסוציאליזם המדעי, תורת מארקס, אנגלס, לנין!
נרים מעלה מעלה את דגל האינטרנציונליזם הפרולטרני!
יחי השלום! יחי הקומוניזם!

בחברה המטפחת אנוכיות וניכור תשמור הכופלגה על עקרונות לנין

דין-וחשבון ועדת הביקורת המרכזית

הביא החבר וולף ארליך

בפתח הדין-וחשבון על עבודת ועדת הביקורת המרכזית בין הוועידות ה-18 וה-19, היא מודיעה כי אימצה את ראשי-הפרקים לוועידה ה-19, הכוללים את סיכומי הוועד המרכזי בשאלות הרעיוניות והמדיניות, וכן דו"ח על ביצוע החלטות הוועידה ה-18, על פיתוח מדיניות המפלגה בתקופה זו ועל מקום המפלגה במאבקים הציבוריים בארץ.

הדין-וחשבון של ועדת הביקורת המרכזית מתבסס על ניתוח המצב בארץ, באזור ובעולם ועל התחזית לתקופה הקרובה, בהתאם לדין-וחשבון של הוועד המרכזי.

ועדת הביקורת המרכזית רושמת לפניה בעניין רב את סיכומי הוועד המרכזי על המצב המפלגתי-הפנימי ורואה כחובתה להרחיב על כך את הדיבור מהיבטים שונים.

פרק ראשון: אירגון המפלגה בין ועידה לוועידה

אנו מציינים את עבודתם הסדירה, בהתאם לתקנון המפלגה, של הוועד המרכזי ושל מוסדותיו — הלשכה הפוליטית והמוכירות.

עלינו לציין את חשיבות הכינוס הארצי, שהוא מעין אקטיב מפלגתי ארצי. נכונה היא הקביעה בראשי-הפרקים של הוועד המרכזי, שהיה עליו לכנס כינוס ארצי לפחות פעם בשנה, דהיינו, בתקופה שבין דצמבר 1976 ופברואר 1981 לפחות ארבע פעמים ולא פעמיים בלבד, כפי שהיה. גם ועדת הביקורת המרכזית היתה צריכה להתערב בנדון. עם זאת שמחים אנו לציין בחיוב, כי הכנת שני הכינוסים הארציים והדרכתם הראו שיפור רב לעומת כינוסים קודמים; דווקא הצלחתם של שני הכינוסים הארציים מבליטה את התפקיד החשוב שהכינוס הארצי עשוי למלא בתוכנית השנתית של המפלגה. ועידות המחוזות התקיימו במועדן. גם הישיבות של ועדי המחוזות ומוכירויותיהם וכן הישיבות של המוסדות המקומיים התקיימו באופן סדיר. אך ישנן מזכירויות ועדי סניפים שאינן מקפידות על המועד שנקבע בתקנון לכינוס מליאת ועד הסניף (פעם בחודש). זוהי פגיעה בתקנון. עם זאת, כמה מן המועדים הקבועים בתקנון נראים במצב הקיים כקצרים מדי. ועדת הביקורת המרכזית של המפלגה הציעה להאריך את המועדים בתקנון, והוועד המרכזי קיבל הצעה זו.

ברצוננו להדגיש את חשיבות האקטיב המחוזי (סעיף 92) והאקטיב המפלגתי של הסניף (סעיף 107). אי-כינוס האקטיב במועד שנקבע בתקנון, ועוד יותר — אי-כינוס האקטיב בכלל, מוכיח, שאותו מוסד המדריך את המחוז או את הסניף אינו מעריך אל-נכון את תפקיד האקטיב המפלגתי בהעלאת קאדרים ובמיוחד בהעלאת חבר מפלגה שאינו פעיל לדרגה של חבר פעיל; הזמנת חבר לאקטיב, פירוש הדבר לגביו, שמוסדות המפלגה מעריכים את

פעילותו ונותנים לו זכות נוספת: קבלת מידע מיוחד ואפשרות נוספת להשמיע את דעתו.

נסיונם של מחוזות נצרת, עכו והמשולש המכנסים את האקטיב המפלגתי במחוזם בצורת ישיבה מורחבת של ועד המחוז, ושל מחוז תל-אביב-יפו, העושה זאת בצורת כנס פעילים, מוכיח את יעילות האקטיב המחוזי לגבי עבודת המחוז כולו.

אין התקנון קובע את תדירות ישיבות התאים הבסיסיים. הנוהג הוא, שהתא המפלגתי מתכנס אחת לשבועיים. המצב בסניפים הקטנים החד-תאיים בעייתי יותר. כינוסם הסדיר של החברים בכמה סניפים אלה לקוי וידרוש תשומת-לב מיוחדת מצד המוסדות האחראיים.

אין זה חדש שאיכות ישיבת התא, יכולתה לעניין את החברים ולהפעיל אותם, תלויה במידה רבה בעבודתם המאורגנת והמארגנת של מזכיר התא ושל המזכירות. עד היום במקומות לא מעטים ישיבות התא הן פורמליות וסטנדרטיות: סקירה פוליטית ומסירת הודעות על פעולות לפי הוראות מלמעלה. (קיימים אפילו תאים, שבישיבותיהם אינה ניתנת סקירה פוליטית). מזכירות תא, הפועלת היטב, חייבת להעמיק ולדון בפעולות ולהציע לחברים דרכים המאפשרות לתרגם את מדיניות המפלגה ואת החלטות מוסדותיה לתנאים המקומיים המיוחדים של התא. זאת אומרת, עליה להסיק את המסקנות המעשיות מן הסקירה הפוליטית ולתרגמן לפעילות התא, לפעולות יזומות מתאימות, אפילו בקנה מידה מצומצם, אך באופן יוצר, מחדש, מעורר עניין.

המטרה היא, שהתא יהיה סניף קטן בתחום שלו. חיזוק המפלגה בקרב הפועלים יאפשר לנו להקים יותר תאים על-פי מקום העבודה — שיטה עדיפה לפי תקנון המפלגה.

השתתפות החברים בישיבות התא (וגם באסיפות סניף) במקרים רבים אינה משיעור רצון. ועד הסניף חייב לדאוג, קודם-כל, לשיכנוע החברים רעיונית-פוליטית, כדי להבטיח השתתפות מלאה.

אמנות ניהול התא המפלגתי היא, בסופו של דבר, המיזוג של מילוי התפקידים היומיומיים, הנקראים אפורים, עם המטרות ההיסטוריות של המפלגה, באופן שהחבר בתא ישאב ממנו אמונה בפרספקטיבה ההיסטורית והשראה ממשית להתפתחותו האישית כקומוניסט.

יש לראות בהדרכה המוחשית של התא בידי ועד הסניף — מעבר להדרכה הפוליטית — תפקיד אחראי ביותר. כדי להעלות את רמתם הכללית של מזכיר התא והמזכירות, יש להרבות באירגון קורסים מיוחדים למזכירי תאים ולחברים המיועדים להיות מזכירים.

שאלת האיכות בהדרכת הסניפים והתאים קשורה קשר הדוק בטיפול בקאדרים ובהעלאתם, בהכרת אופי החברים, בקשר איתם, בכישרון לבחור את החבר המתאים לתפקיד ולבחור את התפקיד המתאים לחבר.

במיוחד עקב המחסור האובייקטיבי בקאדרים בכל הדרגים של המפלגה, הכרחי לעצב את מדיניות הקאדרים, לטפח ולהעלות קאדרים. אנו מציינים בסיפוק, כי בשנה האחרונה החלה מחלקת הקאדרים של הוועד המרכזי לפעול. המחסור בקאדרים מביא שתי תופעות בלתי-רצויות: ראשית, פעילות בלתי-מספקת ויעילה של אירגון או מוסד או ועד מחוז או של המחלקה המרכזית; ושנית, ריכוזיות-יתר של תפקידים, תופעה העלולה לפגוע ברמת העבודה של החבר שבידו מרוכזים יותר מדי תפקידים; לעתים, היא עלולה גם לפגוע בדמוקרטיה המפלגתית-הפנימית.

השאלה של העלאת קאדרים קשורה באופן הדוק בשאלת החינוך בתוך המפלגה. המפלגה שואפת לכך, שחבריה יהיו בעלי רמה מארקסיסטית-לנינית גבוהה. בהתאם לכך קובע התקנון בין חובות החבר רק זאת: עלי

להרחיב ולהעמיק את ידיעותיו במארקסיזם-לניניזם. משמע, כל חבר, צעיר כוותיק, חייב לראות בהרחבת הלימוד ובהעמקתו חלק מרכיב של חייו. אך החינוך הקומוניסטי אינו רק לימוד המארקסיזם-לניניזם. לא פחות חשוב חינוכו של החבר להיות קומוניסט באופיו. תפקידם של החברים האחרים לתרום לכך בדוגמא אישית, בשיחות עם החבר, בהתייחסות לפעילותו (וגם לאי-פעילותו) ובמיוחד ביצירת אווירה הולמת של עבודה קולקטיבית. ההומניזם הפרולטרי מהווה חלק חשוב באופיו של הקומוניסט. הוא דורש עקרונות העמדה, מציאת משמעות החיים כחלק בקולקטיב המהפכני המודרך על-ידי תורת הקומוניזם, האידאול של שאיפה ליידע בכל התחומים, אופטימיזם פילוסופי ושמחת חיים, יחס אנושי לבני-אדם בכלל ולעובדים במיוחד, יחסים משפחתיים אנושיים, וכן קשר עם המורשה ההיסטורית והתרבותית המתקדמת של שני עמינו ושל האנושות כולה.

פרק שני : הנורמות הלניניות בחיי המפלגה

ברצוננו להרחיב את הדיבור בשאלת השמירה על הנורמות הלניניות — בחיי המפלגה הקומוניסטית בכלל, ובחיי מפלגתנו, בפרט. הנסיון הבינלאומי והלאומי מאשר את הכלל בתורתנו, שהמפלגה הקומוניסטית יכולה וחייבת להיות מפלגה מטיפוס חדש, וזאת, בניגוד למפלגה סוציאל-דמוקרטית, ואגב, גם בניגוד לקבוצות שמאלניות. המפלגה הקומוניסטית, באונגרד בעל תודעה של מעמד הפועלים וכאירגון מעמדי עליון, יכולה למלא את תפקידיה היומיומיים וההיסטוריים רק, אם היא מאורגנת בהתאם לנורמות הלניניות.

במפלגה מתגלמים העקרונות של התורה המארקסיסטית-הלנינית, מהותה הפרולטרית והאינטרנציונליסטית; המאבק לשיפור מצבם של העמלים בחברה הבורגנית ולמיגור המשטר הקפיטליסטי והמרתו במשטר סוציאליסטי. במפלגה מתגלמים העקרונות האירגוניים הלניניים, המהווים חלק בלתי-נפרד מהאידאולוגיה.

הדיאלקטיקה המטריאליסטית מלמדת, שיש לראות כל עצם, כל תופעה בטבע ובחברה האנושית כאחדות דיאלקטית של תוכן וצורה, כאשר כל תוכן הוא תוכן לבוש-צורה וכל צורה היא צורה של תוכן. המפלגה הקומוניסטית היא דוגמא חיה לחוק הכללי הזה של האחדות הדיאלקטית של תוכן וצורה. לכן, אין להפריד באופן מכני בין עקרונותיה הרעיוניים-המדיניים של המפלגה לבין עקרונותיה האירגוניים. כל אחד מן העקרונות הללו שייך למהות המפלגה הקומוניסטית, וכולם יחד מהווים שלמות.

התפקידים הגדולים קשי-הביצוע המוטלים על המפלגה הקומוניסטית הישראלית מחייבים במיוחד את מוסדותיה ואת חבריה לשים דגש באירגון המפלגה. אין בכוונתנו לחזור על תפקידים אלה, כי רק אמש שמעו עליהם צירי הוועידה בדין-וחשבון של הוועד המרכזי.

מפלגתנו חייבת להיות לא רק צודקת, אלא גם חזקה, הן כלפי חוץ והן כגוף מאורגן בפנים — תוך קשר הדוק בין השניים. העובדה שאין אנו עדיין מפלגה המונית בארץ — מה שלא יהיו הסיבות האובייקטיביות — מדגישה את הצורך להתחזק עוד יותר מבחינה כמותית ומבחינה איכותית.

במשך השנים הצליחה המפלגה לבסס את הדמוקרטיה המפלגתית-הפנימית. היא שומרת בקפדנות על עקרון בחירת המוסדות במועדים קבועים ובצורה המבטיחה הן את שיקול הקולקטיב והן את זכויותיו של כל חבר. נשמרת זכות החבר להביע את עמדתו ואת ביקורתו בתא ובאסיפת הסניף. עם זאת, המאבק

להעמקת החיים הדמוקרטיים בתוך המפלגה חייב להיות מאבק מתמיד, ואין להסתפק בהישגים שהושגו.

על רקע הכיוון השולט בחברה הישראלית, של הומרנות, ניכור ואנוכיות, זכאי החבר למצוא במפלגה את ביתו, אווירה חופשית וחברית. חשוב מאוד שהחבר יהיה משוכנע שהמפלגה מאפשרת לו לפתח את אישיותו ואת כישוריו, שומרת על כבודו האישי, ומתחשבת בדעותיו ובהצעותיו, כיצד לקדם את מטרותיה.

ועדת הביקורת המרכזית בדעה, כי ככל שהחבר נבחר למוסד גבוה יותר ונושא באחריות גדולה יותר, כן חייב הוא להיות מודע לכך, שהשמירה על הדמוקרטיה המפלגתית-הפנימית מהווה חלק בלתי-נפרד מיחסיו עם מוסדותיה הנמוכים יותר של המפלגה ועם חבריהם. חבר מוסד גבוה יותר או בעל תפקיד אחראי יותר, אינו „בוס“. תפקידו מאפשר לו לסכם שאלה באורח מוסמך, אך עליו לזכור תמיד, שהיחס הוא בין חבר לחבר.

יש להקשיב בסבלנות לביקורתם ולהצעותיהם של החברים ולדאוג לכך, שתינתן תשובה מנומקת תוך זמן סביר, אם אין אפשרות לענות במקום. נכון שבמפלגתנו חבר אחראי עסוק מאוד; אולם הוא חייב למצוא את הפנאי להיפגש עם חבר המבקש זאת, לגלות נכונות להקשיב לדבריו ולשקול אותם ברצינות.

יש לבטא הערכה חיובית לחבר, לומר מלה טובה, כאשר היא מגיעה לו. זהו חלק חיוני מההתייחסות לקאדרים.

בתוך שורותינו נמצאים חברים, במיוחד צעירים, שאין להם סדר העדיפויות המקובל או צורת ההופעה המקובלת. הדבר עלול לגרום הערכה נחפזת ודעות קדומות כלפי חברים כאלה. גם במקרים אלה דרושות סבלנות וסובלנות, פתיחות בשורותינו, ואין הדבר פוגע במונוליתיות הרעיונית והמדינית של המפלגה.

*

ועדת הביקורת המרכזית מציינת בדאגה רבה, שלחלק מאירגוני המפלגה חדרו נטיות ליברליסטיות, שאם לא תיאבק בהן בכובד-ראש, יחלישו את המפלגה.

שומעים את הטענה כבדת-המשקל, כי עקרונות הצנטרליזם, הכפיפות להחלטות מוסדות ולרוב במוסד או באירגון, המשמעת המפלגתית, מתן הוראות בכלל בתוך המפלגה, אינם תואמים את תקופתנו. כי האדם היום ובמיוחד האדם הצעיר, מעריך מעל לכל את החופש האישי שלו; כי אין לצפות גם מחבר המשוכנע שיכנוע עמוק בצידקת מאבקנו, פעולה קונקרטית, אלא אם הוא משוכנע בנכונות ההחלטה ואם יש לו דחף פנימי להשתתף בפעולה.

נכון הוא, שהדור הצעיר של שנות השבעים והשמונים איננו הדור הצעיר שהיה לפני 30 שנה. יסודות שהיו ושהינם מובנים מאליהם לחברים הוותיקים, אינם נראים תמיד כך לצעירים של ימינו. הסיבות לכך ברורות: המשטר הקפיטליסטי-המאוחר על משברו הכללי, על תופעות הטפילות והניווט שלו, על סתירתו עם צרכי החברה והאדם, יוצר התנגדות כללית כלפיו, שאינה מתבטאת רק במאבק המעמדי של הפועלים, האופייני לכל תקופות שלטון ההון. גם המוני הנוער והדור הצעיר, שאינם מגיעים עדיין לתודעה מעמדית אנטי-קפיטליסטית ברורה ולרמת התודעה הסוציאליסטית-המהפכנית, גם הם מגיעים לעימות עם המשטר הקיים. אבל, ההתנגדות למשטר הקפיטליסטי במקרים רבים הופכת להתנגדות לכל „מימסד“ שהוא, לכל סמכות שהיא. נטיות אנארכיסטיות מוצאות כאן קרקע פורייה, אפילו אצל בני-אדם המחייבים את

המהפכה הסוציאליסטית ואף אצל חלק מהמצטרפים לשורות המפלגה הקומוניסטית.

אנו מעוניינים שהדבר יהיה ברור: לא יהיה נכון לנהל מאבק באופיו המיוחד של הדור הצעיר. יש לראות באהדה את רצונו העז לבחון דברים מחדש בעצמו, להתייחס בביקורתיות כלפי המקובל. הדבר חשוב, מכיוון שהוא פועל נגד אמונה עיוורת ונגד שינון ציטטות.

ההתנגדות למשטר הקיים שאבד עליו כלח, ההופכת להתנגדות לכל „מיסד“, גם לאותו שלטון ולאותה סמכות המבטאים את המחר של עמינו ושל האנושות — היא שלילית ומזיקה.

התפתחותו של החבר תהיה שלמה, כאשר יגיע להכרת החוקים האובייקטיביים של התהליך ההיסטורי, להכרת מקומה ההיסטורי-העולמי של ברית-המועצות, של מקומה ההיסטורי של המפלגה הקומוניסטית הישראלית מבחינה לאומית ובינלאומית.

כפי שמהפכה פרולטרית או מהפכה לאומית-דמוקרטית ראויה לשמה רק כאשר היא יודעת להגן על עצמה, כך מפלגה קומוניסטית ראויה לשמה רק כאשר היא יודעת להגן על עקרונותיה האירגוניים, על הצנטרליזם הדמוקרטי. איננו רואים בסוגיה זו בעיית דורות. כל הדורות נחוצים למפלגה. אין המפלגה יכולה להשלים עם נטיות ליברליסטיות, המופיעות פה ושם בשורותינו. יש לחזק את הצנטרליזם הדמוקרטי במפלגה, את המשמעת המפלגתית.

כיצד להיאבק בנטיות ליברליסטיות? ננסה לסכם את הנסיון שכבר נרכש בתחום האירגוני של המפלגה.

ראשית, כפי שלנין מלמד ביצירתו „השמאלנות — מחלת הילדות של הקומוניזם“, המשמעת היא במידה רבה פונקציה של נכונות ההדרכה המדינית של המפלגה, נכונות האסטרטגיה והטקטיקה שלה; היא פונקציה של התודעה המעמדית הפרולטרית ושל ההשתתפות במאבק הפעיל של מעמד הפועלים. ככל שהחבר פעיל יותר, ככל שהוא קשור יותר במאבק המעמדי ובמאבקים אחרים כן יגדלו, מובן מאליו, רגש אחריותו ונכונותו לקבל על עצמו את המשמעת המפלגתית. הוא יבין יותר את תפקיד המפלגה ואת צרכי אירגונה, יתמיד באחריותו ובפעילותו. הוא ילמד במיוחד את הצורך במשמעת קפדנית בזמן הפעולה עצמה.

עם זאת יש להבין שהקשר אינו אוטומטי. ניתן דוגמא מחיינו המפלגתיים בקדנציה שעליה אנו מדווחים. בתקופה זו היה מאבק רחב של הסטודנטים שלנו, בפעילותם הדמוקרטית-הכוללת בתוך הקמפוסים — במסגרת קמפוס, באירגון הסטודנטים הערביים ובוועדי הסטודנטים הערביים בכל אוניברסיטה. הסטודנטים היו כה עסוקים בעבודתם הציבורית, נוסף על לימודיהם, עד שאחדים מהם הרגישו, כי אין להם זמן להשתתף בתא המפלגתי שלהם. מחלקת הסטודנטים המרכזית של המפלגה וועדי הסניפים הנוגעים בדבר נאבקו בהצלחה מסויימת בתופעה זו. פירוש הדבר, שהסטודנטים שניהלו פעולה עניפה ומבורכת, טרם הבינו את תפקיד המפלגה הקומוניסטית כאירגון מדריך כולל של כל המאבקים. במקרה הנתון: רק התא המפלגתי של הסטודנטים מסוגל לראות את פעילות הסטודנטים בכללותה, לקבוע את העדיפויות ואת הטקטיקה הנכונה של המסגרת, לחלק את הקאדרים בהתאם לצורך, לקבל בדיון קולקטיבי החלטות מחייבות, לכוון באופן מוסמך את הפעילות בתחומים השונים. על הסטודנטים האלה היה להבין, והם גם החלו

להבין, כי השתתפותם בתא המפלגתי אינה מהווה עיסוק נוסף, ישיבה נוספת בלבד, אלא חלק חיוני בכל פעילותם הציבורית.

שנית, לשם העלאת המשמעת ורגש האחרייות נחוצות אווירה מתאימה ועבודה מתאימה בתא המפלגתי. החברה הישראלית, ככל חברה בורגנית, מחנכת לאינדיבידואליזם, ואילו המפלגה הקומוניסטית מחנכת לקולקטיביות. הדבר מלא סתירות, והתוצאות תלויות במידה רבה בקולקטיב שהחבר מאורגן בו, בסניף המפלגה ובתא הבסיסי.

נוסף על מה שנאמר לעיל לגבי התא, אנו בדעה, כי רצוי מאוד שכל אחד מחברי התא ימסור דין-וחשבון על עבודתו במילוי תפקיד התא, וכן על פעילותו במקום עבודתו, בשכונה, באירגון דמוקרטי, בבית-ספר או באוניברסיטה, ולהתייחס לדו"ח ברוח של ביקורת וביקורת-עצמית.

נוסף כאן, כי בכלל, המפלגה חייבת לפתח עוד יותר את שיטת הביקורת והביקורת-העצמית בשורותיה — אחד היסודות של אירגון מפלגה קומוניסטית. כל חבר זקוק להערכה ולביקורת. חבר הזוכה להערכה או לביקורת רצינית מרגיש שהוא אינו חייל אלמוני בצבא, אלא חבר בקולקטיב, ואם הוא שומע ביקורת אובייקטיבית מנומקת, הדבר עשוי לעזור לו להימנע מלחזור על השגיאה.

הביקורת האישית או הקולקטיבית חייבת להיות לא פוגעת, אלא כנה וחברית תוך שמירה על כבוד המבוקר.

ביקורת-עצמית וכנה אינה גורעת ממעמדו של החבר בקולקטיב, אלא מעלה אותו. מטרת הביקורת והביקורת-העצמית מושגת כאשר היא אינה פורמלית, סטנדרטית, אלא כנה, מפורשת ועמוקה. בתקופות שונות היו מפלגות קומוניסטיות שונות שהביקורת נרשמה בפנקס החבר. אצלנו אין זה נהוג ואין צורך בכך. אך יש צורך שהביקורת והביקורת-העצמית יירשמו בזכרוננו של החבר ויסייעו לו להבין טוב יותר את תפקיד המפלגה ואת תפקידו-הוא.

אנו משוכנעים, שעבודת תא פוריה מסוגלת לא רק להרחיב את תחום פעילות התא ולתרום ליעילותו, אלא גם להעלות את אחרייות החברים, לבסס את המשמעת המפלגתית בדרך-כלל, לקיים את הנורמות הלניניות הלכה-למעשה.

שלישית, מכשיר נוסף להעלאת הנורמות הלניניות בחיזוק המשמעת המפלגתית, הוא השיכנוע האישי — שיכנוע בדבר חיוניות הפעולה, הן כלפי הציבור והן כלפי החבר עצמו.

השיכנוע הוא חלק בלתי-נפרד מחינוך החבר. טוב עשתה ועידתנו ה-13 בשנת 1957, כאשר שינתה את התקנון והמירה את הביטוי „משמעת ברזל“ בביטוי „משמעת“, בקובעה, שכל חברי המפלגה מקבלים על עצמם מתוך הכרה את משמעת המפלגה. אך אין פירוש השינוי, שחבר מפלגה אינו חייב למלא תפקיד שאירגונו, או מוסד גבוה יותר, מטיל עליו. המשמעת המפלגתית איננה עיוורת, אלא מודעת — דבר המבטא את העובדה שמפלגתנו הקומוניסטית אינה קבוצה מאורגנת בכוח או בכפייה, אלא בהתאם לתקנון — אירגון של חברה קומוניסטית המאורגנים בתוכה מרצונם החופשי.

רביעית, גם אם אין המאמצים האלה מצליחים, אין מוסד מפלגתי רשאי להיכנע לרוח ליברליסטית. יש להעמיד על טעותו את החבר שאינו משוכנע ואינו מוכן, משום כך, למלא תפקיד. החבר חייב לדעת, שגישתו אינה תואמת את עקרונותיה האירגוניים של המפלגה.

בעימות כזה עשוי החבר ללמוד, שחובתו כחבר המפלגה אינה רק מילוי תפקידים שהוא רוצה למלא, אלא לעתים גם תפקידים שהוא אינו רוצה למלא, אם רואה הקולקטיב צורך בהם.

חמישית, רק אם לא ישיגו כל האמצעים האלה את הבטחת העקרונות האירגוניים, הצנטרליזם הדמוקרטי, המשמעת המפלגתית, יש מקום לנקיטת אמצעים מינהליים — הענשת החבר בהתאם לתקנון. אם עובד התא כולו היטב, וחבר מסויים אינו מסוגל להסתגל ולמלא את חובותיו, אזי ימצא את עצמו מבודד בתא, וההענשה תיראה בעיני חבריו מובנת מאליה. אנו מדגישים, שזה האמצעי האחרון שיש לנקוט לעתים רחוקות בלבד.

לדעת ועדת הביקורת המרכזית, על המוסדות המרכזיים שוועידתנו ה-19 תבחר, להמשיך ולפעול להשרשה נוספת של העקרונות האירגוניים הלניניים בחיי המפלגה, למען אפשר לה למלא את משימותיה כאוונגרד מעמד הפועלים וכלל העובדים.

פרק שלישי: מעמדה של ועדת הביקורת המרכזית

ברצוננו להרחיב את הדיבור בנושא אשר דיווחיה של ועדת הביקורת המרכזית לוועידותיה הקודמות של המפלגה נגעו בו בקווים כלליים בלבד: שאלת מעמדה של ועדת הביקורת המרכזית בחיי המפלגה. נושא זה נראה לנו חשוב לא רק כחלק מהדין-וחשבון על הקדנציה שהסתיימה, אלא גם — אם תאשר הוועידה את הדו"ח — כהדרכה למוסדות המרכזיים שייבחרו בוועידה זו וכן למוסדות המחוזיים והמקומיים.

במפלגתנו — כמו במיספר מפלגות אחרות — הוועידה בוחרת בשני מוסדות מרכזיים: בוועד המרכזי ובוועדת הביקורת המרכזית. התקנון מטיל על ועדת הביקורת המרכזית — בין ייתר תפקידיה — את התפקיד לפקח על כך, שכל מוסדות המפלגה ישמרו על כללי התקנון, ומטיל על שני המוסדות המרכזיים ביחד את התפקיד לפרש את התקנון פירוש מוסמך בין ועידה לוועידה. אך, בו-בזמן שסמכויותיו ותפקידיו של הוועד המרכזי ברורים לקאדר ולמוסדות המפלגה, הרי ההבנה בדבר סמכויותיה ותפקידיה של ועדת הביקורת המרכזית ומקומה בחיי המפלגה התפתחו ומתפתחים בתהליך איטי. ננסה להבהיר את העניין. למשל, רק בדין-וחשבון של ועדת הביקורת המרכזית לוועידה ה-18 (1976) שאושר בידי הוועידה, נקבע העקרון שלא הוועד המרכזי בלבד רשאי להטיל תפקידים מפלגתיים או ציבוריים על אחד מחבריה של ועדת הביקורת המרכזית, אלא שדרושה גם, בכל מקרה קונקרטי, הסכמתה של ועדת הביקורת המרכזית.

זוהי דוגמא אחת בלבד למאמציה של ועדת הביקורת המרכזית למלא את תפקידה כמוסד מרכזי עצמאי של המפלגה לטובת חיזוק המפלגה.

מהו היתרון של עצמאות זו, של קיום שני מוסדות מרכזיים, הנבחרים על-ידי הוועידה? ועדת הביקורת המרכזית עשויה לשמש מוסד עזר לוועד המרכזי בעניינים קונקרטיים. ועדת הביקורת המרכזית יכולה גם לפעול לפי יוזמתה, כאשר היא רואה פגיעה בתקנון.

ועדת הביקורת המרכזית יכולה במקרה הקונקרטי להגן על כללי הדמוקרטיה המפלגתית-הפנימית, על זכויות חבר או מוסד נמוך יותר כלפי מוסד גבוה יותר, ובהתאם לסמכותה לפקח על כך שמוסדות המפלגה יפעלו בהתאם לתקנון.

היה בקדנציה זו מקרה, שחבר מן השורה קרא חבר מזכירות הוועד המרכזי לבירור בגלל דברים, שלפי טענת החבר אמר אותו מזכיר המפלגה באסיפת סניף. איננו קובעים שאי-אפשר היה לברר את העניין גם במסגרת

מוסדות הוועד המרכזי. אך הנסיון של מפלגתנו מוכיח, שרצוי מאוד — למען שמירת הדמוקרטיה המפלגתית-הפנימית ולמען הרגשת החברים שהדמוקרטיה הזאת אומנם נשמרת — קיומו של מוסד נפרד, המסוגל לברר ולסכם בירור מסוג זה.

בקדנציה זו לא הגיעו הוועד המרכזי וועדת הביקורת המרכזית לחילוקי-דעות ביניהם בדבר פירוש תקנון המפלגה, פרט לדבר אחד שנדווח עליו מיד. קיימת התייעצות שוטפת בין מוסדות הוועד המרכזי לבין ועדת הביקורת המרכזית בשאלות של דרישות התקנון, ואם מותר או אסור צעד מסויים לפי הנורמות המפלגתיות.

אין צורך לומר, שגם הוועד המרכזי אחראי לשמירה על התקנון, על כלליו ועל פירושו: אבל העובדה שזהו תפקידה המיוחד של ועדת הביקורת המרכזית מוסיפה לה בחיי יומיום משקל מיוחד.

למבנה המיוחד של הנהגת מפלגתנו עוד יתרון. לו היתה ועדת הביקורת במפלגתנו כמו במפלגות-אחרות רבות, מחלקה של הוועד המרכזי בלבד, אזי יכול היה לקרות שבין התפקידים הרבים המוטלים על חברי הוועד המרכזי — מוסדותיו לא היו מוצאים אפשרות להטיל את תפקידי הביקורת על חברים מתאימים ולשחררם לשם מילויים מתפקידים אחרים — דבר שקרה בין הוועידה ה-12 לוועידה ה-13, כאשר ועדת הביקורת היתה מחלקה של הוועד המרכזי. המבנה הנפרד מבטיח הרכב מתוכנן מראש, במיוחד כאשר הוועידה בוחרת בחברי ועדת הביקורת המרכזית לפני בחירת חברי הוועד המרכזי — נוהג שאומנם אינו קבוע בתקנון המפלגה וגם אין צורך שייקבע בו, אך הפך מזמן למסורת בעבודתן של ועידות המפלגה.

יעילות ועדת הביקורת המרכזית תלויה במידה רבה באופן שבו מתבצע התיאום בין שני המוסדות המרכזיים של המפלגה, הוועד המרכזי וועדת הביקורת המרכזית, הלכה למעשה — הן בעבודה היומיומית והן לטווח ארוך. אנו שמחים לדווח, כי בקדנציה האחרונה הלך והתחזק תיאום זה, אם כי יש עדיין תחומים שבהם רצוי לחזק אותו.

חברי ועדת הביקורת המרכזית מעריכים מאוד את תפקידו המדריך של הוועד המרכזי בפיתוח היוצר של שאלות רעיוניות-מדיניות, בקביעת הקו המדיני בתנאים המורכבים של ארצנו, בביצוע הנאמן של הסיכומים הרעיוניים, המדיניים והטקטיים של הוועידה ה-18, ובמיוחד בקביעת האסטרטגיה והטקטיקה של בניית החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון, ובעת-ובעונה-אחת — בשמירה על מקומה העצמאי של המפלגה בתוך החזית.

בו-בזמן, אנו יודעים, כי הוועד המרכזי ומוסדותיו מעריכים את עבודתה של ועדת הביקורת המרכזית, מתחשבים בעמדתה ופונים אליה באמון.

בהתאם לתקנון, חברי ועדת הביקורת המרכזית משתתפים בישיבות מליאת הוועד המרכזי והיושב-ראש שלה משתתף בישיבות הלשכה הפוליטית בדעה מייעצת. הוזמנו לישיבות אלו באופן תקין והשתתפנו בהן השתתפות מלאה ופעילה. המסורת היא, שהשתתפותנו בדיוני הוועד המרכזי או הלשכה הפוליטית אינה מצטמצמת לתחום סמכויות ועדת הביקורת המרכזית, אלא יכולה לגעת בכל נושא הנדון והעמדה נחשבת כעמדת חבר הקולקטיב המורחב.

בתחילת הקדנציה לא סודרה השתתפותנו בישיבות מזכירות הוועד המרכזי והיו גם חילוקי-דעות לגבי זכותנו להשתתף בהן. אחרי דיונים בין שני המוסדות, קיבלה מזכירות הוועד המרכזי את ההחלטה, שהמזכירות תודיע לוועדת הביקורת המרכזית על סדר-יומן של ישיבותיה; ועדת הביקורת המרכזית מוזמנת לשלוח, אם תרצה, נציג שלה בנושאים שתראה בהם עניין, הנוגעים לעבודתה בהתאם להחלטתה.

החלטה זו של מזכירות הוועד המרכזי סיפקה את ועדת הביקורת המרכזית

והיותה יסוד להשתתפותה הסדירה בישיבות המזכירות. לדעתנו, השתתפות קבועה של נציג ועדת הביקורת המרכזית בישיבות מזכירות הוועד המרכזי, בהתאם להחלטה הנ"ל של המזכירות, תהיה הפתרון הנכון של השאלה. ועדת הביקורת המרכזית הזמינה נציג מזכירות הוועד המרכזי למיפגשים מורחבים של הוועדה (שעליהם ידובר להלן), ואחד המזכירים השתתף בכל אחד מהמיפגשים הללו, דיבר בסיום המיפגש ודיווח עליו למזכירות.

אנו מוסרים תוך ביקורת-עצמית, שרק פעם אחת במשך הקדנציה ביצענו את החלטתנו — שהתקבלה לפני הוועידה ה-18 — למסור מדי פעם בפעם מידע על עבודתנו בישיבות מליאת הוועד המרכזי. הדבר נעשה לקראת ועידה זו של המפלגה.

כבר הוזכר בדין-וחשבון זה העקרון הנובע ממעמדה העצמאי של ועדת הביקורת המרכזית כלפי הוועד המרכזי, דהיינו, שהטלת תפקיד על אחד מחבריה דורש את הסכמתה. שמרנו על עקרון זה בקפדנות. העקרון התקבל על דעת הוועד המרכזי ללא הסתייגות. הוועדה מתייחסת בהבנה מלאה לכך שכל אחד מחבריה מקבל על עצמו — נוסף על התפקיד המרכזי כחבר ועדת הביקורת המרכזית — תפקידים מטעם הוועד המרכזי.

בתנאים של עבודת מפלגתנו בתקופה זו, אין המפלגה יכולה להרשות לעצמה את הלוקסוס לתפקד לפי העקרון: חבר אחד — תפקיד אחד. במציאות, בקדנציה זו, לא היה אף אחד מחברי ועדת הביקורת המרכזית שלא מילא תפקיד או תפקידים אחרים נוספים, מפלגתיים או ציבוריים, אולם רק ועדת הביקורת המרכזית מסוגלת להעריך, אם יוכל אותו חבר למלא תפקיד נוסף מבלי שהדבר יפגע בתפקידו העיקרי. ועדת הביקורת המרכזית ניסתה תמיד להתחשב בבקשות הוועד המרכזי בנדון, אך היו גם מקרים שנאלצנו לסרב.

אותם יחסים רצויים גם במישור המוסדות המחוזיים, זאת אומרת, בין ועד המחוז לוועדת הביקורת המחוזית. במישור זה התעוררה לעתים קרובות השאלה: האם חבר ועדת הביקורת המחוזית יכול להיות גם חבר מזכירות סניף או אפילו מזכיר סניף? הדרכנו את ועדות הביקורת המחוזיות לשמירה על הקווים הבאים: חבר ועדת הביקורת המחוזית לא ימלא תפקיד מפלגתי-אירגוני באחד מסניפי המחוז; רק במקרים יוצאים-מן-הכלל ניתן הדבר. הסמכות להחליט על כך ניתנת בידי ועדת הביקורת המחוזית, שתשקול את הנתונים, תסכם את העניין בהתאם לאינטרס הכולל ותמסור את סיכומיה לוועד המחוז ולוועד הסניף הנתון.

ועדת הביקורת המרכזית חיזקה בקדנציה זו את קשריה עם מחוזות המפלגה, לא רק באמצעות ועדות הביקורת המחוזיות, אלא גם באופן ישיר בקשרים עם מזכירי המחוזות ועם מוסדותיהם.

נציגי ועדת הביקורת המרכזית השתתפו בכל ועידות מחוז, וברוב המקרים בדיונים לקראת ועידות מחוז. היא השתתפה גם בהתייעצויות על ההרכב המוצע של ועדת הביקורת המחוזית החדשה, שתיבחר בוועידת המחוז. נוכחנו לדעת, כי מידת ההשפעה של ועדת הביקורת המרכזית ושל ועדת ביקורת מחוזית תלויה לא רק בסעיפי התקנון או בסיכומי מוסדות המפלגה, אלא, בראש-וראשונה, בעבודה הקולקטיבית, ברמה המפלגתית והאישית של כל אחד מחבריה.

פרק רביעי : פעילות ועדת הביקורת המרכזית

בכוונתנו לדווח על פעילות ועדת הביקורת המרכזית בקווים כלליים, נוסף לעניינים המוזכרים בפרקים אחרים של הדין-וחשבון.

נתחיל בפעילות שלא דובר עליה בתקנון — העזרה של הוועדה או של חברה למוסדות המפלגה ובמיוחד לוועד המרכזי. השתתפנו בהכנת שינויים בתקנון, בעיבוד תקנות, בדיון על שיטת המשכורות, בהחלפת פנקסים, במערכות העתונות המפלגתית, בחינוך הרעיוני-הפוליטי, בתחום המוניציפלי, באירגונים דמוקרטיים ועוד. אנו מעריכים עזרה זו של הוועדה ושל חברה כתרומה חשובה. היו גם מקרים, כמו בעניין החלפת הפנקסים, שלא היינו מרוצים מפעילותנו וביקרנו את עצמנו בגלל הקצב הבלתי-משביע רצון. רבים מן התפקידים שמילאו חברי ועדת הביקורת המרכזית, הם תפקידים שאותו חבר היה ממלא גם אילולא היה חבר הוועדה. אך חינוכנו את עצמנו כך, שעל חבר ועדת הביקורת המרכזית, שלהופעותיו יש משקל-יתר, מוטלת גם אחריות-יתר במילוי תפקידיו המפלגתיים והציבוריים.

בכל המחוזות ואירגוני המפלגה שהיה לנו מגע איתם, ניסו חברינו לתרום לאווירה חברית בתוכם, לאחדות עקרונית ולניהול ויכוחים בצורה מתאימה ובלי הכנסת מומנטים אישיים. אם כי האחריות הראשית לכך מוטלת על מרכז אותו מוסד או אירגון.

הדרכנו בהתמדה את ועדות הביקורת המחוזיות, בכינוסים מאורגנים, בהשתתפות בישיבותיהן, בקשר בלתי-אמצעי עם יושבי-הראש שלהן. רמת-הקשר עם המחוזות לא היתה אחידה. המספר המצומצם מדי של חברי ועדת הביקורת המרכזית היקשה על הוועדה לתת את ההדרכה השוטפת הדרושה לכל ועדות הביקורת המחוזיות, במשך כל ארבע השנים. היינו צריכים גם לפתח את יוזמתם של יושבי-ראש הוועדות המחוזיות שיתקשרו איתנו במועדים קבועים; עם כמה מהם הקשר פעל טוב.

הקשר של ועדת הביקורת המרכזית עם מחוזות ועם סניפי המפלגה לא הצטמצם להדרכת ועדות הביקורת המחוזיות. היינו במגע עם ועדי המחוזות ועם מזכירותיהם ועם ועדי הסניפים — לפי בקשת מוסדות הוועד המרכזי וועדי המחוזות או לפי יוזמתנו-אנו. ביקרנו במיוחד בסניפים שהיו להם בעיות מיוחדות בתקופה זו. יזמנו גם פגישות עם מזכירי מחוזות ועם מזכירי סניפים רבים. אפשר לסכם נקודה זו, שוועדת הביקורת המרכזית היתה מעורבת במידה רבה בחיי המפלגה בדרגות שונות, אם כי לא במידה מספקת.

אנו רואים בעובדה שבאירגונים ובמוסדות מפלגתיים מתעוררים לא-אחת קשיים ובעיות, תופעה חוקית ומובנת. היסוד האיתן בחיי המפלגה הוא האחדות הרעיונית-המדינית, הכוללת את האחדות האינטרנציונליסטית של המפלגה. היסוד הזה קיים במציאות. עם זאת, אין ואינם יכולים להיות גוף חברתי, קבוצה מאורגנת של בני-אדם, שאין להם בעיות פנימיות, קשיים הקשורים בבעיות מוחשיות. תופעה זו היא חלק מהתהליך הדיאלקטי של גוף חי ומתפתח. אין להיבהל מתופעה זו, אך אין להתעלם מהבעיות המתעוררות. גם במפלגתנו הן בעיקרן בעיות הקשורות בהתפתחותה, בגידול ובהתרחבות השפעתה בציבור.

בשאלה מקומית מסוימת, למשל, יכול להתנהל ויכוח חריף באירגון המפלגתי, וגם ויכוח אישי בין החברים, העלול להגיע לסיכסוך ביניהם. לפעמים ניתנות תשובות סותרות לשאלה קונקרטית. כדי להגיע לתשובה נכונה, יש צורך במאמץ קולקטיבי באירגון או במוסד מפלגתי, תוך ידיעת כל היבטי השאלה ותוך ראיית השאלה הקשורה בכלל תפקידי אירגון המפלגה בזמן הנתון. פתרון כל שאלה חייב להיות מפלגתי, גם מבחינה אירגונית, בהתאם לנורמות הקומוניסטיות.

הדבר העלול להפריע למציאות פתרון נכון ולהזיק ביותר למפלגה ולמאבקה, הוא השיטה הפסולה של ההדלפות. נכון, שאין זו תופעה בולטת בחיי המפלגה, אך גם ההדלפה השולית הקיימת היא מסוכנת ביותר — תמיד ובמיוחד בתנאים הקיימים היום, שעה שהשלטון תוקף את החירויות הדמוקרטיות של העם. לכן אנו חוזרים על כך כאן בכל ההדגשה: אסור להדליף מדיוני מוסדות גבוהים ומהחלטותיהם לחברים שאינם חברי המוסד, ובוודאי אסור למסור מהחיים המפלגתיים הפנימיים מחוץ למפלגה. כל מוסד מודיע על החלטה או על סיכום שיש להודיע עליו בצורה מתאימה. ההדלפות הביאו נזק למפלגה בעבר ועלולות להביא נזק חמור ביותר בעתיד. מוסדות המפלגה היו לעתים סובלניים כלפי הפרות אלו, יש להחמיר בעניין. יש צורך לברר מי הדליף ולקרוא אותו לאחריות. כל הדלפה היא פגיעה בעירנות המהפכנית. בפתרון בעיות בתוך המפלגה ובמוסד המתאים, אנו סבורים כי יש צורך בראייה פרופורציונית, כל-צדדית, חופשית מסובייקטיביות. נתקלנו לפעמים בתופעה אישית בלתי-נכונה, כמו בבוסיוז, בפגיעה בכבוד החבר, במלה בלתי-חברית. כתוצאה מכך נוצרו בעיות וסכסוכים בין החברים. לא התחמקנו מהבעיות, שקלנו באופן קר, אם עלינו להתערב ובאיזו צורה להתערב. הצורות הן שונות: התערבות במקום, השתתפות באירגון החבר או המוסד, שיחה בארבע-עיניים או פנייה לחבר האחראי לפעילות החבר, בירור פורמלי.

במשך ארבע השנים ניהלנו בירורים פורמליים במספר מצומצם. אחת הסיבות לכך היא שהעברנו בירורים לטיפול ועדות הביקורת המחוזיות, אם איפשרו זאת הבעייה וחוג החברים המעורבים. סיבה אחרת לכך היא, שבמקרים רבים אפשר היה לסיים בירורים במסגרת התא או הסניף. הסיבה החשובה למספר הבירורים הקטן בוועדת הביקורת המרכזית היא האפשרות להסדיר ולפתור בעיות מבלי להגיע לבירור פורמלי על-ידי שיחות עם חברים. לדעתנו, יש להעדיף את השיטה הבלתי-פורמלית — מגע אישי עם החבר.

ועדת הביקורת המרכזית ניהלה בירורים אלה לבד. במקרה אחד, כאשר הוחלט להפגיש את כל חברי הוועד המרכזי וועדת הביקורת המרכזית העובדים באחד ממחוזותיה של המפלגה, נראה רצוי שחבר מטעם הלשכה הפוליטית וחבר מטעם ועדת הביקורת המרכזית ינהלו את העניין במשותף. בבירורים היתה ועדת הביקורת מודרכת על-ידי הנסיון שנרכש בקדנציה הקודמת וכן על-ידי סיכום ועדת הערעורים של הוועידה ה-18. צירי אותה ועידה יזכרו את הדין-וחשבון בנדון מטעם ועדת הערעורים. השאלה היתה, אם בזמן בירור יש לקיים עימות בין הצדדים או להימנע ממנו. ועדת הביקורת המרכזית שנבחרה בוועידה ה-17 החליטה, בדרך-כלל, להימנע מעימות כזה, במיוחד כאשר היו העובדות ברורות והיה קיים חשש, פן יביא העימות החרפת היחסים בין הצדדים. ועדת הערעורים של הוועידה ה-18 הביעה את דעתה, כי במקרים רבים מועיל העימות בין הצדדים.

בקדנציה שאנו מדווחים עליה לוועידה, התחשבה ועדת הביקורת המרכזית בסיכום ועדת הערעורים וברוב המקרים קיימה עימותים בין הצדדים. לא ניגשנו לעניין באורח דוגמתי ושקלנו בכל מקרה נתון את הבעד והנגד. הנסיון שלנו במשך ארבע השנים הוכיח, כי סיכום ועדת הערעורים של הוועידה ה-18 היה מוצדק ובמקרים רבים העימות עשוי, למרות התפרצויות רגעיות, לתרום ליחסים תקינים בין חברים.

אחד הבירורים החשובים של ועדת הביקורת המרכזית בקדנציה זו היה בין מוסד מרכזי של ברית הנוער הקומוניסטי הישראלי לבין ועד מחוז של

המפלגה הקומוניסטית הישראלית. גם במקרה זה, אין הוועידה רואה עניין במתן פרטי המקרה והסיכום; פירסום כזה, בדרך-כלל, לא ישרת את האינטרס הכללי, לאחר שהעניין סוכם. אולם נראה לנו, שחלק מן הסיכומים הכלליים יעניינו את הוועידה, וראוי לפירסום כדעתנו המוסכמת על מהות היחסים שצריכים לשרור בין המפלגה לבין בנק"י:

„למפלגה ולבנק"י יש עניין משותף לקדם ולפתח את עבודתה המדינית, החינוכית, האירגונית של בנק"י. שני האירגונים, שני ועדי המחוז, שני מזכירי המחוז חייבים לפעול בקשר הדוק ותוך תיאום למען העניין המשותף הזה, למען אווירה הרמונית ביניהם, לפתרון בעיות הנוגעות ליחסים בין מוסדות המפלגה לבנק"י, למניעת ערעור היחסים הטובים ביניהם. אם מתעוררות בעיות רציניות ביניהם, חייבים השניים לפעול במהירות וביעילות לאיתורן, לצמצום תחומן ולסיומן המהיר, למען שמירת היחסים או להחזרתם."

„גם כאשר מוסד מפלגתי, או חבר אחראי בו, עושה שגיאה ומחליט החלטה לא נכונה לדעת חבר המפלגה, האחראי לבנק"י במחוז — תפקידו להקטין את הנזק העלול לדעתו להיווצר בתוך הנוער, להסביר את העניין בצורה שלא יפגע בכבוד המפלגה וביחס אל המפלגה, ועם זאת הוא זכאי וחייב, כחבר המפלגה הממלא תפקיד חשוב מטעמה, להעלות את העניין בפני חברי מפלגה אחראים ובמוסדות המפלגה המתאימים ולדרוש תיקון השגיאה או ההחלטה."

„חברי מזכירות המחוז של המפלגה חייבים להתחשב בדעות מוסדות בנק"י וחבריהם בכל שאלה הנוגעת לנוער, להתייחס לבנק"י, למוסדותיו ברוח טובה, ידידותית, חמה, ולנסות להבין את הבעיות של בנק"י, להבין את סגנון העבודה המיוחד של הדור הצעיר ואת תגובות חברי בנק"י, האופייניות לגילם."

„מזכירות ועד המחוז של המפלגה חייבת להכיר את עבודת בנק"י מקרוב ותדון עליה לעומק במועדים הקבועים."

„נראה לנו רצוי, שמזכיר מחוז בנק"י יהיה חבר מזכירות מחוז המפלגה או — אם ועד המחוז במקרה הקונקרטי אינו רואה אפשרות כזאת — שיוזמן באופן קבוע לישיבות מזכירות המחוז לדיון הפוליטי ולדיון על שטחי העבודה (כפי שנהוג בכמה מחוזות). נוהג כזה יהדק את הקשרים בין המפלגה לבנק"י."

אנו מציינים, שכל הבירורים סוכמו בתקופת-זמן סבירה, תוך יחס רציני ובאובייקטיביות מלאה. אפשר גם לומר, שמוסדות המפלגה וחבריה קיבלו את סיכומי ועדת הביקורת המרכזית כסיכום מוסמך של השאלה, דבר שאפשר לראות כצעד בהתבגרות מפלגתנו מבחינה מפלגתית פנימית.

לוועדת הביקורת המרכזית מגיעים מכתבים רבים, מחברים וממוסדות. הוועדה השתדלה לענות עליהם תוך זמן קצר. במקרה הצורך, הוזמן כותב המכתב אל הוועדה. במקרים לא מעטים העברנו את המכתב למוסדות אחרים לטיפול. אין זה פגום כאשר חבר הרואה את עצמו נפגע במפלגה, פונה ישירות לוועדת הביקורת המרכזית, אך בדרך-כלל רצוי שמוסדות מקומיים או מחוזיים יבררו את העניין וידווחו לוועדת הביקורת המרכזית על תוצאות הבירור. ישנם חברים השולחים אותו מכתב, אותה תלונה, למוסדות שונים במפלגה (למשל, ללשכה הפוליטית, למערכת עתון מפלגתי, לוועדת הביקורת המרכזית). הקו שלנו היה למנוע טיפול כפול ולדאוג לכך שמוסד אחד יטפל בעניין.

לתפקידי ועדת הביקורת המרכזית שייכת הביקורת על מערכת החשבונות והנהלת החשבונות של המפלגה ומוסדותיה. אנו יכולים לדווח לוועידה, שעשינו זאת בהתמדה ומערכת החשבונות של המפלגה מתנהלת בסדר. כאשר נתגלו

כאן-או-שם ליקויים, הסבנו את תשומת-לבה של מזכירות הוועד המרכזי לעניין ודאגנו יחד לתיקון הליקוי. יש להימנע מכל הוצאה מיותרת, יש להקפיד על שיטת חיסכון בכספי המפלגה, במיוחד נוכח מצבה הכספי הקשה של המפלגה.

הפיקוח על רכוש המפלגה הוא, לפי התקנון, בסמכות הוועד המרכזי. אך ועדת הביקורת המרכזית רואה כחובתה להעיר, שכל מוסדות המפלגה, כולל ועדי המחוזות וועדי הסניפים, חייבים להקפיד יותר על רכוש המפלגה, על המועדונים, על הציוד. במקומות רבים אין השגחה מתאימה. יש לשמור מכל משמר על הנכסים שלנו שנרכשו בעמל רב.

לסיום הפרק, עוד על תקנון המפלגה: ועדת הביקורת המרכזית הטילה על עצמה את התפקיד להחדיר לתוך הקאדר המפלגתי את הבנת חשיבות התקנון, ידיעתו והשמירה על כלליו וזאת, בנוסף על השאלה הכוללת של הנורמות הלניגיות שדובר עליהן לפני-כן. כל התקנון, על כל חלקיו, הוא חשוב. התקנון מגדיר את עצמו כחוק היסודי של המפלגה. התקנון קובע את הכללים של חייה הפנימיים, את סדרי עבודתם של אירגוניה ומוסדותיה, את חובותיהם וזכויותיהם של חבריה. לעתים מתקבל הרושם, שחבר אחראי מסתכל בספרון התקנון רק כאשר מדובר בהפרה של אחד מכלליו. גישה זו אינה נכונה. הפרות רבות לא ייעשו, אם התקנון ימצא תמיד לנגד עיניו של החבר, ובמיוחד של חבר אחראי לאירגון או למוסד של המפלגה; על-ידי מימוש יומיומי של כללי התקנון, הם יתרמו לחיזוק המפלגה.

ועדת הביקורת המרכזית של המפלגה אירגנה, בתיאום עם המחלקה המרכזית לחינוך פוליטי-רעיוני, קורסים מחוזיים לידיעת התקנון, במיוחד עבור החברים הצעירים שהצטרפו לא-מכבר לשורות המפלגה.

פרק חמישי: האירגון הפנימי של ועדת הביקורת המרכזית

תקנון המפלגה אינו קובע את תדירות מושבי ועדת הביקורת המרכזית, ואיננו מציעים לשנות זאת. אנו בעצמנו קבענו, כי אם אין צורך מיוחד, יתקיימו המושבים מדי חודשיים—שלושה. בהתאם לכך היו בקדנציה זו 22 מושבים. חברי הוועדה הוזמנו למושבים לפחות שבועיים מראש, תוך מסירת סדר-יומו של המושב. השתתפות חברי הוועדה במושבים אלה היתה מלאה. בקדנציה זו התבסס התפקיד של מזכיר ועדת הביקורת המרכזית (על בחירתו פורסם אחרי הוועידה ה-18 יחד עם בחירת יושב-ראש הוועדה). הפגישות בין היו"ר לבין המזכיר היו קבועות והבטיחו את המשך העבודה השוטפת בין מושב למושב, על-ידי התייעצות בין השניים, על-פי סדר-יום שנקבע מראש. בדרך-כלל התקיימו פגישות אלו אחת לשבועיים.

כמו בקדנציה לפני הוועידה ה-18, קיימה ועדת הביקורת המרכזית מושבים מורחבים בהשתתפות ועדות הביקורת המחוזיות או עם יו"ר שלהן. הכלל היה, שבמשך השנה מתקיימת פעם פגישה מלאה של מערכת הביקורת ופעם בשנה פגישה עם יושבי-הראש. עם זאת עלינו למסור לוועידה, שלא תמיד שמרנו על תדירות זו. לשני סוגי הפגישות הוזמנו את חבר ועד המחוז האחראי לביקורת באותם מחוזות שלא קיימת בהם ועדת ביקורת מחוזית. מיספר ועדות הביקורת המחוזיות עלה בקדנציה זו מ-5 ל-6. הפגישות סייעו להדרכת הוועדות המחוזיות וגם להחלפת נסיון פורה, להעלאת שאלות תקנוניות כלליות וקונקרטיות ואוסף מידע חשוב על חיי המפלגה. מה היה סגנון העבודה של ועדת הביקורת המרכזית:

- א. קולקטיביות העבודה. לא התקבלה אף החלטה חשובה על דעת חבר אחד או שניים, אלא תמיד על דעת הוועדה כולה ואחרי דיון דמוקרטי מלא. הקולקטיביות בעבודה גם במקרה שלנו, לא מנעה הטלת אחריות אישית על כל אחד מחברי הוועדה, אחריות למחוז מסויים ואחריות לתחום מסויים. הדבר איפשר יעילות גדולה יותר במילוי תפקידים והערכה אובייקטיבית לגבי יכולת החבר.
- ב. הסיכומים התקבלו על בסיס שיקול רציני ואובייקטיבי, על בסיס ידיעת העובדות וניתוח המצב, בהתאם לתקנון המפלגה, כשהאינטרס הכללי של המפלגה עמד תמיד לנגד עינינו. כתוצאה מכך, הגיעה ועדת הביקורת המרכזית לאחדות-דעות ולסיכומים המוסכמים על כל חברה.
- ג. הוועדה שמרה בפעילותה תמיד על הדרך המפלגתית למסירת סיכומיה והחלטותיה. למשל, מסרנו כל מה שחשבנו כנחוץ למסור לוועד המחוז, תמיד באמצעות מזכירות הוועד המרכזי וכן הלאה. אנו משוכנעים, שזהו עקרון חשוב בחייה התקינים של המפלגה.
- ד. בכל מושב שמעה ועדת הביקורת המרכזית דין-וחשבון מכל אחד מחברה על מילוי תפקידיו בשם הוועדה ועל מילוי תפקידים מפלגתיים וציבוריים אחרים. פעילותו של החבר בין מושב למושב סוכמה בוועדה לפי שיטת הביקורת והביקורת-העצמית. הרגל זה איפשר לא רק לתקן שגיאות וליקויים, אלא תרם גם להכרה הדדית של החברים וליצירת יחסים תקינים וחבריים ביניהם.
- ה. כמו לקראת הוועידה ה-18, עברה ועדת הביקורת המרכזית גם לקראת הוועידה ה-19 מיפקד חברה, שכוון להערכה אובייקטיבית של פעילותו ואישיותו של כל חבר.

חברים יקרים,

נסיון ארבע השנים האחרונות מוכיח, כי הרכב של 5 חברים בוועדת הביקורת המרכזית אינו מספיק כדי למלא את כל תפקידי ועדת הביקורת המרכזית. שבעה חברים נראה לנו כמיספר המינימלי הדרוש. המפלגה גדלה, התרחבו תפקידי ועדת הביקורת המרכזית, הן בגלל גורמים אובייקטיביים והן בגלל הבנתה העמוקה יותר של כל שהיא חייבת לעשות.

נפעל כולנו יחד להצלחות נוספות של המפלגה למען המטרות הנעלות של השלום, הדמוקרטיה, הקידמה החברתית והעתיד המאושר של שני עמינו.

דברי הסיכום של הח' מאיר וילנר

חברים יקרים, אנחנו מתקרבים לסיומה של הוועידה ה-19 של מפלגתנו הקומוניסטית הישראלית. היתה זו, ללא ספק, אחת הוועידות החשובות בתולדות המפלגה. לפעמים אנחנו כולנו כל-כך עסוקים, כל-כך טרודים, כל-כך נאבקים, עד שאין לנו זמן לסכם את השלמות של מה שאנו עושים. ברצוני להגיד לכם, וזאת היא ההרגשה, כנראה, של כולנו, שמפלגתנו עושה עבודה עצומה בתנאים, בהם היא פועלת ובהתחשב במיספר חבריה.

ועידתנו זו הוכיחה את אחדותה הפוליטית והאידיאולוגית של המפלגה. זהו הישג חשוב מאוד. החושב שזה בא מעצמו, טועה! כדי להגן, לשמור ולבצר את האחדות הפוליטית והרעיונית של המפלגה, בתנאים של ישראל — צריך עבודה שיטתית, עבודת נמלים, עבודה אידיאולוגית, עבודה פוליטית, מאבק. עלינו להתייחס לנושא זה לא כמפלגה בת 62 שנים, אלא כמפלגה שכאילו נולדה זה עכשיו. עלינו לראות באחדות הרעיונית-הפוליטית, המארקסיסטית-הלנינית, היהודית-הערבית של המפלגה, כאילו זה נטע רך שצריך לטפח, לטפל בו בעדינות, בזהירות, בתבונה פוליטית ובעקרונות.

יש לנו היסטוריה מפוארת. בהיסטוריה הזאת, שיש בה הרבה אור והרבה גאווה על מאבקם של דורות קומוניסטים בארץ הזאת בתנאים מאוד מסובכים — היו לנו גם כשלונות. למדנו מההיסטוריה. אסור שכל דור יחזור על אותן שגיאות בתנאים חדשים. למדנו, כי מבחינה אידיאולוגית, אסור לוותר אפילו על מילימטר אחד. המוותר מילימטר באידיאולוגיה, מוותר קילומטר בפוליטיקה ואחר-כך מוותר קילומטרים בטקטיקה ולבסוף מוביל לתהום. לכן, בשאלה האידיאולוגית לא נתפשר עם אף אחד — לא עם השוביניסטים הציוניים, לא עם הנציונליסטים הערביים, לא עם הסוטים בתנועה הקומוניסטית הבינלאומית.

מפלגתנו קטנה. אנחנו יודעים זאת. אך יש לה השפעה. אנחנו עכשיו גורם פוליטי רציני מאוד בארץ. עם זאת, אנחנו ריאליסטים. אך כאשר שאלו אותנו בכנסת: אתם יכולים לנהל את המדינה יותר טוב מאשר אנחנו — המערך והליכוד? ענינו: אנחנו מוכנים אפילו מחר בבוקר לקחת את השלטון במדינת ישראל! מפלגתנו הקומוניסטית מסוגלת לנהל את החברה הישראלית, להגן על העצמאות, לפתח את הכלכלה, להעלות את רמת-החיים, להוציא את ישראל מהבידוד הבינלאומי, לעשות שלום עם כל השכנים תוך שבוע אחד. אינני מפריז. יש לנו כבר נוסח של חוזה השלום. בכל הארצות הערביות השכנות יש כבר מי שיחתום. גם אש"ף כבר מוכן לחתום. רק פה, בישראל, אין עוד מי שיחתום, כי אנחנו לא בשלטון. כמובן, שאנחנו מסכימים שאחרים יחתמו בינתיים ואחר-כך נדבר הלאה.

חברים, הדיון בוועידה הוכיח, כי הכל מסכימים לראשי-הפרקים — לחלק האידיאולוגי, לחלק הפוליטי, לתוכנית השלום, לתוכנית הכלכלית, לשאלות התנועה הקומוניסטית. בכל אלה המפלגה כולה מאוחדת. זהו צעד קדימה. בוועידה הקודמת היה עוד ויכוח על תוכנית השלום. ואם יש יוצא מן הכלל אחד או שניים בשאלה זו או אחרת, אז היוצא מן הכלל רק מאשר את הכלל. אין בישראל מפלגה כל-כך מלוכדת על בסיס אידיאולוגי ופוליטי כמפלגתנו הקומוניסטית. לקראת הבחירות הקודמות קמו גושים. כולם התפוררו. רק המפלגה שלנו ורק החזית הדמוקרטית מלוכדות.

הקמת החזית הדמוקרטית היא אחד ההישגים החשובים ביותר בתקופה

האחרונה. זהו גורם חדש בארץ. זהו גורם חדש באוכלוסייה הערבית וגורם חדש גם באוכלוסייה היהודית, עם כל ההבדל בהשפעה.

לפני שאדבר על כך, הרשוני לי להביע את רגשי-התודה שלנו למפלגות הקומוניסטיות והפועליות מהארצות הסוציאליסטיות ומהארצות הקפיטליסטיות, אשר נענו להזמנתנו ושיגרו משלחות לוועידתנו ה-19. זהו אחד הגורמים החשובים להתרוממות-הרוח בוועידה. הפועלים בישראל, הנוער בישראל, ההמונים היהודיים והערביים יכלו לראות במו-עניהם בוועידתנו, כי כל העולם הפרוגרסיבי תומך כאיש אחד בפרוגרמה של המפלגה שלנו.

חברים, ברצוני להודות לוועד המרכזי של המפלגה הקומוניסטית של ברית-המועצות, אשר קיבל את ההזמנה שלנו, שלח משלחת לוועידתנו ה-19 בהתאם למסורת של יחסי הידידות העמוקים שבין שתי המפלגות שלנו. בהודמנות זאת, מברכים אנו את המפלגה הקומוניסטית של ברה"מ ומאחלים הצלחה לוועידתה ה-26.

ברצוני לומר לנציגי המשלחות, שאתם, חברים יקרים, בהשתתפותכם בוועידתנו, ביטאתם את הסולידריות האינטרנציונליסטית של תנועתנו הקומוניסטית — התנועה הפוליטית הגדולה ביותר בהיסטוריה. זוהי עזרה למפלגתנו, הפועלת באווירה המתוחה בה אנו חיים בארץ הזאת. והעם בישראל נעשה עצבני מאוד. אנחנו, הקומוניסטים, הננו הכי-שקטים. הופעתכם בוועידתנו חיזקה את התודעה האינטרנציונליסטית גם של חברי המפלגה שלנו.

מלה אחת מיוחדת למשלחת של מפלגת הפועלים המאוחדת הפולנית. אנחנו, בראשי-הפרקים לוועידה ה-19 ובדו"ח של הוועד המרכזי, התייחסנו לנושא זה. בסיכום הדיון ברצוננו להדגיש, כקומוניסטים וכאינטרנציונליסטים, כי מה שקורה עכשיו בפולין נוגע גם לנו ולכל אחד מאיתנו. הצלחת הסוציאליזם בכל ארץ היא חשובה לכולנו — לכל התנועה הקומוניסטית, ובכלל זה למפלגתנו הישראלית. הריאקציה, גם אצלנו, בונה על כך שאוייבי הסוציאליזם בפולין, החותרים מבפנים ומבחוץ — יצליחו במזימתם. אולם אנחנו בטוחים, שמה שלא יקרה, מעמד הפועלים הפולני יבין את האינטרס שלו והעם הפולני יבין את האסון שבפעילות האנטי-סוציאליסטית. אנחנו מאחלים למפלגת הפועלים המאוחדת הפולנית שתצליח להתגבר על האוייבים שהגבירו את פעילותם, שתצליח בהגנתו ובביצורו של המשטר הסוציאליסטי בפולין כחולייה חשובה של הקהיליה הסוציאליסטית של ברית וארשה.

האוייבים לא יצליחו. אין כוח בעולם שימוטט את המשטר הסוציאליסטי! זהו אינטרס של מעמד הפועלים, זהו אינטרס לאומי של העם להדוף את ההסתערות של אוייבי הסוציאליזם. זהו גם האינטרס של השלום העולמי. אנחנו מאחלים זאת בלב שלם למעמד הפועלים הפולני ולמפלגתו המארקסיסטית-הלנינית, לעם הפולני.

תודה למפלגות-האחיות ולאירגונים השונים, אשר בירכו את ועידתנו בכתב. ברצוני להודות למברכים מעל במת הוועידה: ח"כ צ'רלי ביטון, מנהיג הפנתרים השחורים; מוחמד זיידן, ראש המועצה של כפר מנדה בשם ועד ראשי המועצות המקומיות הערביות; ראמזי ג'ריסי, סגן ראש עיריית נצרת, בשם החזית הדמוקרטית בנצרת. אנחנו מודים על הברכה ששלחה של"י וגם על השתתפותם של נציגי של"י ומפ"ם ושל ראש עיריית חיפה בוועידתנו. אנו מודים ל-19 ראשי המועצות המקומיות הערביות שכיבדו בהשתתפותם את ועידתנו. אנו מודים לכל אלה שבירכו את הוועידה.

ברצוני לציין את הברכה המיוחדת מבית-הכלא, ששלח הח' באראקאת אל-חאג', מזכיר ועד הסטודנטים הערביים בטכניון בחיפה, היושב בכלא על שהתגונן מפני כנופיה של קו-קלוקס-קלאן ישראלית, שפרצה באישון לילה לתוך חדרו, לתוך מיטתו במעונות הסטודנטים של הטכניון בחיפה, כדי לפגוע

בו ובחבריו ואולי אף לרצחם-נפש. המשטרה מודדת באיזו מידה מותר לאדם להגן על עצמו כשמעירים אותו מהשינה ומתקיפים אותו. כך נהגה המשטרה גם לאחר ההתקפה על בית הוועד המרכזי של מפלגתנו, לפני מספר חודשים, כאשר אנשי כנופיית כהנא, תקפו וניסו לשבור את הדלתות ולהתפרץ. החברים שלנו הגנו על הוועד המרכזי. המשטרה עורכת חקירה לאחר שאחד מהכנופיה הפאשיסטית נפצע, האם לא הגנו על עצמנו יותר מדי.. המשטרה מנהלת חקירה נגדנו ונגד הכנופיה. זאת דמוקרטיה למופת... ברצוננו להודיע, כי אנו מזדהים עם המגינים על בית הוועד המרכזי שלנו, עם המגינים על עצמם, כמו הח' באראקאת אל-חאג' וחברים אחרים. אנחנו מזהירים את הכנופיות הפאשיסטיות בישראל ואת אלה המחפים עליהן: אנחנו נתגונן מפני הפאשיזם! נהדוף את הפאשיזם!

פרימאט מעמדי ולא לאומי

חברים, בדיון הוקדש מקום רב לעבודה הרעיונית של המפלגה. הדיון עמד על רמה גבוהה מאוד בנושא הזה ובנושאים אחרים. מפלגתנו, הוועד המרכזי והמחלקה לחינוך פוליטי-רעיוני, ובכלל זה הוצאת „ערכים" ו„א-דרב" — פיתחנו בתקופה שבין הוועידות ה-18 וה-19 את עבודתנו הרעיונית בתחומים אחדים. פורסמו עבודות שהושקעה בהן עבודה רבה בשורת נושאים. צריך רק לקרוא אותן. אני זוכר חבר ששאל באחת האסיפות: למה אין חומר בנושא הזה? אני אומר לו: יצא ספר. הוא שאל: איפה? אני עונה: במפלגה שלנו, בעברית וגם בערבית, הוא אמר: לא קראתי... וכך גם בנושאים שפורסמו בעתונים שלנו. וישנם חברים שאינם קוראים מאמרים בביטאון התיאורטי שלנו, מפני שהם חושבים שמאמר תיאורטי או עבודה תיאורטית זה בשביל אלה שלא מבינים באידיאולוגיה, והיות שהם מבינים, אין הם צריכים לקרוא... כך שלבסוף הם אינם יודעים.

כך קרה עם אחד החברים שהופיע כאן. הוא ציטט כאן משהו ומתברר שהוא גם פשוט אינו קורא.

הנה, למשל, עניין מלחמת 1948. הוא אמר, כי בספר של 60 שנה למפלגה כתוב על „מלחמת השיחרור של 1948". דיפדפתי בספר ולא מצאתי מלים אלו.

ולגופו של עניין. אנחנו מארקסיסטים. גישתנו לנושאים היסטוריים היא מדעית. איננו משכתבים את ההיסטוריה לפי המצב האקטואלי. אוי ואבוי לאנשי המדע שכל פעם, לפי הקוניונקטורה הפוליטית, יכתבו היסטוריה אחרת על אותו הנושא. האמת ההיסטורית היא, לפי התנאים והזמן של אותה התקופה. כל תיאור של תקופתנו או של התקופה הקודמת כבעייה של יהודים וערבים ותו לא — מטעה. היה אימפריאליזם. אם שוכחים את המלה הזאת לגבי 1948, כי אז בכלל אין מבינים דבר. הם, הציונים, מציגים כך את השאלה. הבה ניזכר: ב-29 בנובמבר 1947 בעצרת הכללית של האו"ם, בתמיכת ברה"מ הסוציאליסטית, התקבלה החלטה לבטל את המנדט הבריטי, להוציא את הצבא הבריטי מן הארץ ולהקים שתי מדינות עצמאיות, יהודית וערבית. הבעיה המרכזית היתה והאינטרס הראשי של שני העמים היה להיפטר, קודם-כל, מהאימפריאליזם הבריטי. נשאר לציננות לראות הכל כבעיית יהודים-ערבים. אני, למשל, יהודי, כך נולדתי. אבל, בגין? איזה חבר הוא שלי? הוא מהעם שלי? לא! — זהו עם אחר לגמרי! אין זה אומר שאנחנו ניהיליסטים. כל אחד מאיתנו אוהב את השפה שלו, את התרבות הדמוקרטית שלו, את המסורת הדמוקרטית של עמו. זה טבעי. אך יש לנו עיקרון, שאנחנו מחלקים את העולם לא על בסיס הפרימאט הלאומי, אלא על בסיס הפרימאט המעמדי,

הפוליטי, האידיאולוגי. בשבילי תופיק טובי הוא בן העם שלי. וחברים ערביים כמו תופיק טובי או אמיל חביבי ואמיל תומא וסלים אל-קאסם וסמית אל-קאסם ועוד רבים כמוהם, מגינים על הבטחון, על החיים, על רמת-החיים של הפועלים היהודיים ועל העם הישראלי יותר מאשר בגין, רבין ופרס גם-יחד. והחברים היהודיים מגינים על האינטרסים של האוכלוסייה הערבית ושל העם הפלשתינאי יותר מסיף א-דין זועבי ויותר מבוגדים אחרים כמותו בעמם.

ועכשיו יש לנו דוגמת האדון ג'אבר מועדי, הפרלמנטר החדש. הוא נתן ראיון לעתון ואמר: הילדים שלי בובל'ך... מה אתם רוצים מהילדים המסכנים שלו? — האחר, סגן-מנהל בית-סוהר בשכם — ואתם יודעים מה שקורה שם...; השני, קצין בצה"ל; השלישי, בשירות בטחוני אחר... — בנים, אחד אחד, כמו האבא. במה הוא מתפאר? כדי לחלץ את בניו הנאשמים ברצח חבר-הכנסת חמאד אבו-רביעה, הוא אומר: אני שירתתי אתכם כל השנים, עוד מזמן המנדט. ובכנסת הצבעתי בעד הממשל הצבאי. לולא הקול שלי היה מתבטל הממשל הצבאי מוקדם יותר. וזה נכון. הפעם אמר אמת... הוא סייע להטיל ממשל צבאי על בני עמו-הוא, על האוכלוסייה הערבית בישראל.

אנחנו מחלקים, איפוא, את האנשים לפי מעמדות, לפי עמדותיהם הפוליטיות, האידיאולוגיות. אנו דוחים את הגישה שיהודי זה טוב ושערבי זה רע או להיפך. יש לנו אויבים יהודיים ויש לנו אויבים ערביים ויש לנו אויב אימפריאליסטי גדול, שהוא המסוכן ביותר.

על מה לחמה המפלגה ב-1948? על מה דובר אז כשהשתמשנו במלה שיחרור? שיחרור מהבריטים! בספר „60 שנה למפלגה הקומוניסטית בארץ“ סיכמנו דווקא את התקופה הזו והניסוח הוא:

ב-1948 נאבק העם בישראל לעצמאות לאומית, לשיחרור מהשלטון הבריטי הזר. אולם ההנהגה הציונית וממשלת ישראל בגדו במאבק לעצמאות ובמאויי העם. הם מכרו את עצמאות ישראל לאימפריאליזם האמריקאי ובשותפות עם הריאקציה הערבית ועל-פי הסכם עם המלך עבדאללה פעלו למניעת הקמתה של המדינה הערבית הפלשתינאית העצמאית. ההנהגה הציונית פעלה לכיבוש מקסימום שטחים ולגירוש מקסימום ערבים מן הארץ, והתוצאות ידועות. האימפריאליזם, הציונות והריאקציה הערבית אשמים ביצירת בעיית הפליטים הפלשתינאיים ובמניעת הקמתה של המדינה הפלשתינאית העצמאית.“ (עמ' 54—55).

איפה כתוב, כפי ש„ציטט“ כאן החבר בוויכוח, שהתנועה הציונית היא תנועה לשיחרור לאומי? עוד לא העז מישהו להשמיע זאת במסגרת המפלגה! כל אחד יודע, שאנחנו נגד האידיאולוגיה והפרקטיקה של הציונות. ההנהגה הציונית מסיתה על-סמך זה את ההמונים היהודים נגד המפלגה, כי הם רוצים להגיד שציונות זה פטריוטיזם; שציונות זה דאגה לעם היהודי; שציונות זה דאגה לפועלים היהודיים. ואנחנו אומרים בדיקו ההיפך: המדיניות הציונית השלטת מסכנת את העם היהודי כאן ולא רק את העם הערבי הפלשתינאי. היא עלולה להמיט אסון על כולנו — על היהודים ועל הערבים, מכיוון שהיא מונעת את השלום והבטחון; היא פוגעת בפועלים היהודיים ולא רק בפועלים הערביים. כל מה שקורה עכשיו הוא תוצאה של המדיניות הציונית השלטת, המוכרת את עצמאות ישראל ופועלת בהתאם לאינטרסים זרים. אנחנו, הקומוניסטים, המתנגדים לציונות — מגינים על עצמאות מדינת ישראל נגד המדיניות הציונית ונגד האימפריאליזם!

לא הייתי גוזל את זמנכם בעניינים כאלה, בסוף הוועידה, אבל כאשר מופיע חבר בוועידה ואומר: אם אמרתם שהיתה „מלחמת שיחרור“, כי אז התנועה הציונית הינה תנועת שיחרור לאומי, אין סילוף גדול מזה. האם התנועה הציונית לחמה נגד הבריטים? — הלא היא שיתפה-פעולה עם הבריטים

כל השנים! היא החליפה אימפריאליזם אחד בשני! דרך-ארץ בפני מפלגתנו, על כל הדורות שלה, ועל ההנהגה הנוכחית של המפלגה הקומוניסטית הישראלית.

מהדברים האלה אינו נובע שבמפלגתנו לא נעשו שום שגיאות בפירסום זה או אחר, במאמר זה או אחר. האם אנחנו מלאכים? אנחנו בעצמנו מבקרים את השגיאות. אלה בדרך כלל דברים עתונאיים ויכולות לקרות כל מיני שגיאות טקטיות. אך אין זו המדיניות של המפלגה.

כספינה בים סוער

חברים, בעבודתנו בתנאים של הארץ אנחנו כמו בספינה בים סוער, וצריכים להחזיק חזק את ההגה. יש לנו הזנחות — אנו יודעים זאת ואיננו מסתירים זאת. כל יום סערה אחרת, כל יום קורה משהו, או בארץ, או בשטחים הכבושים. ואנחנו כמפלגה ידינו עמוסות עבודה בכנסת, בהסתדרות, ברשויות המקומיות, באירגונים דמוקרטיים. לפעמים קשה לדעת מה לעשות קודם: פה הפגנה ושם שביתה וצריך להוציא עתונים ופירסומים בכמה שפות. החברים ברובם עובדים כמו שדים. אנחנו יכולים להתכרך בחרינו, בפעילות שלהם. אני מסכים בהחלט לדבריה של הח' מרים אלגזי: יש להגיד לחבר ולחברה לא רק ביקורת, אלא גם מלה טובה. גם בעבודה היומיומית כשחברים מבצעים פעולה מוצלחת, חוזרים מהפצת עתונות, מאסיפה מוצלחת, או הכניסו חברים חדשים למפלגה — תגידו להם מלה טובה. אין לנו מדליות. ויש לנו חברים מצויינים. אין זה אומר שכל אחד הוא כזה. בכל משפחה טובה יש גם איזה ילד יוצא דופן. וקורה שלחבר או לחברה טובים יש רגעים קשים, כי אז צריך לעזור להתגבר.

ועתה לנושא אחר. למפלגתנו גם חולשות. השאלה היא, איך להביא את האידיאולוגיה שלנו, את הפוליטיקה שלנו, להמונים הרחבים.

נוסף על כך, אנחנו צריכים להבהיר לעצמנו דבר חשוב מאוד: אם נחנך את חברי המפלגה, את האוהדים שלנו רק על הפוליטיקה האקטואלית, זה לא יהיה נכון לטווח ארוך. כך מלמד כל הנסיון של המפלגה. אנחנו צריכים לחנך את חברי המפלגה ואת אוהדיה, את הציבור, עליו אנחנו יכולים להשפיע גם ברוח אידיאולוגית-מעמדית. בסופו-של-דבר זה מה שיכריע — החוסן האידיאולוגי והגישה המעמדית. פה חשובה נקודת-המוצא. אנחנו המגינים הטובים ביותר על האינטרסים הלאומיים של העמים, אבל נקודת-המוצא שלנו היא אינטרנציונליסטית-מעמדית. לכן אנחנו רואים אחים בבני מעמד הפועלים ובכל האנשים המתקדמים, בני כל העמים, ואילו במנצלים, במדכאים, במשעבדים — את האויבים.

אחת החולשות של המפלגה שלנו היא העבודה בקרב מעמד הפועלים. כתבנו בראשי-הפרקים שיש לעשות מיפנה בעבודתנו בקרב מעמד הפועלים, ברצוני להדגיש — התעשייתי, קודם-כל, בקרב הנוער העובד ובקרב הפועלות. זה הבסיס, יחד עם האינטליגנציה העובדת והיוצרת, החקלאים ושכבות עממיות אחרות. מעמד הפועלים — זהו הבסיס המעמדי של המפלגה, של המאבק הנכון לזכויות לאומיות.

אחת הנקודות החלשות במפלגתנו זו עבודת המחקר. אנחנו חוקרים פחות מדי. אנחנו עושים הרבה גם בתחום זה, אבל אין מספיק מחקרים יסודיים, לפחות בתחום הכלכלה, בשאלות שונות של התפתחות החברה הישראלית, כמובן מבחינה מעמדית. עשינו מספר מחקרים רעיוניים, אך צריך לעשות יותר. חולשה עוד יותר גדולה של מפלגתנו היא עבודת ההסברה והתעמולה. הסברה ותעמולה אינטנסיביות, יעילות, צריך לנהל לא רק בעונת הבחירות.

אנחנו לא מפלגת בחירות. הבחירות הן מאמץ מיוחד, הסברתי, מגייס, מארגן — אבל אנחנו צריכים להעלות על רמה גבוהה הרבה יותר את עבודת ההסברה והתעמולה השיטתית של מפלגתנו הקומוניסטית הישראלית.

כאן יש להוסיף עוד היבט: חסרים לנו ספרים: יש מעט מאוד ספרים של המפלגה בתחומים של האידיאולוגיה, הפוליטיקה והכלכלה. חסרות לנו גם חוברות בתחומים אלה וההפצה חלשה. הלא אחד הדברים שסיכמנו: המפלגה התרחבה, ההשפעה גדלה, קמה חזית, ואילו הפצת העתונות שלנו עומדת על מקום אחד. היא טובה פה ושם, אך יכולה להיות גדולה הרבה יותר. ההפצה היא אחת החוליות החשובות בעבודת המפלגה.

אם נעריך הערכה כוללת ויחד עם העצים נראה גם את היער, כי אז אפשר להגדיר כך: המפלגה הקומוניסטית הישראלית היא עדיין מפלגת קאדרים, הייתי אומר מפלגת „שדים“. יש לא מעטים, הפעילים יומם ולילה, אחרי העבודה, בגשם, בשמש וברוח. אבל חסרים לנו קאדרים. אולי חברים מהמשלחות מהארצות הסוציאליסטיות כששומעים זאת אומרים לעצמם שגם אצלם לפעמים חסרים קאדרים, אבל אנחנו מוכנים להגיע למצבם...

כאשר יש מחסור בקאדרים נופל עומס כבד מאוד על החברים. זהו הגורל שלנו בשלב זה. אין עדיין תנאים במדינת ישראל לכך, שהמפלגה הקומוניסטית תהיה מפלגה המונית. אין לכך תנאים אובייקטיביים. אבל, גם בתנאים הנוכחיים, בהחלט אפשר, וחייבים, להרחיב עוד יותר את שורות המפלגה, הן ברחוב היהודי והן ברחוב הערבי.

הדמוקרטיה במפלגה

כמה מלים על הדמוקרטיה במפלגה. אני מסכים בהחלט עם הח' אמיל חביבי שאמר כאן, כי אנחנו המפלגה הכי דמוקרטית בישראל, אך אין זה „קונץ“ גדול, מפני שכמעט אין מפלגות בישראל שיש להן דמוקרטיה פנימית. הנה מפלגת העבודה, למשל. לפני זמן קצר בחרה ועידתה ועד מרכזי בן אלף ו-71 חברים. אם יתכנס הוועד המרכזי הזה פעם או פעמיים עד לוועידה הבאה — זה יהיה טוב... אצלם מחליט אדם אחד או לכל היותר כמה אנשים. איך כותבים היום ההיסטוריונים של מפא"י על כך, מי החליט על מלחמת סיני-סואץ? שני אנשים: בן-גוריון, והשני? זה לא ברור, כל אחד מהם לוקח זאת על עצמו ומתפאר: זה אני, אני הייתי השני. בסוף הם אולי יתפשרו על שלושה, ואולי על אחד: בן-גוריון החליט על דעת עצמו. שום מוסד לא החליט, לא הממשלה, לא מוסד של המפלגה השלטת. מכאן, שלהיות המפלגה הדמוקרטית ביותר בישראל זה לא כל-כך הרבה. אך לנו יש דמוקרטיה עמוקה.

הוועידה הזאת היא אחת הביטויים המובהקים לחופש הביטוי במפלגתנו. גם כשמישהו אינו מסכים, צריך להבטיח בכל מוסדות המפלגה, המרכזיים, המחוזיים והסניפים, חופש ביטוי לחבר. מצד שני, המפלגה שלנו, כמו כל מפלגה קומוניסטית, איננה מועדון של ויכוחים. אפשר מרוב הדיבורים להרוג את המפלגה ואז זה יהיה מאוד דמוקרטי, אך המפלגה לא תהיה מפלגת פועלים פעילה, לוחמת. לנין הגה את הרעיון הנפלא הזה של הצנטרליזם הדמוקרטי. גם צנטרליזם וגם דמוקרטיה — זהו שילוב מצויין.

קיימנו כבר במדינת ישראל 9 ועידות, כלומר, ערכנו ועידות במוצע כל 4 שנים ואף פחות מזה. אצלנו הבחירות חשאיות. לא רק בוועידה הארצית, אלא גם בוועידות המחוזיות, באסיפות סניף. הבחירות הן חשאיות ואישיות. לאחר דיונים הרוב מחליט. אבל יש אצלנו כמה סופר-דמוקרטים. חבר כזה טוען: „אם דעתי לא מתקבלת, אז זה לא דמוקרטי“. או: „הלא אני הצעתי, מה זאת אומרת לא מקבלים?!“ זהו הלך-מחשבה של אנטי-

דמוקרטי. אם אין הרוב מקבל את דעתו, כי אז אין דמוקרטיה. איזו מפלגה היא זו — טוען חבר כזה — שאינה מקבלת את מה שהחברים אומרים. הוא כבר אומר על עצמו „חברים“, הוא כבר לא אחד, הוא כבר „החברים אומרים...“. מה זה חברים? גם אני חבר וגם אתה חבר וגם הוא חבר. מתאספים כל החברים יחד, כקולקטיב, ומחליטים. ואין חבר שכל הדעות שלו וכל ההצעות שלו נתקבלו תמיד, לא בוועד המרכזי ולא בשום מוסד אחר. מחליטים ברוב קולות ותולכים הלאה וכולם כאיש אחד מבצעים את שהחליט הקולקטיב. ומוסד נמוך יותר כפוף למוסד גבוה יותר. זאת הדמוקרטיה וזה הצנטרליזם. אבל יש עוד דמוקרטים חדישים: „לא בחרו בי לוועד המקומי. איזה סניף דמוקרטי! מה זאת אומרת בחרו בו ובי לא בחרו?...“. אחד שלח אפילו מכתב וטוען: אצלנו בסניף אין דמוקרטיה; אותי, חבר עם כל-כך הרבה זכויות לא בחרו לוועד!

אז מה — עונים אנו — הוועד המרכזי יכניס אותך לוועד המקומי? אנו אומרים לחברים כאלה: תהיו קצת צנועים. לא בחרו, אז בפעם הבאה, אם החבר יהיה ראוי, יבחרו בו. הגישה של חברים כאלה היא אנטי-דמוקרטית. ועתה לנושא אחר. צר לי מאוד שישנם חברים, המגינים על חבר שסטה ומופיע נגד המפלגה. אני מעריך סולידריות של חברים. אך לא תמיד עושים טובה לחבר כשמטשטשים צדדים רעים שלו. גם ביחסים אישיים צריכים להיות עקרונות כשזה נוגע לעניין ציבורי, לעניין מפלגתי. כיצד אפשר להגן על חבר שהתרחק ממדיניות המפלגה ומשמיץ אותה? החבר-הסטודנט הזה השמיע דברי בלע כאלה: „למה אין במפלגה ויכוח? צריך להעמיד את הבעיות לדיון בקאדר המפלגתי... המנהיגים מגדלים צעירים, שמסכימים לכל דבר, כי זה יותר נוח למנהיגים...“.

כך מדבר חבר? אצלנו איש אינו „מגדל צעירים“. בכל סניף בוחרים. יש דמוקרטיה. דיבורו של חבר זה אינו קומוניסטי כלל. אף פעם איני מדבר על הנהגת מפלגתנו. הפעם אעשה זאת ואומר: אם המפלגה שלנו היא מארקסיסטית-לנינית, אינטרנציונליסטית, יהודית-ערבית, אם לחמה וסיכלה את מזימות הנציונליסטים ברחוב היהודי, אשר ניסו בשנות ה-60 לשבור את האחדות היהודית-הערבית של המפלגה, ואשר מנהיגיהם הידרדרו לביצת האנטי-קומוניזם והאנטי-סובייטיזם והלאומנות הקיצונית, הרי זה הודות להנהגת המפלגה ולהמוני החברים האינטרנציונליסטים. אבל, אנחנו המפלגה הקומוניסטית הישראלית, המפלגה היהודית-הערבית נאבקה ותיאבקה נגד כל נציונליזם, בין אם יהודי ובין אם ערבי. כל נציונליזם, כל לאומנות, זרה לרוח הקומוניזם.

הרפתקנות אינה מהפכנות

כמה מלים על הרפתקנות. אם יש הרפתקנים ולאומנים בחוץ — אנחנו נאבקים נגדם. אבל איננו נותנים אינדולגנציה או הכשר, אם מציע למפלגה מישהו בתוך המפלגה דברים הרפתקניים. המדובר, בין השאר, באיסור הוועידה של האוכלוסייה הערבית, שעמדה להתקיים ב-6 בדצמבר 1980. בהשתתפות כוחות שלום ודמוקרטיה יהודיים. הנה מה שאמר אותו חבר: השלטון הריאקציוני של בגין עשה צעד אנטי-דמוקרטי, פאשיסטי, ומה עשתה המפלגה? — שואל החבר ועונה: „תגובת מפלגתנו הסתכמה כמעט באסיפה אחת באיזה אולם בת"א“. מניין הוא יודע מה שהיה כאן? הלא הוא לא היה בארץ והגיע רק ערב הוועידה? להווי ידוע, כי העצרת בתל-אביב היתה אסיפה חשובה מאוד בהשתתפות כוחות ציבוריים שונים ורחבים, יהודיים וערביים. וכלום היתה אסיפה רק בתל-אביב? הרי בכל רחבי הארץ,

באוכלוסייה הערבית ובאוכלוסייה היהודית, היתה תנועת מחאה גדולה ורחבה ביותר. גם חוגים ציבוריים שלא הצטרפו לוועידה הצטרפו לתנועת המחאה. החבר הציע בהקשר זה גם הצעה הרפתקנית: „למה לא מגייסים את העם הזה של ועידת האוכלוסייה הערבית לצאת ולהגן עליה!“ זה מה שהשלטון רצה! „העם הזה“ — צריך קודם-כל, לשאול אותו. אנחנו שאלנו והתעניינו מאוד למה מוכן העם הזה, ברגע זה? ערכנו ממש מחקר מדעי מאוד ומדויק מאוד כדי לבדוק מי ומי ההולכים למאבק כזה. העם הזה רצה בוועידה, רוצה בוועידה, מוכן להיאבק מאבק פוליטי, כדי שבסופו-של-דבר תתקיים. אבל אינו מוכן לצעד הרפתקני כזה, שהשלטון אולי רצה בו. לא הפועלים, לא הסוחרים וכו' היו מוכנים לשביתה כללית באותה תקופה — דברים כאלה המפלגה אינה קובעת סובייקטיבית, ואם שביתה כללית, כי אז לא רק המפלגה מכריזה עליה. המפלגה ברחוב הערבי היא מנהיגת העם. היא אינה יכולה ללכת בלי העם ואינה נותנת פקודות לעם או לשותפים. הלך-מחשבה כזה הינו סקטנטי פאר-אקסלנס, קלאסי. ב-30 במארס 1976 היתה שביתה כללית של האוכלוסייה הערבית, שהיתה מוצלחת מאוד. והיה לנו בה חלק נכבד מאוד. אנחנו בדקנו אז את המצב: הופקעו קרקעות והיו מאבקים המוניים נגד ההפקעות. שאלנו את עצמנו: האם ישנה נכונות להיאבק כדי לשים קץ להפקעות? בחנו, הערכנו — כן, ישנה נכונות כזאת. ואז מפלגתנו הקומוניסטית כמפלגה מהפכנית התייצבה בשורות הראשונות של המאבק, שהעם היה מוכן לו. אבל אנחנו לא טרוצקיסטים ולא הרפתקנים ואיננו רוצים לתת לעם לשבור את הראש. ויש מי שהציע זאת עתה.

לבסוף הציע אותו חבר את הצעתו ההרפתקנית ביותר. אומר החבר: היו התקוממויות בגדה המערבית הכבושה, ומה עשיתם? הוא מפנה אצבע מאשימה כלפי המפלגה המהפכנית שלנו ואומר: מה עשיתם? רק מחיתם! למה לא גייסו הקומוניסטים — הוא שואל — את העם הפלשתינאי בישראל, בגליל ובמשולש, ואת הדמוקרטים היהודיים, להגנת הצעירים שיורים עליהם בגדה? זו שאלה כמעט פרובוקטיבית. המנהיגים הפלשתינאים בגדה המערבית, העתונות הפלשתינאית, „אל-פג'ר" היום, אנשי הציבור הפטריוטיים, כמו בסאם שקעה ואחרים — מעריכים מאוד את פעולות הסולידריות המהפכניות שמארגנת מפלגתנו בתנאים של ישראל עם מאבקו של העם הפלשתינאי בשטחים הכבושים. הנהגת אש"ף סולידרית עם המאבק שלנו, הסולידרי עם מאבקו של העם הפלשתינאי. הם לא מציעים לנו לעשות הרפתקאות העלולות להמיט אסון על האוכלוסייה הערבית בישראל. אנחנו מארקסיסטים ולא ניתן לאף אחד לדחוף אותנו להרפתקאות שלא יועילו לעם הפלשתינאי, אלא לשלטון הכיבוש והדיכוי הישראלי. זאת ועוד: אנחנו, המפלגה הקומוניסטית הישראלית, איננו מסכימים להיות חלק ממנגנון הכיבוש, ולכן אין אנו פועלים בשטחים הכבושים. שם ישנם קומוניסטים פלשתינאיים, שם ישנם פטריוטים פלשתינאיים והם רוצים שנגייס את הסולידריות שלנו בתוך ישראל, שנגייס את הציבור בישראל למאבק סולידרי, שניאבק בתוך ישראל נגד ממשלת ישראל. זהו הנכון, בכך המהפכנות שלנו. מהפכנות אינה הרפתקנות.

אלו הן שאלות עקרוניות, וטוב שהתעוררו. גרוע יותר כשמטאטאים אותן מתחת לשטיח. ברצוני לעזור לאותו חבר או לכמה חברים אשר, כנראה, לא ברורות להן השאלות עד הסוף. אני אומר את הדברים ברוח טובה וכך קבלו-נא את זאת. אבל אנחנו עקרוניים, אנחנו קומוניסטים ומדברים דוגרי האחד עם השני. אל נשים את הדברים תחת השטיח.

המפלגה והחזית

ועתה לנושא החזית. עד לפני 4 שנים, במשך 29 שנים לא היתה חזית דמוקרטית בישראל. בבחירות להסתדרות ולכנסת הלכנו ברשימת המפלגה הקומוניסטית. בתנאים שהיו זה היה טוב, ולמעשה, היתה זאת האפשרות היחידה. והנה החליטה הוועידה ה-18 ב-1976 על יוזמה חדשה. הוועד המרכזי הוא שהביא לוועידה ה-18 את ההצעה לפעול למען הקמת רשימת חזית שלום ודמוקרטיה בבחירות לכנסת ולהסתדרות. הוועידה ה-18 תמכה בהצעה והחליטה לבצעה. היתה זאת יוזמה טובה שהתגשמה, וכעבור שלושה חודשים נוצרה חזית כזאת שהיא כיום כבר גורם חשוב מאוד במפה הפוליטית של ישראל. צריך לדעת איך לעבוד בחזית.

ברצוני לומר מלה על הפנתרים השחורים. כאב לי הלב לשמע הדברים שאמר אותו חבר נגד הפנתרים השחורים. אני מצטט: „אירגון הפנתרים השחורים מונה עכשיו אדם אחד או שניים ואחד מהם חבר-כנסת שעזב את הפעולות בשכונות לאחר שקיבל כיסא בכנסת.“ מניין האינפורמציה הזאת? מניין הרכילות הזאת? קצת אחריות וצניעות, בבקשה! צניעות — זאת צריכה להיות חכמת החיים של קומוניסט ושל כל בן-אדם! האין זו קצת התנשאות בורגנית לדבר כך על מנהיגים של אנשים עניים? האין כאן התנשאות מעמדית? הפנתרים השחורים הם אנשים עניים משכונות עוני. אסור לדבר עליהם בזילזול מעמדי כזה! אנחנו, כאילו החשובים, המבינים, ופה יש מישהו שתפס כיסא. ידידנו צ'רלי ביטון ענה מעל במת ועידתנו בכבוד: „אני מוכן להחזיר את המנדט, אם המפלגה הקומוניסטית תבקש את זאת!“ כל הכבוד לו! ארבע שנים אנחנו עובדים יחד. בתקופה זו, הודות למאמצי החברים שלנו בשכונות (שמעתם מעל במה זו כמה חברים שלנו עובדים בשכונות) וכתוצאה מפעילות הפנתרים השחורים (לא של אדם אחד, אלא של הרבה פנתרים) בשכונות, בהן צעקו עוד לפני הבחירות הקודמות „בגין לשלטון!“ וזעקים עכשיו: „הכסף לשכונות ולא להתנחלויות!“ והבנת השאלה הפלשתינאית חודרת לשכונות, והאמת על אש"ף מתחילה לחדור לשכונות, ושיתוף-פעולה עם קומוניסטים הפך דבר יומיומי בשכונות. כל זה בא לא רק כתוצאה מהתאכזבות אובייקטיבית משלטון הליכוד. מישהו היה צריך להסביר זאת, להחדיר זאת. והרי אנו כל-כך מעוניינים ברחוב היהודי, נוכח השפעת האידיאולוגיה הציונית, השוביניזם והמיליטריזם להכניס קצת הכרה, השקפה מתקדמת. והנה, קרה משהו. זו משהו. אפשר להופיע עם דברים שקודם אי-אפשר היה בכלל להופיע איתם. מי עשה זאת? חברינו הקומוניסטים עשו זאת, אבל במידה רבה מאוד עשו זאת גם הפנתרים השחורים.

והיו הפגנות של ותשבי השכונות. הפנתרים מילאו בהן תפקיד חשוב. ובהפגנות ה-1 במאי בת"א ובמקומות אחרים השתתפו מאות פנתרים. אירגון הפנתרים השחורים אירגן את הפעולה המפורסמת: השתלט על התנחלות בגדה המערבית, וכל העולם ראה שיש פה יהודים המתנגדים לכיבוש ודורשים לחסל את הבתים בהתנחלות ולתת את הכסף לבתים בשכונות! מי עשה זאת? אירגון הפנתרים השחורים בראשותו של ח"כ צ'רלי ביטון. הוא בעצמו הלך לשם. הם סיכנו את חייהם! ירו עליהם! הם היו רבים. אחד יכול לעשות זאת? ! לכן, הסיכום שלנו הוא, שגם ברחוב היהודי החזית הדמוקרטית הכניסה אלמנט חדש. אין אנו סוחרים של קולות. החזית הכניסה אלמנט פרינציפיוני חדש ברחוב היהודי. הפנתרים, הקבוצות האחרות: שס"י, חזית שמאל ואישים בחזית עם המפלגה הקומוניסטית הישראלית הכניסו אלמנט חדש ברחוב היהודי. וברחוב הערבי החזית הכניסה מהפכה שלמה מאז „יום האדמה“, שפעל כבומרנג נגד שלטון הדיכוי הלאומי. אנחנו גאים על כך שהרבה אישים והמונים

רחבים מכל השכבות באוכלוסייה הערבית, תומכים בחזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון, בשיתוף-פעולה עם המפלגה הקומוניסטית הישראלית. אני רוצה בהזדמנות זאת לברך את הסטודנטים שלנו, אלה הלומדים בארץ ואלה הלומדים בחו"ל, בארצות הסוציאליסטיות ובארצות קפיטליסטיות. הופיעו בדיון כמה סטודנטים, צירים בוועידה מהאוניברסיטאות בארץ ומהארצות הסוציאליסטיות. הופעותיהם היו מצויינות. אלה חברים שמילאו את השליחות שהוטלה עליהם על-ידי בוחריהם ומסרו סיכומים של דיונים שהתקיימו בסניפי המפלגה של הסטודנטים על ראשי-הפרקים לוועידתנו זו.

בברה"מ, בחאנקוב, התקיים כינוס של כל הסטודנטים שלנו הלומדים בברה"מ, בהשתתפות הח' סאלם ג'ובראן. הכינוס עבר בהצלחה גדולה. בוטאה בו תמיכה מלאה של הסטודנטים בראשי-הפרקים לוועידה ה-19, שפירסם הוועד המרכזי. ברוח זו התנהלו גם הדיונים בארצות סוציאליסטיות אחרות על-ידי הסטודנטים של המפלגה הקומוניסטית הישראלית. ולכן, אל תקבלו את היוצא דופן כתמונה. התמונה הכללית היא שהסטודנטים הלומדים בארצות הסוציאליסטיות, חברי המפלגה הקומוניסטית הישראלית, תומכים בלב ונפש בראשי-הפרקים לוועידה ה-19.

מה שדיבר אותו חבר על „אל-איתחאד" אפילו אינו ראוי לתשובה. „אל-איתחאד" ו„זו הדרך" הם עתונים מצויינים. מי לא משבח את העתון „אל-איתחאד"? ואם יש בו צורה ספרותית של כתיבה, מדוע לא? אם למישהו יש כשרון ספרותי, זה חסרון? העיקר שהפוליטיקה תהיה בסדר. מי אומר שצריך לכתוב „יבש"? מי אומר שצריך לכתוב בנוסחאות? כמו שאומרים: הכלה יפה מדי? אין רע בזה.

הדים לוועידתנו ה-19

חברים, עתה כמה מלים על ההדים לוועידה ה-19 בכלי-התקשורת. היו הדים רבים. אם ראיתם את העתונות, את הטלוויזיה, אם שמעתם את הרדיו — דבר אחד אפשר להגיד, עברו הזמנים שאפשר היה להתעלם מהמפלגה הקומוניסטית ומהחזית הדמוקרטית. הפכנו לכוח בארץ. השתתפו גם נציגי מפלגות אחרות. מעניין שב„על המשמר" זאת הפעם הראשונה עד כמה שאני זוכר, התפרסמה כתבה המבקרת את הנהגת מפלגת העבודה ואת ההנהגות של מפלגות אחרות, שקיבלו הזמנות לוועידה ולא באו. כתב „על המשמר": „על אף שאנו נמצאים בעיצומה של קלחת הבחירות, היה מחובתם של נציגי המפלגות, לרבות אלה שהוזמנו לטקס הפתיחה החגיגי, להיענות להזמנת רק"ח, כדי לתת את ההרגשה שרק"ח היא מפלגה ישראלית ולא לגדותה, דבר שהוא בעוכרי הדמוקרטיה". כן הוא אומר שגם נוכחותן של משלחות-אורחות מ-20 ארצות „חייבה את נוכחות נציגי המפלגות".

אולם, לא כל ההדים הם כאלה. בדרך-כלל, הפירסומים היו די אובייקטיביים. אבל, הופיע היום בעתון הערב „ידיעות אחרונות" מאמר ראשי על שני טורים, מאת מי? אתם מכירים את הדוד, שמו: ד"ר הרצל רוזנבלום. הוא שואל: רק"ח לא עשתה את הוועידה בירושלים — למה? ותשובתו: כי היא לא מכירה בירושלים כמשתייכת למדינת ישראל. אם כך, אפשר לשאול למה מפלגת העבודה לא ערכה את ועידתה בירושלים? האם גם היא אינה מכירה בירושלים? אנחנו מכירים בירושלים המערבית כחלק ממדינת ישראל. איננו מכירים בירושלים המזרחית הכבושה כחלק של מדינת ישראל.

ועוד הוא כותב: „גם בת"א הם לא עשו את הוועידה. ולמה? מפני שבת"א אין ערבים...". את הד"ר הזה לא אשלח לפיסכיאטר, כי זה לא יעזור... הלא האמת היא, כי רצינו לערוך את הוועידה ה-19 בתל-אביב. ערכנו את

הוועידה בחיפה, למרות שרצינו לקיימה בתל-אביב. חיפשנו אולם. מצאנו אולם אחד והסכימו ששם תיערך הוועידה. פתאום, הופיע איזה גורם, ולמחרת אמרו: אי-אפשר, מצטערים. מצאנו אולם שני בתל-אביב, הסכימו; כעבור יומיים: הן, טעינו, אי-אפשר. מי התערב? — איזו ציפור קטנטנה כזאת. חיפשנו גם בסביבת תל-אביב. הסכימו כבר באיזשהו מקום, אך אנחנו כבר היינו מנוסים והתחלנו לחפש בחיפה. וכמובן, גם בסביבת תל-אביב סירבו. ד"ר רוזנבלום כותב שאנחנו לא רצינו בתל-אביב. זו רמתו.

ועוד הוא כותב, שרק"ח היא המפלגה הקומוניסטית הליגאלית היחידה בכל שטח המזרח-התיכון. זה עוד שקר. קיימת מפלגה קומוניסטית ליגאלית בלבנון, המהווה חלק חשוב מהחזית הפטריוטית. קיימת מפלגה קומוניסטית בסוריה והיא ליגאלית והיא חלק מהחזית הפטריוטית הדמוקרטית שבשלטון. וקיימת מפלגה, המושתתת על תורת הסוציאליזם המדעי — בדרום-תימן. אנחנו מתגאים בה והיא מפלגה-אחות שלנו. מסקנת הד"ר הוזה ממסכת הכזבים שלו: זה מסוכן להשאיר את המפלגה הקומוניסטית הישראלית ליגאלית. הוא קורא לדה-ליגאליזציה של המפלגה הקומוניסטית הישראלית, „באשר היא שלוחת אש"ף". ואם לא נעשה זאת, „עלול הדבר לעורר מחשבות גם בלב הממשל האמריקאי". עכשיו אני כבר מבין הכל.

קודם-כל, נאמר לאדון הזה שהוא חולה מאוד, יש לו מחלת הכלבת האנטי-קומוניסטית. חוליו חשוך-מרפא, כבר לא נשפיע עליו. אין אנו מפחדים מאיומיו. מצא את מי להפחיד! שנית, אם הוא מפחיד את הבוסים האמריקאיים שלו — זה עניין שלו.

לוועידתנו היו הדים רבים וטובים בעולם הערבי, בקרב העם הפלשתינאי. סוכנות הידיעות של אש"ף פירסמה ברוח אוהדת את הדיונים של הוועידה ואת תוכנית השלום של המפלגה הקומוניסטית הישראלית. העתון „אל-פג'ר" היוצא בירושלים הכבושה, פירסם היום מאמר ראשי על הוועידה של המפלגה הקומוניסטית הישראלית ומסיים אותו כך: „אין אנחנו יכולים, אלא לשלוח ברכה למפלגה הקומוניסטית הישראלית — רק"ח. אנו מאחלים לה שתמשיך בדרך המאבק הפרוגרסיבי".

הריאקציונרים בישראל טוענים: הוועד-הפועל של אש"ף הכריו, שהוא מעוניין בהצלחת המפלגה הקומוניסטית הישראלית והחזית הדמוקרטית בבחירות להסתדרות ולכנסת, וזה מראה מי זאת רק"ח, מי זאת המפלגה הקומוניסטית. כן, זה סימן! זה סימן שהפרוגרמה שלנו מתקבלת יותר ויותר על העם הפלשתינאי ואנחנו שמחים שהנהגת אש"ף תומכת במפלגה עם פרוגרמה כזאת לשלום. לו היה ליריבינו קצת רגש אחריות, היו מקבלים זאת כך. כי הרי ישנם בישראל גם גורמים הרפתקניים, לאומניים, גם ברחוב הערבי. אך הנהגת אש"ף אינה תומכת בהם. ההנהגה הראשית של אש"ף מנהלת עכשיו מדיניות נבונה, ריאליסטית. וטוב הדבר למעמד הפועלים הישראלי, לכוחות השלום בישראל, שלאש"ף יש עכשיו תוכנית ריאליסטית לשלום ולדו-קיום עם ישראל לפי הקווים של מפלגתנו הקומוניסטית הישראלית ושל החזית הדמוקרטית! חברים, ברצוני להדגיש, כי סכנת הפאשיזם היא רצינית. לא רק בגלל מה שקרה בטכניון; לא רק בגלל החוקים האנטי-דמוקרטיים והתפרעויות של האירגונים הפאשיסטיים. היום התפרסם ב„דבר" סקר דעת-הקהל היהודית בישראל. גם אם אין הסקר מדויק, הוא מראה מגמות מסוכנות מאוד. הסקר נערך על-ידי הירחון „מוניטין". המרואיינים נשאלו: „יש דעה האומרת, כי כדי להתגבר על הבעיות הקשות של המדינה צריך לשנות לחלוטין את המשטר הפוליטי בארץ ולהקים משטר חזק של מנהיגים שלא יהיו תלויים במפלגות. האם לדעתך דעה זו צודקת או לא?" 40.8% ענו, כי דעה זו צודקת; 41.5% ענו, כי לא צודקת; הייתר אמרו: לא יודעים, לא איכפת לנו.

מכאן שכמעט 41% אמרו שהם בעד משטר של שלטון מנהיגים חזקים, בלי מפלגות! הם המאיסו, בזמן שלטון הליכוד, יותר מתמיד את הכנסת, את המפלגות. אנחנו, הקומוניסטים, היודעים את המיגבלות של החירויות הדמוקרטיות בארץ, היודעים את המיגבלות ואת הפורמליזם של הפרלמנטריזם הקיים בישראל — נגן על החירויות הדמוקרטיות הבורגניות, ואפילו הן מוגבלות ומקוצצות, ניאבק נגד חיסולן, נגד חיסול המפלגות, נגד חיסול הכנסת. אנחנו קוראים לאחדות נגד סכנת הפאשיזם במדינת ישראל!

לבסוף, הרשו לי להודות לכל החברות והחברים, לכל המוסדות של המפלגה בחיפה, אשר עשו עבודה עצומה ומוצלחת בכל התחומים של אירגון הוועידה. תודה רבה לכם חברים אמיצים ומסורים! אני רוצה גם להודות לחברות ולחברים העובדים בוועד המרכזי של המפלגה, אשר השקיעו מאמצים גדולים מאוד בהכנת הוועידה, בהכנת חומר הוועידה ובכל התחומים האחרים. כמו־כן, ברצוני להודות, לכל החברות והחברים מכל המחוזות של המפלגה ושל ברית הנוער הקומוניסטי הישראלי, אשר השתתפו באורח פעיל באירגון הוועידה, בשמירה עליה ובכל הסידורים והעניינים הרבים מאוד אשר היו, כדי להבטיח את עבודתה המסודרת, התקינה והמובטחת של הוועידה. תודה רבה לכם, חברים! אתם באמת מסמלים את המפלגה הקומוניסטית הישראלית! סילחו לי, חברים, על הדברים הארוכים. חשבתי שמוטב, שהשטיח יהיה נקי.

קדימה להצלחת הביצוע של החלטות הוועידה ה־19!

תחי מפלגתנו הקומוניסטית הישראלית — המפלגה היהודית-הערבית
המארכסיסטית-הלנינית!

תחי האחדות האינטרנציונליסטית, העקרונית והמהפכנית של המפלגה!
תודה רבה!

דו"ח ועדת המנדטים

הובא על-ידי החבר יהושע אירגה

ועדת המנדטים בדקה את כל הפרוטוקולים של הבחירות לצירי הוועידה בזכות דעה מכרעת ובזכות דעה מייעצת ומביאה אותם לאישור הוועידה. אנו מציינים בסיפוק שכל הפרוטוקולים היו חתומים על-ידי ועדת הביקורת המרכזית, בציון מספר הצירים בזכות דעה מכרעת ובזכות דעה מייעצת המגיע לכל סניף.

לפי הפרוטוקולים נבחרו בסניפים 339 צירים בדעה מכרעת ו-58 צירים בזכות דעה מייעצת.

נוסף לצירים שנבחרו בסניפים, משתתפים בוועידה 16 סטודנטים, חברי המפלגה הלומדים בחוץ-לארץ שנבחרו בתאי הסטודנטים.

41 צירים נוספים הם חברי הוועד המרכזי היוצא וועדת הביקורת המרכזית היוצאת, המשתתפים כצירים בוועידה בהתאם לתקנון המפלגה.

כמו-כן, אושרו על-ידי הוועידה 44 צירים, אשר הומלצו על-ידי הוועד המרכזי היוצא. בסך-הכל אושרו לוועידה ה-19 498 צירים, מהם 440 בדעה מכרעת ו-58 בדעה מייעצת.

לוועדת המנדטים הגיעו 462 שאלונים של הצירים המשתתפים בוועידה, שהם 92.8% מכלל הצירים שאושרו. 36 צירים לא הגיעו לוועידה מסיבות שונות.

השתתפות בוועידות המפלגה

30.4%	=	1	בוועידה
47.2%	=	2 — 5	
20.1%	=	6 — 10	
2.3%	=	מ-10 ומעלה	
100%		סה"כ	

השכלה

39.1%	=	עממית
30.2%	=	תיכונית
23.7%	=	גבוהה
7.0%	=	סטודנטים
100%		סה"כ

גיל הצירים

28.6%	=	20 — 30
29.0%	=	31 — 40
18.5%	=	41 — 50
12.5%	=	51 — 60
9.6%	=	61 — 70
1.8%	=	70 ומעלה
100%		סה"כ

ותק הצירים במפלגה

14.8%	=	1 — 5 ש'
26.5%	=	6 — 10
24.4%	=	11 — 20
17.9%	=	21 — 30
13.6%	=	31 — 40
2.8%	=	40 שנים ומעלה
100%		סה"כ

בוועידה משתתפות 14.9% חברות לעומת 14.5% בוועידה הקודמת. השכירים מהווים 71.9% של הצירים.

החלטות הוועידה ה־19

1. אישור הדין-וחשבון של הוועד המרכזי

הוועידה מאשרת את הדין-וחשבון של הוועד המרכזי שהגיש לוועידה הח' מאיר וילנר.

2. אישור הדין-וחשבון של ועדת הביקורת המרכזית

הוועידה מאשרת את הדין-וחשבון של ועדת הביקורת המרכזית, שהגיש לוועידה הח' וולף ארליך.

3. אישור התיקונים לתקנון המפלגה

הוועידה מאשרת את התיקונים לתקנון המפלגה.

4. אישור ראשי-הפרקים

הוועידה מאשרת את ראשי-הפרקים לוועידה ה־19 עם התיקונים שנתקבלו.

5. השלום הישראלי-הפלשתינאי הוא המוצא! החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון היא הדרך!

מוועידתנו ה־19 פונים, אנו, הקומוניסטים הישראליים, אל המוני שוחרי השלום בישראל, היהודיים והערביים:

למען השלום, הבה נושיט את ידנו אל העם הערבי הפלשתינאי ה־מושיט לישראל ולעמה את ידו. הבה נכיר כולנו בעובדת החיים, כי לא יהיה מנוס, בסופו של דבר, מההכרה ההדדית בזכויות הלאומיות הלגיטימיות של שני עמי הארץ הזאת.

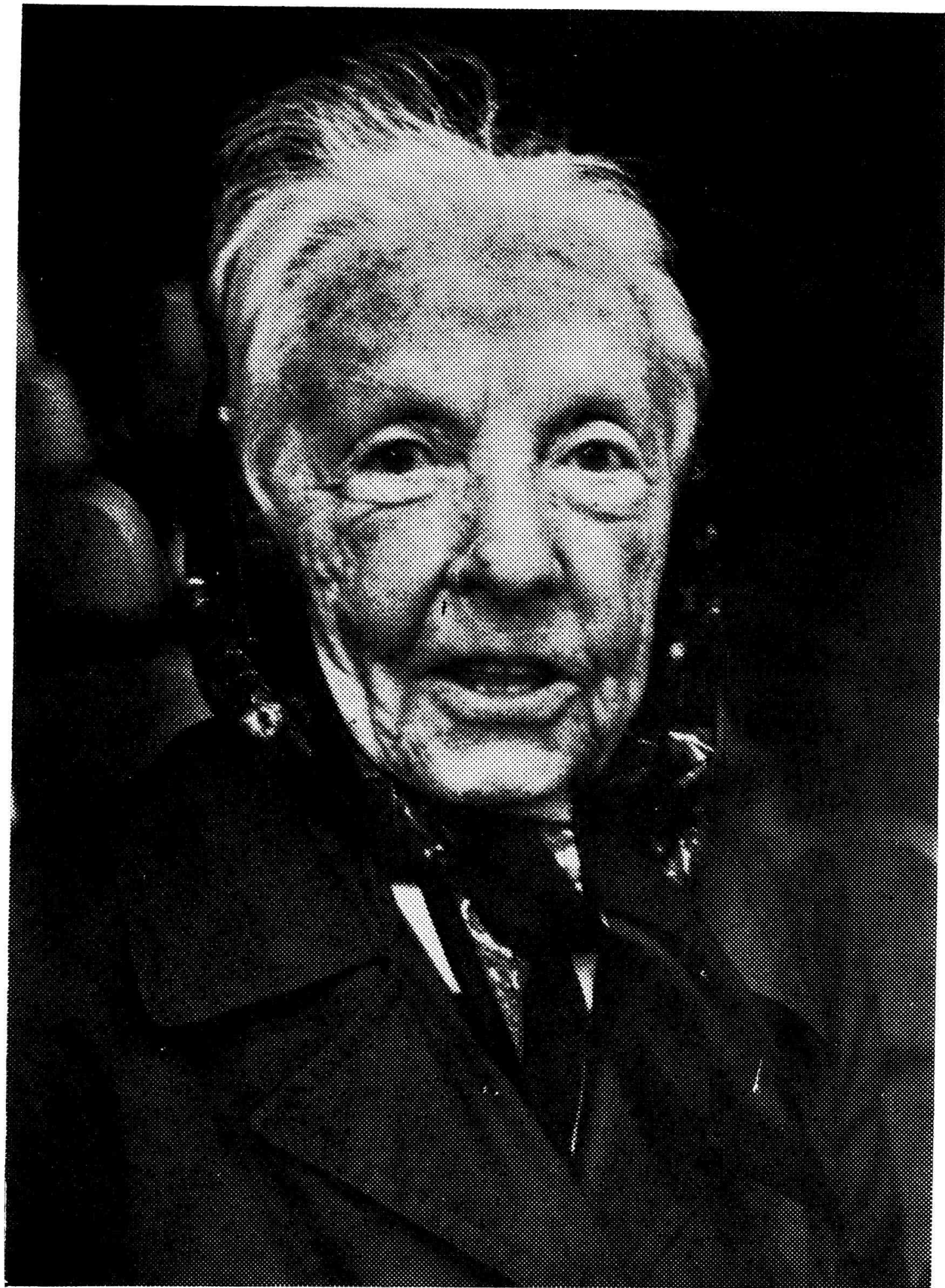
תמיכת אש"ף במאבקה של החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון ובהחלטות האומות המאוחדות בדבר פתרון הסכסוך באזורנו על בסיס נסיגת ישראל מהשטחים שכבשה ב־1967 והקמת מדינה פלשתינאית בצד ישראל — מוכיחה בצורה ברורה ומוסמכת את רצונו של העם הערבי הפלשתינאי לכוון שלום צודק ויציב עם מדינת ישראל.

אכן, „יש עם מי לדבר" בצד השני של הסכסוך! על כל שוחרי השלום, על כל הפטריוטים בישראל, מוטלת האחריות ההיסטורית, כדי להשיג את השלום הנכסף, לפעול למען הכרת ישראל בזכויותיו הצודקות של העם הפלשתינאי ובנציגותו המוסמכת והבלעדית — אש"ף.

החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון היהודית-הערבית, בעלת הפרוגרמה

אורחי הוועידה: ראשון משמאל — ד"ר מתי פלד, נציג של"י; רביעי משמאל — אריה גוראל, ראש עיריית חיפה;
מימין — הנציגים הסובייטיים.

55 שנים בשורות המפלגה : הח' פנינה פיינהויז, צירה מטעם סניף חיפה

צעירות וצעירים

בהפסקה : שירה בציבור

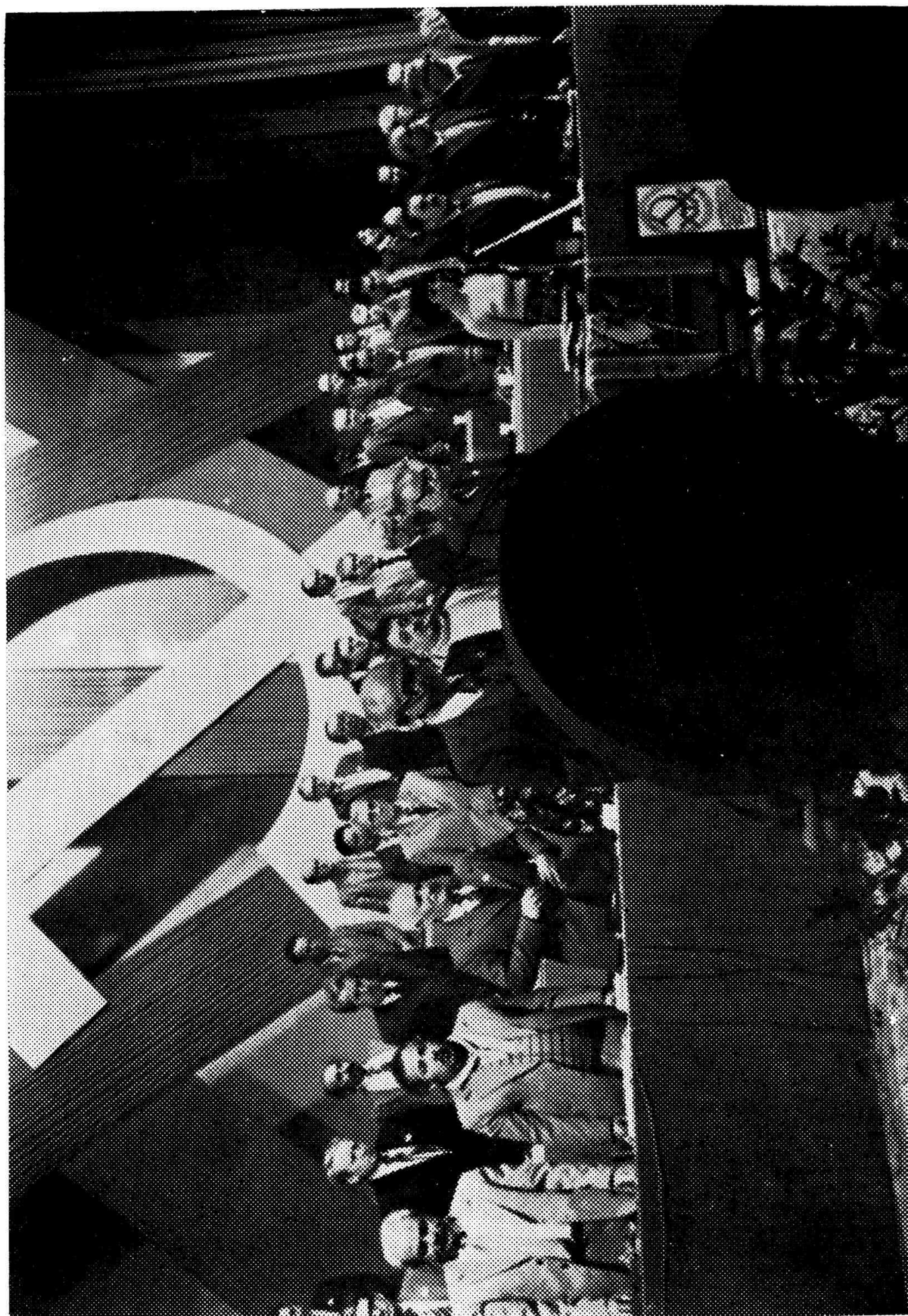

מאחורי הקלעים: המשרדים בעבודה

הוועידה מתייחדת עם זכרו של חנא מויס

הח' ברנהארד קוואנדט (דד"ר) אצל הסטודנט ברכאת אל-חאג', קרבן
ההתנפלות הפאשיסטית

הח' מאיר וילנר מסכם את הדיון

הנכונה והריאליסטית לכינון שלום צודק, כולל ויציב היא הכוח העקבי ורב-החשיבות בישראל, במאבק לשלום הישראלי-הפלשתינאי הנכסף. אנו קוראים לכל שוחרי השלום בישראל, יהודים וערבים, לתמוך בחזית, לחזקה ולהרחיבה.

„האופציה המצרית“ של הליכוד, הדרך של קמפ-דייוויד ושל ה„אוטונומיה“, של שלילת זכות ההגדרה העצמית של העם הערבי הפלשתינאי, של קבוצות עם האימפריאליזם האמריקאי נגד עמי האזור — לא הביאה ולא תביא לעמינו שלום ובטחון. דרך זו רק מגבירה את שפיכות הדמים ואת סכנת המלחמה והפאשיזם ומעמיקה את המשבר הכלכלי והחברתי בישראל.

„האופציה הירדנית“ של המערך היא נסיון כושל לחזור אל העבר. זהו נסיון להתעלם מהתמורות שחלו לגבי פתרון הבעיה הפלשתינאית ובקרבת העם הפלשתינאי עצמו. „האופציה הירדנית“ היא לכן ולד שנוגד ללא רוח חיים. כפי ש„האופציה המצרית“ היא אשליה מסוכנת, כזו היא „האופציה הירדנית“. לא יכול להיות פתרון המתעלם מזכויותיהם של שני עמי הארץ הזאת להגדרה עצמית, לשלום ולבטחון.

אין מוצא זולת האופציה הפלשתינאית — השלום הישראלי-הפלשתינאי, שהוא המפתח והבסיס לשלום כולל, צודק ויציב בין ישראל לבין הארצות הערביות. השלום הישראלי-הפלשתינאי, שניתן להשיגו על-ידי הקמת מדינה פלשתינאית עצמאית בצד מדינת ישראל, אשר אנו, הקומוניסטים, דוגלים בו — הוא-הוא העתיד של שני עמינו. השלום הצודק הוא האינטרס החיוני העליון של ישראל ובו הערובה לביצור עצמאותה ולעלייתה על דרך הפיתוח הכלכלי והקידמה החברתית.

6. קריאת הוועידה לבוחרים

פועלים, עובדים, נשים וגברים, צעירים ובני נוער,

בבואכם לקלפי ביום הבחירות לוועידת ההסתדרות או לכנסת, אל תתנו את קולכם לליכוד, שדירדר את ישראל למשבר מדיני וכלכלי-חברתי חמור, שהחמיר את המצוקה והחרף את בידודה של ישראל בעולם. אל תתנו קולכם למערך, שאין בתוכניתו כל חדש, המתכוון להמשיך במדיניות הסיפוחים, המעדיף עיסקות עם המעבידים על גיהול מאבק תקיף להגנת זכויות העובדים ורמת-חיהם; לאותו מערך שסלל ב-1977 את הדרך לעליית הליכוד לשלטון. תנו קולכם לרשימת החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון, לרשימה היהודית-הערבית האמיתית היחידה; לרשימה הכוללת את נציגי המפלגה הקומוניסטית הישראלית, אירגון הפנתרים השחורים וחוגי ציבור יהודיים וערביים; לרשימה הפתוחה להצטרפות כל אחד השואף לשלום צודק, לדמוקרטיה, לשוויון-זכויות ולהגנת זכויות העובדים.

תנו קולכם לרשימה, שבמדיניותה מייצגת את האלטרנטיבה האמיתית היחידה למדיניות הליכוד והמערך, ופועלת לאחדות הכוחות הדמוקרטיים ושוחרי השלום.

נציגי חד"ש במוסדות ההסתדרות ובכנסת אינם נרתעים, כאשר מולם מתייצבת „חזית לאומית“ מזוייפת. הם מגינים ללא רתיעה על האינטרסים החיוניים של העובדים, ועומדים לצידם במאבקהם; הם מגינים על האינטרסים של שני העמים, נאבקים לשלום צודק, לדמוקרטיה ולצדק חברתי.

חד"ש נאבקת לשלום כולל וצודק. המבוסס על כיבוד הזכויות של עם ישראל ושל העם הערבי הפלשתינאי; היא מראה את הדרך לדו-הקיום, המבוסס

על ביטול הכיבוש ועל ההכרה ההדדית בזכויות הלגיטימיות, והמבטיח את בטחונם ועתידם של ישראל וייתר עמי האזור.

חד"ש פועלת להגשמת תוכניתה הכלכלית-החברתית, המבוססת על פיתוח כלכלי לתועלת המוני-העם, על שמירת השכר הריאלי והעלאה, על הקצאת תקציבים לשכונות ולא להתנחלויות, על הקלת עול המסים על העובדים, ועל שינוי כזה במדיניות, שיבטל את האינפלציה, ישים קץ לאבטלה, יבטיח תעסוקה לכל וירחיב את שירותי הרווחה.

חד"ש נאבקה לביטול האפלייה הלאומית ולשוויון-זכויות האוכלוסייה הערבית; לביטול האפלייה העדתית ולהבטחת שוויון אמיתי של קיום והזדמנויות לנשים ולדור הצעיר.

חד"ש פועלת להדיפת סכנת הפאשיזם, לריפוי החברה הישראלית מנגעי הלאומנית והשחיתויות ולהגנת החירויות הדמוקרטיות.

חד"ש מציגה תוכנית ריאליסטית ומלהיבה של עתיד מאושר, של השתלבות ישראל באזור, של בנייה ויצירה.

תנו קולכם לרשימת החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון!

חזקו את כוחה של חד"ש, הנאמנה לכם!

הצביעו ו'!

7. לליכוד כל הכוחות הדמוקרטיים במאבק נגד סכנת הפאשיזם!

הוועידה ה-19 של מפלגתנו הקומוניסטית הישראלית קובעת בדאגה, כי מאז עליית הליכוד לשלטון גברה סכנת הפאשיזם.

ממחישים סכנה זאת החוקים הריאקציוניים, אשר אושרו על-ידי הרוב בכנסת, כמו חוק הפקעת אדמות הבדואים, חוק הלוחמה בטרור ("חוק תמיר"), חוק האזרחות המתקן, חוק ההתארגנות, חוק ההאזנה, חוק איסור הפירסום של שמות עצורים והצעות חוק נוספות, המסכנות את החירויות הדמוקרטיות.

ממחישה את הסכנה פעילותם של אירגונים פאשיסטיים אשר צמחו וגדלו בצל משטר הליכוד ובעידודו, כמו "גוש אמונים", מפלגת "התחיה", אירגון י"ש ואירגון "כך". אירגונים אלה פועלים ליצירת אווירה של טרור בארץ ובמיוחד באוניברסיטאות, תוקפים באלימות את הסטודנטים הערביים וקוראים לגירושם מן האוניברסיטאות.

ממחישים את סכנת הפאשיזם הגברת הנסיונות לשבור את מאבקי העובדים באמצעות השימוש בצווי-הריתוק ובתקנות לשעת חירום והאיום המתמיד בחקיקת "חוק בוררות חובה".

איסור ועידת האוכלוסייה הערבית, בהשתתפות כוחות השלום והדמוקרטיה היהודיים, בהסתמך על תקנות החירום הקולוניאליות מ-1945, היא אחת הדוגמאות החמורות במיתקפה זו.

הסכנה הפאשיסטית מאיימת לא רק על האוכלוסייה הערבית, המהווה קורבן ראשון לה, אלא גם על הפועלים והמוני העם היהודי, על כל אזרחי ישראל; היא מאיימת על החירויות הדמוקרטיות ועל זכויות העובדים.

על קרקע המשך הכיבוש והנסיון להנציחו, צומחת ומחריפה סכנת הפאשיזם והלאומנות המזינה אותו.

הוועידה ה-19 קוראת לכל כוחות הדמוקרטיה בישראל: אסור שהבדלים

של השקפה רעיונית והשתייכות מפלגתית ימנעו את ליכוד מעמד הפועלים, את ליכוד כל השכבות שעליהן מאיימת המגיפה הפאשיסטית. תנו ידכם לליכוד כוחות רחב למען הדיפת סכנת הפאשיזם, למען הגנת החירויות הדמוקרטיות!

8. קריאה להצטרפות למפלגה הקומוניסטית הישראלית

אל העובדים בעלי ההכרה, יהודים וערבים!
אל הנוער החפץ בעתיד של שלום ואושר!
אל אוהדי המפלגה!

הוועידה ה-19 של המפלגה הקומוניסטית הישראלית קוראת לכם להצטרף לשורותיה, לשורות המפלגה היהודית-הערבית, מפלגת מעמד הפועלים וכל שכבות העובדים, ולפעול להגשמת האידיאלים הנעלים של השלום, הדמוקרטיה, שוויון-הזכויות, הקידמה החברתית והסוציאליזם.

המוני-העם בישראל, שהתנסו בארבע שנות שלטון הליכוד, רואים כיום את התהום הפוליטית, הכלכלית והחברתית, אליה דוחף שלטון הימין השוביני ונציגי ההון הגדול. מדיניות המערך אינה אלטרנטיבה. המערך ממשיך לדגול באותה מדיניות, שמנעה מישראל את השלום במשך 29 שנות שלטון, שפגעה בזכויות העובדים ושריפדה את הדרך לעליית הליכוד לשלטון.

המפלגה הקומוניסטית הישראלית, המבוססת על יסודות המארכסיזם-לניניזם — התורה המדעית של מעמד הפועלים; המלכדת בשורותיה אזרחים יהודיים וערביים על בסיס של שוויון והמבטאת את האינטרסים האמיתיים המשותפים של שני העמים בארץ; הנאמנה לאינטרסים של מעמד הפועלים והמוני-העם — היא היחידה המתווה את הדרך לסיום הכיבוש הממאיר ולציאה ממעגל-הדמים, והמציגה תוכנית ריאליסטית לשלום כולל, צודק ויציב. מפלגתנו הקומוניסטית היא הכוח העקבי היחידי המראה למעמד הפועלים את הדרך למאבק להגנת רמת-חיו וזכויותיו; היא היחידה הנאבקת בעקביות לשוויון-זכויות האוכלוסייה הערבית, נגד האפליה העדתית ולמען שוויון-זכויות האשה.

מפלגתנו הקומוניסטית הישראלית בפרוגרמה העקרונית שלה, בהרכבה היהודי-הערבי, מהווה גשר של שלום אל העם הפלשתינאי ואל יתר העמים הערביים.

מפלגתנו הקומוניסטית היא הכוח היחידי המצביע על המוצא מכבלי התלות באימפריאליזם האמריקאי, מהבידוד הבינלאומי, המראה את הדרך לכינון יחסים תקינים עם ברית-המועצות והארצות הסוציאליסטיות האחרות. חיוקה של המפלגה הקומוניסטית הישראלית, הרחבת שורותיה, הגברת השפעתה — כזאת היא הדרך הבטוחה לשינוי יחס-הכוחות בישראל, למימוש השינוי היסודי במדיניות הישראלית, לטובת השלום, הדמוקרטיה, הקידמה החברתית והידידות בין העמים.

אתם — העובדים הצעירים, הנשים — הרוצים למצוא את דרככם העצמאית, המחפשים את האמת, המנסים למצוא תשובה לבעיות והמתמודדים עם אווירת הייאוש והתיסכול — בואו והצטרפו למפלגה הקומוניסטית הישראלית.

אין דרכה של המפלגה הקומוניסטית סוגה בשושנים, זוהי דרך של מאבק

קשה, של עמידה מול הזרם השוביני העכור, הניזון מהאידיאולוגיה הציונית המובילה את המוני-העם ואת הארץ ממשבר למשבר. התייצבותנו מול השוביניזם והריאקציה היהודית והערבית גם יחד היא הדרך לאחווה ולשיתוף-פעולה בין שני עמינו בישראל, בין ישראל והמדינות הערביות, היא הדרך אל העתיד המאושר.

פועלים בעלי הכרה, אנשי האינטליגנציה העובדת, נשים עובדות ועקרות-בית, צעירים הצופים לעתיד מאושר, אוהדי המפלגה, יהודים וערבים — המפלגה הקומוניסטית קוראת לכם: בואו אל שורותיה, חזקוה ותתחזקו יחד עימה!

9. לסולידריות עם העם הערבי הפלשתינאי בגדה המערבית וברצועת-עזה

הוועידה ה-19 תובעת לשים קץ לכיבוש ומגנה בכל לשון של גינוי את מדיניות הדיכוי של הממשלה בשטחים הכבושים, את הפרקטיקה הקולוניאליסטית הנפשעת של שלטונות הכיבוש.

הוועידה ה-19 מביעה את הסולידריות המלאה של מפלגתנו הקומוניסטית הישראלית עם מאבקו של העם הערבי הפלשתינאי נגד הכיבוש ולמען שלום צודק, עם הכוחות הפטריוטיים המאוחדים בשטחים הכבושים, ועם האסירים הפוליטיים, קורבנות הכיבוש והדיכוי. הוועידה קוראת לכל כוחות השלום והדמוקרטיה היהודיים והערביים בישראל להיאבק בייתר-שאת נגד הכיבוש המשחית והמסוכן, למען שלום צודק, להכרה בזכותו של העם הערבי הפלשתינאי להגדרה עצמית ולהקמת מדינתו העצמאית בגדה המערבית (כולל ירושלים המזרחית הערבית) וברצועת-עזה, בצידה של מדינת ישראל. זהו האינטרס העליון של שני העמים, של עם ישראל ושל העם הערבי הפלשתינאי.

10. הוקעת התנקשות הדמים בסטודנטים הערביים בטכניון

פוגרום הדמים האנטישמי, שביצעו בריוני התנועה הפאשיסטית — "ש" — מוגי-הלב בסטודנטים הערביים מהטכניון בחיפה, כאשר ישנו בחריהם במעונות הסטודנטים, אור ליום שלישי, ה-10 בפברואר, חייב להזעיק כל אדם בעל מצפון בישראל לקום ולעמוד בפרץ מול הפאשיזם המשתולל לפני שיהיה הוא-עצמו קורבנו!

נסיון אמצעי התקשורת הממלכתיים לטשטש את מהות הפוגרום ולהציג אותו כאילו אשמים בו „שני הצדדים“, הוא עידוד מחפיר לתוקפנות הגוברת מצד האירגונים הפאשיסטיים במדינת ישראל, הזוכים בסיוע חוגי השלטון. הוועידה ה-19, המדגישה את הצורך החיוני במאבק מלוכד להדיפת הסכנה הפאשיסטית ולהגנת הדמוקרטיה, מגנה בכל לשון של גינוי את מבצעי התקפת הדמים על הסטודנטים הערביים, וקוראת לסטודנטים היהודיים הדמוקרטיים, למרצים ולאנשי הסגל האקדמאי באוניברסיטאות לעמוד לצד הסטודנטים הערביים.

אנו תובעים לגלות את זהות הפושעים ואת אלו העומדים מאחוריהם ולהענישם בכל חומר הדין.

אנו תובעים להוציא מחוץ לחוק את כל האירגונים הפאשיסטיים, הגזעניים והאנטישמיים וכל הסתה לאומנית במדינה.

אנו שולחים איחולי הבראה לסטודנטים שנפצעו.
אנו תובעים את שיחרורו של מזכיר ועד הסטודנטים הערביים בטכניון, ברקאת אל-חאג'.

11. לסולידריות עם הלוחמים למען שיחרור לאומי וקידמה ועם קורבנות הפאשיזם

הוועידה ה-19 של המפלגה הקומוניסטית הישראלית מביעה את הסולידריות שלה עם הלוחמים באימפריאליזם, בריאקציה ובגזענות, עם כל הפטריוטים הכלואים במחנות-הריכוז ובבתי-הסוהר; עם ההמונים בארצות הקפיטליזם שנפלו קורבן לטרור, לרדיפות ולעינויים.

הוועידה מכריזה על סולידריותה עם הלוחמים הפטריוטיים והמתקדמים, הסובלים בארצות ערביות מסוימות מדיכוי ומרדיפות, עם מאבקם למען השיחרור מעול האימפריאליזם והמשטר הריאקציוני המדכא. אנו מברכים את הפטריוטים במצרים, אשר למרות המאסרים, הדיכוי והרדיפות נלחמים באומץ נגד משטר סאדאת הפרו-אימפריאליסטי ונגד מזימת קמפ-דייוויד.

הוועידה ה-19 מביעה את סולידריותה עם הקומוניסטים וכל הדמוקרטים והפטריוטים בעיראק שנופלים קורבן לשיטות הטרור הרצחני של המשטר, אנו מוקיעים את הרציחות, העינויים, את מעצרים של אלפים בבתי-סוהר ואת העלמתם של רבים.

אנו מצרפים את קולנו לקולותיהם של כל כוחות הדמוקרטיה והחופש בעולם בתביעה נמרצת לשחרר מייד את חברת הוועד המרכזי של המפלגה הקומוניסטית העיראקית, הח' אום עלי, ואת שני אישי הציבור הדגולים — ד"ר ספה אל-חאפז וד"ר צבאח א-דרה, חברי הנשיאות של ועד השלום העיראקי.

הוועידה ה-19 מביעה את סולידריותה עם העם של קפריסין, הנאבק כבר שנים לחיסול הפלישה התורכית הזרה לארצו, לחיסול הבסיסים הצבאיים של נאט"ו המסכנים את השלום באזורנו, למען קפריסין מאוחדת, עצמאית ופדרטיבית, המבטיחה את האינטרסים של שני עמיה — היווני-הקפריסאי והתורכי-הקפריסאי, בהתאם להחלטות האו"ם. הוועידה מבטאת סולידריות עם הקומוניסטים הקפריסאיים העומדים בשורה הראשונה של מאבק עמם למען עתידו המאושר.

הוועידה שולחת את ברכותיה החמות לחזית השיחרור הלאומי של אל-סלבדור, המדריכה את מאבק העם נגד משטר הטרור הפאשיסטי, המנסה בסיוע האימפריאליזם האמריקאי ובאמצעים של דיכוי ורצח המוני, לשבור את התנועה הפטריוטית ההולכת-ומתחזקת.

הוועידה מביעה את הסולידריות שלה עם לוחמי החופש בצ'ילה, באורוגוואי, בגואטמלה, ובארצות אחרות באמריקה הלטינית, ותובעת לשחרר את האסירים המדיניים, לשקם את זכויות האזרח הדמוקרטיות, לאפשר לגולים לחזור למולדתם בבטחון, להבטיח את פעילותם הליגאלית של המפלגות המדיניות ושל האיגודים המקצועיים ואת הבחירות הדמוקרטיות החופשיות.

הוועידה קוראת להציל את חייהם של אנחנוני מיידאנה, המזכיר הראשון של המפלגה הקומוניסטית של פראגוואי, ושל אמיליו ריו, חבר הוועד המרכזי שלה, שנחטפו מארגנטינה בידי סוכני הדיקטטור סטרסנר.

הוועידה מוקיעה את המשטר הגזעני הפאשיסטי בדרום-אפריקה. הוועידה סולידרית עם המאבק למיגור משטר האפרטהייד ולהקמת משטר דמוקרטי. הוועידה דורשת לשחרר את נלסון מנדלה ואת כל האסירים המדיניים ולהציל את „התשעה מפרטוריה“, ששלושה מהם נידונו למוות בגלל פעילותם האנטי-גזענית.

כל המשטרים הפאשיסטיים והגזעניים האלה מסוגלים להתקיים ולהמשיך את מעשיהם הנפשעים רק מפני שהאימפריאליסטים, במיוחד אלה של ארצות-הברית, מסייעים להם מבחינה מדינית, כלכלית וצבאית. לכן, מוקיעה הוועידה ה-19 את האימפריאליזם כשותף העיקרי לפשעים אלה.

הוועידה קוראת לכל אזרחי ישראל בעלי המצפון והחרדים לזכויות האדם, לתבוע מממשלת ישראל להפסיק לאלתר את אספקת הנשק ואת שיגור המדריכים למשטרים הפאשיסטיים והגזעניים, המשתמשים בעזרה זו לדיכוי ההתנגדות העממית ולרציחות המוניות. הוועידה תובעת לשים קץ לשיתוף-הפעולה הצבאי והגרעיני עם משטר האפרטהייד בדרום-אפריקה.

12. ישוחרר סרבן השירות בשטחים, גדי אלגזי!

הוועידה ה-19 מגנה את העמדתו לדין של גדי אלגזי ומוחה על שפיטתו בבית-דין צבאי לשנת מאסר עקב סירובו לשרת בשטחים הכבושים. הוועידה מוחה על החלטתו של בית-הדין הצבאי לערעורים לדחות את ערעורו ולהשאיר בתוקפו את גזר-הדין של שנת מאסר, המתעלם מעמדתו המצפונית של החייל גדי אלגזי.

הוועידה שולחת את ברכותיה לחייל האמיץ גדי אלגזי ומביעה את הסולידריות העמוקה עם מאבקו האמיץ של גדי אלגזי, המבטא את סלידתם של בני נוער ישראלים מהכיבוש המשחית. מאבקם של גדי אלגזי וחבריו משתלב במאבק הכולל לשלום צודק ויציב, לשלום ללא כיבושים וסיפוחים, לעתיד מאושר של בני הנוער של שני העמים בארץ הזאת.

אנו תובעים:

**ישוחרר מייד סרבן הכיבוש, גדי אלגזי, ממעצר!
תוכר הזכות לא לשרת בשטחים הכבושים מטעמי מצפון!**

13. ישוחררו ממעצר האסירים הערביים-הדרוזיים המתנגדים לשירות-חובה!

הוועידה ה-19 של המפלגה הקומוניסטית הישראלית מביעה רגשי סולידריות עם עשרות הצעירים הערביים-הדרוזיים, הנתונים במעצר עקב התנגדותם לשירות חובה בצה"ל.

הצעירים הדרוזיים רואים עצמם, ובצדק, חלק של העם הערבי הפלשתינאי, חלק של האוכלוסייה הערבית בישראל, וגיוסם לשירות חובה בתנאי המשך הכיבוש ובצל מדיניות התוקפנות המתמדת נגד העם הערבי הפלשתינאי הינו פגיעה חמורה ברגשותיהם ובמצפונם ובשאיפתם לשלום ולדו-קיום בין שני העמים. לכן הם תובעים לשחררם מחובת השירות בצבא.

מאבקם הדמוקרטי של הצעירים הדרוזיים, בני העם הערבי הפלשתינאי, בהדרכת ועד היוזמה הדרוזי, הוא תרומה למאבק לדו-הקיום בשלום בין יהודים וערבים בארצנו ולמערכה לשלום כולל וצודק. הוועידה ה-19 תובעת לשחרר את הצעירים הערביים-הדרוזיים העצורים בעוון התנגדותם לשירות חובה ולפטור את המתנגדים לגיוס חובה מחובת השירות.

14. לא ליוקר, לא אבטלה, לא לחוקים האנטי-פועליים

פועלים, עובדים שמירים בייצור ובשירותים,

הוועידה ה-19 של המפלגה הקומוניסטית הישראלית קוראת למאבק מלוכד של ציבור העובדים נגד היוקר המשתולל, נגד האבטלה המתפשטת, נגד המיסוי הכבד, נגד הפגיעה הגוברת בשירותים הסוציאליים, נגד החוקים האנטי-פועליים.

הוועידה ה-19 דוחה את הצעת החוק לביטוח בריאות ממלכתי של הליכוד, שאושרה בכנסת בקריאה ראשונה והמכוונת לפגוע בהסתדרות כאירגון עובדים. הוועידה תומכת בחקיקת חוק לביטוח בריאות ממלכתי כזה, שיבטיח את מימון מלוא שירותי הבריאות על-חשבון תקציב המדינה והמעבידים, את הגשת השירות באמצעות קופות-החולים הקיימות ואת שיפורם של שירותי הבריאות הניתנים לכל תושבי ישראל יהודיים וערביים. הבה נפעל כולנו:

לאחדות פועלית בכל מפעל, בכל מקום עבודה, בכל ענף במשק ולאחדות העובדים השכירים כולם, יהודים וערבים, במערכה להגנת רמת-החיים והזכויות שהושגו בשנות מאבק רבות.

ראשי הפרקים לוועידה ה-19

כפי שאושרו בוועידה

הקדמה

הוועידה ה-19 של המפלגה הקומוניסטית הישראלית מתכנסת בתנאים של המשך הכיבוש של השטחים הערביים זו השנה ה-14. הכיבוש, המונע שלום ובטחון, הוא גם הגורם הראשי ההורס את הכלכלה והחברה בישראל ומגביר את סכנת הפאשיזם.

הוועידה ה-19 של המפלגה מתקיימת בתנאים פנים-ישראליים שונים מאלה שהיו בזמן הוועידה ה-18. ב-1977 הגיעה לשלטון, בפעם הראשונה בישראל, הנציגות הישירה של ההון הגדול, הגוש הניצי הימני של הליכוד בקואליציה עם המפד"ל שנעשתה מפלגה לאומנית קיצונית יותר.

ממשלת הליכוד בראשותו של מנהיג „חירות“, מ. בגין, הדוגלת במדיניות של „א"י השלמה“ וחיסול קיומו הלאומי של העם הערבי הפלשתינאי — הרחיבה, בגיבוי האימפריאליזם האמריקאי, את ההתנחלויות הקולוניאליות והגבירה את הדיכוי בשטחים הכבושים.

מדיניות סיפוחיסטית זו הוחרפה לאחר חתימת הסכמי קמפ-דייוויד. גברה ההתערבות האימפריאליסטית באזור ומירון-הזיון קיבל ממדי-שיא. כתוצאה מכל אלה גברה סכנת המלחמה במזרח-התיכון, העלולה לסכן גם את שלום העולם. המאבק נגד הכיבוש ולמען שלום כולל וצודק במזרח-התיכון נעשה דחוף וחיוני יותר מאשר אי-פעם.

לכן התפקיד הראשי של ועידתנו ה-19 הוא להתוות את תוכנית המאבק נגד הכיבוש ובעד שלום כולל, צודק ויציב, לגייס את המפלגה למאבק מוגבר למען הגשמתה, בחזית אחת עם כל כוחות השלום בישראל. ממשלת הליכוד פגעה קשות בחירויות הדמוקרטיות. בחסותה התחזקו הארגונים הפאשיסטיים, כמו גוש-אמונים ואחרים. נוצרה סכנת השתלטות פאשיסטית.

לכן קוראת ועידתנו ה-19 לאחדות-פעולה רחבה ביותר של כל הכוחות הדמוקרטיים, של כל מתנגדי הפאשיזם ומתווה את דרכי המאבק להגנת החירויות הדמוקרטיות ולהדיפת סכנת הפאשיזם.

ממשלת הליכוד החרیפה את מדיניות האפליה והדיכוי הלאומי כלפי האוכלוסייה הערבית בישראל, החמירה את מדיניות הפקעת הקרקעות מהאוכלוסייה הערבית ואת נישולה מאדמתה.

לכן קוראת ועידתנו ה-19 לאחדות המאבק של האוכלוסייה הערבית יד-ביד עם הכוחות הדמוקרטיים היהודיים למען שוויון-זכויות לאומי ואזרחי של האוכלוסייה הערבית בישראל.

לכן מתווה הוועידה ה-19 תוכנית כלכלית וחברתית לפתרון הבעיות הכלכליות והחברתיות הקשות של ישראל, מצביעה על הכיבוש וההוצאות

הצבאיות העצומות כסיבה עיקרית להידרדרות המצב. הוועידה ה-19 מדגישה את הקשר בין המאבק לשלום, להגנת החירויות הדמוקרטיות ולשוויון-זכויות, לבין המאבק להגנת האינטרסים והזכויות של העובדים ושל כל השכבות, הנפגעות ממדיניות הסיפוחים והענקת זכויות-היתר לבעלי-ההון. הוועידה ה-19 קוראת לאחדות-פעולה של כל מתנגדי ממשלת הליכוד במאבק להפלתה המהירה ככל האפשר. הפלתה של ממשלת הליכוד היא צורך חיוני ודחוף לטובת עניין השלום, הדמוקרטיה וזכויות העובדים.

הוועידה ה-19 מציינת, כי מדיניות המערך אינה מהווה אלטרנטיבה למדיניות הליכוד. המערך, אשר איבד את השלטון כתוצאה ממדיניותו הנפסדת, שמנעה שלום ופגעה בעובדים ובדמוקרטיה, וכתוצאה מהסתאבותו המוסרית — לא למד דבר ולא שכח דבר. הנהגת המערך אינה מתווה כל מדיניות חדשה. היא שואפת לחזור לשלטון אך ורק על רקע האכזבה של הציבור משלטון הליכוד.

לישראל נחוץ כאוויר לנשימה שינוי יסודי במדיניות החוץ והפנים, במדיניות הכלכלית והחברתית. מפלגתנו הקומוניסטית מייצגת את המדיניות האלטרנטיבית היחידה, הן למדיניות הרת-האסונות והסכנות של הליכוד, והן לזו של המערך.

הוועידה ה-19 מתווה את המדיניות האלטרנטיבית שהיא מדיניות השלום, העצמאות הלאומית, הדמוקרטיה, שוויון-הזכויות והקידמה החברתית. רק במימושה של מדיניות זו תעוצב ישראל האחרת, החדשה, שתהיה בית ומולדת לעם העובד, שתחיה בשלום, בבטחון ובידידות עם שכנותיה, ואשר בתוכה יחיו היהודים והערבים בשוויון ובאחוה.

הוועידה ה-19 מראה את הפרספקטיבה הסוציאליסטית העתידה של ישראל, בה לא יהיה יותר ניצול מעמדי של אדם בידי אדם וייעקרו מן השורש הסיבות לאפליה על רקע לאומי, עדתי או מיני. הוועידה ה-19 קוראת למאבק משותף יהודי-ערבי נגד הכיבוש וסכנת הפאשיזם, לשלום צודק, לדמוקרטיה, לשוויון-זכויות ולהגנת ענייני העובדים. הוועידה ה-19 מתווה את הדרך לחיזוק כוחה והשפעתה של מפלגתנו הקומוניסטית הישראלית, להרחבת שורותיה וקשריה עם המוני-העם למען הגשמת מטרותיה הנעלות לטובת עתידם המאושר של עמינו.

1. ההתפתחות הבינלאומית

ההתפתחות הבינלאומית בארבע השנים שחלפו מאז הוועידה ה-18 (דצמבר 1976) היתה עשירת תמורות, שקידמו את התהליך המהפכני, הביאו נצחונות נוספים של כוחות השלום, השיחרור הלאומי, הדמוקרטיה והסוציאליזם. באותו פרק זמן היו גם נסיגות, שהתבטאו קודם-כל בכך, שידם של מתנגדי הדטאנט בוואשינגטון היתה על העליונה, מירון-החימוש קיבל תנופה חדשה ומסוכנת ביותר וגברה סכנת המלחמה.

עם זאת קשה להחזיר את העולם לימי המלחמה הקרה של שנות ה-50 וה-60. הגורמים היסודיים, שאילצו את ארצות-הברית ואת המדינות האימפ-

ריאליסטיות האחרות לקבל את העקרון של דו-קיום בשלום עם ברית- המועצות והמדינות הסוציאליסטיות האחרות — לא זו בלבד שלא נעלמו, אלא פועלים בייתר-שאת.

הגורם הראשי למעבר של המעצמות האימפריאליסטיות ממדיניות של עימות למדיניות של משא-ומתן ודטאנט היה השינוי המהותי שחל ביחס- הכוחות בעולם לטובת הסוציאליזם ולרעת האימפריאליזם. האימפריאליזם האמריקאי היה נאלץ להכיר בראשית שנות ה-70 בשוויון מאזן-הכוח הצבאי שבינו לבין ברה"מ ולהגיע להסכמים בדבר הגבלת מירון-החימוש על בסיס של בטחון שווה ושוויון כוחות.

גורמים נוספים שאילצו את האימפריאליזם האמריקאי להכיר בעקרון דו-הקיום בשלום היו: גידול כוחה והשפעתה של תנועת הפועלים בארצות שלטון ההון; התמוטטות המערכת הקולוניאלית של האימפריאליזם והקמת מדינות עצמאיות רבות; העמקת המשבר הכללי של הקפיטליזם; החלשה מעמדה של ארה"ב בתוך העולם הקפיטליסטי, למרות שנשארה המעצמה הקפיטליסטית הראשית. אם ב-1950 היה משקל הייצור התעשייתי של ארה"ב בייצור התעשייתי של העולם הקפיטליסטי 48.7%, הרי ב-1979 הוא ירד ל-37.3%.

לאחר מלחמת-העולם השנייה, ניהלו המעצמות האימפריאליסטיות במשך 25 שנים מדיניות „מעמדות של כוח“, מתוך אשלייה שיוכלו לגבור על הסוציאליזם. למטרה זו הוקמה הברית הצבאית הצפון-אטלנטית (נאט"ו). ההתעצמות של הסוציאליזם, וקודם כל של ברה"מ, נצחון התנועות לשיחרור לאומי באפריקה ובאסיה, נצחון המהפכה הסוציאליסטית בקובה והתגברות המאבק המהפכני באמריקה הלטינית, חיזוק תנועת הפועלים ותנועת השלום בארצות שלטון ההון — מנעו את ביצוע מזימות האימפריאליזם. המפלה בעלת החשיבות ההיסטורית-העולמית של האימפריאליזם האמרי- קאי בווייטנאם היתה מסימני ההיכר הבולטים של חוסר הריאליות שבשאיפות האימפריאליזם להחזיר לאחר את גלגל ההיסטוריה ולבלום את מאבק העמים לשיחרור לאומי וסוציאלי.

במשך שנים אחדות השתפרה האווירה הבינלאומית. נחתמו הסכמים לשיתוף-פעולה בתחומי הכלכלה, המדע והתרבות ואף בוצעה טיסת חלל משותפת סובייטית-אמריקאית — טיסת סויוז-אפולו. אך כוחות הריאקציה, המבוצרים בעיקר בתשלובת התעשייתית-הצבאית, המשיכו לפעול נגד הדטאנט. כך הגביל הקונגרס האמריקאי עוד ב-1974 את יחסי המסחר עם ברה"מ, בקבלו את „תיקון ג'קסון“, המתנה פיתוח מלא של יחסי המסחר והכלכלה עם ברה"מ במתן זכות לארה"ב להתערב בעניינים הפנימיים של ברה"מ בתחום ההגירה. עם זאת, גדל המחזור המסחרי בין ברה"מ וארה"ב מ-161 מיליון רובל ב-1970 ל-2.8 מיליארד רובל ב-1979, וז"א, פי 18.

ב-1972 הושג הסכם סאל"ט 1 בדבר הגבלה זמנית של הנשק האסטרטגי ההתקפי. ב-18 ביוני 1979 נחתם הסכם סאל"ט 2 המרחיק לכת יותר. זהו הסכם פשרה המושתת על עקרונות שוויון הכוחות והבטחון השווה. אך עד

היום טרם אושרר ההסכם בקונגרס האמריקאי, וזאת כתוצאה משאיפתם המחודשת של החוגים המיליטריסטיים הקיצוניים בארה"ב להשיג עליונות צבאית על ברה"מ, כדי שיוכלו להכין ולהנחית את „המהלומה הראשונה” הגרעינית.

להסכם סאל"ט 2 חשיבות רבה לייצוב ולביצור השלום בעולם. הגשמת הסכם סאל"ט 2 היתה מחזקת את היציבות האסטרטגית ההדדית בין ברה"מ וארה"ב עד 1985. אישורו היה מאפשר לגשת למו"מ על הסכם סאל"ט 3, על צמצום נוסף של הנשק האסטרטגי ועל צעדים נוספים לפירוק-נשק. אי-אישורו בקונגרס האמריקאי קשור בפתיחת מעגל חדש של מירוך-חימוש מסוכן ויקר ביותר על-ידי המימשל האמריקאי.

הנשיא קארטר עצמו, בדווחו לקונגרס האמריקאי על פגישת וינה, בה נחתם הסכם סאל"ט 2, אמר: „בעידן פצצת המימן כבר אין הבדל מהותי בין מלחמה גלובלית לבין איבוד-עצמי-לדעת גלובלי. עלינו למנוע מירוך לא-מבוקר וחסר תכלית של הנשק הגרעיני, העלול להוות סכנה לכל הארצות, כולל זו שלנו. לכן יש חשיבות כה גדולה להסכם בדבר הגבלת הנשק האסטרטגי”.

ההתפתחות לאחר-מכן מראה, כי המימשל האמריקאי פעל בניגוד גמור לכך. בארה"ב הוצאה „התוראה מס' 59” של קארטר בדבר הכנת „מלחמה אטומית מוגבלת”, ש„תפגע רק בצבאות”, שתהיה „מקומית” וכיו"ב. כל השיקולים הללו מופרכים מן היסוד. מלחמה אטומית נגד ברה"מ ובעלי-בריתה — משמעותה מלחמת עולם גרעינית, „איבוד עצמי לדעת גלובלי”.

הנסיגה של מימשל קארטר מההסכם האמריקאי-הסובייטי מה-1 באוקטובר 1977 על הסדר שלום במזרח-התיכון והנסיון לכפות פאקס-אמריקנה על-ידי עיסקת קמפ-דייוויד; ההחלטה שכפתה ארה"ב על כמה משותפיה האירופיים בנאט"ו להציב בארצותיהם טילים גרעיניים אמריקאיים לטווח בינוני, המכוונים נגד עריה המרכזיות של ברה"מ; הקמת כוח-מחץ אמריקאי להתערבות צבאית מהירה במזרח-התיכון, באזור המפרץ הפרסי ובאפריקה למקרה שיחולו תמו-רות אנטי-אימפריאליסטיות מתקדמות באזורים החשובים האלה — הם מהצעדים שביטאו את „דוקטרינת קארטר”, שכוונה נגד הדטאנט ושהחזירה את קווי המדיניות אל ימי המלחמה הקרה. ביסודה של מדיניות זו — השאיפה להכתיב לעמים ולמדינות אחרים, הנסיון לשוב ולדבר עם ברה"מ בשפת הכוח והאיומים. במסגרת מדיניות הרפתקנית זו נחל מימשל קארטר מספר כשלונות. החרם הכלכלי על ברה"מ, תוך הפרת הסכמים כלכליים חתומים — נכשל. הנסיון להביא החרמת האולימפיאדה במוסקבה — נכשל. הנסיון להפוך את אפגניסטן לבסיס אימפריאליסטי נגד ברה"מ — נכשל אף הוא.

לא אפגניסטן היא סיבת המתיחות הבינלאומית המחודשת והמוגברת. המתיחות הנוכחית החלה זמן רב לפני מאורעות אפגניסטן. אפגניסטן שימשה רק אמתלה. מקור המתיחות, כפי שהוכחנו לעיל, הוא השינוי באסטרטגיה של האימפריאליזם האמריקאי, שמשמעותו — חזרה למדיניות העימות, „מעמדות של כוח”, הגברת האיום הצבאי ומירוך-החימוש.

ברה"מ מגישה עזרה לאפגניסטן לפי בקשת הממשלה והעם של אפגניסטן, בהתאם לחוזה שבין שתי המדינות ובהתאם למגילת האו"ם. לברה"מ אין ולא היו כל מטרות כיבוש באפגניסטן. היא מגישה עזרת-אחים להגנת המהפכה והעצמאות של אפגניסטן, נוכח ההתערבות האימפריאליסטית של ארה"ב ושל סין, המחדירות כנופיות טרור וחבלה באמצעות פקיסטן ומדינות ריאקציוניות אחרות. ברה"מ אף הכריזה לא פעם על נכונותה להוציא את צבאה, כאשר תיפסק ההתערבות התוקפנית מבחוץ ויובטחו עצמאותה וריבונותה של אפגניסטן. למרות כשלונותיו המשיך הממשל האמריקאי במדיניותו ההרפתקנית, שהגבירה את המתיחות הבינלאומית. מכאן החשיבות העליונה שבהגברת המאבק הציבורי, מאבק העמים בכל ארץ ובקנה-המידה הבינלאומי להגנת השלום, נגד מירון-החימוש. הצלחת המאבק הזה תביא את הקטנת ההוצאות הצבאיות, המוטלות כנטל כבד על העמים ובמיוחד על מעמד-הפועלים והמוני-העם. ההוצאות הצבאיות השנתיות בעולם מגיעות לסכום האסטרנומי של 500 מיליארד דולר.

החוגים הקיצוניים בממשל האמריקאי החלו טוענים, כי הדטאנט אינו לטובת ארה"ב, כי הוא „מנוצל" על-ידי ברה"מ לקידום מהפכות אנטי-אימפריאליסטיות וחברתיות. מפלות הריאקציה והאימפריאליזם בהודו-סין, בשורת מדינות באפריקה ובאסיה, ובמיוחד באתיופיה ובאירן, בניקרגואה שבאמריקה הלטינית — מוסברות באורח דמגוגי על-ידי מתנגדי הדטאנט בארצות שלטון ההון לא כנצחון שאיפתם הלגיטימית של העמים לעצמאות, לחירות ולקידמה חברתית, אלא כ„איום סובייטי על ארה"ב", כ„איום על מקורות הנפט" ואבסורדים דומים.

לאמיתו של דבר, הדטאנט הוא צורך אובייקטיבי להבטחת שלום העולם, לבטחון של כל האנושות, של כל העמים והמדינות ולא רק של המדינות הסוציאליסטיות. אין אלטרנטיבה לדטאנט, לדו-קיום בשלום בין מדינות בעלות משטרים חברתיים שונים. חשוב לחזור ולהדגיש מה עלולות להיות התוצאות של מלחמת עולם שלישית, גרעינית-טילית.

מתנגדי הדטאנט בארה"ב ובארצות אימפריאליסטיות אחרות מנסים לפרש את הדטאנט כחלוקת העולם בין המעצמות. האימפריאליסטים היו רוצים לקיים סטטוס-קוו ריאקציוני בארצות שלטון ההון, להנציח את השליטה הניאו-קולוניאלית על הארצות הקולוניאליות לשעבר ואת המשטרים הפרו-אימפריאליסטיים. אולם משמעותו של הדטאנט מעולם לא היתה ואינה יכולה להיות סטטוס-קוו של השיעבור הקולוניאלי, הניאו-קולוניאלי, או של משטר הניצול הקפיטליסטי. הדטאנט הוא צורה אחרת, לא באמצעים צבאיים, של המאבק המעמדי בזירה הבינלאומית. זהו מאבק אידיאולוגי ופוליטי, תחרות כלכלית וחברתית, שלא רק שאינם מוציאים מכלל אפשרות, אלא מאפשרים שיתוף-פעולה כלכלי, מדעי, תרבותי בין ברה"מ וארה"ב, בין מדינות סוציאליסטיות וקפיטליסטיות. הדטאנט מחייב כיבוד זכותה של כל מדינה לבחור את משטרה החברתי והפוליטי ואי-התערבות בעניינים פנימיים.

נוכח התקדמות התהליך המהפכני בעולם החלו החוגים האימפריאליסטיים

להזעיק את הבורגני והזעיר-בורגני בארה"ב ובארצות קפיטליסטיות אחרות, כפי שהתבטא זביגנייב בז'ז'ינסקי: „אנו עלולים להגיע למצב של קפיטליזם בארץ אחת”.

עקב הנסיון של המימשל האמריקאי לשנות את מהלך ההתפתחות ההיסטורית בדרך של הגדלת ההוצאות הצבאיות והאיום הצבאי נקלע האימפריאליזם האמריקאי לסתירות נוספות, הן במדיניות הפנים והן במדיניות החוץ. החרפו הניגודים הבין-אימפריאליסטיים. עמי אסיה ואפריקה מרחיבים את מאבקם נגד הניצול הניאו-קולוניאלי מצד המונופולים האמריקאיים והאחרים.

ארצות רבות שהשיגו את עצמאותן הפוליטית נשארו תלויות מבחינה כלכלית, נשארו ספקיות חומר גלם וכוח עבודה זול ושוק למונופולים. עתה מתנהל מאבק חריף לסדר כלכלי בינלאומי חדש. האימפריאליזם האמריקאי מתייצב במאבק זה נגד העמים בעימות חריף ביותר. בין השאר, הוא מארגן הפיכות צבאיות ריאקציוניות, כמו בבוליביה.

הנסיון מוכיח, כי משטרים רודניים בשירות הריאקציה והאימפריאליזם הם, בסופו של דבר, משענת קנה רצוף. משטרים כאלה, השנואים על עמיתם, אינם יכולים להיות יציבים, למרות אספקת הנשק הרבה מצד האימפריאליזם. זאת הוכיח שוב הנסיון של אירן, של ניקרגואה. באל-סלבדור מנהל העם מאבק גורלי נגד הכת הצבאית, השולטת בחסות הסי.אי.אי. והמונופולים האמריקאיים.

הנצחון של עם זימבאבווה על משטר הדיקטטורה הגזענית ברודזיה הוא מאותות התקופה. העמים בגמיביה ובדרום-אפריקה מגבירים את מאבקם לחירות, נגד משטרי הדיכוי הגזעניים החשוכים, הנתמכים על-ידי הכוחות האימפריאליסטיים של נאט"ו.

בכל הארצות, בהן השליטה הריאקציה, בעזרת האימפריאליזם האמריקאי, שלטון רודני ופאשיסטי, כמו בצ'ילה, גוואטמלה, אורוגוואי, דרום-קוריאה, פקיסטן ואחרות — מתנהלים מאבקים המוניים וסופם של המשטרים האנטי-עממיים ליפול.

אחת הסיבות החשובות להחרפת המצב הבינלאומי ואחד הגורמים המעודדים את המדיניות התוקפנית נגד הדטאנט מצד ארה"ב היא המדיניות האנטי-סובייטית והאנטי-סוציאליסטית של ההנהגה הסינית. האימפריאליזם האמריקאי בונה עתה הרבה על „הקלף הסיני”. מתחזק שיתוף-הפעולה הצבאי האמריקאי-הסיני. קיים גם תיאום גלובלי אמריקאי-סיני נגד ברה"מ, דבר שבא לביטוי קונקרטי בחתירה המשותפת תחת המהפכה באפגניסטן; בתמיכה האמריקאית בתוקפנות הסינית נגד וייטנאם הסוציאליסטית; ובתמיכתן המשותפת בכנופיית פול-פוט, שסולקה במאבק להצלה לאומית בידי העם הקמבודי, בעזרת וייטנאם.

מפלגתנו הקומוניסטית הישראלית רואה במאבק נגד המדיניות האימפריאליסטית של הגברת מירוף-החימוש והפגיעה בדטאנט — תפקיד ראשון במעלה של כל עמי העולם, והעם בישראל בכלל זה. הפסקת מירוף-החימוש, פירוק נשק, ביצור דו-הקיום בשלום בין מדינות בעלות משטרים חברתיים שונים —

אינטרס עליון הוא של כל העמים. הבטחת שלום העולם, מניעת מלחמת עולם שלישית — צו החיים הם לכל עם.

ההתפתחות בארבע השנים האחרונות הוכיחה שוב, כי הקפיטליזם המונו-פוליסטי-הממלכתי אינו יכול למנוע משברים מחזוריים. ב-1980 פרץ משבר כלכלי בארה"ב, השביעי מאז מלחמת-העולם השנייה. חלה ירידה בתוצר הלאומי הגולמי, פחת ניצול הפוטנציאל התעשייתי. המשבר הנוכחי חריף יותר מזה של שנות 1973-75. חל צמצום רציני בבנייה. ישנם זעזועים חמורים בשוק המניות, בקפיצות לשני הכיוונים במחירי הזהב. כוח הקנייה של הדולר ושל מטבעות אחרים יורד. קיימת גם תופעה של ירידת קצב הגידול של פריון העבודה. האינפלציה מואצת ובלתי-פוסקת. האבטלה והמוגית בארה"ב ובארצות הקפיטליסטיות המפותחות האחרות קיבלה ממדים נרחבים ביותר. היא המוגית וכרונית. בארה"ב הגיעה האבטלה באמצע 1980 רשמית ל-8.2 מיליון. בבריטניה הגיעה האבטלה לשיא — מעל לשני מיליון. בסך-הכל עולה האבטלה במדינות השוק האירופי המשותף (כולל בריטניה) על 7 מיליון. בארצות שלטון ההון קיים משבר של שירותי הבריאות, החינוך והביטוח הסוציאלי. חל גידול מדאיג בפשיעה ובמכת הסמים.

עם העמקת המשבר החריפו גם הניגודים הבין-אימפריאליסטיים. התחרות, ואף המאבק הכלכלי והמסחרי בין ארה"ב, מדינות השוק האירופי המשותף ויפן — הולכים ומחריפים.

הקפיטליזם המונופוליסטי-הממלכתי נתון עתה במצב של סטגפלציה, כלומר, במצב של אינפלציה מואצת ובאותו זמן בסטגנציה (קפאון) ובהאטת הייצור, הגורמות הרחבת האבטלה. הסטגפלציה בארצות הקפיטליסטיות המפותחות הופיעה בשנות ה-70 ונמשכת עד היום.

הסטגפלציה היא תופעה מהותית חדשה בקפיטליזם המונופוליסטי-הממלכתי. בעבר, התפתחות רמת המחירים במחזוריות הייצור הקפיטליסטי היתה כדלהלן: בזמן סטגנציה או ירידה בייצור בעתות משבר כלכלי מחזורי ירדו המחירים ואילו בזמן הגאות המחירים עלו. עתה האינפלציה הפכה לכרונית ועליות המחירים לא זו בלבד שנמשכות בזמן השפל בייצור, אלא אף מתגברות. הגדלה נוספת של ההוצאות הצבאיות אך תחמיר עוד יותר את מצבה הכלכלי של ארה"ב, תוסיף לעוות עוד יותר את הפרופורציות בהתפתחות המשק, תצמצם את ההשקעה בענפים האזרחיים של המשק, מה שיביא החלשת מעמדה של ארה"ב בשוק העולמי והחרפת המאבק המעמדי והחברתי בתוכה. שאיפת ארה"ב להגיע לעליונות אסטרטגית על ברה"מ, שנכשלה בעבר, תיכשל גם עתה, כי הרי עוצמתן התעשייתית והמדעית-טכנית של ברה"מ והארצות האחרות של הקהילייה הסוציאליסטית גדולה עתה לאין-שיעור. הפער בין העוצמה הכלכלית והטכנית-המדעית שבין ברה"מ וארה"ב, שהיה בולט בשנות ה-50 ואף בשנות ה-60 — הולך ונעלם. ואם מביאים בחשבון את האחדות הפוליטית-החברתית של העם הסובייטי, מצד אחד, ואת הניגוד-

דים המעמדיים-החברתיים והפוליטיים האנטגוניסטיים בארה"ב, מצד שני, כי אז ברור, כי שאיפת ההרפתקנים בפנטגון להשיג עליונות צבאית על ברה"מ אינה אלא אשלייה ריאקציונית מסוכנת. מזכ"ל המפלגה הקומוניסטית של ברה"מ ונשיא ברה"מ, ל. ברז'ניב, הגדיר זאת במלים הבאות:

„כמובן, אצל האימפריאליסטים, כמו שאצלנו, ישנם טילים, אוצרות טבע. גם אצלם ישנם מדענים, מהנדסים, אנשי תרבות מוכשרים. אולם אצלם אין ואינה יכולה להיות חברה אחידה" (23.2.80).

יחס-הכוחות הכלכלי בין ברה"מ וארה"ב, הקובע במידה מכרעת את יחס-הכוחות בין הקפיטליזם והסוציאליזם, משתנה בשיטתיות לטובת ברה"מ. עובדה זו יש להדגיש נוכח תעמולת-הסלף המנוהלת בארצות המערב, ובישראל בכלל זה, בנושא הכלכלה הסובייטית. זוהי כלכלה משגשגת, שאין בה משברים. אין בברה"מ מובטלים. להיפך, יש מחסור בידיים עובדות. אין בברה"מ שכוונות עוני. שירותי הבריאות, החינוך ושירותים ציבוריים אחרים ניתנים חינם אין כסף לאוכלוסייה. מיליונים נכנסים מדי שנה לדירות חדשות על חשבון המדינה ומוסדות ציבור שונים.

קצב ההתפתחות התעשייתית של ברה"מ הוא גדול יותר מאשר זה של ארה"ב. כך, למשל, היה הייצור התעשייתי של ברה"מ, לעומת זה של ארה"ב, ב-1950 — 30%, ב-1970 — 75% וב-1979 — כבר למעלה מ-80%. בתפוקת הנפט המספרים המקבילים הם: 14%, 74% ו-139%, ז"א, ברה"מ כבר עברה בהרבה את ארה"ב. ב-1980 הגיעה ברה"מ לשיא עולמי בתפוקת הנפט — למעלה מ-600 מיליון טון.

בתעשייה בכללותה מילאה ברה"מ בהצלחה את תוכנית החומש העשירית (1976—1980). והוסיפה גידבך חשוב לעוצמתה הכלכלית והתגנתית. כל התקדמות נוספת של הכלכלה הסובייטית פירושה — העלאת רמת-החיים החומרית והתרבותית של העמלים בברה"מ. בתוכנית החומש ה-10 עלתה ההכנסה הריאלית לנפש ב-17%. שכר העבודה הממוצע גדל ב-15%. הכנסת הקולחוזאים מהמשק השיתופי עלתה ב-26%. מיליארדים רבים נוספים הושקעו על-ידי המדינה הסובייטית בפיתוח שירותי הבריאות, החינוך, התרבות, הספורט וכו'.

גדולים מאוד הם הישגיה המדעיים של ברה"מ. אחת הדוגמאות הבולטות לכך היא ההצלחה בחקר החלל החיצון, שיש לו ערך רב גם לעתיד החיים על כדור הארץ שלנו.

בחקלאות הסובייטית ישנה גם-כן התקדמות מתמדת, אם-כי נערמים קשיים, קודם-כל בגלל תנאי אקלים קשים, הפוקדים לא פעם את החקלאות. בשנות תוכנית החומש ה-10 היה יכול הגרעינים השנתי בברה"מ כדלהלן (במיליוני טונות): 1976 — 223.8 ; 1977 — 195.7 ; 1978 — 237.4 ; 1979 — 179.0 ; 1980 — 189.3. שלוש שנים מתוך החמש היו קשות מאוד: בצורת וכפור לסירוגין. אך הודות לשימוש במכונות חקלאיות משוכללות ורבות יותר, הודות לשימוש רב בדשנים וכיו"ב גדל יכול הגרעינים בברה"מ בחומש ה-10 בהשוואה לקודם (1971—1975). הממוצע השנתי בחומש ה-10 היה: 205.0

מיליון טון גרעינים לעומת 181.6 מיליון טון בחומש הקודם. זהו גידול של 23.4 מיליון טון בשנה או ב-117 מיליון טון בחומש כולו. דבר זה מצביע על התקדמות ניכרת של החקלאות הסובייטית, היכולה גם בשנים רעות מבחינת תנאיי הטבע — להשיג גידול ביבולי הגרעינים ובענפים האחרים. עם זאת אין מתעלמות המפלגה הקומוניסטית של ברה"מ והממשלה הסובייטית מכך שנעשות גם שגיאות בתיכנון, באירגון העבודה וכיו"ב. אך התמונה הכוללת גם בחקלאות היא של התקדמות מתמדת, של גידול מתמיד. בתחרות בין שתי המערכות, הסוציאליסטית והקפיטליסטית, בין ברה"מ וארה"ב, קובע קצב הגידול. ואכן קצב הגידול בסוציאליזם גבוה מזה שבקפיטליזם. לכן גם הארצות הסוציאליסטיות משיגות ועוברות את הארצות הקפיטליסטיות בפרק זמן היסטורי קצר יחסית. להלן השוואת קצב הגידול של ברה"מ וארה"ב בתחומים מכריעים בשנת 1950—1979:

קצב הגידול השנתי הממוצע
(באחוזים)

ברה"מ	ארה"ב	
7.6	3.5	הכנסה לאומית
8.9	4.3	ייצור תעשייתי
3.2	1.9	חקלאות
6.5	2.1	פריון עבודה

ההצלחות של הסוציאליזם, עליונותו על הקפיטליזם מוכחות היסטורית, גם על-ידי הנסיון וההישגים העצומים של הארצות הסוציאליסטיות האחרות. ביטול הבעלות הפרטית על אמצעי הייצור והעברתם לבעלות הכלל; קיום השלטון במדינה בידי מעמד הפועלים וכל השכבות העמלות של העם בהנהגת המפלגה המארקסיסטית-לנינית; משק מתוכנן שמטרתו דאגה להעלאת רמת-החיים החומרית והתרבותית של המוני-העם — אלה הקובעים את עליונות הסוציאליזם על הקפיטליזם.

אין זאת אומרת, שהסוציאליזם משיג את הצלחותיו אוטומטית. אם עושים שגיאות בפוליטיקה, במדיניות הכלכלית וכיו"ב, כי אז יכולים להופיע עיוותים, הפוגעים בהתקדמות. כך קרה עתה בפולין הסוציאליסטית, בה עד היום הזה החקלאות ברובה המכריע אינה סוציאליסטית ומבחינה אידיאולוגית רבים עוד מושפעים מהדת ומהשקפות בורגניות וזעיר-בורגניות. כן נעשו בפולין שגיאות רציניות במדיניות הכלכלית ובעבודת המפלגה. מכאן הבעיות הקשות שהתעוררו עתה בפולין. אך קשיים כאלה בסוציאליזם יכולים לבוא על פתרונם החיובי במהירות יחסית. אויבי הסוציאליזם בפנים ומבחוץ מנצלים את המצב, חותרים תחת המשטר הסוציאלי, אך סופם להיכשל. יש לציין, כי למרות השגיאות — ההישגים של פולין הסוציאליסטית הם

עצומים. רמת-החיים של המוני-העם בפולין הסוציאליסטית עלתה לאין-שיעור בהשוואה למשטר הקפיטליסטי בפולין, בו רמת-החיים היתה מן הנמוכות ביותר באירופה.

הוועידה ה-19 מאחלת למפלגת הפועלים המאוחדת הפולנית הצלחה במאבק נגד אויב, הסוציאליזם לפתרון חיובי של הבעיות שנוצרו. עליונות הסוציאליזם על הקפיטליזם הוכחה מבחינה היסטורית בצורה הבולטת ביותר בכל התקופה שלאחר מלחמת-עולם השנייה. האימפריאליזם אינו מסוגל להתגבר על הסוציאליזם, לא בימי שלום ולא בדרך מלחמה. לכן המדיניות האמריקאית החדשה-ישנה מ„עמדות של כוח“ יכולה אך לסכן את שלום העולם ולהמיט אסונות על העם האמריקאי עצמו ועל האנושות כולה. מכאן, שהן התנאים החיצוניים של ארה"ב והן התנאים הפנימיים יצמיחו ללא ספק את כשלון ההימור ההרפתקני החדש של החוגים האימפריאליסטיים הקיצוניים. אולם אין לזלזל בסכנה של מדיניות זו. הכנסת מערכות נשק חדישות עלולה ליצור מצב, שקשה יהיה לפקח על מירוץ-החימוש. התפתחות כזו מערערת את יחסי-האמון ושיתוף-הפעולה, המוגבלים אומנם, שהחלו להירקם בשנות הדטאנט.

בניגוד לארה"ב ברה"מ אינה שואפת לעליונות צבאית על ארה"ב. היא עושה הכל, כדי לשים קץ למירוץ-החימוש, כדי להגן על הדטאנט ולבצרו. ברה"מ ומדינות סוציאליסטיות אחרות מעלות באו"ם הצעות קונקרטיות רבות, המכוונות להביא את צימצום החימוש, ובמיוחד הגרעיני והטילי, ואת פירוק-הנשק. עם זאת לא תאפשר ברה"מ להרפתקנים בוואשינגטון להשיג עליונות צבאית ולסכן את שלום העולם.

האפשרות למנוע מלחמת-עולם שלישית נשארת בתוקפה. היא נשענת קודם-כל על עוצמת כוחות הסוציאליזם, השלום והשיחורור הלאומי, שבמרכזם עוצמת ברה"מ, שהיא מעוז השלום וחירות העמים בעולם כולו. מדיניות השלום העקבית של ברה"מ ראויה להוקרת כל עמי העולם.

ביטא את האופטימיות המהפכנית הזאת, תוך שמירה על הערנות, הח' ל. ברז'נייב בנאומו ב-23.2.80:

„משוכנעים אנו, יודעים אנו, ולא רק מאמינים, כי שנות ה-80 יהיו שנים של הצלחות נוספות בבניית הקומוניזם. יהיו אלה שנים של חיזוק והתפתחות הסוציאליזם העולמי, של התקדמות נוספת במאבק להבטחת שלום יציב. בטחון זה מבוסס על ניתוח התוצאות של התפתחותנו-אנו ושל ההתפתחות העולמית, על הערכת המגמות הראשיות בכלכלה, ביחסים הסוציאליים ובמדיניות“.

מפלגתנו הקומוניסטית הישראלית תפעל לקידום התהליך המהפכני בקטע שלנו של החזית העולמית. זהו האינטרס של העם בישראל ושל העמים הערביים. המטרה האסטרטגית שלנו בשלב זה של ההתפתחות היא השגת שלום כולל, צודק ובר-קיימא בין ישראל והמדינות הערביות, כולל המדינה הפלשתינאית העתידה לקום.

2. ההתפתחות במזרח-התיכון

בתקופה שבין הוועידות ה-18 וה-19 חלו תמורות בעלות מגמות מנוגדות באזור המזרח-התיכון והמפרץ הפרסי. התמורות הללו קשורות הן בהתפתחות הפנימית בארצות השונות וביחסים ביניהן והן בהתפתחות הבינלאומית הכללית. האימפריאליזם נחל באזור מפלות בעלות משמעות רבה (אתיופיה, אפג'ניסטן, אירן, דרום-תימן), אשר החלישו את מעמדו.

האימפריאליזם האמריקאי עבר להתקפת-נגד בעזרת הכוחות הריאקציוניים באזור, ובמיוחד בעזרת המשטר של סאדאת במצרים. הוא החל לפעול בקדחתנות להקמת בסיסים צבאיים במקום אלה שאבדו לו ולארגן מערכת בריתות צבאיות חדשה, לקידום מטרותיו האסטרטגיות האזוריות והגלובליות. עיסקת קמפ-דייוויד היא חלק חשוב באסטרטגיה אימפריאליסטית זו.

הסתערות האימפריאליזם נתקלת בהתנגדות איתנה של העמים ושל המדינות האנטי-אימפריאליסטיים, המגינים על עצמאותם הפוליטית והכלכלית ומתנגדים לנסיונות של האימפריאליזם להשתלט מחדש על אוצרותיהם (הנפט) ולפגוע בריבונותם.

הדטאנט ביחסים הבינלאומיים יצר תנאים נוחים יותר לכיבוי מוקד המלחמה במזרח-התיכון. לחיסול הסיכסוך הישראלי-הערבי, שבמרכזו השאלה הפלשתינאית, ולכינון שלום צודק, כולל ויציב. אולם המימשל האמריקאי, בהתאם לאסטרטגיה החדשה שלו, טירפד את מאמצי השלום, שהחלו בוועידת ז'נבה.

עם זאת, כתוצאה מהתפתחויות שונות, ובכלל זה מאבק פנימי בתוך המימשל האמריקאי, הגיעו ארה"ב ובר"מ להצהרה משותפת על המזרח-התיכון.

ההצהרה המשותפת הסובייטית-האמריקאית

ההצהרה הסובייטית-האמריקאית על המזרח-התיכון מה-1 באוקטובר 1977 היתה ביטוי לרוח הדטאנט בזירה הבינלאומית. ההצהרה כללה את היסודות החשובים ביותר לפתרון משבר המזרח-התיכון, לכינון שלום כולל, צודק ויציב. שתי המעצמות פירסמו את ההצהרה בתור יושבות-הראש של ועידת השלום למזרח-התיכון בז'נבה. ההצהרה קראה לחידוש עבודתה של ועידת ז'נבה לא יאוחר מדצמבר 1977.

ההצהרה הסובייטית-האמריקאית על המזרח-התיכון, שנחתמה בידי שרי החוץ א. גרומיקו וס. ואנס, העריכה בצדק את המצב באזור כמסוכן, ולכן קבעה, שהדבר מחייב „להשיג בדחיפות הסדר צודק ובר-קיימא של הסיכסוך הערבי-הישראלי. הסדר זה צריך להיות כל-מקיף ולכלול את כל הצדדים הנוגעים בדבר ואת כל השאלות... כולל שאלות מפתח, כמו נסיגת הכוחות המזוינים הישראליים מהשטחים שנכבשו בסיכסוך 1967, יישוב בעיית פלשתינה, כולל הבטחת הזכויות הלגיטימיות של העם הפלשתינאי, הפסקת

מצב הלוחמה וכינון יחסי-שלום נורמליים על בסיס של הכרה הדדית בעקרונות הריבונות, השלמות הטריטוריאלית והעצמאות המדינית".
כן נאמר בהצהרה המשותפת, כי לשם הבטחת הבטחון של הגבולות בין ישראל והמדינות הערביות השכנות אפשר, "להקים, על פי הסכם, אזורים מפורזים ולהציב כוחות או משקיפים מטעם האו"ם באזורים אלה. אפשר גם לתת ערובות בינלאומיות לגבי גבולות אלה וכן לגבי קיום הסעיפים של ההסדר, אם יבקשו זאת הצדדים החתומים. ברה"מ וארה"ב מוכנות גם להשתתף בערובות אלו".

ההצהרה המשותפת קבעה כי, "ברה"מ וארה"ב הן בדעה, כי הדרך הנכונה והיעילה היחידה להשגת פתרון יסודי לכל ההיבטים של בעיית המזרח-התיכון במלואה, היא מו"מ במסגרת ועידת השלום בז'נבה, שתכונס במיוחד למטרה זו, כאשר בעבודתה משתתפים נציגי כל הצדדים המעורבים בסיכסוך, כולל אלה של העם הפלשתינאי. בוועידה זו יושג ניסוח משפטי וחוזי של ההחלטות".
ביצוע ההצהרה הסובייטית-האמריקאית מה-1 באוקטובר 1977 עשוי היה לחולל מיפנה היסטורי חיובי בכל המצב במזרח-התיכון, לחסל אחת ולתמיד את הסיכסוך הישראלי-הערבי, לפתור סוף-סוף את הבעייה הפלשתינאית, שהיא מרכז הסיכסוך, ולתרום תרומה רבת-משקל לביצור הדטאנט והשלום בעולם כולו.

מפלגתנו הקומוניסטית הישראלית פירסמה גילוי-דעת מיוחד, המעריך את ההצהרה הסובייטית-האמריקאית כתרומה חשובה לקידום עניין השלום במזרח-התיכון. בגילוי-הדעת נאמר:

"ההתפתחות הפוליטית מוכיחה, שאין ולא יכול להיות פתרון הסיכסוך הישראלי-הערבי והשאלה הפלשתינאית בלי ונגד ברה"מ, המנהלת מדיניות שלום עקרונית לטובת כל העמים. תכסיסי ההשהייה האמריקאיים אך סיבכו את המצב והעמידו שוב את המזרח-התיכון על סף התהום של מלחמה חדשה. הנסיון מוכיח גם, כי בלי ונגד העם הערבי הפלשתינאי ונציגותו המוסמכת — אש"ף — אין ולא יכול להיות שלום במזרח-התיכון".

מפלגתנו יזמה מגעים עם חוגים פוליטיים בארץ והציעה להם לפעול במשותף, כדי לממש את סיכויי השלום, שגדלו עם פירסום ההצהרה המשותפת הסובייטית-האמריקאית.

גם בהודעה מטעם החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון הובעה תמיכה מלאה בהצהרה הסובייטית-האמריקאית המשותפת:

"האינטרס הלאומי של ישראל מחייב קבלת ההצהרה הזאת בברכה ולא ב,שוד ושבר'. מדינות ערביות ואש"ף קיבלו הצהרה זו וזוהי הזדמנות היסטורית לצאת מהמבוי הסתום שנכנסנו אליו ומשמעותו מלחמת דורות".

ממשלת בגין הופיעה מייד נגד ההצהרה הסובייטית-האמריקאית. גם ראשי מפלגת העבודה קראו לממשלת בגין לסרב להשתתף בוועידת ז'נבה על-פי היסודות של ההצהרה הסובייטית-האמריקאית. ממשלת בגין פתחה, בעזרת ראשי מפלגת העבודה, במסע נגד ההסכם הסובייטי-האמריקאי וגייסה לשם כך בארה"ב גופא מתנגדים מובהקים לדטאנט כג'קסון ומויניהן. התעמולה

הציונית רוכזה נגד כינוסה מחדש של ועידת ז'נבה, נגד שיתוף אש"ף בוועידה בצורה כלשהי, גם לא במסגרת משלחת ערבית משותפת. הנשיא סאדאת מצידו החל מאחורי הקלעים לחתור תחת ההצהרה. בתוך ארה"ב פעלו מתנגדי הדטאנט למניעת שיתוף-פעולה אמריקאי-סובייטי במזרח-התיכון.

לעומת זאת, סוריה וירדן קיבלו בברכה את ההצהרה הסובייטית-האמריקאית. הנהגת אש"ף הביעה אף היא באופן חד-משמעי את נכונותה להשתתף בוועידת ז'נבה יחד עם ישראל וכל הצדדים המעורבים בסיכסוך, על בסיס ההצהרה המשותפת הסובייטית-האמריקאית.

המאמץ המשותף של אויבי הדטאנט בארה"ב והחוגים השליטים בישראל ובמצרים נשא פרי — לאסונם של עמי המזרח-התיכון ולרעת השלום הבינ-לאומי. המימשל האמריקאי נסוג מחתימתו על ההודעה המשותפת. התקווה הגדולה לשלום כולל, צודק ובר-קיימא, שהתעוררה עם פירסום ההודעה המשותפת הסובייטית-האמריקאית על המזרח-התיכון — לא התממשה.

לא חלף אפילו שבוע אחד מאז חתם שר-החוץ האמריקאי, סירוס ואנס, על ההצהרה המשותפת, והנשיא קארטר נסוג ממנה. הוא הכריז ב-6 באוקטובר 1977, כי „זכויות לגיטימיות לפלשתינאים" אין פירושן מדינה עצמאית ושהדיונים בוועידת ז'נבה יימשכו „אולי שנים".

נסיגתו של המימשל האמריקאי מההצהרה המשותפת עם ברה"מ בדבר העקרונות לפתרון הסיכסוך הישראלי-הערבי והשאלה הפלשתינאית, ובדבר חידוש עבודתה של ועידת השלום למזרח-התיכון בז'נבה — היתה אחד המהלכים המרכזיים של מימשל קארטר בנסיגתו מהדטאנט חזרה למדיניות העימות והמלחמה הקרה. היתה זאת חזרה לנסיגות, שנכשלו כבר לא פעם בעבר, להטיל פאקס-אמריקנה על המזרח-התיכון, להקים גוש צבאי תוקפני, בחסות ארה"ב בשיתוף-פעולה בין הריאקציה הערבית והציונית, גוש המכוון נגד עמי האזור ונגד ברית-המועצות.

עיסקת קמפ-דייוויד

עיסקת קמפ-דייוויד היתה מהלך אמריקאי נגד הדטאנט ביחסים הבינלאומיים ונגד כינון שלום כולל וצודק במזרח-התיכון.

פירסום הידיעות על ביקורו האפשרי של נשיא מצרים, סאדאת, בישראל עורר עניין רב בקרב הציבור. וטבעי הדבר. העמים הישראלי והמצרי מעוניינים בשלום. מפלגתנו הקומוניסטית העריכה מייד, יחד עם מתן הביטוי לשאיפת השלום של העמים, כי לפנינו מעשה תרמית, ניצול ציני של שאיפתם הכנה של ההמונים לשלום.

ההתפתחות לאחר-מכן הוכיחה את צידקת ההערכה של מפלגתנו הקומוניסטית. היינו הכוח הפוליטי היחיד בישראל, אשר מההתחלה העריך נכונה וניתח באורח מציאותי את הצעד האמריקאי.

לצערנו, חוגים שוחריי-שלום אחרים בישראל לא הבינו את המצב והעריכו

באורח מוטעה, כי בגין יהיה לדה-גול של ישראל. הם העריכו, כי כמו שדה-גול נסוג מאלז'יריה, כן ייסוג בגין מהשטחים הערביים הכבושים ויכיר בעצמאותו של העם הפלשתינאי. היו אלו אשליות-שווא מצד חלקם, ונטייה לפאקס-אמריקנה אצל חלק אחר מהם. מפלגתנו הקומוניסטית צדקה בהערכה, כי בזמננו שלום במזרח-התיכון יכול לקום רק על בסיס של כיבוד הזכויות של כל העמים ובמסגרת הדטאנט ביחסים הבינלאומיים. אכן, השלום התרחק בעקבות המהלך האמריקאי.

ב-19 בנובמבר 1977 הגיע נשיא מצרים, סאדאת, לישראל. בהופעתו בכנסת הציג סאדאת תוכנית שלום, אולם מייד אפשר היה להבחין, כי אינו מתכוון אליה ברצינות, באשר התעלם כליל מנציגותו של העם הפלשתינאי — מאש"ף.

בפגישת סיעת חד"ש בכנסת עמו נשאל: „כיצד זה בהקשר להצעות השלום הצודקות והנכונות שהבאת לא הזכרת את אש"ף? והרי אש"ף הוא הנציגות הפלשתינאית הבלעדית, המוסמכת והמוכרת על-ידי המדינות הערביות כולן ועל-ידי האומות המאוחדות?“ עוד אמרנו לסאדאת, ש„ממשלת ישראל לא היתה יכולה להמשיך בכיבוש לולא הגיבוי האמריקאי. לעומת זאת אין הבדל בין ההצעות שהבאת לבין ההצעות שהמנהיגים הסובייטיים מציעים לפתרון הסיכסוך המזרח-תיכוני“.

סאדאת התעלם בתשובתו מהערות אלו. היה ברור, שדבריו בשאלה הפלשתינאית בהופעתו בכנסת לא היו אלא מס-שפתיים, כדי לסבר את אוזני העמים הערביים. סאדאת בא לכנסת כעושה דבר האימפריאליזם האמריקאי. הוא בא לעשות עיסקה נפרדת עם בגין, על-מנת לממש את התוכנית האמריקאית של הקמת גוש צבאי ריאקציוני אמריקאי-ישראלי-מצרי, תוך השארת הכיבוש הישראלי לאורך ימים, הפקרת העם הפלשתינאי והרחקת השלום הצודק והכולל.

לא עבר זמן רב והתברר לרבים, כי מפלגתנו הקומוניסטית צדקה בהערכותיה. שני הסכמי המסגרת, שנחתמו בקמפ-דייוויד בספטמבר 1978 בידי קארטר, בגין וסאדאת, עמדו בסתירה גמורה להחלטות האו"ם ולהודעה המשותפת הסובייטית-האמריקאית. משמעותם היתה: ישראל תחזיר את חצי-האי סיני לריבונות מוגבלת של מצרים, ותמורת זאת תיתן מצרים יד להמשך הכיבוש הישראלי של השטחים הפלשתינאיים והשטח הסורי ולשלילת זכות ההגדרה העצמית מהעם הערבי הפלשתינאי. על-פי הסכמי קמפ-דייוויד, „נציגים“ פלשתינאיים שיוכרו על-ידי ישראל, מצרים וירדן, „ישתתפו“ בקביעת גורלם, יחד עם שלוש המדינות הללו, וכמובן תחת השרביט האמריקאי. רעיון „האוטו-נומיה“ של בגין נתקבל על-ידי סאדאת וקארטר לתקופת מעבר של 5 שנים, ואחר-כך ידונו שוב...

תוכנית „האוטונומיה“ של בגין, כפי שהוגשה לארה"ב ולמצרים הוגדרה בבירות: מקור הסמכות בגדה המערבית וברצועת עזה יהיה המימשל הצבאי הישראלי. הנקודות המפורטות הן:

1. המינהל העצמי יוחל על אנשים ולא על שטחים;

2. ישראל תשלוט על הקרקעות הציבוריות ומקורות המים בתחומי האוטונומיה;
3. המתנחלים בגדה המערבית וברצועת עזה יהיו נתונים לשיפוט מדינת ישראל;
4. תימשך תנופת ההתנחלויות בשטחים הכבושים;
5. בטחון הפנים והחוץ יהיה בידי צה"ל;
6. לא תקום מדינה פלשתינאית; אם מוסדות האוטונומיה יכריזו על כך — צה"ל יפזרם מייד.

מהרגע שממשלת בגין העלתה את התוכנית ועוד בטרם נחתמו הסכמי קמפ־דייוויד, קיבל הוועד המרכזי של מפלגתנו במושב ה-9 (5 בינואר 1978) החלטה המתייחסת לתוכנית ה"אוטונומיה" של ממשלת הליכוד:

"תוכניתה של ממשלת בגין בדבר, אוטונומיה לערביי א"י בשליטה צבאית ופוליטית של ישראל, אינה תוכנית שלום, אלא תוכנית להנצחת הכיבוש הישראלי של השטחים הפלשתינאיים, תוכנית של החלת הריבונות הישראלית דה־פקטו על הגדה המערבית ורצועת עזה, תוכנית קולוניאליסטית, השוללת את עצם קיומו של העם הערבי הפלשתינאי ואת זכותו הלגיטימית להגדרה עצמית ולהקמת מדינה עצמאית בצד מדינת ישראל".

מייד לאחר החתימה על הסכמי קמפ־דייוויד הכריז ראש־הממשלה, מ. בגין, בפני ראשי הקונגרס האמריקאי בוואשינגטון:

"אין ישראל מוותרת על תביעתה לריבונות על יהודה, שומרון ורצועת עזה ועל החזקת צבא בשטחים אלה. אין להבין לא נכון את הסכמי קמפ־דייוויד".

אנו, הקומוניסטים, הבינו גם הבינונו אל־נכון את הסכמי קמפ־דייוויד. ובשובו לארץ אמר מ. בגין בעצרת בחיפה:

1. "ירושלים תישאר עיר אחת לעולמים תחת ריבונות ישראל כבירת ישראל.
2. צה"ל יישאר ביהודה, שומרון ועזה לעד. לעולם לא יוחזרו לריבונות ערבית.
3. לעולם לא תקום מדינה פלשתינאית ביהודה, בשומרון ובעזה.
4. זכותו של העם היהודי להתנחל בכל ארץ־ישראל אינה ניתנת לעירעור, זכות זו קויימה ותקויים בעתיד" (הארץ, 31.10.78).

בדיון בכנסת על אישור הסכמי קמפ־דייוויד (ב־25.9.78) חזר מ. בגין ואמר:

"לא השארנו ספק והודענו, כי אחרי תקופת המעבר של 5 שנים, משתעלה להכרעה בעיית הריבונות, אנחנו נתבע את זכותנו לריבונות על יהודה, שומרון ועזה. אם לא יושג הסכם — התוצאה תהיה, שסידורי האוטו־נומיה והבטחון של ישראל יימשכו".

המושב ה-12 של מליאת הוועד המרכזי של מפלגתנו הקומוניסטית (21.9.78), שהיה מוקדש לדיון על הסכמי קמפ־דייוויד, קיבל החלטה, השוללת את ההסכמים כקנוניה נגד השלום ועצמאות העמים. המטרה האמיתית של עיסקת קמפ־דייוויד, שהוקעה על־ידי מפלגתנו

הקומוניסטית, צויינה גם על-ידי גורמים אחרים. כך כתב „הארץ“ במאמר ראשי (17.10.78):

„מותר להסיק, כי הסכמי קמפ־דייוויד מבטאים הבנה יסודית בין ואשינגטון, קהיר וירושלים, כי מן הראוי ליישב את הסיכסוך המצרי-הישראלי כדי לסלק מכשולים שעמדו עד כה בדרך ליצירת מערך פרו-מערבי במזרח-התיכון שיקיף את מצרים, ישראל, סעודיה ואירן, כאשר ארה"ב תפרוש את כנפיה על מערך זה".

מפלגתנו הקומוניסטית הזהירה ומוזהירה, כי הצטרפות ישראל לגוש צבאי והקמת בסיסים צבאיים אמריקאיים על אדמת ישראל — יהוו סכנה גדולה ביותר, קודם-כל לישראל עצמה. לכן התנגדותנו להסכמי קמפ־דייוויד נובעת מדאגה לשלומה ולבטחונה של ישראל, שהאינטרס החיוני שלה תובע נייטרליות במדיניות החוץ והבטחת העצמאות הלאומית. הפיכת ישראל לבסיס צבאי אמריקאי נגד עמי האזור ונגד הסוציאליזם עלולה רק לסכן את ישראל במירוץ-חימוש הרסני ובמלחמות לא לה ולסכן את עצם קיומה. באותו זמן ההתנגדות להסכמי קמפ־דייוויד היא אינטרס חיוני של העם הערבי הפלשתינאי, של כל העמים הערביים, שלוםם ובטחונם. זהו גם אינטרס המאבק לדו-הקיום בשלום בעולם לטובת כל העמים.

המהפכה באירן

הפלת המונרכיה האבסולוטית של השאה באירן ב-12 בפברואר 1979 היתה מהפכה אנטי-אימפריאליסטית מובהקת. היתה זאת מפולת רצינית ביותר של עמדות האימפריאליזם האמריקאי על גבולותיה של ברה"מ. המשטר הרודני של השאה היה אחד המשטרים האנטי-עממיים האכזריים ביותר לאחר מלחמת-העולם השנייה. היה זה בסיס אימפריאליסטי מרכזי בחלק זה של העולם.

ממשלת הליכוד, בתמיכת האופוזיציה הלויאלית של המערך, המשיכה לקיים את היחסים המיוחדים של ישראל עם משטרו של השאה עד הסוף. ישראל היתה המדינה שסייעה עד הרגע האחרון לקלגסי השאה במערכת הדמים שלהם נגד בני-עמם הם.

ערב נפילת משטרו של השאה הגיע שר-החוץ דאז של ישראל, משה דיין, למטה נאט"ו בבריסל לדיון עם ראשי הברית האטלנטית על המצב באירן ועל תפקידה של ישראל במאמצים להצלת משטר הדמים הפרו-אמריקאי של השאה האירני.

האימפריאליסטים האמריקאיים ניצלו את התמוטטות משטר העריצות באירן, כדי להאיץ את חתימת ההסכמים בין ישראל ומצרים בחסות ארה"ב, על מנת לקדם את המערך הצבאי-הפוליטי הישראלי-המצרי בשירות הפנטגון. ב-26 במארס 1979 נחתם הסכם „השלום“ בין ישראל לבין מצרים. מנהיגי המערך היו בין הקופצים בראש והמועזעים ביותר מנצחון העם האירני על הרודן, שידיו היו מגואלות בדם בני-עמו. ראש הממשלה לשעבר,

יצחק רבין, כתב: „המסקנה הראשונה מהמאורעות המדאיגים באירן ובזירה המזרח-תיכונית היא להחיש את חתימת חוזה השלום בין ישראל לבין מצרים, כדי לבסס מערכת מצרית-ישראלית פרו-מערבית“ („ידיעות אחרונות“, 12.1.79).

שר-החוץ לשעבר, אבא אבן, אמר בראיון לאותו עתון באותו יום: „המסקנה הדחופה ביותר שעלינו להסיק מן המצב באירן היא, כי יש להחיש את המו"מ על חוזה השלום עם מצרים... עובדה היא, כי כתוצאה מן ההתרחשויות האחרונות, התערער לרעה כל מאזן העוצמה וההשפעה של ארצות-הברית לטובת הקומוניזם והרדיקליזם המוסלמי. לדעתי, קיימת עכשיו אפשרות רצינית להעמיד מול נחשול זה מחיצות יציבות...“.

אפילו לבטאון מפ"ם, „על המשמר“, אצה הדרך להציל את עמדותיו המתמוטטות של האימפריאליזם האמריקאי, וכך נכתב בו במאמר ראשי (15.1.79):

„המצב שנוצר במזרח-התיכון עקב המאורעות באירן מחייב גם את ארה"ב מבחינתה לפעול בהקדם להקמת מערך אסטרטגי הרצוי מבחינתה, ובמצב הדברים הנתון קשה להעלות על הדעת הקמת מערך מעין זה ללא השתתפותה של ישראל. דומה, כי הכרה בעניין נחיצות הדבר בשלה הן בארה"ב והן במצרים... ועובדה זו מן הדין שתביא גם את ישראל להכרה שזו שעת כושר שספק אם תחזור“.

עמדות אלו של ראשי האופוזיציה הליואלית של המערך מלמדות יותר מכל על האוריינטציה הפוליטית שלהם, על העדר הבדל מהותי בתחום מכריע זה בינם לבין הקואליציה של הליכוד.

החדש במצב הוא, שארה"ב רוצה להפוך את מצרים לבסיס אמריקאי גדול במקום הבסיס שאיבדה באירן. פלישת הנפל של צבא ארה"ב לאירן באפריל 1980 בוצעה מתוך בסיס במצרים. ממשלת מצרים גם מסייעת לארה"ב בפעולות ההתערבות והחבלה באפגניסטן.

כשלון עיסקת קמפ-דייוויד

ההתנגדות לעיסקת קמפ-דייוויד מצד העם הערבי הפלשתינאי ומצד המדינות הערביות היא כמעט כללית. מצרים של סאדאת מבודדת. אף גורם ערבי לא הצטרף להסכמי קמפ-דייוויד.

שיחות האוטונומיה נכשלו כליל.

ועידת הפיסגה של המדינות הערביות שהתקיימה בבגדד בימים 2—5 בנובמבר 1978 היתה מאורע חשוב וחיובי. השתתפו בה כל המדינות הערביות פרט למצרים. ועידת הפיסגה בבגדד קיבלה החלטות נגד קונויית קמפ-דייוויד. בוועידת בגדד חתמו בפעם הראשונה כל המדינות הערביות ואש"ף על מיסמך, המעלה תוכנית לשלום צודק עם ישראל, „על בסיס נסיגה מהשטחים שכבשה ב-1967, כולל ירושלים הערבית, והכרה בזכותו של העם הערבי הפלשתינאי להגדרה עצמית ולהקמת מדינתו הלאומית העצמאית“. משמעות

הדבר — הסכמה לדו-קיום בשלום עם ישראל על בסיס נסיגתה לקווי ה-4 ביוני 1967 והקמת מדינה פלשתינאית עצמאית. החלטות ועידת בגדד, שהגדירו, בצדק, את הסכמי קמפ-דייוויד כ„נוגדים את החלטות האו"ם ואת השלום הצודק“, מוכיחות כי ההתנגדות לקנוניית קמפ-דייוויד אינה התנגדות לשלום, אלא דאגה לשלום צודק, אמיתי, כולל וריאלי.

עם זאת יש לראות, שמידת התנגדותן של המדינות הערביות למדיניותו של סאדאת אינה אחידה. בלט הדבר גם בוועידת הפיסגה בבגדד. מצד אחד היא הפגינה אחדות דעות נגד הסכמי קמפ-דייוויד, אך מצד שני, לא הוחלט בה לנקוט צעדים כלכליים ופוליטיים תקיפים למדי נגד סאדאת ומשטרו. ומעל לכל לא הוחלט לפגוע באינטרסים של האויב מס' 1 של העמים הערביים (ושל עם ישראל) והמארגן הראשי של עיסקת קמפ-דייוויד — האימפריאליזם האמריקאי. השפיעה כאן עמדת המדינות הערביות הפרו-אימפריאליסטיות, כסעודיה.

במזרח-התיכון, כבאזורים אחרים בעולם, אין להבין את ההתרחשויות בלי ניתוח מעמדי, בלי לראות שהמעמדות המנצלים מעדיפים לא פעם את האינטרסים המעמדיים הצרים שלהם על פני האינטרסים הלאומיים של עמיהם. הם חוששים מפני הפועלים והפלחים, בני עמם-הם, מתמורות חברתיות מתקדמות ולא אחת מתקשרים עם האימפריאליזם, מוכרים את מולדתם. בעזרת האימפריאליזם מבחון וחיסול החירויות הדמוקרטיות מבפנים שואפים הם לשמור על זכויות-הייתר של המעמדות המנצלים.

מדיניות-פנים ריאקציונית אנטי-דמוקרטית קשורה בדרך-כלל גם במדי-ניות-חוץ פרו-אימפריאליסטית ואנטי-סובייטית. דוגמה קלאסית חדשה לכך היא מדיניותו של סאדאת, המייצג חוגים של בורגנות חדשה וישנה. שכבה זו חיסלה את התמורות החברתיות המתקדמות, שבוצעו במצרים בזמנו של הנשיא נאצר, פתחה את השערים לרווחה להשתלטות מחודשת של ההון הזר, לעיוות הכלכלה המצרית, להעמקת העוני והקיטוב החברתי. סאדאת, המייצג את האינטרסים של חוג צר של בעלי-הון טפיליים, בגד באינטרסים הלאומיים של העם המצרי.

בתקופה שבין הוועידות ה-18 וה-19 הגשימה הבורגנות הזעירה והבינו-גית, הנמצאת בשלטון בשורת ארצות ערביות, תמורות חברתיות מתקדמות. אך ישנן גם נסיגות, וקודם כל, בעירק. העדר חירויות דמוקרטיות או צימצומן עד למינימום מחלישים את המדינות הערביות הן מבפנים והן מבחוץ. המאבק לדמוקרטיה בארצות הערביות הוא מאבק מהותי על אופי המשטר, על האפשרות ללכד בחזית אחת את כל שכבות-העם, שהאינטרס שלהן הוא ביצור העצמאות הלאומית, הפוליטית והכלכלית, פיתוח כלכלי וקידמה חברתית.

בכל המאבקים הפנימיים יש להביא בחשבון, כי הניגוד העיקרי הוא הניגוד בין העמים לבין האימפריאליזם. חזית לאומית אנטי-אימפריאליסטית על הבסיס הרחב ביותר היא האינטרס הלאומי של העמים הערביים, חוץ מקבוצות של בעלי-הון, הקשורים בהון הזר, של ביורוקרטיה ריאקציונית

וקציני צבא, אשר הכסף מהנפט והשוחד מהמונופולים הזרים מביאים לבגידה באינטרסים של עמם וארצם.

חשיבות רבה נודעת להקמת „חזית העמידה וההתנגדות“, הכוללת את סוריה, דרום-תימן, אלג'יריה, לוב ואש"ף. חזית זאת אינה „חזית סירוב“, כפי שמכנה אותה הריאקציה בישראל. זוהי חזית חיובית, הנאבקת נגד ההשתלטות האימפריאליסטית, נגד בגידתו של סאדאת ובעד שלום צודק וכולל במזרח-התיכון. עמדה זו תורמת הן לשלום במזרח-התיכון והן לדטאנט ביחסים הבינלאומיים.

ההתפתחויות השליליות בכמה ארצות בעולם הערבי נתקלות, איפוא, במגמה אחרת, מנוגדת לה, אשר מצאה את ביטויה בעיקר בחזית העמידה וההתנגדות. משתתפי חזית זו קבעו בפגישתם בדמשק, כי האינטרס של העמים הערביים תובע ברית אסטרטגית (ולא טקטית בלבד) עם ברה"מ והארצות הסוציאליסטיות האחרות. ברם, המשטרים בארצות הללו אינם אחידים.

הרפובליקה הדמוקרטית-העממית של תימן מבצעת תמורות פוליטיות וחברתיות מרחיקות-לכת ברוח הסוציאליזם המדעי, בשיתוף-פעולה הדוק עם ברה"מ ועם ארצות סוציאליסטיות ומהפכניות אחרות. דרום-תימן מהווה גורם של יציבות ושלום באזורנו, גורם אנטי-אימפריאליסטי ומהפכני חשוב.

בסוריה חלה התפתחות חיובית בשנים האחרונות. מתגבשת בה מחדש החזית הפטריוטית הדמוקרטית, הכוללת את מפלגת הבעת' השלטת, את המפלגה הקומוניסטית ומפלגות פטריוטיות אחרות. עם זאת, הדמוקרטיזציה של החיים הפוליטיים עדיין בתחילתה. ככל שיתרחבו החירויות הדמוקרטיות והתמורות החברתיות המתקדמות, ככל שמעמד הפועלים והאירגונים הדמוקרטיים השונים ישותפו בשלטון בכל הדרגים — כן יקל להתגבר על חתירות האימפריאליזם, הריאקציה הערבית ושליטי ישראל, אשר חברו יחד להפלת השלטון העצמאי, האנטי-אימפריאליסטי בסוריה, לגרום „סאדאטיזציה“ של סוריה. יש לציין בסיפוק, כי כל נסיונותיהם להפיל את השלטון האנטי-אימפריאליסטי בעזרת הריאקציה של האחים המוסלמים ובדרך של חתירה והתגרות מבחוץ נחלו כשלון חרוץ.

חלה התפתחות חיובית משמעותית במדיניות החוץ של סוריה. חתימת חוזה הידידות ושיתוף-הפעולה בין סוריה לבין ברה"מ ב-8 באוקטובר 1980 במוסקבה על-ידי נשיא ברה"מ, ל. ברז'נייב, ונשיא סוריה, ח. אסד — היא מאורע בעל חשיבות רבה. החוזה הנחית מהלומה רצינית על תוכניות האימפריאליזם האמריקאי והריאקציה הישראלית והערבית באזורנו.

חוזה הידידות ושיתוף-הפעולה בין ברה"מ וסוריה תורם תרומה חשובה להחלת הדטאנט על המזרח-התיכון, יוצר סיכוי חדש לפתרון ממשי של הסיכסוך המזרח-תיכוני, לשלום צודק וכולל. החוזה כפי שהכריזו החתומים עליו, אינו מכוון נגד מדינה כלשהי. מטרתו להגן על סוריה מפני מזימות ואיומי תוקפנות, לצנן את חמומי-המוח האימפריאליסטיים ועושי-דברם.

חוזה הידידות הסובייטי-הסורי מהווה הוכחה נוספת לכך, כי הנסיון להטיל „שלום אמריקאי“ על אזורנו תלוש מהמציאות, מיחס-הכוחות הממשי

בעולם ובאזור, כי בלי ונגד ברה"מ אי-אפשר לפתור את המשבר במזרח-התיכון.

בעירק חל מיפנה אנטי-דמוקרטי וריאקציוני חריף. צמרת מפלגת הבעת' השלטת חיסלה את החזית הלאומית הדמוקרטית, פתחה בהתקפה רצחנית על הקומוניסטים ועל דמוקרטים ופטריוטים אחרים בעירק. משטר הדמים של סדאם חוסיין מסמל לא רק מיפנה ריאקציוני במדיניות הפנים, אלא גם נטישת עמדות אנטי-אימפריאליסטיות במדיניות החוץ והתקרבות למשטרים ריאקציוניים בארצות הערביות.

מפלגתנו הקומוניסטית הישראלית מביעה סולידריות עם המפלגה הקומוניסטית העירקית ועם כל הכוחות הדמוקרטיים בעירק הנאבקים נגד משטר העריצות ולמען החירויות הדמוקרטיות.

האימפריאליזם האמריקאי מנסה לנצל את המלחמה שפתחה עירק נגד אירן, כדי למגר את המהפכה האנטי-אימפריאליסטית באירן, וכדי לרכוש לצידו את השלטון של סדאם חוסיין בעירק.

סיכסוכים בין מדינות יש לפתור אך ורק באמצעים פוליטיים ולא על-ידי מלחמה. המלחמה כבר הסבה קורבנות רבים והרס עצום בשתי הארצות. הפסקת הקרבות וההחרבה ההדדית היא אינטרס של העמים העירקי והאירני, של כל עמי האזור והעולם. האינטרס של עם ישראל הוא בכיבוי אש המלחמה, העלולה להתפשט. רק האימפריאליזם ועושי-דברו מעוניינים בהמשך המלחמה, כדי למצוא תירוץ להתערבות צבאית. האימפריאליזם כבר ניצל אותה כאמתלה להגברת נוכחותו הצבאית באזור המפרץ הפרסי. ההתערבות האמריקאית אך מוסיפה שמן על המדורה ועלולה לסכן את שלום האזור ושלום העולם.

מפלגתנו הקומוניסטית מוקיעה את הקריאות שהיפנו חוגי ממשלות בגין וסאדאת לארה"ב להתערב צבאית ולהשתלט על המפרץ הפרסי. אם להעריך את המצב הכולל עתה באזורנו, יש לקבוע, כי הקנוניות של האימפריאליזם, החוגים הציוניים השליטים בישראל והחוגים הערביים הריאקציוניים במצרים ובארצות אחרות מסוכנות ביותר לשלום, לבטחון ולעצמאות של עמי האזור. עם זאת יש לציין, כי האימפריאליזם ועושי-דברו נתקלים בהתנגדות חזקה מצד העמים. אף במצרים מתרחבת ההתנגדות למדיניותו של סאדאת.

מזימת קמפ-דייוויד הולכת ונכשלת. התנועה הלאומית הפלשתינאית ונציגותה אש"ף לא זו בלבד שלא חוסלו על-ידי התוקפנות הישראלית-האימפריאליסטית בשטחים הכבושים ובלבנון, אלא תופסים עתה מקום איתן בעולם הערבי ובזירה הבינלאומית. השאלה הפלשתינאית מוכרת עתה כמעט ע"י הכל כמרכז המשבר במזרח-התיכון. ישראל מבודדת עתה בעולם יותר מאשר אי-פעם.

נכשלה ההנחה של הריאקציה המצרית והישראלית, כי המפתח לפתרון המשבר במזרח-התיכון נמצא בידי ארה"ב, כי העם הפלשתינאי והעמים הערביים יוכלו להשיג את שאיפותיהם הלאומיות הלגיטימיות בעזרת האימפריאליזם האמריקאי.

הוכחה בעליל נכונות ההערכה של מפלגתנו הקומוניסטית הישראלית ושל כל הכוחות המתקדמים, כי השלום במזרח-התיכון יושג לא בשיתוף-פעולה עם האימפריאליזם האמריקאי ובשירות לתוכניות הגלובליות שלו, אלא במאבק נגד האימפריאליזם, בביצור העצמאות הלאומית, בחיסול הכיבוש של השטחים, שישראל כבשה ב-1967, ובהכרה הדדית בזכויות הלאומיות של עם ישראל והעם הערבי הפלשתינאי.

מערב-אירופה והסיכסוך המזרח-תיכוני

בין המעצמות האימפריאליסטיות קיימת, מצד אחד, שותפות אינטרסים נגד עצמאות העמים, נגד הסוציאליזם והקידמה. אך מצד שני, קיימים ניגודי אינטרסים כלכליים ופוליטיים ביניהן. כתוצאה מכך קיימים גם הבדלי גישה לגבי הדטאנט, ובכלל זה לגבי דרכי פתרון המשבר במזרח-התיכון. שני הצדדים הללו באו לידי ביטוי בשנים האחרונות.

מדינות השוק המשותף של מערב-אירופה נתנו, מצד אחד, גיבוי לעיסקת קמפ-דייוויד, לנסיון האמריקאי „לפתור” את הסיכסוך הישראלי-הערבי, תוך פניית עורף לדטאנט ולשיתוף-פעולה סובייטי-אמריקאי. מצד שני, הן החלו לחשוש לאינטרסים שלהן, לאחר שהעם הפלשתינאי וכמעט כל המדינות הערביות דחו את הסכמי קמפ-דייוויד. חששות אלה גברו, מאחר שעיסקת קמפ-דייוויד הרחיקה את סיכויי השלום הכולל, הגבירה את הסכנה של פרוץ מלחמה חדשה במזרח-התיכון, העלולה לגרום משבר בינלאומי חמור ביותר ומשבר נפט.

מדינות אירופה המערבית חוששות גם מחיזוק ההשפעה הסובייטית כתוצאה מכשלון המדיניות האמריקאית. לכן החלו לחפש אלטרנטיבה לקמפ-דייוויד, אלטרנטיבה ריאלית יותר, שתקדם שלום כולל במזרח-התיכון. לחץ אמריקאי וחילוקי-דעות בין מדינות מערב-אירופה לבין עצמן מנעו נקיטת „יוזמה אירופית” למזרח-התיכון בוועידת ונציה של ראשי מדינות השוק המשותף. הוועידה הסתפקה בהצהרה כללית, שלא תרמה דבר ממשי לפתרון הסיכסוך במזרח-התיכון. כך נתנו מדינות מערב-אירופה למימשל קארטר רווח-זמן לתמרונים חסרי-משמעות בעניין המו”מ על „האוטונומיה המינהלית”. עם זאת, אין לזלזל בהבדלים הפוליטיים ובניגודי האינטרסים הכלכליים שבין מדינות מערב-אירופה והמימשל האמריקאי בנושא המזרח-תיכוני.

תנועת השיחרור הלאומי הפלשתינאית

בתקופה שבין הוועידות ה-18 וה-19 גבר מאבקו של העם הערבי הפלשתינאי לשיחרור לאומי מעול הכיבוש הישראלי. התרחבה ההכרה הבינלאומית באש”ף כנציגותו הבלעדית של העם הפלשתינאי, התגבשה עמדה ריאליסטית יותר בקרב ההנהגה הפלשתינאית. ההכרה, כי השאלה הפלשתי-

נאית היא השאלה המרכזית בסיכסוך הישראלי-הערבי, היא עתה נחלת דעת-הקהל בעולם כולו.

אירגון השיחרור הפלשתינאי מנהל מדיניות אנטי-אימפריאליסטית. הכוחות העיקריים באש"ף קושרים את מאבקו הצודק של העם הערבי הפלשתינאי למען זכויותיו הלאומיות במאבק הכללי של התנועה הלאומית הערבית נגד האימפריאליזם, במאבק האנטי-אימפריאליסטי הכללי בעולם. לכן נקשרו קשרים הדוקים בין אש"ף לבין ברה"מ וארצות סוציאליסטיות אחרות. התפתחות חיובית זאת קשורה גם בפיתוח מדיניות נכונה בשאלת הפתרון של הסיכסוך הישראלי-הערבי והשאלה הפלשתינאית. העובדות, ובכללן התמיכה הרשמית של הנהגת אש"ף בהחלטות מועצת הבטחון והעצרת הכללית של האו"ם מאז 1974 ועד עתה, מוכיחות כי הגורמים הדומיננטיים באש"ף מוכנים לשלום עם ישראל על יסוד של דו-קיום. הבסיס לכך: נסיגת ישראל מכל השטחים שכבשה ב-1967, הקמת מדינה פלשתינאית בגדה המערבית, כולל ירושלים המזרחית, וברצועת עזה; וכן פתרון צודק של שאלת הפליטים הפלשתינאיים בהתאם להחלטות האו"ם, כלומר, זכות בחירה בין שיבה למולדת לבין קבלת פיצויים.

בתוך אש"ף ישנם גם כוחות קיצוניים, בלתי-ריאליסטיים, וישנם גם חוגים פרו-אימפריאליסטיים. הכוחות הלא-ריאליסטיים באש"ף הם במיעוט. המוני העם הערבי הפלשתינאי ברובם המכריע אינם תומכים בהם. מפלגתנו הקומוניסטית הישראלית, התומכת בעקביות וללא רתיעה במאבקו הצודק של העם הפלשתינאי בהנהגת אש"ף נגד הכיבוש ולמען זכויותיו הלאומיות, מתנגדת למדיניות של הקיצוניים באש"ף ולפעולות הפוגעות באנשים חפים מפשע. אלו אינן נכונות עקרונית ומביאות אך נזק למאבקו הצודק של העם הפלשתינאי.

האימפריאליזם האמריקאי ואויבי השלום בישראל מנצלים את העמדות הקיצוניות של המיעוט באש"ף לסילוף העמדות האמיתיות של אש"ף ושל העם הערבי הפלשתינאי.

ממשלת הליכוד חריפה את הדיכוי נגד העם הערבי הפלשתינאי בכל התחומים, מבלי לבחול בשיטות טרור, הגובלות בהשמדת-עם ושאפן, אלא פשעי מלחמה ופשעים נגד האנושות.

אולם כל מסעי הסילוף וההסתה של שופרות התעמולה הישראליים הממשלתיים וה"אופוזיציוניים", שאינם בוחלים אפילו להשוות את אש"ף לנאצים, וכל אמצעי הדיכוי וההשמדה ביבשה, בים ובאוויר, בלבנון ובשטחים הכבושים, וכן רצח מנהיגים פלשתינאיים — לא שברו את רוחו של העם הפלשתינאי. מדיניות זו פעלה כבומרנג נגד שליטי ישראל.

בתקופה שבין הוועידות ה-18 וה-19 חלה התפתחות חיובית חשובה ביחסים בין המפלגה הקומוניסטית הישראלית לבין אירגון השיחרור הפלשתינאי. חלה התקרבות מהותית בעמדות הפוליטיות, אשר איפשרה את קיומה

של הפגישה הרשמית הראשונה בין משלחות המפלגה הקומוניסטית הישראלית ואירגון השיחרור הפלשתינאי בפראג בימים 3–4 במאי 1977. מפלגתנו העריכה בגילוי-דעת (9.5.77) את הפגישה כ„מאורע בעל חשיבות היסטורית, תרומה גדולה לעניין קידום השלום, עצמאות העמים, והמאבק האנטי-אימפריאליסטי במזרח-התיכון“.

בגילוי-הדעת נאמר עוד:

„המפגש הוכיח, שקיימת אפשרות מוחשית לכינון שלום צודק ובר-קיימא, אם תקבל ממשלת ישראל תוכנית שלום צודקת וריאלית, תסכים לפנות את כל השטחים שנכבשו ב-1967, להכיר בזכויות הלאומיות של העם הערבי הפלשתינאי, כולל זכותו להגדרה עצמית ולהקמת מדינה פלשתינאית עצמאית בצד מדינת ישראל, ולהכיר בנציגותו המוסמכת של העם הערבי הפלשתינאי — אש״ף“.

הפגישה הרשמית רבת-החשיבות בין משלחות מפלגתנו הקומוניסטית הישראלית ואש״ף עוררה תגובות זעם מצד אויבי השלום בישראל ובשורת ארצות ערביות.

הפגישה בפראג הוכיחה בעליל, כי השלום אפשרי, כי מהצד הפלשתינאי — אש״ף — יש נכונות לדון בשלום צודק וריאלי. לעומת זאת הכריז ראש-הממשלה דאז, יצחק רבין: „עם אש״ף נדבר רק בשדה-הקרוב“.

המדיניות הישראלית הרשמית שוללת לא רק דו-שיח עם אש״ף, אלא עם כל גורם פלשתינאי עצמאי. ראש-הממשלה דאז, יצחק רבין, יצא נגד כל מו״מ עם נציגות פלשתינאית כלשהי. „השאלה — אמר — היא לא עם מי לדבר, אלא על מה לדבר. ברגע שישראל תכיר בגוף פוליטי פלשתינאי עצמאי (אפילו אם יהיו אלה ראשי הגדה) — תהיה זו הכרה במדינה שלישית בין ישראל לירדן, שיש להתנגד לה... את הבעייה הפלשתינאית יש לפתור רק בשטח ובאוכלוסייה שמזרחה לירדן“ (דברים ב„רכוז״ מפ״ם, „דבר“, 11.1.77).

„הקונסנסוס הלאומי“ הזה — המשותף לראשי המערך והליכוד — הוא בעוכרי השלום. לכן זהו קונסנסוס אנטי-לאומי, שכל פטריוט ושומר שלום בישראל צריך להיאבק בו. מדיניות זו של ראשי המערך והליכוד לא השתנתה במאומה עד היום הזה.

במסגרת הפרלמנט העולמי של העמים למען השלום בסופיה, שהתקיים בספטמבר 1980, נערכה פגישת היכרות ראשונה בין משלחת כוחות השלום מישראל לבין יו״ר אש״ף, יאסר ערפאת. היתה זאת פגישה רבת-חשיבות לעניין השלום.

מפלגתנו פירסמה גילוי-דעת מיוחד (28.9.80), האומר, כי הפגישה הידידותית, „מוכיחה, כי קיים רצון הדדי לשלום צודק במזרח-התיכון, תוך כיבוד הזכויות הצודקות של שני העמים, עם ישראל והעם הערבי הפלשתינאי“.

יש לציין בחיוב את העובדה, כי חוגים של שוחרי שלום בישראל קידמו אף הם בברכה את המפגש בסופיה. לעומת זאת החלו חוגי שלטון הליכוד וראשי המערך במסע שיסוי ואיומים נגד חברי המשלחת של כוחות השלום בישראל. הושמעו תביעות קולניות להעמידם למשפט ואף לאסור את מפלגתנו

הקומוניסטית הישראלית. יו"ר מפלגת העבודה, ש. פרס, הגדיר את הפגישה כ„תקיעת סכין בגבה של ישראל“.

ציד-מכשפות זה מוכיח, כי ממשלת הליכוד וראשי מפלגת העבודה מפח-דים פחד מוות מאפשרות של כינון שלום כולל, צודק ובר-קיימא בין ישראל והעם הערבי הפלשתינאי.

הנחת-היסוד המשותפת לבגין, לפרס ולרבין היא, שיש להתנגד להקמתה של מדינה פלשתינאית עצמאית. משום כך הם חוששים מכל גילוי של רצון טוב מצד אש"ף, מכל הכרזה ריאליסטית של ראשיה. הם היו מעדיפים שבראש אש"ף יעמדו מנהיגים, אשר הכרזותיהם הקיצוניות הזינו את התעמולה הישראליה הרשמית במשך שנים.

אולם האינטרס האמיתי של ישראל הוא בשלום, שרק הוא יתן בטחון לעם ישראל. וכל הרוצה בשלום צריך לשמוח על התפתחות אש"ף בכיוון הריאליזם המדיני והנכונות לדו-קיום עם מדינת ישראל על בסיס של צדק לכל, צריך לשמוח על כל מפגש ישראלי-פלשתינאי, הדין בכינון השלום.

נסיונם של אויבי השלום בישראל להמעיט מחשיבות המדיניות הריאליסטית, שידה על העליונה באש"ף, באמתלה שהאמנה הפלשתינאית לא שונתה, היא התחמקות זדונית, במטרה למנוע את השלום.

התנגדנו והננו ממשיכים להתנגד לקווי היסוד של האמנה הפלשתינאית, השוללים למעשה את זכות ההגדרה העצמית של העם הישראלי, את קיומה של מדינת ישראל. אך למנפנים באמנה הפלשתינאית יש להזכיר, כי קיימת אמנה ישראלית, זו החלטת הכנסת מה-16.3.72, שקבעה כי „זכותו ההיסטורית של העם היהודי על ארץ-ישראל אינה ניתנת לערעור“. במלים אחרות: הארץ כולה שייכת לעם היהודי ואין בה כל זכות לעם הערבי הפלשתינאי.

ברם, כל הטיפול בנושא אינו רלוונטי, משום שלא האידיאולוגיה של צד זה או אחר היא הקובעת, אלא הפרוגרמה הפוליטית הקונקרטית, תוכנית השלום הקונקרטית, אשר יסודותיה ופרטיה יוגדרו בחווי שלום סופיים ויציבים, בערבויות בינלאומיות יעילות ובסידורי-בטחון מתאימים.

ממשלת הליכוד מתנגדת לשלום על בסיס דו-קיום בין שתי מדינות — ישראלית ופלשתינאית — לא משום שקיימת אמנה פלשתינאית, אלא משום שהיא דוגלת במדיניות של „א"י השלמה" ורואה בשטחים הכבושים שטחים משוחררים.

התנגדותה של הנהגת מע"י למדינה פלשתינאית עצמאית נובעת אף היא לא מקיום האמנה הפלשתינאית, אלא משאיפתה של הנהגה זו לסיפוחים טריטוריאליים („פשרה טריטוריאלית“) ומהתנגדותה להקמת מדינה פלשתינאית בצד מדינת ישראל.

המדיניות הזאת אינה מירשם לשלום, אלא להמשך שפיכות-הדמים. שלילת זכות ההגדרה העצמית מהעם הערבי הפלשתינאי היא היסוד המשותף למדיניות הנהגות הליכוד והמערך. מדיניות זו מנעה ומונעת שלום.

התוקפנות נגד לבנון

במסגרת המאבק הכולל של האימפריאליזם האמריקאי ושל החוגים השליטים בישראל נגד העם הערבי הפלשתינאי ונגד התנועה הלאומית הערבית האנטי-אימפריאליסטית בכללותה, יש לראות את פעולות התוקפנות הבלתי-פוסקות של ישראל נגד לבנון. מטרותיה הן:

1. להלום במחנות הפליטים הפלשתינאיים, לפגוע בתנועת ההתנגדות הפלשתינאית;
2. לסייע בידי כוחות הימין והפאשיזם בלבנון במאבקם נגד הכוחות הפטריוטיים; למנוע יציבות בלבנון, כדי להכשיר את הקרקע לחלוקתה;
3. להשתלט על דרום-לבנון באמצעות שכיר-החרב הישראלי חדאד. דרום-לבנון הפך, למעשה, שטח כיבוש ישראלי;
4. להוות לחץ על סוריה באמצעות התגרות בצבאה בלבנון ומדי פעם בהתגרות ישירה בסוריה.

פעולת התוקפנות הגדולה והאכזרית ביותר נגד לבנון בתקופה שבין הוועידות ה-18 וה-19 היתה הפלישה הישראלית, המכונה „מיבצע ליטני“. „מיבצע ליטני“, היה אחת הפעולות הברבריות ביותר מאז תחילת הסיכסוך הישראלי-הערבי. הפלישה הגדולה של צה"ל החלה ב-15 במארס 1978. התקפות אכזריות ביותר בוצעו על אוכלוסייה אזרחית שלווה מהיבשה, מהאוויר ומהים. מאות רבות של נשים, ילדים, זקנים וגברים פלשתינאיים ולבנוניים נטבחו. אפילו ראש-הממשלה לשעבר, יצחק רבין, כינה את „מיבצע ליטני“ בשם „מעשה קצבות“. נחרבו כפרים שלמים. למעלה מ-200 אלף תושבים מדרום-לבנון הפכו פליטים וביניהם רבבות פלשתינאים שהפכו פליטים בשנית.

„מיבצע ליטני“ בוצע בידי ממשלת בגין בתמיכתו של מימשל קארטר. שליטי ואשינגטון שאפו באמצעות הפלישה הישראלית ללבנון להגביר את לחצם על סוריה ועל מדינות ערביות אחרות, המתנגדות לתוכניות ההשתלטות האמריקאיות על האזור ולחיסול העם הפלשתינאי.

אף העיתוי לתוקפנות נגד לבנון לא היה מקרי. ממשלת בגין ואפוטרופסיה מעבר לים ניצלו את הפירוד בעולם הערבי כתוצאה מקנוניית קמפ-דייוויד כדי להנחית מכת מוות על העם הפלשתינאי ותנועת ההתנגדות שלו לכיבוש. מפלגתנו הקומוניסטית הישראלית והחזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון התייצבו למאבק נגד הפלישה ללבנון ונגד מעשי הזוועה של הפולשים. הוועד המרכזי של מפלגתנו, במושבו ה-10 (17—18 במארס 1978) תבע: „לשים קץ לפלישה התוקפנית ללבנון! יוחזר צה"ל מיד מלבנון לישראל!“ הוועד המרכזי קרא לכל שוחרי השלום בישראל להתלכד במאבק נגד הפלישה ולמען שלום צודק ויציב.

הפלישה ללבנון והטבח ההמוני בפלשתינאים ובלבנונים זיעזעו רבים בישראל ועוררו זעם בקרב דעת-הקהל בעולם כולו.

„מיבצע ליטני“ לא השיג אף אחת ממטרותיו הפוליטיות. הוא פעל כבומרנג נגד כל השואפים להכרעה צבאית בסיכסוך הישראלי-הערבי ולחיסול קיומו הלאומי של העם הערבי הפלשתינאי. בעקבות „מיבצע ליטני“ העלתה מפלגתנו הקומוניסטית את התביעה להתפטרותה של ממשלת בגין.

באוגוסט 1978 חודשו ההתקפות המסיביות של ישראל על לבנון. שוב נהרסו כפרים ומחנות פליטים וכן שכונות בערים. נהרגו ונפצעו מאות רבות של ילדים, נשים וזקנים. נוספו רבבות פליטים חדשים. מפלגתנו הגדירה את המעשים התוקפניים הנפשעים האלה כפעולות השמדה של אוכלוסייה אזרחית, פלשתינאית ולבנונית. בחוק הבינלאומי מוגדרים מעשים כאלה פשעים נגד האנושות, ג'נוסייד, השמדת-עם. ופשעים אלה מבוצעים לא בידי איזו כנופיה רצחנית אנונימית, אלא בידי ממשלה של מדינה. הצמרת הצבאית והפוליטית בישראל מנסה להצדיק פשעים אלה בטענה, כי זוהי „מלחמת מנע“. זוהי אמתלה שכל תוקפן משתמש בה. המלחמה היוזמה נגד העמים הפלשתינאי והלבנוני היא מלחמה תוקפנית, שיש להוקיעה ולהיאבק בה.

מעשי התוקפנות של ממשלות ישראל נגד העמים הלבנוני והפלשתינאי בוצעו באישורה של ואשינגטון. שר-הבטחון, עזר וייצמן, הודה בכך, בתשובה לשאלה, אם להבא תתייעץ ישראל בארה"ב לפני פעולה נגד לבנון, ענה: „אמרתי שנשוחח עם האמריקאים אם יהיה צורך לפעול שוב — כפי שעשינו בעבר — לפני, באמצע ואחרי הפעולה“ („הארץ“, 19.9.79).

מפלגתנו הקומוניסטית הישראלית נאבקה בכל כוחה ותמשיך להיאבק נגד ההתערבות הישראלית בלבנון, נגד התוקפנות ומעשי הזוועה כלפי העמים הלבנוני והפלשתינאי. זהו חלק מהמאבק הכללי נגד התככים האימפריאליסטיים באזורנו, למען חיסול הסיכסוך הישראלי-ערבי וכיבוי מוקד המלחמה במזרח-התיכון.

3. הדיכוי והמאבק בשטחים הכבושים

בתקופה שבין הוועידות ה-18 וה-19, בימי שלטון הליכוד, הוצעה הקו-לוניזציה של השטחים הכבושים, הוחמר מאוד הדיכוי. שלטונות הכיבוש והאירגונים הפאשיסטיים שבחסותו ביצעו מעשי זוועה, לא נרתעו מלהתנקש בחייהם של ראשי עיריות, ערכו פוגרומים, נוהגים כקולוניאליסטים אכזריים. הפשעים של שלטונות הכיבוש והאירגונים הפאשיסטיים שבחסותם לא זו בלבד שלא הצליחו לשבור את רוחו של העם הפלשתינאי בשטחים הכבושים, כי אם להיפך — דירבנוהו למאבק המוני מוגבר נגד הכיבוש והדיכוי. קמה אחדות רחבה ביותר של העם הפלשתינאי בשטחים הכבושים.

הכיבוש הישראלי של השטחים הערביים, הנמשך זה קרוב ל-14 שנים, שלילת הזכויות הלאומיות הצודקות של העם הפלשתינאי על-ידי החוגים השליטים בישראל בגיבוי האימפריאליזם האמריקאי, הם הסיבה הראשית לקיום מוקד המלחמה באזורנו המסכן את שלום העולם.

ממשלת ישראל וההנהגה הציונית לא היו יכולות להמשיך בכיבוש ולהתגררות בדעת-הקהל בעולם כולו לולא הגיבוי הצבאי, הכלכלי והמדיני מצד המימשל האמריקאי.

בתחילת התקופה, בינואר 1977, בוצע הפשע הגזעני המחפיר של גירוש התושבים הערביים מהעיר העתיקה בירושלים לשם „שיקום הרובע היהודי“. הוועד המרכזי של המפלגה (במושבו השני, 22.1.77) הגדיר מעשים אלה כברבריים, כ„מסע גירוש גזעני של תושבים ערביים והרס בתייהם במטרה ליצור, שכונה יהודית טהורה“ בנוסח האפרטהייד של הגזענים מדרום-אפריקה“. הוועד המרכזי המשיך וקבע, כי הגירוש הוא „חלק מהמדיניות הגזענית, הקולוניאליסטית והסיפוחיסטית של הממשלה (או של המערך) ושל הימין הקיצוני נגד העם הערבי הפלשתינאי, חלק מפעולות החבלה שלהם במאמצי השלום באזור“.

פעולת הגירוש מהעיר העתיקה בוצעה על-ידי ממשלת המערך, שבראשה עמד יצחק רבין ושרר הבטחון בה היה שמעון פרס.

בארבע השנים האחרונות ביצעו שלטונות ישראל בשטחים הכבושים הפקעות נרחבות ביותר של קרקעות. למעלה משליש מכל הקרקע בגדה המערבית הכבושה הופקע באמתלות שונות ותוך שימוש באלימות צבאית ומשטרתית על-ידי שלטונות הכיבוש.

מאז מלחמת יוני 1967 ועד אמצע 1977, כשהמערך היה בשלטון, הוקמו 76 התנחלויות שונות בשטחים הכבושים. רובן הוקמו ברמת-הגולן, בבקעת הירדן וברצועת עזה.

לאחר עליית הליכוד לשלטון רוכזו ההתנחלויות יותר בגדה המערבית והורחבו על כל שטחה. הוקמו או נמצאות בשלב הקמה 44 התנחלויות בגדה. סך הכל הוקמו או נמצאות בשלבי הקמה 120 התנחלויות בשטחים הערביים הכבושים.

הוועד המרכזי של מפלגתנו הקומוניסטית קבע בהחלטה מיוחדת (המושב ה-16, 29.6.79—28): „בעצם הימים, בהם מתנהלות שיחות בין נציגי ארה"ב, מצרים וישראל על ה„אוטונומיה“... מבצעת ממשלת הליכוד הפקעות רבות נוספות של קרקע בגדה המערבית והתנחלויות מוקמות בקצב מוגבר. בד-בבד עם הרחבת הקולוניזציה מגבירים השלטונות את אמצעי הדיכוי נגד העם הערבי הפלשתינאי במטרה לשבור את התנגדותו לכיבוש ולתוכנית ה„אוטו-נומיה“ ולמנוע הקמת מדינתו העצמאית“.

נוסף למעשי הדיכוי של שלטונות הכיבוש תקפו פלוגות הסער של „גוש אמונים“ ושל כנופיית כהנא בנשק חם ובחיפוי המימשל הצבאי את תושבי

הגדה הכבושה, רצחו ופצעו סטודנטים ותלמידים, נשים וגברים, ערכו פוגרום מים, פרצו לבתים של התושבים בלילות ואף בימים. החלטת ממשלת בגין מה-10 בפברואר 1980 בדבר הקמת התנחלות יהודית במרכז העיר חברון פתחה שלב חדש בקולוניזציה של השטחים הכבושים במסגרת המדיניות של "ארץ-ישראל השלמה". אין זה מקרה שהקצנה פרובוקטיבית זו באה בעת ובעונה אחת עם ה"נורמליזציה" של היחסים עם מצרים. החלטתה העקרונית של הממשלה משמעותה: ישראל תבצע התנחלויות במרכז העיר חברון ובמרכזי ערים פלשתינאיות אחרות בגדה המערבית. זוהי מדיניות המכוונת ל"יהד" את חברון, את כל הגדה המערבית לשם הכנת סיפוחה לישראל.

לשם מימוש תוכנית הסיפוח הזוחל מבצעים שלטונות הכיבוש פשעים כהרס בתים, נישול תושבים, גירוש אישי ציבור, הטלת עוצר ממושך על ערים שלמות, סגירת אוניברסיטאות ועוד. כך פועלת "הדמוקרטיה היחידה במזרח-התיכון", בעלת הברית הנאמנה של העולם החופשי.

מעשי הדיכוי בשטחים הכבושים הם מעשים בלתי-חוקיים, לא רק על-פי אמנות בינלאומיות, אלא גם על-פי החוק הישראלי. למשל, בחוק לעשיית דין בנאצים ועוזריהם — תש"י-1950, בסעיף 1 ב נאמר: "פשע כלפי האנושות פירושו — אחד המעשים האלה: רציחה, השמדה, שיעבוד, הרעבה וגירוש של אוכלוסייה אזרחית, וכל מעשה לא אנושי אחר שנעשה באוכלוסייה האזרחית; וכן רדיפה מטעמים לאומיים, גזעיים, דתיים או פוליטיים.

"פשע מלחמה, פירושו אחד המעשים האלה: רציחת בני אוכלוסייה אזרחית של ארץ כבושה, או בתוך ארץ כבושה, נגישתם וגירושם לשם עבודת כפייה או לשם כל מטרה אחרת; רציחתם וגירושם של שבויי מלחמה, או של בני-אדם הנמצאים בלביים, המתת בני-ערובה, שוד רכוש ציבורי או פרטי, הריסה שרירותית של כרכים, ערים או כפרים והחרבה שאינה מוצדקת על-ידי הכרח צבאי".

גם על-פי החוק הישראלי, איפוא, המעשים של הממשלה בשטחים הכבושים — הדיכוי האכזרי, הפוגרומים, הפקעת הקרקעות, ההתנחלויות, הרס הבתים, הרס שכונות שלמות וכפרים, העוצר הממושך, הגליית משפחות ממקום מגוריהן, גירושם של אישי ציבור ממולדתם, אטימת בתים, פתיחת חנויות בכוח, ריסוס שדות בחומרים רעילים וכו' — כל אלה הם פשעים כלפי האנושות, פשעי מלחמה המנוגדים גם לחוק הישראלי.

תוכניותיהם של החוגים הניציים השליטים בישראל וגרוריהם מרחיקות-לכת ביותר.

הם זוממים לספח את כל השטח הפלשתינאי, לחסל את קיומו הלאומי של העם הפלשתינאי ואף לגרשו ממולדתו. הם מחכים רק ל"שעת כושר" של מלחמה. הנסיון מוכיח, שהם בעצמם יוצרים "שעות כושר" כאלו. המזימה היא נגד העם הפלשתינאי כולו, כולל חלקו הנמצא בישראל.

המזימה היא לגרש את העם הפלשתינאי רובו-כולו, הן מהשטחים הכבושים והן מישראל עצמה.

אהרון יריב, שר-ההסברה לשעבר, גילה בהרצאה ביום עיון מטעם המכון ליחסים בינלאומיים:

„קיימות דעות לניצול סיטואציה של מלחמה לשם גירוש 700—800 אלף ערבים. דעות אלו רווחות. נשמעים דברים על כך ואף הוכשרו לכך הכלים” („הארץ”, 23.5.80).

גם אישי מימסד נוספים חושפים מזימות מרחיקות-לכת אלה. משה דיין, בהיותו שר-החוץ, הזהיר את ערביי ישראל והשטחים לבל יגררו אחרי גל הפנטיות של חלק מהעולם הערבי, כי אם יעשו כן — יהיה עליהם לשלם מחיר יקר. השר דיין הוסיף ואמר, שעליהם לזכור את מה שקרה לעם הערבי ב-1948” („מעריב”, 24.1.80).

אלה הם איומים ברורים בגירוש העם הערבי הפלשתינאי מהשטחים הכבושים ומישראל, הפיכת העם כולו לעם-פליט, ללא מולדת.

אמצעי דיכוי אכזריים

ממשלת הליכוד אינה בושה מלהשתמש באמצעים האכזריים ביותר נגד העם הפלשתינאי בשטחים הכבושים. אחד האמצעים היא שיטת העינויים הנהוגה בבתי-הכלא, במיוחד לגבי האסירים הפוליטיים מהשטחים הכבושים. רבים מהאסירים ומהעצירים המנתליים — איבדו את בריאותם והפכו נכים פיסית או נפשית לכל ימי חייהם כתוצאה מההתעללות בהם בבתי-הכלא. היו גם שנרצחו בכלא.

שר המשפטים לשעבר, שמואל תמיר, הכחיש במצח נחושה מעל במת הכנסת, שבישראל או בשטחים הכבושים מתעללים בעצירים ובאסירים. אולם מעשי העינויים וההתעללות זועקים עד לב השמיים. הם התפשטו גם לגבי אסירים בתוך ישראל עצמה.

שופט בית-המשפט העליון, חיים כהן, אמר בבית-המשפט העליון, ב-26 ביוני 1979: „שמא הגיע הזמן שהמלחמה בפשעי הפושעים צריכה להידחות מפני המלחמה בפשעי השוטרים... יש בפשעי החקירה כדי להטיל צל כבד על הליכי המשפט הבאים בעקבותיה. אילו ראיתי שהועלנו בתקנתנו ולו רק במקצת מן הקצת מן החוקרים-הפושעים באו על עונשם הראוי להם, ומקרי ההתעללות בעצורים הולכים ומתמעטים — כי אז החרשתי. אך הרושם העגום הוא שהמקרים הולכים ורבים וחומרתם הולכת ומחריפה... השוטרים מצפצפים על הביקורת”.

אם בתוך ישראל כך, כל אדם בלתי-משוחד יכול לתאר לעצמו מה הם עינויי התופת העוברים על האסירים הפלשתינאיים בבתי-הכלא הישראליים.

אכן, צריך להזעיק את דעת-הקהל בישראל ובעולם מפני „החוקרים-הפושעים” כפי שהגדירם אף שופט בית-המשפט העליון של ישראל.

מדיניות השלטונות לגבי העם הפלשתינאי בשטחים הכבושים החמירה

עד כדי-כך שדם ערבים הפך הפקר. רוצחי ערבים זוכים בגלוי להסדיהם של השלטונות.

הרמטכ"ל, רב-אלוף ר. איתן המתיק את דינו של הרוצח סגן פינטו, אשר עינה ורצח במו ידיו 4 אנשים בכפר לבנוני בזמן „מיבצע ליטני“. הרמטכ"ל המתיק את דינו מ-8 שנות מאסר לשנתיים, לאחר ששני בתי-דין צבאיים הרשיעוהו ברצח בכוונה תחילה. אותו רמטכ"ל המתיק את דינו של הפושע סגן-אלוף אריה שדה, שביצע פשע מלחמה בלבנון: הוא הפחית את עונשו מ-15 שנות מאסר לשנתיים וחצי והחזיר לו את דרגתו הצבאית. כן חונן הרוצח א. לדרמן, חייל במילואים, שרצח בדם קר תושב ערבי בירושלים המזרחית.

בתגובה להתעללויות ולתנאיי המאסר הקשים מנשוא הכריזו לא פעם האסירים הפוליטיים מהשטחים הכבושים שביתות רעב ממושכות, שזכו להדים רבים בישראל ובעולם.

בראשית 1977 שבתו שביתת-רעב 450 אסירים פוליטיים במשך למעלה מ-6 שבועות במחאה על תנאיי המאסר האיומים.

אחת משביתות-הרעב הקשות ביותר היתה השביתה של האסירים הפלש-תינאיים בכלא נפחא שבנגב ביולי-אוגוסט 1980. שביתת-הרעב הממושכת נגד כלא-המוות הזה, מותם של שניים משובתי הרעב כתוצאה מהזנתם בכוח, שביתת-הרעב הסולידרית של כל האסירים הפלשתינאים בכל בתי-הכלא, שביתת-הרעב של משפחות שובתי הרעב בנפחא בבניין הצלב האדום בירושלים — זיעזעו את דעת-הקהל בישראל ובעולם.

ממשלת הליכוד, המפעילה אמצעי דיכוי אכזריים ביותר, שואפת לשבור את ההתנגדות של העם הפלשתינאי לכיבוש ולכפות עליו את תוכנית ה„או-טונומיה“ של בגין, שאינה אלא תוכנית להנצחת הכיבוש ולהכנת הסיפוח של כל השטחים הפלשתינאיים למדינת ישראל.

לשם ביצוע תוכניתם נוקטים ממשלת בגין והאירגונים הפאשיסטיים שיטה של סילוק מנהיגי העם הפלשתינאי בשטחים הכבושים. ראשי ערים נבחרים ואישי ציבור אחרים גורשו, נאסרו, ואף התנקשו בחייהם. השלטונות אוסרים כל התארגנות פוליטית בשטחים הכבושים. לאחרונה הגיעו הדברים עד כדי איסור כל פגישה של אישי ציבור פלשתינאיים בשטחים הכבושים ואף נאסר עליהם לדבר על פוליטיקה בפני עתונאים וכלי-התיקשורת.

בנובמבר 1979 התנהל מאבק פוליטי המוני בשטחים הכבושים, בישראל ובזירה הבינלאומית נגד המזימה לגרש את ראש עיריית שכם, בסאם שקעה, ממולדתו. קדמה להחלטת הגירוש של הממשלה — פרובוקציה שפלה של האלוף דני מט, מתאם הפעולות בשטחים הכבושים. הוא פירסם שקרים על תוכן שיחתו עם ראש העיר. הודות לפנייה מיידית לבגין מצד עו"ד פליציה לנגר — נמנע הגירוש, אך הושיבו את שקעה בכלא עד להחלטה סופית: הודות למאבק הציבורי הרחב בישראל, בשטחים הכבושים ובזירה הבינלאומית, כולל החלטה פה-אחד של העצרת הכללית של האו"ם — נמנע הגירוש.

המאבק נגד גירושו של בסאם שקעה והצלחתו העלו על שלב גבוה יותר את המאבק המאוחד של העם הפלשתינאי נגד תוכנית ה"אוטונומיה". אולם הכובשים והכנופיות הפאשיסטיות של המתנחלים, של "גוש אמונים" ושל כהנא, בחסות גורמים במימשל הצבאי ובממשלת הליכוד לא הירפו. הם ביצעו ב-2 ביוני 1980 את ההתנקשות הנפשעת בחייהם של ראשי העיריות של שכם, רמאללה ואל-בירה — בסאם שקעה, כרים חלף ואיברהים טוויל. שני הראשונים נפצעו קשה והשלישי ניצל בנס.

ראש-הממשלה, מ. בגין, מנע כל חקירה לגילוי הפושעים. הדברים הגיעו עד לידי התפטרותו של ראש שירות הבטחון הכללי, אברהם אחיטוב, לאחר שבגין מנע אותו מחקור את החשודים בהתנקשויות. עד היום לא חקרו את הפשע.

להתנקשויות בראשי הערים בגדה היה המשך בגירושם של שני ראשי ערים, פהד קוואסמה מחברון ומוחמד מילחם מחלחול, וכן הקאדי של חברון, תמימי.

אך גם מהאחרים לא הירפו. חברים מרכזיים נוספים מ"הוועדה להכוונה לאומית" — הוא הגוף הייצוגי של העם הפלשתינאי בגדה המערבית הכבושה — קיבלו מהמימשל הצבאי צווי ריתוק לעריהם. בין המרותקים — עורכים ראשיים של העתונים "א-טליעה", "אל-פג'ר" ו"א-שעב", מזכיר הוועדה להכוונה לאומית ומזכיר האיגוד המקצועי של המהנדסים בגדה, ורבים אחרים. על כל ראשי הערים בגדה המערבית ועל אישים אחרים הוטל איסור לצאת מתחומי עריהם בלי אישור מהמימשל הצבאי.

ממשלת הליכוד והרוב של סיעת המערך בכנסת הוסיפו חטא על פשע בקבלם את החוק בדבר הפיכתה של ירושלים, כולל החלק המזרחי הכבוש של העיר, ל"בירה המאוחדת והנצחית של ישראל". מתוכננת גם מזימה לסיפוח רמת-הגולן הסורית.

ממשלת הליכוד מנסה לסייע בידי גורמים פרו-ירדניים בשטחים הכבושים, תוך תיאום סמוי וגלוי עם ממשלת ירדן, במטרה להחליש את מעמדו של אש"ף בקרב האוכלוסייה הפלשתינאית הכבושה. כן מעודדים השלטונות אלמנטים דתיים ריאקציוניים.

אולם כל אמצעי הדיכוי האכזריים של שלטונות הכיבוש לא הצליחו לשבור את רוחו של העם הערבי הפלשתינאי ואת שאיפתו העזה להשתחרר מהכיבוש, להיות עם חופשי במולדתו ולהקים את מדינתו העצמאית בצד מדינת ישראל.

הסולידריות מתרחבת

מעמדה של הנציגות המוכרת הבלעדית של העם הפלשתינאי — אש"ף — בשטחים הכבושים הוא איתן, למרות כל התככים של שלטונות הכיבוש הישראליים.

בתקופה שבין הוועידות ה-18 וה-19 הוקמה אחדות רחבה ביותר של העם

הפלשתינאי בשטחים הכבושים, גברו המאבקים ההמוניים ואף התקיימו שביתות כלליות ברחבי הגדה הכבושה, וכן ברצועת עזה.
„הוועדה להכוונה לאומית“ הפכה לגוף המייצג את כל שכבות האוכלוסייה הפלשתינאית בשטחים הכבושים, את כל הפטריוטים הנאבקים נגד הכיבוש ולמען שלום צודק.

המוני העם הפלשתינאי בשטחים הכבושים ניהלו ומנהלים בגבורה מאבק צודק על בסיס תוכנית נכונה וריאליסטית לשלום כולל ויציב ולדו-קיום בשלום בין שתי מדינות עצמאיות, ישראלית ופלשתינאית.
האירגון הקומוניסטי הפלשתינאי בגדה המערבית וברצועת עזה ממלא תפקיד חשוב, הן בגיבוש פרוגרמה נכונה, צודקת וריאליסטית של העם הפלשתינאי בשטחים הכבושים, והן במאבק ההמוני נגד הכיבוש על בסיס של אחדות רחבה ביותר. הקומוניסטים הפלשתינאיים מילאו תפקיד חשוב בהקמתה ובפעולתה של „החזית הלאומית הפלשתינאית“ ו„הוועדה להכוונה לאומית“ בשטחים הכבושים.

מפלגתנו הקומוניסטית הישראלית סולידרית עם מאבקו של העם הערבי הפלשתינאי נגד הכיבוש והדיכוי ובעד זכויותיו הלאומיות הצודקות. לכל עם הנמצא תחת כיבוש זר הזכות הטבעית להיאבק נגד הכיבוש, לשיחרור לאומי. מפלגתנו אירגנה פעולות סולידריות רבות עם העם הפלשתינאי בשטחים הכבושים, עם קורבנות הדיכוי. פעולות הסולידריות בישראל גברו והתרחבו בשנים האחרונות ומקיפות חוגים רחבים מאוד.

יש לציין את תרומתן החשובה של פעולות ההגנה המשפטית, שניהלו עורכי-דין קומוניסטיים ודמוקרטיים אחרים להגנת קורבנות הכיבוש. פעילות זו סייעה לגייס את הציבוריות הדמוקרטית בישראל למאבק נגד רמיסת זכויות האדם בשטחים הכבושים.

כיום עוד יותר מאשר אי-פעם אומרים אנו, הקומוניסטים, לעם ישראל, כי הדרך להפסקת שפיכות הדמים של יהודים וערבים, הדרך לשלום ולבטחון היא אחת ויחידה: לשים קץ לכיבוש, לכוון שלום צודק ויציב על בסיס כיבוד הזכויות החוקיות של שני העמים, עם ישראל והעם הערבי הפלשתינאי.

אלה בישראל המצדדים בהמשך הכיבוש, השואפים לספח את השטחים הפלשתינאיים, אינם אלא הרפתקנים לאומניים, המסכנים באופן החמור ביותר את עם ישראל עצמו.

בטחנו וחירותו של עם ישראל יהיו מובטחים אך ורק כאשר יהיו בטחון וחירות לעם הערבי הפלשתינאי, כאשר יכון השלום הצודק בין ישראל והמדינות הערביות, ובכללן — המדינה הפלשתינאית העצמאית העתידה לקום.

היבטים מעמדיים-כלכליים של הכיבוש

המניעים הפוליטיים-האידיאולוגיים הציוניים של מדיניות הכיבוש הם ביסודם מעמדיים-כלכליים. זהו האינטרס של בעלי-ההון, בעלי-הבנקים, סוחריו הקרקעות ואנשי השוק השחור, המרוויחים הון תועפות מהכיבוש. הכיבוש

הישראלי של השטחים הערביים נותן להם, "מרחב-מחייה" רציני לניצול קולוניאלי.

ראשית, הכיבוש נותן לבעלי ההון הישראליים השונים שוק של למעלה ממיליון תושבים. זהו שוק בלעדי כמעט של תוצרת ישראל. שנית, הכיבוש הוא מקור של כוח-עבודה זול, המנוצל בתוך ישראל ובשטחים הכבושים במפעלים, שההון הישראלי שולט בהם. שלישית, הכיבוש הפך גם למקור זול של חומרי גלם מסויימים לתעשייה ולבנייה בישראל.

רביעית, הגדה המערבית הכבושה הפכה באמצעות מדיניות,,הגשרים הפתוחים" לירדן אפיק בעל-משקל של ייצוא ישראלי אל ארצות ערביות מסויימות.

תעשיינים ישראליים מעבירים הזמנות לבתי-מלאכה בגדה וברצועה, כדי להגדיל את רווחיהם על חשבון ניצול העבודה הזולה של פועלי השטחים. הייצוא הישראלי לשטחים הכבושים מהווה חלק משמעותי של כלל הייצוא התעשייתי הישראלי. למעלה מ-90% של הסחורות המיובאות לגדה המערבית ולרצועת עזה באות מישראל, כמעט כל הייצוא התעשייתי מרצועת עזה הוא לישראל.

הפועלים הערביים מהשטחים הכבושים מועסקים ברובם כפועלים פשוטים, בלתי-מקצועיים, בבניין ובחקלאות וכן בשירותים. שכר העבודה החודשי הממוצע של הפועל הערבי המועסק בשטחים הכבושים אינו עולה על 50% מהשכר שמקבל הפועל היהודי. זוהי הסיבה לכך שכדאי לבעלי-ההון הישראליים להשקיע בשטחים הכבושים, להעסיק פועלים פלשתינאים לייצר בזול סחורות שאפשר לשווקן בשוק הישראלי, הנחוצות לתעשייה הישראלית.

הפועלים הערביים מהשטחים הכבושים מנוצלים באופן מחפיר בידי בעלי-ההון הישראליים. לרבים מהם אין זכויות סוציאליות. הם מפסידים זמן רב מאוד כדי להגיע מהשטחים הכבושים למקומות עבודתם בישראל. נוסף לעובדים מהשטחים הכבושים הרשומים באים יום-יום אל שוקי-העבודה בישראל, הדומים לשוקי-עבדים, אלפי פועלים בלתי-מאורגנים. רבים מהם חוזרים כלעומת שבאו, בלי עבודה.

במקרים לא מעטים נאלצים הפועלים מהשטחים הכבושים להישאר בלילות ללון במקום העבודה בתנאים בלתי-אנושיים. לא אחת נשרפו למוות פועלים כאלה, מפני שהם כלואים בלילה במקום העבודה או במחסניו ואינם יכולים לצאת במקרה של שריפה.

מספר הפועלים מהשטחים הכבושים העובדים בישראל, באורח רשמי ובלתי-רשמי, מגיע ל-100 אלף.

התלות של כלכלת השטחים הכבושים בכלכלה הישראלית גדולה מאוד. מדיניותה של ממשלת ישראל היא — לבלום את הפיתוח הכלכלי בשטחים הכבושים, במטרה להניע את התושבים להגר על מנת לחפש עבודה ואמצעי קיום למשפחותיהם. כן עושה המימשל הצבאי הכל, כדי להקפיא את הבנייה

בשטחים הכבושים, כדי שאפשר יהיה ביותר קלות להפקיע קרקעות למטרות התנחלות.

סיכומו של דבר, האינטרס הכלכלי של בעלי-ההון הוא הבסיס המעמדי למדיניות הישראלית השלטת, המתנגדת לנסיגה מהשטחים הערביים הכבושים. הכיבוש מביא לבעלי-ההון רווחי-יתר. אינטרס מעמדי זה הוא אחד הגורמים המכריעים המכתיבים את המדיניות העיקשת של המשך הכיבוש והשיעבוד של העם הערבי הפלשתינאי. לעומת זאת, האינטרס המעמדי של הפועלים, של כלל העובדים ושל שכבות הביניים הוא לשים קץ לכיבוש, שבעדו הם משלמים מחיר כבד בדם ובדמים.

4. מדיניות-החוץ הישראלית הרשמית

החוגים השליטים בישראל, הן אלה של ממשלת הליכוד והן אלה הקובעים את מדיניות מפלגת העבודה, השואפת לחזור לשלטון — תומכים תמיכה מלאה בחוגים האימפריאליסטיים הקיצוניים ביותר של ארה"ב, הן במדיניותם באזורנו והן במדיניותם הגלובלית.

עם בחירתו של ר. רייגן לנשיא ארה"ב הביעו הן ראשי הליכוד והן ראשי המערך את „התקווה“, שארה"ב תפעל ביתר תוקף „לבלימת ההתפשטות הסובייטית“, תכניס יותר צבא לאזורנו ותמנע בכוח תמורות חברתיות במזרח-התיכון.

כאשר התבצר הדטאנט חרדו שליטי ישראל לגורל הכיבוש. פחד השלום הצודק והכולל נפל עליהם. עם התערערות הדטאנט והגברת המתיחות בין ארה"ב ובריה"מ — הם נשמו לרווחה. אך שיקוליהם קיצרי-ראות המה.

א. יחסי ישראל—ארה"ב, או המדיניות של „חרב להשכיר“

כבר עם היבחרו לראשות הממשלה, ביוני 1977, הכריז בגין, כי ישראל היא בעל-ברית איתן של „העולם החופשי“, וכי העזרה שנותנת ישראל למדינות הגלובליות של האימפריאליזם האמריקאי „אינה פחותה“ מהעזרה שארה"ב נותנת לישראל.

שליטי ישראל התייצבו מן הרגע הראשון נגד הדטאנט ביחסים האמריקאיים-הסובייטיים ונגד הדטאנט בכללותו. ממשלת בגין ומנהיגיה הראשיים של מפלגת העבודה, אינם גרועים, מתוך איבה לברה"מ ולקהיליית המדינות הסוציאליסטיות, מלתרום את תרומתם לאותן מגמות במדיניות הבינלאומית, העולולות להמיט על העולם שואה גרעינית.

הצד האחר של מדיניות זו הוא ההסתמכות על פתרון צבאי של הסיכסוך הישראלי-הערבי. הרמטכ"ל, רב-אלוף רפאל איתן, הכריז בספטמבר 1980,

כי המלחמה בין ישראל והעם הפלשתינאי תימשך עד שאחד הצדדים יתעייף ויושמד, ו, זה לא נהיה אנחנו" (ידיעות אחרונות, 13.9.80).

תקוות קניביליות כאלו, הסומכות על גיבוי אמריקאי, הן המדריכות את המדיניות הישראלית הרשמית. מפלגתנו הקומוניסטית הישראלית רואה בהן לא רק תוכניות אנטי-ערביות, אלא תוכניות העלולות להמיט אסון על ישראל. בביקורו ב"ב ארה"ב באביב 1980, הציע ראש-הממשלה, מ. בגין, לנשיא קארטר להשתמש בנמלים, בשדות-תעופה, במתקני תחזוקה ובבתי-חולים ישראלים, במקרה של התערבות אמריקאית באזור. למטרה זו הוא הציע לחתום על הסכם, מעין ברית, "הגנה הדדית" בין שתי המדינות. כל זאת כסיוע ישראלי ל,בלימת ההתפשטות הסובייטית", להגנה על הנפט של המערב ולמלחמה בתנועות השיחרור הלאומי ובמשטרים האנטי-אימפריאליסטיים באזור. דברים אלה של בגין פורסמו ערב יום העצמאות (ידיעות אחרונות, 20.4.80).

שר-הבטחון דאז, ע. ויצמן, אמר עוד ב-30 בדצמבר 1979 ברשת הטלוויזיה סי.בי.אס. האמריקאית: "ארצות-הברית אינה צריכה לבקש מישראל רשות מראש להשתמש במתקנים הצבאיים של ישראל, מפני שוואשינגטון יודעת שכל בקשה מעין זו תיענה תמיד בחיוב".

הם מוכנים, איפוא, לתת יד חופשית לפנטגון להשתמש בישראל למטרותיו כרצונו.

יו"ר מפלגת העבודה, ש. פרס, קיים סמוך לכך שיחות עם הנשיא קארטר. הוא ניסה לשכנע את הממשל האמריקאי, כי ממשלת המערך בראשותו תשרת את האינטרסים האמריקאיים באזור ואת האינטרסים הגלובליים של ארה"ב טוב יותר מאשר ממשלת הליכוד ותקדם טוב יותר את התוכנית להקמת ברית אסטרטגית צבאית-פוליטית אמריקאית-ישראלית-מצרית עם אופציה לצרף מדינות ריאקציוניות נוספות.

אלה הם ביטויים למדיניות, "החרב להשכיר".

ברם, נוכח ההתפתחויות באזור בעשור האחרון — מתבססת עתה מדיניות החוץ האמריקאית לא על השוטר הישראלי בלבד, אלא גם, ובמידה הולכת ומתרחבת, על מצרים של סאדאת ועל מדינות ריאקציוניות נוספות באזור (סומליה, סעודיה, עומאן ואחרות). הצמרת הפוליטית והצבאית של ישראל מתחרה עם הממשל של סאדאת במצרים על חסדי האימפריאליזם האמריקאי. בצד השותפות בין השניים, בהתאם להסכמי קמפ-דייוויד — קיימת תחרות סמוייה וגלווייה. כל אחד מהשניים מבקש מהממשל האמריקאי להשתמש בו במידה גדולה יותר במאבק הגלובלי שלו.

עם זאת יהיה זה מוטעה לחשוב, כי ארה"ב נוטשת את השוטר הישראלי, המשרת אותה. נפילת הבסיס האמריקאי העצום באירן, שהיה בו מצבור נשק אמריקאי כביר ומשטר פרו-אמריקאי מובהק, דירבנה את האימפריאליזם האמריקאי לחפש בסיסים חדשים באזור. ארה"ב מקימה שלושה בסיסי-אוויר וים בנסיכות עומאן לשימוש היחידה ל,תגובה מהירה". הסכמים דומים נחתמו עם קניה וסומליה. במצרים משקיע עתה הממשל האמריקאי אמצעים

רבים בבניית בסיס גדול בראס-באניאס שבחוף הים האדום. בישראל בונה עתה המימשל האמריקאי שני בסיסי תעופה צבאיים חדישים בנגב למטרות תיו האסטרטגיות.

ישראל נשארה הבסיס הראשי של האימפריאליזם האמריקאי באזורנו. המפולת באירן אך חיזקה את חשיבות הבסיס הישראלי בשירות ואשינגטון. אין זאת אומרת, שבכל המקרים מעוניין המימשל האמריקאי לפרסם את מבצעי השוטר הישראלי.

יש לציין במיוחד את תפקידה של ישראל כספק נשק למדינות פאשיסטיות וגזעניות. התעשייה הצבאית של ישראל התפתחה מאוד בשנים האחרונות. הבסיס לכך — השקעות אמריקאיות ושיתוף-פעולה טכנולוגי עם ארה"ב, וכן שימוש במרכיבים יסודיים אמריקאיים בתוספת חלקים מתוצרת ישראל. פיתוח התעשייה הצבאית בישראל מאפשר לאימפריאליזם האמריקאי להגיש בחשאי באמצעות ישראל סיוע צבאי למשטרים רודניים, המאוסים על עמיהם ועל דעת-הקהל בעולם. כך סיפקה ומספקת ישראל נשק למשטרים הרודניים באמריקה הלטינית — לאל-סלוואדור, לצ'ילה, לגוואטמלה, לאורוגוואי, לפא-רוגוואי ועוד. ישראל היתה המדינה, אשר עד הרגע האחרון סיפקה נשק וייעוץ צבאי לרודן הפאשיסטי של ניקרגואה, סומוסה.

ישראל מספקת נשק גם לדרום-קוריאה, בה שולט דיקטטור צבאי עקוב מדם, לטאיוואן ולמשטרים ריאקציוניים אחרים במזרח-הרחוק. יחסים צבאיים מיוחדים ונרחבים מאוד, כולל בתחום האטומי, קיימים, כידוע, בין ישראל לבין משטר האפרטהייד בדרום-אפריקה. במאוס 1980 ביקר שר הבטחון דאז, עוזר וייצמן, בדרום-אפריקה „בעניינים בטחוניים“.

הסיוע הצבאי האמריקאי לישראל הוא, יחסית, הגדול ביותר בהשוואה לסיוע הניתן ליתר גרורי האימפריאליזם ושותפיו. „אני גאה בכך — אמר הנשיא קארטר בוועידת המפלגה הדמוקרטית באוגוסט 1980 — שמחצית העזרה שארצנו הושיטה לישראל במשך 32 שנות קיומה, ניתנה בשנות המימשל שלי“.

עם כל ההשקעות וההכנות הצבאיות הרבות להקמת בסיסים צבאיים אמריקאיים במזרח-התיכון, במפרץ-הפרסי ובאפריקה מלמד הנסיון של אירן, כי הבסיסים האלה בארצות בעלות המשטרים השנואים על-ידי העמים — רעועים הם ועלולים להתמוטט כבניין קלפים. לכן נשארת ישראל בסיס צבאי-פוליטי עיקרי בשביל האימפריאליזם האמריקאי באזור, בסיס שהוא יציב יותר מבחינתו.

המדיניות התוקפנית והסיפוחיסטית של ממשלת בגין בנוייה על ההנחה, שהאימפריאליזם האמריקאי ימשיך לתת גיבוי צבאי ופוליטי לשליטי ישראל, למרות חילוקי-הדעות בשאלות מסויימות. כך ניתן להסביר את ההתגרות החדשה של ממשלת בגין, בהעבירה בכנסת את חוק סיפוח ירושלים, בתמיכת מפלגות הקואליציה הממשלתית ומפלגת העבודה כאחת; את ההרחבה הקדחתנית של ההתנחלויות הקולוניאליות בשטחים הכבושים; את ההתקפות הברבריות

הבלתי-פוסקות על לבנון; את המדיניות האכזרית, ההולכת ומחריפה, בשטחים הכבושים.

המדיניות האימפריאליסטית האמריקאית, המתבססת עתה על שימוש בכוח צבאי ישיר או באמצעות הכוח של הגרורות — פועלת בסופו של דבר כבומרנג נגד האימפריאליזם האמריקאי עצמו. מדיניות זו מעוררת את זעמם של העמים. האימפריאליזם האמריקאי שנוא עתה על העמים במזרח-התיכון, במפרץ הפרסי ובאפריקה יותר מאשר בכל תקופה קודמת. רק קיום משטרי דיקוי של צמרות פיאודליות ובורגניות שליטות מונע את התפרצות זעם ההמונים בארצות נוספות, בדומה להתפרצות שהיתה באירן. אך זהו עניין של זמן. משטרים הרודים בעמיהם ומשמרים את פיגורם הכלכלי והחברתי אינם יכולים להיות יציבים — יהיו כמויות הנשק והבסיסים האמריקאיים בהם רבים כאשר יהיו.

הפרספקטיבה ההיסטורית במזרח-התיכון, במפרץ הפרסי ובאפריקה היא של נצחונות נוספים של העמים, של כוחות העצמאות הלאומית והקידמה החברתית.

המדיניות הישראלית השלטת — זו של הליכוד וזו של צמרת המערך — עומדת בניגוד גמור לתהליך המהפכני הבלתי-נמנע הזה. לכן מסכנת המדיניות הציונית השלטת את עתידה של ישראל.

מפלגתנו הקומוניסטית נושאת את דגל העצמאות הלאומית יחד עם דגל השלום. היא נאבקת נגד התלות הגוברת והמסוכנת באימפריאליזם האמריקאי, נגד הצטרפות ישראל לגוש תוקפני אימפריאליסטי, נגד הקמת בסיסים אמריקאיים על אדמת ישראל. בכך מגינה מפלגתנו על עצמאותה, בטחונה ועתידה של ישראל, על עניין השלום.

ב. יחסי ישראל—ברית-המועצות

בתקופה שבין הוועידות ה-18 וה-19, החופפת במרביתה את תקופת שלטונה של ממשלת הליכוד הימנית הקיצונית — העפילה המדיניות האנטי-סובייטית הרשמית של ישראל לשיאים חדשים. ההסתה נגד ברית-המועצות מנוהלת על-ידי ראש-הממשלה, מ. בגין, ושרי ממשלתו ועל-ידי ראשי האופוזיציה של המערך. כלי התקשורת הרשמיים והאחרים גדושים רעל של הסתה אנטי-סובייטית.

האנטי-סובייטיזם והאנטי-קומוניזם הם היסוד המרכזי במדיניות החוץ הישראלית. האיבה לסוציאליזם היתה ונשארה עיקר-העיקרים במדיניות של החוגים הציוניים השליטים בישראל. זהו הבסיס ל"יחסים המיוחדים" שבין ישראל לבין האימפריאליזם האמריקאי.

נושאי ההסתה המסורתיים הועלו גם בארבע השנים האחרונות. והשיטות: סילוף עובדות, הפצת כזבים במכוון, הסתרת האמת על מדיניותה של ברית-המועצות לגבי המזרח-התיכון ובשאלה הלאומית. הטענה הזדונית, כי מדיניותה של ברית-המועצות היא חד-צדדית, כביכול, לטובת העמים הערביים בלבד,

ונוגדת, כביכול, את האינטרסים של ישראל — חוזרת על עצמה גם בתקופה זו. האמת היא אחרת לגמרי. העובדות סותרות כליל את טענות המסיתים והמסלפים. מדיניותה של ברה"מ לגבי המזרח-התיכון כמו לגבי אזורים אחרים בעולם, היא עקרונית. יסודותיה לא השתנו מאז הקמתה של מדינת ישראל. לא ברה"מ מנהלת מדיניות אנטי-ישראלית אלא ישראל הרשמית מנהלת מדיניות אנטי-סובייטית. מדיניותה של ברה"מ לגבי אזורנו היא מדיניות שלום עיקבית, לטובת העמים הערביים ועם ישראל כאחד.

תוכנית השלום הסובייטית למזרח-התיכון היא עתה למעשה הקונסנסוס הבינלאומי.

ל. ברז'נייב, המזכיר הכללי של המפלגה הקומוניסטית של ברה"מ וגשיא ברה"מ, אמר (בנאומו בעיר טולה, 18.1.77): „המזרח-התיכון זקוק להסדר יציב וצודק, אשר לא יפגע בזכויות החיוניות של מדינה כלשהי, של עם כלשהו. מובן של ישראל זכות לעצמאות ממלכתית ולקיום בבטחון. אולם אותה זכות יש לעם הערבי הפלשתינאי“.

אלה הם דברים רבי-חשיבות לישראל. אך קברניטי מדיניותה אוטמים אוזניהם משמוע.

בוועידת האיגודים המקצועיים הסובייטיים (21.3.77) העלה הח' ברז'נייב בנאומו תוכנית שלום מפורטת לכינון שלום כולל, צודק ובר-קיימא במזרח-התיכון. התוכנית מציעה לישראל ולשכנותיה לחתום על חוזה שלום, אשר יכללו: נסיגה ישראלית מכל השטחים שנכבשו ב-1967 והבטחת זכותו של העם הערבי הפלשתינאי להגדרה עצמית ולהקמת מדינה משלו. הגבולות יוגדרו בדיוק והם „צריכים להיות מוכרזים כסופיים ובלתי-מעוררים“.

„מן הרגע — הדגיש הח' ל. ברז'נייב — שהצבא הישראלי ישלים את הפינוי — יושם קץ למצב המלחמה בין המדינות הערביות המעורבות בסיכסוך לבין ישראל ויכונן יחסי-שלום. כמו-כן כל הצדדים יתחייבו לכבד הדדית את הריבונות, השלמות הטריטוריאלית, אי-הפגיעה והעצמאות המדינית של כל אחד, ולפתרון כל הסיכסוכים הבינלאומיים ביניהם בדרכי שלום“.

הח' ל. ברז'נייב הציע גם סידורי בטחון, כגון הקמת אזורים מפורזים משני צידי הגבול, וכן ערובות בינלאומיות יעילות לביצוע תנאי הסדר השלום. הוועד המרכזי של מפלגתנו פירסם ב-29.3.77 גילוי-דעת, המגדיר את הצעותיו של הח' ל. ברז'נייב כתרומה חשובה למאמצי השלום במזרח-התיכון: „הצעות הח' ברז'נייב מצטיינות בעקרוניות, צדק וריאליות. הן עולות בקנה אחד עם החלטות מועצת הבטחון והעצרת הכללית של האו"ם בשאלת הסיכסוך המזרח-תיכוני והשאלה הפלשתינאית. הן תואמות את תוכנית השלום של החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון היהודית-הערבית בישראל. הצעותיו של הח' ברז'נייב נתקבלו באהדה ובתמיכה על-ידי שוחרי השלום בישראל ובמזרח-התיכון“.

זאת ועוד: „הוועד המרכזי מציין בקורת-רוח את תגובתו החיובית של מנהיג אש"ף יאסר ירפאת לתוכנית השלום הסובייטית, שהעלה הח' ברז'נייב. מנהיג אש"ף הכריז, כי עמדתה הנעלה של ברה"מ אושרה מחדש על-ידי

מוכ"ל המפלגה הקומוניסטית של ברה"מ בוועידת האיגודים המקצועיים במוסקבה. השלום אפשרי בהחלט".

בניגוד לסילופים של המסיתים האנטי-סובייטיים בישראל, אין מדיניותה של ברה"מ אנטי-ישראלית כלל וכלל. אין ניגוד בין האינטרסים האמיתיים של עם ישראל ושל העם הערבי הפלשתינאי. ברה"מ תמכה ותומכת בזכותם של שני העמים להגדרה עצמית ולעצמאות ממלכתית.

שר-החוץ הסובייטי, אנדרי גרומיקו, אמר במסיבת עיתונאים במוסקבה, ב-1 ביולי 1979:

"גישת ברה"מ כלפי בעיות המזרח-התיכון היא עקרונית. עמדה זו היתה ונשארה נכונה וצודקת. יסודותיה הם: על ישראל להחזיר את השטחים שכבשה מהערבים. יש לאפשר לעם הערבי הפלשתינאי לממש את זכותו להקמת מדינתו העצמאית, אפילו היא קטנה, ודבר זה אינו קשה. לכל המדינות באזור, כולל מדינת ישראל — ואסור לאף אחד לפקפק בכך — הזכות לקיום ולהתפתחות, לעצמאות ולריבונות. לא ברה"מ היא המערערת על קיומה של מדינת ישראל. אנו היינו אלה שהניחו על שולחן האו"ם הצעה להקמת מדינת ישראל. בזמן שהמנדט הבריטי בפלשתינה נסתיים. על ישראל היה להעריך את עמדת ברה"מ. אך נראה, שקיימים חשבונות ואינטרסים אחרים, המשפיעים על המנהיגים הישראליים... ככל הנראה, מעמידים הם מעל לכל את רצונם העז לכיבוש אזורים, השייכים לעמים ולמדינות אחרים, עמדה זו קיצרת-ראות היא".

אכן קיצרת-ראות ומסוכנת לישראל היא המדיניות השלטת, אשר האידי-אולוגיה הציונית האנטי-קומוניסטית והשוביניזם האנטי-ערבי הקיצוני מנחים אותה.

בגילוי-דעת שפירסמו מדינות ברית-וארשה, בסיום התייעצותן בווארשה במאי 1980, נאמר בחלק על המזרח-התיכון: "מזמן אפשר היה לכונן את השלום היציב במזרח-התיכון. הדרך אליו ידועה — זוהי דרך של הסדר מדיני מזרח-תיכוני כולל, בהשתתפותם הישירה של כל הצדדים הנוגעים בדבר, לרבות העם הערבי הפלשתינאי, שיהיה מיוצג על-ידי נציגו: אירגון השיחרור הפלשתינאי, על יסוד כיבוד האינטרסים החוקיים של כל מדינות ועמי המזרח-התיכון, לרבות ישראל. הסדר כזה דורש את פינוי הכוחות הישראליים מכל השטחים הערביים שנכבשו ב-1967, את שיקום זכותו של העם הערבי הפלשתינאי להגדרה עצמית, לרבות הקמת מדינה משלו, את הבטחת ריבונותן ובטחונן של כל מדינות האזור הזה".

אילו היו שליטי ישראל מעוניינים בשלום, היו מקדמים בברכה הצעות ועמדות אלו.

ממשלת ישראל וההנהגה הציונית מארגנות ללא-הרף מסעי הסתה אנטי-סובייטיים בנושא המבוים של "רדיפת יהודי ברה"מ". יחד עם מרכזי התעמולה האנטי-סובייטיים בוואשינגטון ובמערב-אירופה הם ממשיכים בתעמולת הכוזב, שכאילו אין הממשלה הסובייטית מאפשרת ליהודים הרוצים בכך להגר מברה"מ. העובדות הן אחרות לגמרי. היתרי יציאה ניתנו כמעט לכל היהודים שביקשו להגר מברה"מ. רק למעטים, שהיתה להם גישה לסודות צבאיים, מדעיים או

כלכליים עוכבו היתרי היציאה, אך גם אלה מקבלים היתרי יציאה לאחר תקופה מסויימת.

שליטי ישראל וההנהגה הציונית רוצים על-ידי הסתה אנטי-סובייטית לחפות על מדיניות האפליה והדיכוי הלאומי הנקוטה בישראל לגבי האוכלוסייה הערבית ועל מדיניות הדיכוי האכזרי בשטחים הערביים הכבושים.

בחוגים רחבים יותר בישראל חודרת ההכרה, כי התלות הצבאית, הכלכלית והפוליטית המוחלטת בארה"ב עלולה להיות, בסופו של דבר, מסוכנת לישראל. הם מבינים, כי האינטרס הלאומי של ישראל מחייב שיפור היחסים עם ברה"מ. לצערנו, לא כל החוגים המבינים את הסכנה שבהמשך המדיניות הישראלית השלטת רואים נכוחה את הדרך לשיפור היחסים עם ברה"מ ולחידוש היחסים הדיפלומטיים עמה. והדרך היא אחת: לשים קץ למדיניות התוקפנית של ממשלת ישראל, לעבור למדיניות של שלום ולהפסיק את השיסוי האנטי-סובייטי. מכאן המסקנה: קיים קשר הדוק בין המאבק נגד הכיבוש ולמען השלום לבין המאמצים לשיפור היחסים עם ברה"מ. ניהול מדיניות ישראלית של שלום הוא גם הדרך לנורמליזציה של היחסים ואף לכינון יחסי ידידות עם ברה"מ. הדבר אפשרי. הדבר חיוני לישראל.

ברה"מ ממשיכה לטפח כל הזמן יחסי ידידות עם כוחות השלום והקידמה בישראל. התקיימו חילופי משלחות על בסיס רחב. תנועת הידידות ישראל—ברית-המועצות תורמת תרומה רבה לטיפוח יחסי-ידידות בין עמי ישראל וברה"מ. היא מנהלת פעילות עניפה להסברת האמת על מדיניותה של ברה"מ ועל החיים בה. חשובה הפעילות של הוועד לשיפור היחסים בין ישראל לבין ברית-המועצות.

יחסי ידידות עמוקים קיימים בין מפלגתנו הקומוניסטית הישראלית לבין המפלגה הקומוניסטית של ברית-המועצות.

מפלגתנו נאבקה בכל כוחה נגד הארס האנטי-סובייטי ומבטאת בכך את האינטרס האמיתי של עם ישראל ואת אינטרס השלום.

5. סכנת הנשק האטומי במזרח-התיכון

בתקופה שבין הוועידות ה-18 וה-19 גברה הסכנה של השימוש בנשק האטומי במזרח-התיכון. כבר שנים רבות מתפארות ממשלות ישראל, כי ישראל היא בעלת „אופציה גרעינית“. בכלי התקשורת בחו"ל מתפרסם, כי ברשות ישראל מצויות כבר פצצות גרעיניות. פורסמה גם ידיעה בדבר ניסוי גרעיני משותף ישראלי-דרום-אפריקאי, שבוצע ב-29 בנובמבר 1979 בדרום האוקיינוס האטלנטי. שני עתונאים ישראליים מסרו, כפי שפירסמה רשת השידור האמריקאית סי.בי.אס., כי שיתוף-הפעולה של ישראל עם דרום-אפריקה בפיתוח הנשק הגרעיני קיים מאז 1966.

ישראל החלה במחקר ובפיתוח גרעיני למטרות צבאיות עוד בשנת 1957 בכור האטומי בדימונה. פרופ' יובל נאמן, מראשי מפלגת ה"תחייה" הפאשיסטית, אמר בהרצאה ב-5.7.80, כי בישראל נוצר פוטנציאל גרעיני צבאי עוד בשנות ה-60. משה דיין, שר-החוץ ושר-הבטחון לשעבר, אמר ב-11.7.80, כי "אם אחרים יכניסו נשק גרעיני לאזור, הרי אנו ודאי לא נאחר את המועד". ישראל היא המדינה היחידה באזור, שלא חתמה על האמנה הבינלאומית למניעת הפצתו של הנשק הגרעיני, אשר נכנסה לתוקפה כבר לפני 10 שנים, ב-5 במאוס 1970. על האמנה חתמו כבר עד כה 112 מדינות. ישראל היתה גם המדינה הראשונה במזרח-התיכון, אשר החלה לפתח אנרגיה גרעינית למטרות צבאיות, תחילה בסיוע צרפתי ומערב-גרמני, ובשנים האחרונות בגיבוי כלכלי, מדעי וטכנולוגי אמריקאי.

ישראל היא המדינה היחידה באזור, שיש לה לפחות, מה שמכנים "אופציה גרעינית". ישראל היא גם המדינה היחידה באזור, בה החלו שרי ממשלה ואנשי צבא וכלכלה לצדד בגלוי בשימוש בנשק גרעיני במלחמה במזרח-התיכון. לכן המדינות הגרעיניות של צמרת השלטון בישראל נושאת בחובה סכנות רציניות ביותר.

מפלגתנו הקומוניסטית הישראלית מתריעה, כי "האופציה הגרעינית" היא הרפתקה מסוכנת ביותר, העלולה להביא מוות וחורבן על ישראל ועל האזור. הסכנה של מלחמה גרעינית במזרח-התיכון גברה בתקופה האחרונה, הן כתוצאה מהחרפת המצב הבינלאומי ובהשפעת התיאוריות האסטרטגיות החדשות בנאט"ו, בדבר "מלחמה אטומית מוגבלת" ו"שימוש בנשק אטומי טקטי", והן כתוצאה מהממדים העצומים שקיבל מירוץ-הזיון הקונבנציונלי באזורנו, הגורם תוצאות כלכליות וחברתיות חמורות.

הניצים הפוליטיים והצבאיים בישראל החלו להטיף ל"אסטרטגיה בטחונית חדשה", לפיה על ישראל לפתח נוסף לפצצות אטומיות להשמדתן הטוטלית של המדינות הערביות, גם נשק גרעיני "טקטי", שאפשר יהיה להשתמש בו במלחמה הבאה נגד צבאות ערב.

השר אריאל שרון אמר בראיון בטלוויזיה (20.6.80), כי ניתן לקצץ בתקציב הבטחון, אם יחול "שינוי בגישה לגבי עקרונות בטחונה של מדינת ישראל". באותו יום בראיון לעתון "מעריב" אמר פרופ' עזרא פדן, יועצו של שר-האוצר, בעניין האפשרות לצמצם את ההוצאות הצבאיות המכבידות מאוד: "אם יש משהו שהוא באופן עקרוני ההיפך מן הצורך בסדר כוחות גדול — הרי זה הנשק הבלתי-קונבנציונלי". את התוכניות הללו מפרש בבהירות רבה יותר הכלכלן עמוס רובין, אחד ממחברי התזכיר המציע לבנות על נשק אטומי טקטי במלחמה. במאמר ב"על-המשמר" (10.7.80) הוא מציע "מדיניות בטחונית אלטרנטיבית, שבמרכזה אימוץ מדיניות ההגנה של נאט"ו במערב-אירופה, המסתמכת על נשק גרעיני טקטי ולאחרונה זירתי".

לפי אותם אסטרטגים צבאיים, כלכליים ופוליטיים ניתן להשתמש בנשק אטומי טקטי נגד הצבאות הערביים ולהשמידם, מבלי להשמיד את העמים הערביים כולם. ואפילו ישתמש הצד השני בנשק דומה, אין הדבר צריך

להרתיע, היות והוא יהיה מכוון רק נגד הצבא ולא נגד מרכזי האוכלוסייה בישראל.

מפלגתנו הקומוניסטית מזהירה, כי כל „האסטרטגיה החדשה“ הזאת אינה אלא אסטרטגיה של איבוד-עצמי-לדעת. כל המחשבה על כך שיהיה הסכם, איך לנהל מלחמה אטומית, שתהיה הסכמה הדדית להשמיד „רק“ מאות אלפי חיילים ולא להשמיד מיליוני אזרחים — הוא טירוף-דעת. הניצים בישראל מוכנים, איפוא, לכל מעשה קניבלי ולסכן את העם בישראל, ובלבד להמשיך ולשלוט על העם הערבי הפלשתינאי ועל השטחים הערביים הכבושים. החוגים הרשמיים בישראל מצביעים על הסכנה, כי יפותח נשק אטומי בעיראק ובארצות ערביות אחרות. ננקטו כבר פעולות חבלה שונות כדי למנוע את הדבר.

אין אנו מתעלמים מכך, כי אכן קיימת סכנה שבעתיד יהיה נשק גרעיני גם במדינות ערביות, אם לא יפורזו אזורנו מנשק גרעיני ואם לא תחוסל „האופציה הגרעינית“ הישראלית.

מהרגע הראשון נאבקנו נגד פיתוח אנרגיה גרעינית למטרות צבאיות בישראל. ראינו והננו רואים בכך לא אמצעי להבטחת בטחונה של ישראל, כי אם צעד העלול להמיט שואה על ישראל ועל האזור. נשק גרעיני הוא מסוכן ביותר קודם-כל למדינות קטנות, שאוכלוסייתן מרוכזת במקומות ספורים. לכן האינטרס של ישראל הוא למנוע כל אפשרות של מלחמה אטומית באזורנו. הדרך לכך, הדרך למניעת שואה גרעינית באזורנו, היא — פירוז המזרח-התיכון מנשק גרעיני. לשם כך דרושה הסכמת ישראל לחיסול האופציה הגרעינית שלה וחסול הפצצות האטומיות של ישראל, אם ישנן כאלה. לשם פירוז האזור מנשק גרעיני הכרחי פיקוח בינלאומי בלתי-מוגבל על ישראל ועל כל מדינות האזור, במטרה למנוע פיתוח גרעיני למטרות צבאיות. נוסף לכך, על ישראל להצטרף ללא-כל-דיחוי לאמנה הבינלאומית לאיסור הפצתו של הנשק הגרעיני ולפעול יחד עם האו"ם לפירוז המזרח-התיכון מנשק גרעיני.

מדי שנה מובאת בשנים האחרונות להצבעה בעצרת הכללית של האו"ם ההצעה בדבר הפיכת המזרח-התיכון לאזור מפורז מנשק גרעיני. כל שנה מתקבלת ההצעה פה אחד. המדינה היחידה שלא תמכה בהצעה ושנהגה להימנע בהצבעה — היא מדינת ישראל.

החלטת עצרת האו"ם, שנתקבלה כבר פעמים מספר, קוראת למדינות המזרח-התיכון „להצטרף לאמנה הבינלאומית בדבר אי-הפצתו של הנשק הגרעיני“. ממשלות ישראל סירבו לתמוך בהחלטה באמתלה, כי אינן סומכות על הפיקוח של „הסוכנות הבינלאומית לאנרגיה האטומית“, שהיא הגוף המפקח מטעם האו"ם על הפעילות בתחום הגרעיני של המדינות החתומות על האמנה הבינלאומית.

לאחרונה הגישה משלחת ישראל באו"ם הצעה משלה בנושא. ההצעה קוראת „למדינות המזרח-התיכון ולכל המדינות הסמוכות לאזור“ לנהל משא-ומתן בדבר חתימת „אמנה רב-צדדית להקמת אזור חופשי מנשק גרעיני“.

ההצעה הישראלית שהוגשה לאו"ם אינה, אלא צעד טקטי לעקיפת הנושא. במקום להגיד את הלאו המסורתי, החליטה ממשלת בגין להגיד: כן, אבל עם תנאים כאלה, שלמעשה אין כל שינוי במדיניות הישראלית הרשמית, השואפת לפתח את „האופציה הגרעינית” הצבאית.

כל עוד ממשלת ישראל ממשיכה להתנגד לפיקוח הבינלאומי, כי אז אין ערך להצעתה ההפגנתית החדשה. כפי שפורסם („גרולם פוסט”, 28.10.80) הממשלה תמשיך גם עתה להתנגד לפיקוח הבינלאומי מטעם האו"ם, אך מעתה לא תימנע, אלא תצביע בעצרת האו"ם בעד ההצעה לפירוז האזור מנשק גרעיני. השינוי בעמדה הישראלית הרשמית הוא, איפוא, פורמלי בלבד ולא מהותי: לא תהיה יותר התנגדות עקרונית להצעות הפירוז, אך למעשה תעמוד ישראל בסירובה להצטרף לאמנה הבינלאומית בדבר אי-הפצתו של הנשק הגרעיני בטענה המופרכת, כי הפיקוח הבינלאומי אינו אמין בעיניה.

יש לציין גם, כי החלטת העצרת, בהבדל מההצעה של ממשלת בגין, אינה קוראת לאמנה רב-צדדית עם התחייבויות בין הצדדים, אלא קוראת לכל מדינה ממדינות המזרח-התיכון להצטרף לאמנה הבינלאומית ו„להתחייב חגיגית שתימנע על בסיס של הדדיות מלייצר, מלרכוש או בכל דרך אחרת להשיג נשק גרעיני”. את ההתחייבות הזאת צריכה כל מדינה להפקיד במועצת הבטחון של האו"ם. נוסף לכך צריכות המדינות המצטרפות לחתום על האמנה הבינלאומית לאיסור הפצתו של הנשק הגרעיני ולהסכים לפיקוח מטעם „הסוכנות הבינלאומית לאנרגיה האטומית”. כן על המדינה המצטרפת „להימנע מלהרשות הצבת נשק גרעיני על אדמתה על-ידי צד שלישי”.

ממשלת בגין אינה מסכימה לכל אלה, ולכן אין שינוי בעמדתה של ישראל הרשמית. המאבק בנושא זה צריך להימשך ואף ביתר שאת. הסכנה לא זו בלבד שלא חלפה, אלא גברה.

המפלגה הקומוניסטית הישראלית קוראת לכל אשר השלום והבטחון יקרים לו והמבין את הסכנה שבנשק הגרעיני — לפעול לחיסול כל אופציה גרעינית צבאית בישראל, להצטרפות ישראל ללא-תנאי לאמנה הבינלאומית למניעת הפצתו של הנשק הגרעיני ולפירוז אזורנו מנשק גרעיני.

6. למען שלום כולל וצודק, למען חזית שלום ודמוקרטיה רחבה ביותר

א. תוכנית השלום

הוועידה ה-18 של מפלגתנו הציעה לעם ישראל תוכנית שלום, אשר מימושה היה שם קץ לשפיכות הדמים, היה מעניק בטחון לעם ומסייע להשתחרר מהתלות המסוכנת במונופולים האמריקאיים, להבטיח עצמאות כלכלית ופוליטית. השלום היה מאפשר הקטנה מהותית של ההוצאות הצבאיות ופיתוח פתח

לפתרון הבעיות הכלכליות והחברתיות החמורות. השלום היה מאפשר להקדיש סכומים גדולים הרבה יותר לשירותי בריאות, חינוך, שיכון, סעד, תרבות וספורט, היה מסייע רבות לפתרון הבעיות של תושבי שכונות העוני וכל חסרי הדיור האנושי. השלום היה יוצר תנאים להבראת החברה הישראלית, היה מחזק את המגמות הדמוקרטיות ומחליש את המגמות הפאשיסטיות. השלום היה יוצר תנאים טובים יותר למאבק לביטול האפליה והדיכוי הלאומי של האוכלוסייה הערבית בישראל ולביטול האפליה העדתית. השלום היה מוציא את ישראל מבדידותה הבלתי-מזהירה במזרח-התיכון ובזירה הבינלאומית, היה מביא שיפור וגורמליזציה של היחסים עם ברה"מ ומדינות סוציאליסטיות אחרות, וכן עם המדינות הבלתי-מזדהות באסיה ובאפריקה.

אולם החוגים השליטים בישראל, הן אלה של המערך והן אלה של הליכוד, דחו את תוכנית השלום המוצעת על-ידינו מתוך אשליה ריאקציונית, שיוכלו בכוח הנשק והגיבוי האמריקאי להביא חיסול זכויות הלאומיות של העם הערבי הפלשתינאי וסיפוחים טריטוריאליים.

דחיית תוכנית השלום הצודקת והריאלית, המוצעת על-ידי מפלגתנו ועל-ידי כוחות שלום אחרים בישראל הסבה נזק חמור ביותר לעם ישראל. המצב הפנימי בישראל נעשה קשה ביותר. נהרסות ריקמות-יסוד של החיים החברתיים והמוסריים. האלימות היתה לנורמה, „מקובלת“ ו„איכות-החיים“ ירדה פלאים. תוכנית השלום המוצעת על-ידי מפלגתנו קיבלה יתר תוקף לאור הנסיון של השנים האחרונות. היא מושתתת על כיבוד הזכויות של כל העמים והמדינות המעורבים בסיכסוך הישראלי-הערבי, כולל ישראל והעם הערבי הפלשתינאי. תוכניתנו מושתתת על החלטות מועצת הבטחון 242 ו-338 ועל החלטות העצרת הכללית של האו"ם, שנתקבלו לאחר מכן, המשלימות את החלטות מועצת הבטחון ומבהירות אותן.

הוועידה ה-19 מאשרת את התוכנית לשלום כולל, צודק ובר-קיימא על-פי היסודות הבאים:

- * ישראל תיסוג מכל השטחים הערביים שכבשה במלחמת 1967. קווי ה-4 ביוני 1967 יהיו גבולות השלום.
- * תכובד זכותו של העם הערבי הפלשתינאי להגדרה עצמית ולהקמת מדינתו העצמאית בגדה המערבית, כולל ירושלים המזרחית, וברצועת עזה, בצד מדינת ישראל.
- * יובטח פתרון צודק לשאלת הפליטים הפלשתינאיים, בהתאם להחלטות האו"ם, המכירות בזכותם לבחור בין שיבה למולדתם לבין קבלת פיצויים.
- * תכובד הזכות של מדינת ישראל ושל המדינות הערביות לקיום ריבוני ולהתפתחות בתנאי שלום ובטחון.
- * כל הצדדים יבטלו כל טענה של מצב לוחמה ויכבדו את הריבונות ואת השלמות הטריטוריאלית של כל המדינות באזור ואת זכותן לחיות בשלום בגבולות מוכרים ובטוחים, חופשיים מאיום או משימוש בכוח.
- * תנאי השלום יעוגנו בחוזים בין המדינות, אשר יהוו את הבסיס החוקי לדו-קיום בשלום.

יבוטל הסיפוח של ירושלים המזרחית הכבושה. תחול בה הריבונות של המדינה הפלשתינאית העצמאית. במסגרת הסדר-השלום תוכר ירושלים המערבית כבירתה של מדינת ישראל וירושלים המזרחית כבירתה של המדינה הפלשתינאית העצמאית, בהתאם לרצונו של כל עם במדינתו. במסגרת הסדר-השלום יש מקום להסדרים מוסכמים, אשר יבטיחו שיתוף-פעולה בין החלקים הישראלי והפלשתינאי של העיר בתחום המוניציפלי, גישה חופשית למקומות הקדושים, תנועה חופשית בין שני חלקי העיר וכיו"ב. התנגדנו והננו מתנגדים לסיפוחה של ירושלים המזרחית ולהחלטת הכנסת בעניין ירושלים ותובעים את ביטולה.

הסדר השלום יבטיח, כמו-כן, חופש שיט לישראל, כלכל המדינות. הסדר-השלום יפתח דרך להסכמים, מתוך רצון חופשי, בין מדינת ישראל לבין המדינה הפלשתינאית ומדינות שכנות אחרות בנושאים שונים בעלי אינטרס משותף.

בתנאים השוררים במזרח-התיכון ונוכח המישקע רב-השנים של מלחמות ואי-אמון, עשויות ערובות בינלאומיות יעילות לסייע רבות להבטחת קיומו של הסדר-השלום. בתנאים הבינלאומיים של ימינו יהיו ערובות בינלאומיות בחסות האו"ם, בהשתתפות ברה"מ, ארה"ב ומדינות אחרות — ההבטחה האיתנה ביותר של השלום והבטחון של ישראל, של המדינה הפלשתינאית העצמאית שתקום ושל כל מדינות האזור.

כדי לכוון את השלום הכולל, הצודק והיציב יש לבטל את הסכמי קמפ-דייוויד, השוללים את זכותו של העם הערבי הפלשתינאי להגדרה עצמית ולהקמת מדינה עצמאית משלו והמוציאים את הטיפול במשבר המזרח-תיכוני ממסגרת האו"ם ומתחום הדטאנט ביחסים הבינלאומיים.

יש לכנס בחסות האו"ם ועל יסוד החלטותיו ועידה בינלאומית לשלום במזרח-התיכון, בהשתתפות ברית-המועצות, ארצות-הברית ומדינות מעוניינות אחרות, ובהשתתפות כל הצדדים המעורבים בסיכסוך, לרבות נציגותו הבלעדית של העם הערבי הפלשתינאי — אש"ף.

אלה הם היסודות והדרכים לכינון השלום במזרח-התיכון. מפלגתנו הקומוניסטית הישראלית תיאבק בכל כוחה להשגת השלום המיוחל ותפעל להקמתה של חזית רחבה ביותר למטרה נעלה זו. מפלגתנו הקומוניסטית רואה במאבק להשגת השלום הכולל, הצודק והיציב — יעד אסטרטגי חשוב. השגת השלום, הבטחת והרחבת החירויות הדמוקרטיות והצלחות במאבק למען האינטרסים היומיומיים של העובדים ולמען זכויותיהם — ייצרו תנאים טובים יותר למעבר לשלב גבוה יותר של המאבק המהפכני, למען תמורות דמוקרטיות ואנטיאימפריאליסטיות יסודיות בישראל. בוועידותינו עיבדנו פרוגרמה של חזית דמוקרטית אנטי-אימפריאליסטית, שמטרתה הגשמת התמורות האלו.

הגשמת הפרוגרמה של החזית הדמוקרטית האנטי-אימפריאליסטית תבצר את העצמאות הלאומית, תשחרר את ישראל מהתלות באימפריאליזם ובמונו-פולים הזרים, תבצר את השלום ותבטיח שיתוף-פעולה עם המדינות הערביות,

כולל המדינה הפלשתינאית. הגשמת הפרוגרמה תעלה את ישראל על דרך הקידמה החברתית, הדמוקרטית, שוויון-הזכויות הלאומי והעדתי, הידידות עם ברה"מ ועם כל מדינות קהיליית העמים הסוציאליסטית.

מפלגתנו הקומוניסטית מאשרת מחדש את הפרוגרמה ואת הגדרת האופי המעמדי של החזית הדמוקרטית האנטי-אימפריאליסטית והקשר שבין הפרוגרמה לחזית דמוקרטית אנטי-אימפריאליסטית והפרספקטיבה הסוציאליסטית שמפלגתנו מציבה בפני מעמד הפועלים והמוני העם בישראל:

„הפרוגרמה לחזית דמוקרטית אנטי-אימפריאליסטית מבטאת את האינטרסים המעמדיים של הפועלים בחרושת, בחקלאות, של אנשי ההתיישבות העובדת והפלחים, של האינטליגנציה העובדת והיוצרת, של העובדים בבניין, בתחבורה ובשירותים, את האינטרסים של בעלי המלאכה, הסוחרים הזעירים והבינוניים, של הבורגנות הלאומית וכן את האינטרסים של האוכלוסייה הערבית בישראל — של כל המעמדות והשכבות בעם, אשר שליטת ההון המונופוליסטי הזר במשק הישראלי והתלות הפוליטית, הכלכלית והצבאית באימפריאליזם סותרות את האינטרסים שלהם ומסכנות את עתידם.“ ולהלן:

„זוהי הפרספקטיבה ההיסטורית שמראה מפלגתנו ואשר הגשמתה תיצור תנאים למעבר לשלב מהפכני מהותי גבוה יותר של החברה הישראלית — לסוציאליזם. מעבר זה יחוללו מעמד הפועלים ובעלי-בריתו המעמדיים והפוליטיים, אשר האינטרס שלהם הוא הסוציאליזם, המהווים את רוב העם. המשטר הסוציאליסטי יעקור מן היסוד, אחת ולתמיד, את הניצול המעמדי ואת האפליה הלאומית, יפתור באופן מלא ויסודי את השאלות הסוציאליות, הכלכליות והלאומיות של ישראל, יעלה בשיטתיות את רמת-החיים החומרית והתרבותית של המוני-העם, יפתח אופקים חדשים להתפתחותו החופשית והכל-צדדית של הפרט בחברה, המבוססת על דמוקרטיה עמוקה ורחבה וחירות האדם“ (ספר הוועידה ה-18, עמ' 117, 118).

ב. חזית השלום

מפלגתנו הקומוניסטית נאבקת למען הקמת חזית שלום רחבה ביותר, ללא הבדל השקפה אידיאולוגית והשתייכות מפלגתית. יוצאים אנו מתוך ההערכה, שחוגים פוליטיים נוספים החלו לשקול באורח מפוכה יותר וריאליסטי יותר, ושכוחות השלום גדלים.

מפלגתנו הקומוניסטית היא כוח השלום העקבי ביותר בישראל. היינו הראשונים וזמן רב היחידים, אשר במאבקנו נגד הכיבוש העלינו תוכנית שלום כוללת, צודקת ומציאותית, בהתחשב בתנאים הבינלאומיים והאזוריים של ימינו. עתה מבינים חוגים רבים יותר, כי תוכנית „א"י השלמה" של הליכוד והתוכניות הסיפוחיסטיות המכונות „פשרה טריטוריאלית" ו„האופציה הירדנית" של המערך, השוללות את זכות ההגדרה העצמית של העם הערבי הפלשתינאי — הן תוכניות המונעות את השלום.

הכוחות המתנגדים למדיניות הניצית השלטת רבים הם. הם נמצאים ברוב המפלגות הפוליטיות בישראל. חולשתם היא בחוסר אחדותם ובמקרים רבים — בחוסר עקביותם. בין הרואים עצמם שוחרי שלום קיימות עדיין שאיפות לסיי פוחים מסויימים (כמו ירושלים המזרחית). רבים מהם מתנגדים להקמתה של מדינה פלשתינאית עצמאית. בכך אין הם מסייעים למאבק לשלום, אם כי הם מתנגדים למדיניות הקיצונית של הליכוד ולמדיניות הסיפוחיסטית של הנהגת המערך.

מפלגתנו הקומוניסטית תמשיך לפעול למען הקמת חזית שלום רחבה ביותר ולמען שיתוף-פעולה בכל נושא אפשרי עם הכוחות המתונים, גם כאשר עמדתם אינה עקבית. באותו זמן נקיים דיאלוג עם כל הגורמים הפוליטיים במטרה לשכנעם, כי רק בהכרה הדדית בזכויות הלאומיות של שני העמים בארץ, רק בהכרה בזכות ההגדרה העצמית של העם הערבי הפלשתינאי, לרבות זכותו להקמת מדינה עצמאית בגדה המערבית, כולל החלק המזרחי של ירושלים, וברצועת עזה — ייכון השלום הכולל, הצודק והיציב.

בשנים האחרונות גדלה התמיכה בתוכנית השלום הריאליסטית הזאת וכן בתביעה, שעל ישראל להכיר באש"ף כנציגותו הלגיטימית והבלעדית של העם הערבי הפלשתינאי.

מפלגתנו הקומוניסטית רואה כיום מישנה חשיבות בתיאום ובאחדות המאבק של כוחות השלום בישראל נוכח התחזקות כוחות הימין, ההסתערות על החירויות הדמוקרטיות וסכנת הפאשיזם. שאלת אחדותם של כוחות השלום והדמוקרטיה בישראל היא בעלת חשיבות עליונה.

מדיניות החזית של מפלגתנו אינה תכסיס מפלגתי, כפי שכמה מיריבינו מנסים לתאר את הדבר. זהו צורך אובייקטיבי. הנכונות לאחדות-פעולה עם כל כוחות השלום והדמוקרטיה היא אחד הקריטריונים החשובים ביותר למידת נכונותה של כל מפלגה וכל אישיות להיאבק נגד סכנת המלחמה והפאשיזם, למען השלום והגנת החירויות הדמוקרטיות. אסור שדעות קדומות אנטי-קומוניסטיות או שיקולים מפלגתיים כיתתיים ימנעו את שיתוף-הפעולה ההכרחי על בסיס המאחד ולמרות המפריד בתחום האידיאולוגי והפוליטי.

מפלגתנו מאשרת מחדש את הערכותיה ועמדותיה של המפלגה, כפי שהוגדרו בוועידותיה בנושא האידיאולוגיה והפרקטיקה הציוניות. האידיאולוגיה והפרקטיקה של הציונות מבטאות את האינטרסים של בעלי ההון הגדול הישראליים והזרים, ונוגדות את האינטרסים של הפועלים והמוני-העם הרחבים. מדיניות החוגים הציוניים השליטים בישראל מונעת את השתלבותה של מדינת ישראל באזור, את כינון השלום הצודק והיציב עם המדינות הערביות ומסכנת את עתידה של ישראל. המשבר הכל-צדדי העובר עתה על ישראל הוא תוצאה של המדיניות הציונית השלטת, שמאפיינים אותה השוביניזם, התוקפנות והשירות לחוגים האימפריאליסטיים הקיצוניים בזירה הבינלאומית. לכן המאבק באידיאולוגיה ובפרקטיקה הציוניות הוא לטובת מעמד הפועלים והעם בישראל. אין כל סתירה בין המאבק לאחדות-פעולה ללא הבדל אידי-

אולוגיה בשאלות קונקרטיות לטובת השלום, הדמוקרטיה והקידמה החברתית לבין המאבק הרעיוני; הם משלימים זה את זה.

תנועת „שלום עכשיו“

ממשלת הליכוד הביאה איתה הקצנה במדיניות הישראלית הרשמית בהתאם לתורת „א“י השלמה“. בעמדותיה הקיצוניות ובמעשיה ההרפתקניים עוררה ממשלת בגין התנגדות אצל רוב הציבור.

תנועת „שלום עכשיו“ ביטאה את ההתנגדות הציבורית למדיניותה של ממשלת בגין והצליחה לגייס המונים רחבים, ובמיוחד מקרב הנוער, למאבק פעיל בה. סיסמאותיה „טוב שלום מא“י השלמה“, „נגד ההתנחלויות“ בשטחים הכבושים ואחרות שיקפו את שאיפת השלום של טובי בניו של עם ישראל. כוחה של תנועת „שלום עכשיו“ היה דווקא בכך, שלא גיבשה לעצמה פרוגרמה פוליטית מפורטת ולא התקשרה עם שום מפלגה פוליטית. בדרך זו הפכה תנועת מחאה המונית ביותר, הנתמכת על-ידי כל החוגים הפוליטיים המתנגדים לממשלת הניצים הקיצוניים של בגין.

מפלגתנו הקומוניסטית ראתה בתנועת „שלום עכשיו“ תנועה עממית, הנאבקת נגד ממשלת הליכוד והשואפת לשלום. משום כך תמכנו בה והשתתפנו באופן פעיל בהפגנותיה ובפעילותה הכללית. הדגשנו תמיד, כי תנועה זו יכולה להצליח ולתרום רבות למאבק נגד ממשלת בגין ולמען השלום רק כתנועה הכוללת בתוכה את כל כוחות השלום בישראל, ללא הבדל אידיאולוגיה והשתייכות מפלגתית, יהודים וערבים.

במשך הזמן הופעל לחץ על מנהיגי תנועת „שלום עכשיו“ מצד מפלגות המערך ומפלגות אחרות. בהשפעת לחצים אלה הוכנס לכמה מפירסומיה אלמנט אידיאולוגי ציוני, כדי למנוע השתתפות קומוניסטים ולא-ציונים אחרים, יהודים וערבים, בתנועת „שלום עכשיו“ וכדי להתאים את הקו המדיני שלה לקו של המערך ודומיו. בתנועה מתקיימים עתה דיונים ומתנהלים מאבקים על אופי התנועה ועדיין לא הוכרעו הדברים.

הצעד השלילי המובהק של התנועה היה תמיכתה בהסכמי קמפ־דייוויד, מתוך אי־ראיית מהותם האמיתית. במשך הזמן, כאשר השיחות על „האוטו־נומיה“ על־פי הסכמי קמפ־דייוויד נכנסו למבוי סתום, החלה התנועה לפעול שוב נגד ממשלת בגין ולתבוע את התפטרותה, בהאשימה אותה שאיננה מוכנה לויתורים מספיקים.

מפלגתנו הקומוניסטית תתמוך גם להבא בכל פעולה חיובית של תנועת „שלום עכשיו“ נגד ממשלת בגין, נגד ההתנחלויות, נגד הכיבוש, נגד סכנת הפאשיזם. באותו זמן נסתייג ונבקר כל עמדה בלתי־נכונה וכל נסיון להפוך את התנועה למכשיר בידי מפלגה או מפלגות, שמדיניותן מנעה את השלום במשך כל שנות קיומה של מדינת ישראל.

ועדי השלום

מפלגתנו פעלה ופועלת ב„וועד לשלום צודק בין ישראל והארצות הערביות“. תוכנית השלום של הוועד היא נכונה וריאליסטית ועולה בקנה אחד עם תוכנית השלום של מפלגתנו הקומוניסטית הישראלית ושל החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון.

מפלגתנו הקומוניסטית מייחסת חשיבות רבה להגברת הפעילות של הוועד לשלום צודק. יש להרחיבו על-ידי צירוף חוגים נוספים, בעלי גישה ריאליסטית לעניין השלום במזרח-התיכון.

מפלגתנו הקומוניסטית קוראת לשיתוף-פעולה בין „המועצה הישראלית-הפלשתינאית“ והוועד לשלום צודק וועדים אחרים, שקמו על בסיס ההתנגדות לכיבוש והדוגלים בשלום צודק.

„הוועד הארצי למען השלום“ היה משותק במשך שנים לאחר מלחמת יוני 1967 בנושא המרכזי — המאבק לשלום במזרח-התיכון. מפלגתנו הקומוניסטית מעריכה, כי ועד השלום יכול להיות גורם ציבורי חשוב במאבק לשלום כולל וצודק באזורנו, אם יעלה תוכנית לשלום צודק וריאליסטית. ועד השלום יכול אז להיות המסגרת המשותפת לכל הכוחות הנאבקים לשינוי יסודי של המדיניות הישראלית הרשמית, לשלום בלי סיפוחים, שיכבד את הזכויות הלאומיות הן של עם ישראל והן של העם הערבי הפלשתינאי, יבטיח את קיומה הריבוני של מדינת ישראל ואת זכותו של העם הערבי הפלשתינאי להקמת מדינה עצמאית משלו.

תרומה חשובה למאבק נגד הכיבוש ולמען השלום תורמים סרבני השירות בשטחים הכבושים. הופעת קבוצת ה-27 וסרבנים אחרים בעלי מצפון מוכיחה, כי בקרב הנוער וחוגים אחרים בציבוריות הישראלית גוברת ההכרה, כי הכיבוש הוא אסון וכי יש לסרב לשרת כחיילי כיבוש.

ג. החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון

הוועידה ה-18 של מפלגתנו הקומוניסטית, לאחר שהעריכה את המצב הפוליטי ואת הכוחות הפוליטיים שפעלו בישראל בסוף 1976, יצאה ביוזמה חשובה לקראת הבחירות לכנסת ה-9.

הוועידה ה-18 קיבלה החלטה מיוחדת של פנייה אל שוחרי השלום: „נתלכד במאבק נגד הכיבוש, למען השלום, הדמוקרטיה, שוויון-הזכויות והגנת זכויות העמלים! בפירוד — הכשלון, באחדות — הכוח... מפלגתנו הקומוניסטית הישראלית פונה לכל כוחות השלום והדמוקרטיה בישראל, יהודים וערבים, בקריאה: הבה נפעל להקמת רשימת חזית שלום ודמוקרטיה לבחירות לכנסת ה-9 ב-1977!“

היתה זאת יוזמה בעלת חשיבות רבה. בפעם הראשונה נוצרו בישראל תנאים, אשר כפי שהערכנו, איפשרו וחייבו לא רק שיתוף-פעולה ארעי ובלתי-קבוע בין כוחות שלום ודמוקרטיה שונים, אלא אחדות-פעולה הדוקה יותר

וקבועה יותר של כוחות שלום, דמוקרטיה וקידמה עד כדי הקמת רשימה אחת לבחירות לכנסת.

מייד לאחר הוועידה ה-18 פתח הוועד המרכזי במגעים עם חוגים ציבוריים שונים, יהודיים וערביים, כדי לנסות ולממש את יוזמת הוועידה. המאמצים נשאו פרי וב-7 במאס 1977 קמה החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון. היתה זאת תופעה פוליטית-חברתית חדשה בישראל, התחלה של ליכוד כוחות חדש, המראה את הדרך לעתיד טוב יותר לבני שני העמים בארץ, יהודים וערבים. כבר עם הקמתה של החזית צויין על-ידי כל משתתפיה, כי החזית אינה מיועדת לבחירות בלבד. תהיה זאת חזית קבועה, אשר תמשיך גם לאחר הבחירות בשיתוף-הפעולה ובליכוד הכוחות.

החזית כוללת את המפלגה הקומוניסטית הישראלית, אירגון הפנתרים השחורים, השמאל הסוציאליסטי הישראלי (שס"י), נציגי „חזית השמאל" ואישי ציבור. מקרב האוכלוסייה הערבית כלולים בחזית: ראשי מועצות, מנהיגי התאחדות הסטודנטים הערביים, הוועד היוזם הדרוזי, נציגי הפועלים ואנשי האינטליגנציה — מייצגי רוב-רובה של האוכלוסייה הערבית בישראל. ההסכם על הקמת החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון מהווה מיסמך בעל חשיבות פוליטית ממדרגה ראשונה. כבר בפתיחתו מלמד ההסכם על תחושת האחריות הגדולה של מקימי החזית:

„מתוך אחריות היסטורית לגורל עמינו, מתוך הכרת הצורך העליון בליכודם של כל כוחות השלום, הדמוקרטיה והקידמה החברתית בישראל — החלטנו לאחד את כוחותינו ומאמצינו בבחירות לכנסת ה-9 ולהקים חזית דמוקרטית לשלום ולשוויון, יהודית-ערבית”.

החזית קמה על בסיס שש הנקודות הפרוגרמטיות הבאות:

1. שלום צודק ויציב בין מדינת ישראל והמדינות הערביות, אשר יתבסס על כיבוד הזכויות של כל העמים והמדינות באזורנו, לרבות ישראל והעם הערבי הפלשתינאי. ישראל צריכה לסגת מכל השטחים שכבשה במלחמת יוני 1967. קווי ה-4 ביוני 1967 יהיו גבולות השלום המוכרים והבטוחים בין מדינת ישראל והמדינות הערביות. יש להכיר בזכותו של העם הערבי הפלשתינאי להגדרה עצמית ולהקמת מדינה עצמאית בצד מדינת ישראל הריבונית.
2. הגנת הזכויות והאינטרסים של העובדים בייצור ובשירותים, בעיר ובכפר; הגנת האינטרסים של תושבי שכונות העוני.
3. ביטול מדיניות האפלייה והדיכוי הלאומי לגבי האוכלוסייה הערבית בישראל בכל התחומים. ביטול כל החוקים והצעדים המפלים לרעה את האוכלוסייה הערבית. הכרה באוכלוסייה הערבית בישראל כמיעוט לאומי והבטחת שוויון-זכויות אזרחי ולאומי הלכה-למעשה.
4. ביטול האפלייה העדתית בכל התחומים. הקדשת משאבים ואמצעים מיוחד-

דים, כדי להביא שוויון בני עדות-המזרח בכל תחומי החיים הכלכליים, החברתיים, התרבותיים והפוליטיים.

5. הגנת החירויות הדמוקרטיות והרחבתן. נגד סכנת השתלטות כוחות הימין והפאשיזם.

6. הבטחת שוויון-זכויות האשה בכל התחומים. ביטול כל החוקים המפלים לרעה את האשה וחקיקת חוקים המבטיחים את שוויון-זכויות האשה. מניעת כל כפייה דתית והבטחת חופש המצפון.

החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון קמה ופועלת על בסיס פרוגרמה מינימום זו, שאיחדה את כל מרכיביה, למרות חילוקי-דעות רעיוניים ופוליטיים שונים. אין בפרוגרמה של החזית הדמוקרטית סעיפים אידיאולוגיים. לכן יכולים להצטרף לחזית הדמוקרטית כל גוף או יחיד ללא הבדל השקפה אידיאולוגית, על בסיס מצע החזית.

הפרוגרמה של החזית הדמוקרטית אינה זהה עם הפרוגרמה של מפלגתנו הקומוניסטית. אומנם אין בפרוגרמה של החזית כל סעיף שאינו כלול בפרוגרמה של מפלגתנו, אולם יש נושאים בפרוגרמה של המפלגה, שאינם כלולים בפרוגרמה של החזית. למשל, היחס לתנועה הקומוניסטית הבינלאומית, לברה"מ. עם זאת הודענו מראש, כי אנטי-קומוניזם, אנטי-סובייטיזם אין להם מקום בחזית הדמוקרטית. מגמות כאלו אינן עולות גם מהותית בקנה אחד עם מצע החזית, כי הרי תוכנית השלום של ברה"מ לאזורנו תואמת את תוכנית השלום של החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון. ברה"מ היא התומכת האיתנה ביותר בזירה הבינלאומית במאבק לכינון שלום כולל, צודק ובר-קיימא במזרח-התיכון.

מפלגתנו הקומוניסטית מעריכה, כי הנסיון של עבודת החזית הדמוקרטית במשך כמעט ארבע השנים שחלפו הוא חיובי ורב-חשיבות. יוזמת ועידתנו ה-18 הוכיחה את עצמה כתרומה משמעותית למאבק לליכוד כוחות השלום, הדמוקרטיה והקידמה בישראל, יהודים וערבים, על בסיס פרוגרמה, המראה את הדרך לפתרון שאלות-היסוד של ישראל, על בסיס המאבק לשלום, לדמוקרטיה, לשוויון-זכויות ולקידמה חברתית.

החזית הדמוקרטית השתתפה גם בבחירות להסתדרות, וכמו-כן קמו חזיתות דמוקרטיות מקומיות. החזית הפכה גורם בעל משקל בנוף הפוליטי בישראל. מבחינה מעמדית, כוללת בתוכה החזית הדמוקרטית ברחוב היהודי את הנציגים העקביים ביותר של האינטרסים היומיומיים וההיסטוריים של מעמד-הפועלים וכלל העמלים וחוגים מקרב הנוער העובד והלומד, האינטליגנציה וכן חוגים מתקדמים מקרב הזעיר-בורגנות.

ברחוב הערבי החזית הדמוקרטית רחבה ביותר. היא מקיפה את רובו של מעמד הפועלים, שהפך להמוני ביותר כתוצאה מנישול הפלחים מן הקרקע והתמורות המעמדיות-החברתיות האחרות ברחוב הערבי; את הפלחים; את האינטליגנציה העובדת, האקדמאית והיוצרת; את הסטודנטים; וכן שכבות זעיר-בורגניות ובורגניות מסוימות (אירגוני בעלי-מלאכה, סוחרים ואחרים). החזית פעלה נכון בהתאם לפרוגרמה שלה. כל מרכיביה שותפו בצורה

זו או אחרת בפעילותה. בדרך-כלל לא היו חילוקי-דעות בנושאים המרכזיים של המאבק הפוליטי.

עם זאת היו חילוקי-דעות בין מרכיבי החזית בעניין הסכמי קמפ-דייוויד. הנסיון וההתפתחות הוכיחו לכל מרכיבי החזית, מהי המהות האמיתית של הסכמי קמפ-דייוויד.

בתחום האירגוני היתה החזית הדמוקרטית גוף חדש ונסיון חדש. טבעי שנתגלו גם חולשות ויש מקום לשפר ולשכלל את עבודת החזית ומוסדותיה. מפלגתנו הקומוניסטית תעשה את הכל, כדי לתקן דברים ולקדם, כדי לחזק ולבצר את החזית ואת השותפות בין כל מרכיביה על בסיס של כבוד הדדי, התחשבות הדדית ומיצוי המשותף על בסיס המצע המוסכם.

החזית פתוחה גם להצטרפויות נוספות של גופים, חוגים ואישים על בסיס הפרוגרמה שלה.

אינטרס המאבק לשלום, לדמוקרטיה, לשוויון-זכויות ולקידמה חברתית מחייב ללכת גם לבחירות לכנסת ה-10 ולוועידת ההסתדרות ה-14 ברשימה משותפת של החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון.

7. המצב הפנימי בישראל

א. המפה הפוליטית

המאפיין את המצב במדינת ישראל כיום הוא העדר שמחת-חיים, מבוכה, אכזבה וחרדה לבאות. מחרפים הניגודים הפוליטיים והמעמדיים-החברתיים. משבר השלטון בישראל מתחולל על רקע המשבר הכולל — הכלכלי, חברתי, הפוליטי והמוסרי, שהחריף מאוד במשך שנות שלטון הליכוד.

נצחון הליכוד הימני והניצי הקיצוני בבחירות לכנסת ה-9 במאי 1977 ועלייתו לשלטון הביאו את הרעת המצב בכל התחומים. הוכח, כי צדקה מפלגתנו הקומוניסטית באזהרותיה, כי מדיניות הליכוד היא מדיניות קיצונית נגד השלום, הדמוקרטיה וענייני העובדים.

הליכוד הגיע לשלטון אחרי 29 שנות שלטון מפלגות המערך בקואליציה עם המפד"ל ועם מפלגות בורגניות שונות.

הסיבות לתבוסת המערך ולנצחון הימין הקיצוני בבחירות לכנסת ה-9 נעוצות במדיניותן של ממשלות המערך. כבר בבחירות לכנסת ה-8 ב-1973, לאחר מלחמת אוקטובר, הסתמנה ירידה למערך ועלייה לליכוד.

ממשלת המערך של רבין-פרס, כקודמתה, חיבלה במאמצי השלום הבינ-לאומיים, חרתה על דגלה סיפוחים טריטוריאליים, הגבירה את הדיכוי בשטחים הכבושים והרחיבה את ההתנחלויות. היא העלתה את מירון-החימוש ואת ההוצאות הצבאיות לשיאים חדשים, הורידה את רמת-החיים של העובדים

ושכבות הביניים, העמיקה את הקיטוב החברתי. ממשלת רבין-פרס החריפה את מדיניות האפליה והדיכוי הלאומי לגבי האוכלוסייה הערבית בישראל ואת האפליה העדתית לגבי עדות המזרח, סייעה לכפייה הדתית ולאפליית האשה. באחת, ממשלת המערך יישרה במידה רבה את הקו בכל התחומים עם הליכוד הימני והניצי. נוסף לכך פשתה השחיתות בצמרת מפלגת העבודה. כל אלה גרמו את תבוסתה בבחירות לכנסת ה-9.

רבים מאלה שהצביעו בעד הליכוד עשו זאת לא מתוך תמיכה במדיניות המלחמה שלו, או במדיניותו האנטי-פועלית והאנטי-דמוקרטית, אלא כמחאה נגד השלטון הכושל של מפלגת העבודה. היתה זו במידה רבה הצבעה נגד המערך, הצבעת מחאה והתמרמרות, יותר מאשר בעד הליכוד.

זהו גם ההסבר להצלחתה הגדולה של הרשימה החדשה חד"ש. הצלחה זו היתה ביטוי לרצון לתמוך בכוח אחר, מתוך אכזבה מהמערך, מצד אחד, ואי-רצון להצביע בעד הליכוד, מצד שני.

בבחירות לכנסת ה-9 ירד המערך ירידה תלולה — מ-51 מנדטים ל-32. הליכוד עלה מ-39 ל-43. תנועת שלומציון של הנץ הקיצוני א. שרון, שקיבלה 2 מנדטים, הצטרפה לליכוד וכך הגיע הליכוד ל-45 מנדטים.

מפלגת „התחייה“ שהתפלגה מהליכוד והקימה בכנסת סיעה עצמאית בת שני חברים, היא מפלגה פאשיסטית מובהקת.

מ. דיין עזב את המערך לאחר הבחירות והצטרף לממשלת הליכוד. כך ירד מספר חברי-הכנסת של המערך ל-31. המפד"ל קיבלה 12 מנדטים (במקום 10 בכנסת ה-8). אגודת ישראל קיבלה 4 מנדטים, ופועלי אגודת ישראל — 1 (יחד 5, כמו בכנסת ה-8).

הרשימה הערבית, הקשורה במערך, ירדה מ-3 מנדטים ל-1. הליברלים העצמאיים ירדו מ-4 ל-1. התנועה לזכויות האזרח ירדה מ-3 ל-1. רשימת שלי" קיבלה 2 מנדטים. הנוכל הבינלאומי פלטו-שרון הקים רשימה ונכנס לכנסת.

קרה הדבר שמפניו הזהירה מפלגתנו הקומוניסטית השכם והערב. התרענו, כי מדיניותה הסיפוחיסטית, האנטי-דמוקרטית והאנטי-עממית של ממשלת המערך, כניעתה לאנשי הימין הניציים בתוכה, התחרותה על בסיס ריאקציוני עם הליכוד, ניתוקה מהפועלים, מהמוני-העם והסתאבותה — סוללים את הדרך לשלטון הליכוד הימני הקיצוני.

נצחון הליכוד הביא את השלטון הישיר המלא של בעלי ההון הגדול, הצוברים הון תועפות מהמשך הכיבוש ומירוץ-החימוש, מהאינפלציה, מהורדת רמת-החיים של הפועלים ושכבות הביניים.

שלטון הליכוד איכזב מאוד את הציבור הרחב ביותר והשפעתו ירדה פלאים. רבים מתומכיו, בעיקר בשכונות ובעיירות העוני, בקרב שכבות עובדים ושכבות ביניים מסוימות, שהלכו שולל אחרי הדמגוגיה הסוציאלית של מפלגת הבורגנות הגדולה או שהצביעו בעד הליכוד מתוך אכזבה מן המערך — נוכחו במהרה לדעת, ששלטון הליכוד גרוע עוד יותר משלטון המערך.

מפלגתנו הקומוניסטית מעריכה, כי המשבר הנוכחי של השלטון הוא הכולל

ביותר והעמוק ביותר בכל תולדותיה של ישראל. המשבר מקיף את כל תחומי החיים: המדיניים, הכלכליים, החברתיים והמוסריים.

הסיעה החדשה ד"ש, ובראשה פרופ' י. ידן, הפכה גרורה עלובה של הליכוד והתנכרה, לאחר שהגיעה לכסאות ממשלתיים, להבטחותיה לבוחר. כתוצאה מכך איבדה ד"ש כל תמיכה בציבור והתפוררה כליל. סיעת ד"ש בכנסת הצטמקה מ-15 ח"כים ל-3... 6 חברי-כנסת מד"ש, בראשותו של פרופ' א. רובינשטיין, שלא הסכימו להצטרף לממשלת הליכוד על בסיס מצעה — הקימו לאחר-מכן סיעה עצמאית בשם „שינוי“. ואילו שארית סיעתו של פרופסור ידן נקראת „הסיעה הדמוקרטית“. 2 חברי-כנסת מד"ש הצטרפו למערך. אחדים הקימו סיעות יחיד.

חלו גם שינויים נוספים במפת הכנסת. חברי-כנסת עברו מסיעה לסיעה, כן הוקמו סיעות יחיד נוספות.

זוהי תמונה של התפוררות, של בריחת עכברים מספינה טובעת. זוהי גם תמונה של שחיתות פוליטית ומוסרית.

5 שרים — וביניהם שר-החוץ מ. דיין, שר-הבטחון ע. וייצמן ושר-המשפטים ש. תמיר — התפטרו מממשלת הליכוד.

המפלגה הדתית-לאומית (מפד"ל) הפכה מפלגה ניצית ביותר, קיבלה את תורת „א"י השלמה" של „חירות" ויחד איתה היא עומדת בראש הדוחפים להתנחלויות בכל השטחים הכבושים ולתמיכה בגוש-אמונים הפאשיסטי. עם זאת ישנם חוגים אופוזיציוניים מתונים יותר במפלגה זו.

המפלגה הליברלית שבליכוד הפכה אף היא למפלגה ניצית ביותר, ובמיוחד לאחר ועידתה האחרונה ובחירת ההנהגה החדשה בראשות השר מודעי.

במפלגת העבודה מתרוצצות כבעבר מגמות פוליטיות שונות ומנוגדות.

אך הקו הכללי הוא כמקודם לרעת השלום, הדמוקרטיה וזכויות העובדים.

המאבק במפלגת העבודה בין פרס, רבין ודומיהם אינו עקרוני, אינו רעיוני או פוליטי. זהו מאבק על עמדות כוח ושליטה בין שתי קבוצות, המייצגות אותה אידיאולוגיה ואותם עקרונות מדיניים. ההנהגה של מפלגת העבודה, שמבטאה הם פרס ורבין, לא למדה דבר ולא שכחה דבר. היא מקווה לחזור לשלטון אך ורק כתוצאה מהתאכזבות הציבור משלטון הליכוד.

במפלגת העבודה פוזלים כמה עסקנים ימניים וניציים קיצוניים (שמבטאם

ח"כ הדר) לעבר הליכוד. לעומתם, ישנם אישים בעלי עמדות דמוקרטיות יותר

וריאליסטיות יותר (שמבטאם ח"כ יוסי שריד) מהקו הרשמי של המפלגה.

לא פעם תקפה הנהגת מפלגת העבודה את ממשלת הליכוד מצד ימני

וניצי דווקא. כך ביקרה אותה על הסכמתה לסגת במסגרת עיסקת קמפ-דייוויד

מכל חצייה-האי סיני ולהוריד את היישובים הישראליים שהוקמו שם.

חוגים ממפלגת העבודה הם שהחלו במסע להחלת החוק הישראלי על

רמת-הגולן ולסיפוחה.

הנהגת מפלגת העבודה מעמידה את „האופציה הירדנית" מול האופציה

הפלשתינאית. ארבעת הלאומים הרשמיים של מפלגת העבודה משותפים לפרס

ולרבין כאחד: לא לנסיגה לקווי ה-4 ביוני 1967, לא לביטול הסיפוח של

החלק הערבי של ירושלים, לא למדינה פלשתינאית עצמאית, לא למשא-ומתן עם אש"ף.

מכאן שאין מפלגת העבודה מייצגת אלטרנטיבה פוליטית, כלכלית או חברתית.

מפלגת הפועלים המאוחדת (מפ"ם) איבדה כחלק מן המערך את עצמ-אותה הפוליטית. לאחר מלחמת 1967 יישרה מפ"ם במידה רבה את הקו עם הנהגת מפלגת העבודה, אם-כי בשאלות מסויימות היא מביעה עמדה עצמאית יותר.

של"י היא גוף ציוני, המורכב מחלקים שונים בעלי השקפות שונות. היא מייצגת עמדות ריאליסטיות יותר בשאלות השלום ומתקדמות יותר בעניינים חברתיים. מגמות אנטי-קומוניסטיות בקרב חלק מעסקניה בולמות הקמת חזית שלום משותפת עם המפלגה הקומוניסטית ועם החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון.

המפלגה הליברלית העצמאית (ל"ע) היא מפלגה בורגנית, הנתמכת על-ידי חוגים מסויימים של אינטליגנציה ושכבות ביניים. השפעתה הצטמקה מאוד. התנועה לזכויות האזרח (ר"ץ) מביעה עמדות דומות לאלו של מפ"ם. היא מתרכזת במאבק לזכויות האדם והאזרח, אך מבלי לבקר את יסודות המשטר החברתי והפוליטי.

ממשלת מ. בגין ניסתה לחזק את מעמדה בציבור על-ידי נפנוף בהסכם השלום עם מצרים. אך במהרה התברר לרבים, כי השלום אינו שלום של ממש. ההוצאות הצבאיות לא זו בלבד שלא קטנו כתוצאה מה"שלום", אלא גדלו. המצב הכלכלי והחברתי נעשה חמור יותר וסכנת מלחמה ופאשיזם מאיימת על ישראל.

יש לציין, שנמצאו בישראל חוגים ואישים מפוכחים ואמיצים, הרואים את המצב לאשורו ומעיוזים לומר בפומבי את אשר עם לבם. אחד מהבולטים שבהם הוא פרופ' ישעיהו ליבוביץ', שאמר עם חתימת חוזה "השלום" עם מצרים („הארץ", 30.3.79):

„אין זה שלום. בשום אופן לא יכול להיות שלום בין כובש לבין נכבש... במשך שלושים שנה אנחנו לא רצינו שלום... רצינו את המלחמות כדי שנוכל לכבוש יותר ויותר שטחים".

ובהמשך דבריו הצביע פרופ' ליבוביץ' על התוצאות הישראליות הפנימיות של מצב זה:

„אנחנו צפויים למפולת פנימית איומה. כל אותם סימני רקבון שבתוכנו התחזקו לאין ערוך עם חתימת ההסכם עם מצרים, שהרי לא תהיה כבר שום בעייה אחרת ושום עניין אחר במדינה הזאת מאשר השאלה כיצד להמשיך ולהחזיק בגדה... השחיתות תגדל עוד יותר... וכך קרה גם לצה"ל... מפקדי צבא העם הפכו להיות מושלים צבאיים על אוכלוסייה זרה. כל הסימנים המובהקים של כנופייה צבאית, קצונה מושחתת שאנחנו מכירים מארצות אחרות — כל זה קיים כבר אצלנו".

הכיבוש והדיכוי של העם הערבי הפלשתינאי בשטחים הכבושים גוררים

בעקבותיהם גם את רמיסת החירויות הדמוקרטיות בתוך ישראל ואף סכנת פאשיזם, ובמלותיו של פרופ' ליבוביץ':
„זה יביא לכך שנפתח באש על ילדים בבתי-ספר ערביים ונשליך לבתי-סוהר ונגרש ערבים היושבים כאן כבר מאות בשנים. ובוודאי לא נוכל להימנע מהקמת מחנות ריכוז ואולי אפילו עמודי תלייה... בו בזמן צריך יהיה להשליט סדר' גם ברחוב היהודי. זה יביא להגבלת חופש הדיבור במדינה, ומדינה ללא חופש דיבור היא מדינה פאשיסטית“.

מפלגתנו הקומוניסטית הישראלית הזהירה כבר מזמן, כי הכיבוש, הדיכוי וההתנחלויות על כל השלכותיהם המשחיתות הורסים את החברה הישראלית, יוצרים סכנה מוחשית של פאשיזם בישראל.

ב. סכנת הפאשיזם בישראל

נכונות אימרתו של פרידריך אנגלס: „עם המשעבד עם אחר אינו יכול להיות חופשי“ מוכחת בישראל, ובמיוחד בשנים האחרונות.

תחת שלטון ממשלת הימין הקיצוני של מ. בגין גברה ההסתערות על החירויות הדמוקרטיות, התחזקו האירגונים הפאשיסטיים ויש להם אחיזה בממשלה עצמה.

המושב ה-20 של מליאת הוועד המרכזי של מפלגתנו הקומוניסטית (12 ביוני 1980) יצא בקריאה מיוחדת „לאחדות נגד סכנת הפאשיזם, להגנת החירויות הדמוקרטיות“.

הוועד המרכזי הדגיש, כי מקור הרעה הוא במדיניות הכיבוש, הסיפוחים הטריטוריאליים ודיכוי העם הפלשתינאי. אחת התוצאות החמורות של מדיניות זו היא ההסתערות של הממשלה ושל האירגונים הפאשיסטיים הצומחים בחסותה על החירויות הדמוקרטיות.

הוועד המרכזי חשף את השורשים המעמדיים של מדיניות הכיבוש, המגבירה את סכנת הפאשיזם והמלחמה, וקבע, כי „הכיבוש הוא גם מקור רווחים עצומים להון הגדול המקומי והזר, המעוניין בהמשכו בכל מחיר, לרבות חיסול החירויות הדמוקרטיות של העם“. זאת ועוד: „כל יום של המשך שלטון הליכוד מגביר את סכנת הפאשיזם והמלחמה, מביא את העמקת המשבר הכלכלי והחברתי“.

מפלגתנו קראה לכל הכוחות הדמוקרטיים בישראל להתלכד במאבק להפלת ממשלת בגין, להקדמת הבחירות לכנסת, לכינון ממשלה חדשה, שתעלה את ישראל על דרך השלום, הדמוקרטיה והקידמה החברתית. הוועד המרכזי נקט יוזמה חשובה: הוא פנה „לכל מפלגות הפועלים — מפלגת העבודה, מפ"ם, של"י — ולכל הכוחות הפוליטיים החרדים לדמוקרטיה — לראות את הסכנות החמורות הצפויות לחברה הישראלית, אם לא תיחסם הדרך בפני סכנת הפאשיזם. היום מופנים החיצים נגד האוכלוסייה הערבית והשמאל בישראל, אך מחר יופנו אותם חיצים — אם לא יעצרו בעדם — נגד כל מתנגדי מדיניות

ממשלת הליכוד. בכוחות מאוחדים אפשר לעצור בעד כוחות הריאקציה, הלאומנות והפאשיזם".

הסיבות היסודיות לסכנה הפאשיסטית בישראל לא נולדו עם הקמת ממשלת הליכוד ב-1977.

הדיכוי האכזרי של העם הפלשתינאי בשטחים הכבושים מאז 1967, הקמת אירגונים פאשיסטיים-טרוריסטיים בחסות השלטונות הפוליטיים והצבאיים, קיום אירגוני-סתר טרוריסטיים ממשלתיים וחצי-ממשלתיים — כל אלה הגבירו את סכנת הפאשיזם בישראל.

מפלגתנו הקומוניסטית הישראלית הצביעה כבר בוועידתה ה-18, עוד בימי שלטון המערך, על כך, שמדיניותו סוללת את הדרך לעליית הימין הקיצוני לשלטון ולצמיחת כוחות פאשיסטיים:

„ממשלת י. רבין ביצעה בכל התחומים את יסודות המדיניות של הליכוד, אם כי הימין תבע ותובע מדיניות הרפתקנית עוד יותר" (ספר הוועידה ה-18, עמ' 102).

קראנו בזמן שלטון ממשלת המערך, „להדוף כאיש אחד את התקפת המת-נחלים הפאשיסטיים". הוהרנו פעמים רבות, כי הפאשיסטים משתוללים מפני שהם שואבים עידוד, מעצם מדיניותה של ממשלת המערך, המבצעת התנחלויות בשטחים הכבושים, דבר המחבל במאמצי השלום.

לאחר הוועידה ה-18, עם הקמת החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון, ב-17 במאוס 1977, אמרנו:

„בארץ שוררים מבוכה ומשבר כל-צדדי, פוליטי, חברתי, כלכלי ומוסרי. סכנת מלחמה ממשיכה לרחף מעל לראשינו. השלום עדיין מאתנו והלאה. אנו יוצאים מתוך הנחת-יסוד זו ומההערכה, שבמצב זה עלולים להתחזק ואף לגבור כוחות ימניים ופאשיסטיים, שיהיו סכנה רצינית לחירויות הדמוקרטיות ועלולים להוביל לפאשיזם בישראל, בצורה זו או אחרת" („זו הדרך", 9.3.77).

המדיניות של ראשי מפלגת העבודה לא זו בלבד שאינה מסייעת לבלימת הסכנה, אלא להיפך. הנהגת המערך לא שכחה דבר ולא למדה דבר, לא מנסיון כשלונה ב-1977 ולא מהנסיון ההיסטורי של ארצות אחרות בעבר ובהווה.

הנהגת מפלגת העבודה מתייחסת לסכנה הפאשיסטית בדרך כלל באדישות. המושב ה-21 של מליאת הוועד המרכזי של מפלגתנו הקומוניסטית (12.7.80) ציין, כי הנהגת מפלגת העבודה ואחרים, הנגררים אחרי הניצים הקיצוניים של מפלגת „התחייה" הפאשיסטית בעניין חוק סיפוח ירושלים, שנתקבל בכנסת ביולי 1980 (ואחר-כך בעניין חוקים סיפוחיסטיים ואנטי-דמוקרטיים שונים), והתייצבותם נגד זכותו של העם הערבי הפלשתינאי להגדרה עצמית ולהקמת מדינה עצמאית — „מסייעים בידי כוחות הימין הקיצוניים והפאשיסטיים".

יש לציין בדאגה את העובדה, שחוגים פוליטיים רבים בישראל הצדיקו את ההפיכה הצבאית בטורקיה וראו בה „דוגמה" להגנת „העולם החופשי". אכן אלה החושבים, כי „אצלנו זה לא יקרה", כי „לא ייתכן שב ישראל יקרה

מה שקרה בארצות אחרות וישתלט הפאשיזם" — פשוט מתעלמים מהשורשים המעמדיים, החברתיים והפוליטיים, העלולים להצמיח את הסרטן הפאשיסטי בכל ארץ קפיטליסטית. והרי היו כבר דברים מעולם.

ועידתנו ה-18, בהעריכה כבר אז את הסכנות שבאופק, החליטה: „בתנאים הקונקרטיים שהתפתחו בישראל, יכולה החזית הדמוקרטית נגד כוחות הימין הקיצוני — נגד סכנת הפאשיזם — להיות רחבה ביותר. ישנם חוגים פוליטיים, שאינם תומכים בתוכנית שלום ריאליסטית ואשר עדיין משתעשעים בתוכניות-אשליות מסוכנות של סיפוחים טריטוריאליים, של מניעת הקמתה של מדינה פלשתינאית וכיו"ב, אך מוכנים להתייצב ומתייצבים למאבק נגד ההסתערות הפאשיסטית של „גוש-אמונים" ושותפיו, נגד ההתנחלות וואיומים על הדמוקרטיה. מכאן שהחזית הדמוקרטית אינה חזית של כוחות שמאל בלבד, אלא יכולה וצריכה לכלול חוגים רחבים ביותר, שהאינטרס שלהם למנוע דיקטטורה פאשיסטית" (ספר הוועידה ה-18, עמ' 116).

ואומנם נשמעות אזהרות מפני סכנת הפאשיזם בחוגי ציבור שונים. מזכ"ל מפ"ם, ו. שפ"מ, אמר, כי „נוצרו תנאים להיווצרות פאשיזם במדינה" („דבר", 12.6.80). ח"כ חייקה גרוסמן, אף היא ממפ"ם, אמרה: „תהליך הפאשיזציה שהחל בארץ על-ידי ראש-הממשלה ושרי הליכוד, מאיים על הדמוקרטיה בישראל". אפילו ח"כ א. שריר מהליכוד הודה: „אם לא יחזקו המוסדות הדמוקרטיים במדינה — הכנסת, הממשלה המפלגות — יש סכנה מוחשית להנהגת דיקטטורה בישראל" („מעריב", 17.1.80).

על הרוח הרעה של הפאשיזם המרחפת בישראל התריעו אפילו שרים בממשלת בגין, אם כי הם נותנים יד להמשך קיומה, המגביר את הסכנה הפאשיסטית.

כך סגן ראש-הממשלה, ש. ארליך, התריע, ששר החקלאות א. שרון עלול להקים מחנות ריכוז בשביל יריביו הפוליטיים ולחסל את הכנסת. סגן ראש-הממשלה, י. ידין, אמר, כי הימין הקיצוני עלול לגרום מלחמת אזרחים, אם הממשלה הבאה תחזיר לערבים חלק מא"י השלמה.

הכרזת השר א. שרון בישיבת הממשלה (1.6.80), כי „הבטחון הוא מעל לקונסטיטוציה", אינה אלא איום בהפיכה פאשיסטית בישראל. התפיסה שהבטחון הוא מעל לחוקה, מעל לחוקי המדינה, מעל לפרלמנט — היא תפיסה פאשיסטית ומיליטריסטית מקובלת.

יש לציין, שאחד המרכיבים החשובים של הפאשיזם הוא האנטי-קומוניזם והאנטי-סובייטיזם הקיצוניים ביותר. כל קבוצה פאשיסטית או גיאופאשיסטית נושאת דגל זה. בישראל מרכיב זה של הפאשיזם בולט למדי.

צורות הפאשיזם הן שונות, וכן שונות הדרכים, בהן מגיע הפאשיזם לשלטון. הפאשיזם עלול להגיע לשלטון גם בדרך „חוקית" מבחינה פורמלית ולחסל לאחר-מכן את החירויות הדמוקרטיות, את המפלגות והאירגונים הדמוקרטיים.

הפאשיזם בשלטון, לפי הגדרתו של גיאורגי דימיטרוב, הוא הדיקטטורה הטרוריסטית הגלויה של היסודות הריאקציוניים ביותר, השוביניים ביותר,

האימפריאליסטיים ביותר של ההון הפיננסי. מכאן, שעליית הפאזיזם לשלטון משמעותה אינה החלפה פשוטה של ממשלה בורגנית אחת בשנייה, אלא החלפת צורה אחת של השלטון המעמדי של הבורגנות — הדמוקרטיה הבורגנית, ותהיה מוגבלת כאשר תהיה — באחרת, בדיקטטורה טרוריסטית גלוייה. בתנאים הנוכחיים בישראל, עלולים החלקים הריאקציוניים ביותר, השוניינים ביותר של בעלי ההון הגדול, הגורפים ריווחי-יתר קולוניאליים מניצול השטחים הערביים הכבושים ותושביהם, לפעול לחיסול שארית החירויות הדמוקרטיות, כדי למנוע את אובדן השלטון מידי נציגיהם הישירים — הליכוד — בבחירות הבאות לכנסת.

אין זה מקרה שב-1979—1980 נחקקו בכנסת חוקים אנטי-דמוקרטיים רבים. „החוק למניעת טרור“ הוא חוק טרוריסטי נגד הדמוקרטיה. זהו חוק פוליטי מובהק נגד הפלשתינאים, נגד כוחות השלום והדמוקרטיה בישראל, יהודים וערבים. זהו חוק נגד הבעת דעות, נגד השקפות פוליטיות. החוק מגדיר כפשע פלילי כל הבעת דעה פרו-פלשתינאית „בין בצורה של הנפת דגל, בין בצורה של השמעת המנון או סיסמה או בכל מעשה אחר“.

מפלגתנו הקומוניסטית הוקיעה את החוק. מעל במת הכנסת ובפעולות ציבוריות שונות אמרנו: אנו מתייחסים בכבוד למי שמניף דגל פלשתינאי בשכם ובג'נין, ברמאללה ובירושלים הערבית, בכל שטח פלשתינאי כבוש. זהו דגל של עם, המנהל מאבק צודק נגד כיבוש זר, בעד עצמאותו הלאומית. נתקבל תיקון אנטי-דמוקרטי חמור ל„חוק האזרחות“, המאפשר לבטל בדרך מינהלית את אזרחותו של כל אדם, אשר לדעת שר-הפנים אינו נאמן מספיק למדינה.

„שר-הפנים — נאמר בחוק — רשאי לבטל אזרחותו הישראלית של אדם אשר עשה מעשה שיש בו משום הפרת אמונים למדינת ישראל“.

„חוק העמותות“, שנתקבל כבר בכנסת ו„חוק המפלגות“ העומד לדיון בכנסת — הם חוקים אנטי-דמוקרטיים מובהקים. הם נותנים אפשרות לרשם משרד הפנים לא להתיר הקמת אירגונים ציבוריים ומפלגות מסיבות פוליטיות מובהקות ואף לחסל, בתנאים מסויימים, אירגונים קיימים.

בחוק נאמר: „לא תירשם עמותה אם מטרה ממטרותיה שוללת את קיומה של מדינת ישראל או את אופייה הדמוקרטי, או אם יש יסוד סביר למסקנה, כי העמותה תשמש מסווה לפעולות או למטרות בלתי-חוקיות“.

זהו, איפוא, חוק פוליטי מובהק, שבנקל אפשר להשתמש בו נגד כל מתנגדי מדיניות השלטון. השלטון יכול להשתמש בשרירות במונח „דמוקרטי“.

„חוק צנעת הפרט“ הוא למעשה חוק האונת-סתר. החוק מתיר, למעשה, לשירותי הבטחון לבלוש כאוות-נפשם אחרי כל אזרח ולשלול את פרטיותו. זהו חוק מובהק של מדינת משטרה.

חוק ריאקציוני נוסף הוא החוק הגזעני, המאפשר לנשל את הערבים-הבדואים מאדמתם בנגב, והשולל מהם אפילו את הזכות לערער בפני בית-המשפט.

כן נחקקו חוקים אנטי-דמוקרטיים נגד הפועלים, כמו החוק המיוחד נגד

עובדי הרנטגן, המסתמך על חוקי החירום הקולוניאליים הבריטיים והאוסר עליהם לשבות.

צווי הריתוק ומעצרי הבית השרירותיים, שהוצאו החל ביוני 1980 נגד אישי ציבור בקרב האוכלוסייה הערבית, וביניהם מנהיגים קומוניסטיים, צווים המבוססים על תקנות החירום הקולוניאליות הבריטיות משנת 1945, הם הוכחה לכך שמדיניות הדיכוי בשטחים הכבושים מתפשטת, כפי שהזהרנו, לעבר האוכלוסייה הערבית בישראל וגם לעבר הכוחות הדמוקרטיים היהודיים.

הדמוקרטיה אינה ניתנת לחלוקה. האירגונים הפאשיסטיים, שהתחזקו הודות לגיבוי מצד חוגים בממשלה, מאיימים ברצח חברי-כנסת ואישי ציבור דמוקרטיים, עורכים פוגרומים במועדונים של מפלגות ואירגונים דמוקרטיים. פעילותם האלימה של האירגונים הפאשיסטיים, צעדי הדיכוי מצד הממשלה בתוך ישראל גופא, יחד עם החוקים האנטי-דמוקרטיים הרבים שנתקבלו בכנסת — מראים על הכיוון האנטי-דמוקרטי המסוכן של מדיניות הממשלה.

אחד הצעדים החמורים, המגביר את סכנת ההשתלטות הפאשיסטית, הוא הקמת צבאות פרטיים של גוש-אמונים, של המתנחלים ושל גופים פאשיסטיים אחרים. באמתלא של „הגנה מרחבית” אישר הרמטכ”ל, ר. איתן, הקמת יחידות צבאיות מיוחדות של המתנחלים בפיקוד קצינים מגוש-אמונים. יחידות אלו צוברות נשק באורח חוקי ובלתי-חוקי.

כנס מיוחד של המתנחלים בגדה המערבית החליט על הקמת ועדת בטחון במטרה ליצור תשתית בטחונית נפרדת מזו של הממשל הצבאי („ידיעות אחרונות”, 8.5.80).

„תשתית בטחונית” זו, המצויידת כחיילי הצבא הסדיר בנשק, היא המארג-נת את הפוגרומים בערים ובכפרים, במחנות הפליטים ובבתים של הפלשתינים-אים בגדה הכבושה.

בסיכום, בישראל קיימת סכנה פאשיסטית מוחשית. עם זאת, אין זה נכון להגדיר שכבר קיים משטר פאשיסטי בישראל. לא כל צמצום של החירויות הדמוקרטיות או התקפה עליהן, ולא כל שלטון ריאקציוני יש להגדיר כפאשיזם.

בישראל העמיק הקיטוב הפוליטי. מצד אחד, גדל המחנה המגן על החירויות הדמוקרטיות ומתנגד לפאשיזם. מצד שני, התחזקו הכוחות האנטי-דמוקרטיים והפאשיסטיים.

מפלגתנו הקומוניסטית מעריכה, כי ניתן להדוף את הסכנה הפאשיסטית. הדבר תלוי בערנות, במאבק ובאחדות של כל הכוחות האנטי-פאשיסטיים, וקודם-כל של מפלגות הפועלים, של המוני העובדים בעיר ובכפר.

אסור לזלזל בסכנת הפאשיזם. עדיין אפשר למונעו. יש לכוון את מאבקנו להדיפת הסכנה שהופיעה בשער. לשם כך יש להיאבק לאחדות-פעולה של כל חלקי תנועת הפועלים, על אף ההבדלים האידיאולוגיים והפוליטיים, ולהקמת חזית רחבה ביותר להגנת החירויות הדמוקרטיות ולהדיפת סכנת הפאשיזם.

ג. במאבק לשוויון-זכויות האשה

מפלגתנו הקומוניסטית ניהלה בתקופה שבין הוועידות ה-18 וה-19 מאבקים לביטול האפליה של האשה בישראל.

מפלגתנו רואה במאבק לשוויון-זכויות האשה חלק חשוב של המאבק הכולל של מעמד הפועלים וכל כוחות הקידמה בניצול המעמדי ובדיכוי ולמען הבטחת החירויות הדמוקרטיות.

בפרוגרמה של החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון נכלל סעיף מיוחד, המוקדש למאבק להבטחת שוויון-זכויות האשה בישראל בכל התחומים. הסעיף המיוחד בא להדגיש, כי מתפקידם של כל הכוחות הדמוקרטיים בארץ, גברים ונשים, לפעול לביטול האפליה החמורה הקיימת כלפי מחצית האוכלוסייה — הנשים.

הדמוקרטיה אינה ניתנת לחלוקה. אפליית הנשים, אפליית עדות המזרח והאפליה הלאומית הן פרי משטר הניצול המעמדי, השולט על-פי חוקי אפליה. במגילת העצמאות של מדינת ישראל נאמר, "ישראל, תקים שוויון-זכויות חברתי ומדיני מלא לכל אזרחיה בלי הבדל דת, גזע ומין", אך למעשה אין הדבר מוגשם בתחומים רבים, וכן קיימים עדיין חוקים המפלים את האשה לרעה. חיוני הדבר לחוקק, "חוק יסוד — שוויון-זכויות האשה".

מעמד האשה במשפחה

השלטון המנדטורי הבריטי הקים בארץ בתי-דין דתיים, יהודיים, מוסלמיים ונוצריים, בהם נחרץ הגורל של האשה ומשפחתה. חוקים דתיים ריאקציוניים קיימים עד היום הזה. הם פוגעים קשות במעמדה של האשה במשפחה. מעמדה המשפטי של האשה בישראל נחות ביותר. אין במדינת ישראל הפרדה בין הדת למדינה. רוב האוכלוסייה היהודית בישראל הוא חילוני, אך כל ממשלות ישראל נכנעו לשותפים הקואליציוניים מהמפלגות הדתיות וכופות על רוב הציבור, שהוא חילוני, אורח חיים זר לו באמצעות הכפייה הדתית. חוקי האישות הדתיים מפלים לרעה את האשה, רואים בה אדם נחות דרגה, משפילים את כבודה, מדכאים את חופש הפרט והמצפון שלה. חוק הנישואין והגירושין גורם סבל קשה מנישוא לנשים. במקרה של גירושין קובע החוק, בין היתר, איסור נישואי כהן עם גרושה. חוקי העגינות והחליצה מדכאים ומשפילים. חוקי מדינת ישראל אינם מכירים בנישואין בין בני דתות שונות.

בתקופה שבין הוועידות ה-18 וה-19, בשנות שלטון ממשלת הליכוד-המפד"ל-אגו"י נחקקו חוקים ריאקציוניים נוספים:

1. תחת לחץ המפלגות הדתיות בוטל הסעיף הסוציאלי (סעיף 5) בחוק ההפללות, חוק שלמענו לחמו הנשים וכל הכוחות המתקדמים שנים רבות. מפלגתנו הקומוניסטית וסיעת החזית הדמוקרטית בכנסת נאבקו נגד ביטול הסעיף הסוציאלי. לאשה הזכות הבלעדית בכל הנוגע לגופה. עליה להחליט

על גורלה ועל גורל ילדיה. ביטול הסעיף הסוציאלי פוגע בעיקר בהמוני נשים צעירות משכבות מחוסרות אמצעים ומונע מהן קבלת עזרה במצוקתן.

2. הורחבו הסמכויות של בתי-הדין הרבניים בתחום המשפחה ובו בזמן נחסמה מכוח החוק הדרך לעירעור על פסקי-הדין של דיינים אלה בבית-הדין הגבוה לצדק (בג"ץ).

הכפייה הדתית מצאה את ביטוייה גם בחקיקת חוקים אחרים, הפוגעים בכלל האוכלוסייה. בין אלה החוק למניעת ניתוחי מתים („חוק האנטומיה והפתולוגיה“) וחוק השבת, הפוגע בחייה החברתיים והתרבותיים של האוכלוסיה, מתערב בחיי הפרט ומהווה כפייה מצפונית.

האשה העובדת כשכירה מופלית לרעה בתנאיי עבודתה ובמעמדה בעבודה. הנשים מהוות 36% מכלל כוח העבודה בארץ. 39% מכלל אוכלוסיית הנשים (מעל גיל 14) עובדות מחוץ למשק ביתן. האחוז הנמוך של הנשים העובדות נובע מהעדר תנאים המעודדים את האשה לצאת לעבודה מחוץ לביתה: שכרן הנמוך של רוב הנשים העובדות, המחסור במוסדות ילדים, העדר הכשרה מקצועית, מס הכנסה גבוה.

משפיע גם חוסר חלוקה צודקת של עול הבית על שני בני המשפחה. כל זה עושה את עבודתן של נשים רבות ללא כדאית. המעמסה הנופלת על האשה גורמת, שלמעשה היא עובדת בשתי משמרות, במקום העבודה ובבית.

בשנת 1964 הוחק „חוק שכר שווה בעד עבודה שווה בעיקרה“, אך החוק אינו מבוצע בחיים הלכה-למעשה. המעבידים נוקטים כל מיני תחבולות כדי להערים על החוק ולטעון, כי הפועלת המבצעת אותה עבודה עצמה אינה מבצעת עבודה שווה לעבודת הפועל, ולכן אין מגיע לה שכר שווה לזה של הפועל. אף בעבודת השירותים, בה נקבע להלכה שכר שווה לעובד ולעובדת, מקופחת למעשה האשה ושכרה נמוך יותר, משום ההכבדה על קידומה של האשה בתיפקוד ובאחריות, ועל עלייתה לדרגות בכירות. בכך גם קיפוחה בהטבות שונות הצמודות לדרגות אלו, שלמעשה הן חלק מן השכר.

לפי הסטטיסטיקה ההסתדרותית ואף הממשלתית, מגיע השכר הממוצע של העובדת בישראל ל-60% משכרו הממוצע של העובד. כרבע מכלל הפועלות המועסקות בתעשייה משתכר שכר מינימום ואף למטה מזה, ולמעשה — שכר רעב.

הנשים מוגבלות גם בבחירת מקצועות, ונשארות בדרך כלל במעגל של „מקצועות נשים“.

הנשים מופלות לרעה במעמדן המקצועי. כך למשל, הנשים מהוות 21% מהפרסונל האקדמאי, אך רק 2% מקרב נושאי התואר פרופסור. 68% מקרב המורים הן מורות, ואחוז זה גדול עוד יותר בכיתות הנמוכות, אך מעטות המורות בין מנהלי בתי-הספר או המפקחים. נמוך מדי משקל הנשים במוסדות נבחרים ממלכתיים, מוניציפליים והסתדרותיים.

אפליית הפועלות הערביות

הפועלות הערביות העובדות באלפיהן בתעשייה הקלה, והנמצאות בדרגת השכר הנמוכה ביותר, נחשבות רשמית כעובדות בשכר שווה עם הפועלת היהודיה. אך שוב, על-ידי תחבולות, משתכרת הפועלת הערבית, למעשה, פחות מהפועלת היהודיה. כך הן מופלות לרעה גם כנשים עובדות וגם כערביות. לאחרונה נוקטים המעבידים שיטת ניצול חמורה נוספת: הם מקימים בכפרים ערביים מפעלים קטנים, בעיקר מתפרות, שבהם מעסיקים פועלות בשכר ניצול מחפיר וללא כל זכויות סוציאליות. קשה ביותר הוא מצבה של הפועלת הערבית העובדת בשכר רעב בחקלאות ללא כל זכויות סוציאליות, בתנאי ניצול מחפיר בידי ראיסים. נשים ערביות כמעט אינן מגיעות למשרות גבוהות. המוסדות הממשלתיים והציבוריים סגורים בפני האינטליגנציה הערבית, גברים ונשים. ההזדמנות לעלות במקצוע ובמעמד נמנעת קודם-כל מטעמי אפלייה לאומית. יש לציין שגדל מספר הסטודנטיות הערביות, ונשים מקרב האינטליגנציה העובדת ממלאות תפקיד גדול יותר בציבוריות הערבית ותורמות להפצת דעות מתקדמות.

בשנת האשה הבינלאומית, 1975, הוקמה ועדה ממלכתית לבחינת מעמדה של האשה בישראל. הוועדה פירסמה דו"ח, בו ציינה את העובדה, שקיימת אפלייה חמורה כלפי הנשים בכל שטחי החיים. הוועדה הממלכתית הגישה 251 הצעות לשיפור מצבן של הנשים, אך אף אחת מההמלצות הנ"ל לא נידונה ולא אושרה עד כה.

מפלגתנו הקומוניסטית הישראלית נאבקה בציבור ומעל במות הכנסת, ההסתדרות, ונעמית להפרדת הדת מן המדינה, נגד הכפייה הדתית, לחקיקת חוק נישואין וגירושין אזרחי, לביטול האפלייה של הנשים בחברה, בעבודה ובמשפחה, למימוש הלכה למעשה של חוק שכר שווה בעד עבודה שווה, להבטחת תנאים סוציאליים נאותים לאמהות העובדות, להקלת נטל המסים על האשה העובדת, להקמת רשת רחבה של מוסדות ילדים.

8. המשבר הכלכלי והחברתי ומאבקי העובדים

בתקופה שבין הוועידה ה-18 וה-19 הורע מאוד מצבה הכלכלי של ישראל והתפתח משבר כלכלי וחברתי חמור. ממשלת הליכוד, שהגיעה לשלטון ב-1977, העמיקה את העיוותים בכלכלה הישראלית, העלתה את ההוצאות הצבאיות לשיאים שלא היו כדוגמתם, הרחיבה עוד יותר את המיליטריזציה של המשק ושל תקציב המדינה, הגבירה עוד יותר את התלות המסוכנת בארה"ב.

מבחינה מעמדית וחברתית היתה זו תקופה, בה תפחו רווחי בעלי-ההון לממדים שלא היו כמותם ונפגעו ביותר הזכויות והאינטרסים של העובדים ושכבות הביניים. העמיק הקיטוב החברתי.

הסטגפלציה והעמקת העיוותים

המשק הישראלי נתון כעת במצב של סטגפלציה, כלומר, במצב בו משתלבות אינפלציה מואצת וסטגנציה (קפאון וירידה בייצור, שבעטיים מתרחבת האבטלה). האינפלציה בישראל היא תופעה הנמשכת כבר שנים. ברם, בשנים האחרונות היא קיבלה תאוצה מוגברת. ממשלת המערך העלתה כבר את האינפלציה לממדים רציניים — כ-40% בשנה (1976—1977), אולם ממשלת הליכוד „הצליחה” להעלותה לשיעור של שלוש ספרות.

עליית מדד המחירים לצרכן (במשך שנה) היתה ב-5 השנים האחרונות כדלקמן: 1976 — 38% ; 1977 — 42.5% ; 1978 — 48% ; 1979 — 111% ; 1980 — 133%.

כדי לטשטש את הסיבות האמיתיות לשיאי האינפלציה בישראל, מנסים החוגים הממשלתיים להסבירה בעליית מחירי הדלק בשוק העולמי. אולם אין זו הסיבה העיקרית לאינפלציה בישראל. המשק של ארצות קפיטליסטיות רבות תלוי במידה רבה בנפט מיובא, אך שיעור האינפלציה באותן ארצות הגיע ב-1979 ל-10.6% (צרפת) או ל-18% (ארה"ב). אולם בישראל הגיעה האינפלציה באותה שנה ל-111%.

הסיבה העיקרית לממדי האינפלציה הגבוהים מאוד בישראל היא ההוצאות הצבאיות העצומות לרבות ההוצאות להתנחלויות בשטחים הכבושים. וההוצאות הצבאיות הן עצומות מפני שאין שלום. ואין שלום מפני שיש כיבוש ומפני ששליטי ישראל אינם מוכנים להכיר בזכות ההגדרה העצמית של העם הערבי הפלשתינאי. לכן יש קשר הדוק בין הידרדרות המצב הכלכלי לבין המדיניות הסיפוחיסטית של החוגים הציוניים השליטים בישראל.

האינפלציה המהירה והמתמשכת, שגרמה את ניפוח המוסדות הפיננסיים וענפי השירותים, עירערה את הבסיס היצרני של המשק הישראלי בפוגעה קשות בענפי הייצור (חקלאות, תעשייה). חלה סטגנציה, עמידה על מקום אחד ואפילו ירידה בייצור. ב-1980 ירד הייצור התעשייתי ב-3.7%. צומצמו ההשקעות היצרניות וגדלה האבטלה. לפי סקר של המכון לפריון העבודה והייצור (יוני 1980) פועל המשק הישראלי ב-50% בלבד מכושרו. מספר המועסקים בתעשייה ירד ב-1980 ב-4% והגיע ל-288,000 לעומת 300,000 בתחילת השנה. מכאן שנפלטו מהתעשייה 12,000 עובדים תוך שנה. ההפגנה הגדולה של החקלאים מכל רחבי הארץ, שנערכה במאסר 1980 בירושלים, ביטאה את חומרת המצב בענף החקלאות. לקשיי החקלאות סיבות אחדות: צימצום הצריכה של מצרכי המזון בגלל ההתייקרות הגדולה כתוצאה מביטול הסובסידיות; יבוא חקלאי מתחרה; עלייה תלולה במחירי המים והאספקה לחקלאות; צימצום האשראי.

הנסיגה בייצור ובהשקעות, המבטאת גם את חוקיות ההתפתחות המחזורית

האופיינית לקפיטליזם, היא תוצאה של האינפלציה המתמשכת והדוהרת ושל המיליטריזציה של המשק. השלב הנוכחי בהתפתחות המשק הקפיטליסטי בישראל מתאפיין, איפוא, בהעמקת העיוותים. גם הייצור הצבאי רחב-הממדים וניצול השטחים הכבושים כשווקים לייצוא וכמקור לכוח-עבודה זול — אינם מהווים עוד גורם להגדלת הייצור וההשקעות.

ההשקעה בענפי המשק ב-1980 היתה נמוכה (במחירים קבועים) ב-19% לעומת 1979, ואילו שיעור המובטלים גדל מ-2.9% ל-4.7% מכוח העבודה האזרחי. מספרם הרשמי של המובטלים („הבלתי-מועסקים“) הגיע בפברואר 1981 ל-75 אלף. זהו גידול משמעותי. בין המובטלים בולטים הצעירים (כולל חיילים משוחררים ובוגרי תיכון ואוניברסיטאות), הנשים והפועלים הערביים. לפי נתוני שירות התעסוקה, 40% מכל דורשי העבודה הם גילאי 18—24 ו-30% נוספים גילאי 25—34. גדל גם מספר המובטלים בקרב האקדמאים ובעלי המקצועות החופשיים.

בעלי ההון הגדול וחברות ההון מנצלים את המשבר הכלכלי, כדי להאיץ את קצב ריכוז ההון ולהגדיל את רווחיהם על חשבון הורדת רמת-החיים של העובדים ושל שכבות הביניים.

התפתחות הקפיטליזם המונופוליסטי-הממלכתי והעמקת התלות בהון הזר

המיליטריזציה של המשק והתקציב, האינפלציה המואצת ומדיניות הממשל לה של עידוד רווחי ההון — זירזו את תהליכי ריכוז ההון ונוצלו על-ידי המונופולים לחיזוק מעמדם במשק הישראלי. בעיקר התחזקו המונופולים הפיננסיים (הבנקים, חברות ההשקעה, חברות הביטוח, והחברות-הבנות התעשייתיות והאחרות שלהם). היקף הנכסים של המוסדות הבנקאיים הסתכם בסוף אוקטובר 1980 ב-235.4 מיליארד שקל — סכום הגבוה פי 2.5 מכל התוצר הלאומי הגולמי של ישראל בשנת 1980, בעוד שבשנת 1970 היה היקף הנכסים שווה לתל"ג. שלושת הקונצרנים הבנקאיים הגדולים (בנק לאומי, בנק הפועלים ובנק דיסקונט) מרכזים בידיהם למעלה מ-90% של הנכסים ושל פקדונות הציבור במערכת הבנקאית.

הקפיטליזם המונופוליסטי-הממלכתי (קמ"מ), המתהווה כתוצאה מהמיזוג של עוצמת המונופולים וההון הפיננסי עם כוחה הכלכלי-הפאנסי-המדיני של המדינה, בא לידי ביטוי בתחום הכלכלי-החברתי, בתחום מדיניות הפנים ובתחום מדיניות החוץ. הקמ"מ נועד להבטיח למונופולים, להון הגדול את התנאים לגריפת רווחים מירביים, וזאת על-ידי הגברת ניצול העובדים, חלוקה-מחדש של ההכנסה הלאומית באמצעות תקציב המדינה לטובת ההון, הגדלת ההזמנות הממלכתיות (ובעיקר אלה הצבאיות), מימון מחקרים מדעיים-טכניים על חשבון תקציב המדינה והתערבות המדינה ביחסי העבודה לטובת המעבידים. אולם הוויסות המונופוליסטי-הממלכתי, המכוון להבטיח את האינטרסים של ההון הפיננסי, אינו יכול לרסן את הכוחות הסטיכיים הפועלים במשק הקפיטליסטי

הישראלי, כפי שהדבר בא לידי ביטוי בתהליכי הסטגפלציה והעמקת העיוותים. לקפיטליזם המונופוליסטי-הממלכתי הישראלי אופיינים מיליטריזציה חסרת-תקדים של התקציב והמשק ותלות גוברת בהון הזר, וקודם-כל, בהון האמריקאי. בשנות ה-60 (1961—1970) הסתכם יבוא ההון לישראל בסכום של 5 מיליארד דולר. בשנות ה-70 (1971—1979) הסכום עלה ל-18 מיליארד. חלק הארי של יבוא ההון הוא מארה"ב ומופנה לרכש צבאי בארה"ב. בשנים שלאחר מלחמת אוקטובר 1973 (1974—1979) הסתכם סכום ההלוואות והמענקים שקיבלה ממשלת ישראל מממשלת ארה"ב ב-10 מיליארד דולר. באותן שנים הגיע הייבוא הצבאי הישיר לסך 9 מיליארד דולר, וזאת לפי נתונים רשמיים.

העמקת התלות בהון הזר מתבטאת גם בגידול החוב החיצוני. החוב החיצוני גדל מ-10 מיליארד דולר בסוף 1975 ל-16 מיליארד דולר בסוף 1978 ול-19 מיליארד דולר בסוף 1979. כבר ביוני 1980 עלה החוב החיצוני על 20 מיליארד דולר — כלומר: הוכפל במשך פחות מ-5 שנים.

השקעות ההון הזר בישראל, כמחצית מהן מארה"ב ומקנדה, פונות יותר ויותר להשקעות בפיננסים ובשירותים ופחות לתעשייה. השקעות אלו אינן מביאות את הרחבת הייצור המקומי. עם זאת, הן מגדילות את כוחו והשפעתו של ההון הזר בארץ.

אף-על-פי שההשקעות הזרות בתעשייה מצומצמות הן — גדל משקלו של ההון הזר בחברות התעשייתיות. בהתאם למדיניות הממשלתית של מכירת מפעלים ממלכתיים ריווחיים להון פרטי, בעיקר זר, נמכרו ב-1980 מניות הממשלה בחברת חיפה כימיקלים לחברה האמריקאית אסטק ג'נרל כימיקלס. חברות אמריקאיות רכשו לא מכבר את השליטה בשניים ממפעלי התעשייה האווירית (שהיא חברה ממשלתית) — טורבו כרום ו-אורלייט.

יש לציין, כי מה שמכונה „השקעות הון זר בישראל” הן במידה רבה השקעות פיקטיביות, וזה משתי סיבות: ראשית, החוקים לעידוד השקעות הון נותנים למשקיעים זכויות-יתר מופלגות בהלוואות ובמענקים; שנית, חלק ניכר מההשקעות אינו, אלא הון שחור שהוברח מישראל.

ח"כ יצחק ברמן, כיום יו"ר הכנסת, אמר, כי 60% ממה שנחשב להשקעות זרות אינו, אלא כסף ישראלי שחור („הארץ”, 21.11.79), והעתון הבורגני הוסיף מצידו: „השקעות הון הן אחת האגדות היקרות ביותר במדינת ישראל” (שם, מאמרו של ש. ארליך).

מפלגתנו הקומוניסטית מתריעה זה שנים על הפיקציה של „השקעות הון זר”, על העובדה, כי לפנינו העברת משאבים ממלכתיים לבעלי-הון זרים ומקומיים על חשבון השקעות ממלכתיות ופיתוח השירותים הציבוריים.

ההוצאות הצבאיות ותקציב המדינה

תקציב המדינה הוא המכשיר הפיננסי העיקרי בידי הממשלה לביצוע מדיניות המלחמה, הסיפוחים וההתנחלויות בשטחים הכבושים וכן לחלוקה מחדש של ההכנסה הלאומית לטובת בעלי-ההון.

לפי הנתונים המעודכנים של התקציב לשנת 1980/81, הסתכמו ההוצאות הצבאיות הגלויות ב-39% מהתקציב. יחד עם תשלום חובות (קרן וריבית), שזהו למעשה תשלום בעד רכישות נשק בעבר, הגיעו ההוצאות למטרות צבאיות ל-66% מכלל תקציב המדינה.

נוסף לכך ישנן גם הוצאות צבאיות עקיפות וסמויות במשרדי ממשלה שונים, וכן תקציבים להתנחלויות בשטחים הכבושים.

ההוצאות הצבאיות קיבלו בשנים האחרונות ממדים מסוכנים ביותר לכלכלה ולחברה הישראלית. סגן הממונה על התקציבים במשרד האוצר, אמנון נויבך, מודה:

„ההוצאה לבטחון מגיעה היום ל-35% מן התל"ג (תוצר לאומי גולמי), והיא תלך ותגדל בשנה הבאה (1981). מאז 1974 גדלה ההוצאה המקומית לבטחון פי 3.5 באורח ריאלי, ומאז 1973 היתה התוספת לבטחון גדולה מן התוספת לתל"ג... לאחר כל מלחמה גדלה ההוצאה לבטחון, והיא אינה קטנה גם כאשר חלה רגיעה באזור. גם החתימה על חוזה השלום (עם מצרים) נראית מבחינה כלכלית, כמלחמה נוספת."

זאת ועוד:

„מאז 1974 השקיעה המדינה 10 מיליארד דולר כהוצאה לבטחון. גם נטל החזר החובות יילך ויגדל בחמש השנים הקרובות, והוא יסתכם ב-3.5 מיליארד דולר... כוח האדם בצבא גדל מאז 1965 פי 3, לעומת גידול של 40% בלבד בסך המועסקים במשק" („דבר", 28.10.80).

נתונים רשמיים מסכמים אלה מוכיחים בעליל את צידקת הערכתה של מפלגתנו הקומוניסטית הישראלית, כי ההוצאות הצבאיות, הנובעות ממדיניות הסיפוחים ושליטת הזכויות של העם הפלשתינאי, מונעות כל פתרון של בעיות כלכליות וחברתיות יסודיות של ישראל. בלי קיצוץ מהותי של ההוצאות הצבאיות — כל „התוכניות הכלכליות", כפי שהוכיח הנסיון, אינן אלא תוכניות סרק.

יש המבקשים לטשטש את ההוצאות הכלכליות והחברתיות החמורות הנובעות מהמשך הכיבוש, מההוצאות הצבאיות הגדלות ללא הפסק, בטענה, שהאמריקאים הם המממנים הוצאות אלו. במציאות הדברים נראים אחרת. „ההוצאות לבטחון יסתכמו השנה ביותר מ-3 מיליארד דולר, כ-80% יותר מהתמיכה האמריקאית" („דבר", 31.10.79).

ההוצאות להתנחלויות בשטחים הכבושים הגיעו לסכומי עתק של מיליארדים רבים בימי א. שרון, שר ההתנחלות בממשלת הליכוד. סגן שר-הבטחון, מ. ציפורי, גילה, כי הממשלה החליטה בסוף 1979 להשקיע 150 מיליארד לירות נוספות בהתנחלויות במשך מספר שנים.

יש להביא בחשבון לא רק את ההוצאה הישירה להתנחלויות, אלא גם את ההוצאות להתנחלויות הכלולות במשרדי הממשלה השונים. כך, למשל, תקציבו המקורי של משרד השיכון בשנת 1980/81 חולק באופן כזה ש-5 מיליארדי ל"י הוקצו לבניית בתים בהתנחלויות בשטחים הכבושים ורק 1.2

מיליארד ל"י הוקצבו לשיכון לזוגות צעירים ולנזקקי דיור אחרים בתוך מדינת ישראל („על המשמר", 14.4.80).

הפועלים, כלל השכירים, שכבות הביניים, המוני-העם הם המשלמים את מחיר הכיבוש וההרפתקנות הצבאית בהתייקרויות בלתי-פוסקות, בקיצוץ בשי-רותי הרווחה, בהחרפת בעיית הדיור, בגידול העבריינות, ובעיקר בקרב הנוער. עד כמה חמור המצב מעידים מדי פעם אפילו שרי ממשלה. בראיון לעתון „הארץ" (21.3.80) אמר שר העבודה והרווחה, ישראל כץ: „מערכת הבטחון מקבלת 10—17 מיליארד לירות מעל למה שצריכה היתה לקבל. הגידול בהוצאה הבטחונית בא על חשבון ההוצאות בשירותים החברתיים הציבוריים. עשינו קיצוצים לא רק בתקציב הישיר שלנו (— כלומר של משרדו) אלא גם בחינוך, בבריאות ובשיכון".

ח"כ פסח גרופר מהליכוד אמר לעתון „דבר" (14.3.80): „אלון מורה וג'בל כביר, שם מתגוררות 17 משפחות בלבד, עלו לעם ישראל סכום, שבו אפשר היה לתת שיכון חינם ל-500 זוגות צעירים". אפילו עתון בורגני כ„הארץ" (מאמרו של א. סלפטר, 23.9.79) התקומם נגד הוצאת סכומי עתק להתנחלויות בשטחים הכבושים על-חשבון החמרת המצב הכלכלי בתוך ישראל:

„150 מיליארד לירות להתנחלויות הוא סכום הגדול פי 4 מהסכום הדרוש לחיסול כל שכונות העוני בישראל... שום דמגוגיה לאומנית לא יכולה לטשטש את העובדה, שישראל נדרשת עתה לקבוע מה קודם: המשך הוצאות מיל-יארדים מעבר לקו הירוק — או ניסיון לבלום את ההתמוטטות הכלכלית בתוך תחומי הקו הירוק".

האופי המעמדי של מדיניות ממשלת הבורגנות הגדולה של הליכוד מוצא ביטוי גם במדיניות המיסוי וביד הרחבה של חלוקת ה„מתנות" לבעלי-ההון. תקציב המדינה ממומן בכ-60% על-ידי מסים, תשלומי חובה וכיו"ב. 40% ממומנים על-ידי הלוואות ומענקים מחו"ל ומהארץ ועל-ידי הדפסת כסף. ההכנסות ממסים בתקציב המקורי לשנת 1980/81 מגיעות ל-45 אחוזים מהתוצר הלאומי הגולמי. זהו שיא עולמי בהשוואה למדינות אחרות בעלות הכנסה דומה לנפש.

מרבית הכנסות המדינה ממסים באה ממסים עקיפים (מס-ערך-מוסף, מס קניה, מכס), המעיקים בעיקר על הפועלים והמוני-העם. מס-ערך-מוסף בלבד מהווה 24% מכלל ההכנסות מהמסים, ואילו מס רכוש ומס שבת — רק 1.6%.

אשר למס ההכנסה, חברות הון רבות משלמות מס בשיעור נמוך ביותר או כלל אינן משלמות.

12 חברות תעשייתיות, מהגדולות ביותר בארץ, שילמו ב-1979 למס-הכנסה רק 2.5% מריווחיהן. באותו זמן משלמים הפועלים מס-הכנסה 25% ו-35%. הרווחים של החברות הללו בשנת 1978/79 גדלו ב-137% לעומת השנה הקודמת, ואילו מס-הכנסה שהן שילמו היה נמוך ב-68% מזה ששילמו שנה קודם לכן. גם עתון הבורגנות מודה, כי „רוב השכירים משלמים שיעורי מס

גבוהים עשרות מונים מהשיעורים שמשלמים המפעלים התעשייתיים הענקיים על רווחי המיליונים שלהם" (שמשון ארליך, "הארץ", 26.6.80). הממשלה, המבטלת סובסידיות למזון, נותנת לתעשיינים הגדולים סובסידיות ענקיות. האשראי המוכווני שנתנה הממשלה בריבית נמוכה היה למעשה מתן סובסידיה לבעלי-ההון. בשנת 1979 הגיע האשראי המוכווני, ל-60 מיליארד לירות, כמעט 20% מכלל ההכנסות במשק.

„הקילת המלאי” — זהו צעד שערורייתי חדש לטובת בעלי ההון הגדול, שהנהיג האוצר בחלק האחרון של 1979. לפי סידור חדש זה, שוחררו בעלי המפעלים והמחסנים, שלהם מלאי הסחורות, ממסים על מחצית המלאי שלהם עם עליית ערכו של המלאי כתוצאה מעליות המחירים האינפלציוניות. בדרך זו נתן האוצר בשנה אחת בלבד מתנה לבעלי ההון הגדול בסך 42 מיליארד לירות. אברהם טל העריך („הארץ”, 18.11.80), כי „הקילת המלאי... שיחררה גם מפעלים ריווחיים שבריווחיים מתשלומי מס-הכנסה, אם אך ידעו לבצע את הלהטוטים העסקיים והחשבונאיים בצורה ובזמן הנכונים”.

שיטה אחרת של מענקים להון על-חשבון התקציב היא האשראי המסובסד ליצואנים. לאחר ביטול תמריצי הייצוא ב„מהפך” של 1977, הפך האשראי המסובסד ליצואנים צינור ראשי של סיבסוד ההון ואחד המקורות העיקריים של המימון האינפלציוני במשק.

מפלגתנו הקומוניסטית נאבקה נגד המדיניות השלטת בתחום הכלכלה והחברה כבתחום המדיני. ואכן קיים קשר הדוק בין השניים.

כל האמצעים שננקטו על-ידי ממשלת הליכוד ושהוצעו על-ידי הנהגת המערך בימי היותה בשלטון ובימי ישיבתה ב„אופוזיציה” — לא היו מסוגלים ואינם מסוגלים לתת תשובה של ממש לבעיות הכלכלה והחברה בישראל. גם הליכוד וגם המערך גרמו את הרעת המצב הכלכלי והחברתי. המדיניות האנטי-פועלית והאנטי-עממית של הליכוד היא קיצונית ביותר ופוגעת קשות באינטרסים של הפועלים ושכבות העם הרחבות ביותר.

תוכניתנו הכלכלית

פתרון יסודי של הבעיות הכלכליות והחברתיות יכול לבוא רק בסוציאליזם. אולם גם במסגרת המשטר הקיים אפשר לשפר ולהבריא את הכלכלה, וזאת על-ידי ניהול מדיניות של שלום וקידמה חברתית. מפלגתנו הקומוניסטית הישראלית מראה את הדרך לכך. הצעדים העיקריים הנחוצים הם:

1. קיצוץ מהותי בתקציב הצבאי על-ידי ניהול מדיניות של שלום וחסול הכיבוש. ביטול כל ההוצאות להתנחלויות בשטחים הכבושים. ביטול כל ההוצאות למלחמה בלבנון ולשכיר החרב חדד וכנופייתו.
2. הגדלה משמעותית של ההשקעות הממלטיות בפיתוח ענפי יסוד. פיתוח מתוכנן של הסקטור הממלטתי היצרני.

3. הלאמת הבנקים, חברות הביטוח וסחר-החוץ. ביטול כל זכויות-הייתר לבעלי-ההון.
4. מניעת מחירים מונופוליסטיים על-ידי פיקוח ממלכתי קפדני על המחירים. הטלת מסים כבדים על רווחי-הון. הקטנת נטל המסים על העובדים ושכבות הביניים, ביטול המסים העקיפים על מוצרים ושירותים לצריכה המונית.
5. הבטחת השכר הריאלי של העובדים והעלאתו. הגדלת הסובסידיות למוצרים ולשירותים החיוניים והורדה משמעותית של מחיריהם.
6. מימון מלוא השירותים הציבוריים — חינוך, בריאות, סעד וכיו"ב — מתקציב המדינה.
7. ביצוע תוכנית שיכון ממלכתית מקיפה בשכירות זולה. הבטחת דיור אנושי לתושבי שכונות העוני, לזוגות צעירים, למשפחות מרובות ילדים ולכל הנזקקים. הקמת מוסדות לילדים ומוסדות לקשישים על-חשבון תקציב המדינה.
8. הבטחת תעסוקה מלאה והכשרה מקצועית לכל.

מצב העובדים

בתקופה שבין הוועידה ה-18 לבין הוועידה ה-19 חלה הרעה רצינית במצבם של הפועלים וכלל השכירים. השכר הריאלי ירד ואילו הרווחים הרקיעו שחקים. כמו-כן חלה שחיקה בתנאים הסוציאליים של העובדים ומתנהלת הסתערות לביטול זכויותיהם, שהושגו במאבקים של עשרות שנים. ממשלת הליכוד יזמה חקיקת חוקים אנטי-פועלים ואנטי-סוציאליים רבים בכנסת. לפי הנתונים הרשמיים, המתייחסים ל-1979, היה מספר העובדים השכירים במשק הישראלי 960 אלף, כ-4/5 מכלל המועסקים. בולט הגידול של מספר השכירים המועסקים בשירותים העסקיים והאישיים, במוסדות הפיננסיים ובמסחר. באותו זמן חלה ירידה במספר העובדים בענפים היצרניים. ב-1979, מבין 960 אלף השכירים הישראלים עבדו בתעשייה (לרבות חשמל ומים) — 266 אלף (27.7%); בחקלאות — כ-18 אלף (1.9%); בבנייה — כ-62 אלף (6.5%); בתחבורה ובתקשורת — כ-60 אלף (6.3%). סך-הכל עבדו, איפוא, בענפים היצרניים כ-42% מהשכירים הישראלים. לעומת זאת עבדו בענפים הלא-יצרניים כ-58% מהשכירים, ובכלל זאת: בשירותים הציבוריים — 349 אלף (36.3%); במסחר ובאירוח — 80 אלף (8.4%); במוסדות פיננסיים — 79 אלף (8.3%); בשירותים האישיים — 47 אלף (4.6%).

בתקופה הנידונה התנהלו מאבקים מעמדיים רבים, כשהנושא המרכזי היה הגנה על רמת-החיים ועל השכר הריאלי נוכח האינפלציה המואצת. ההערכות השונות בדבר התנודות בשכר הריאלי גובעות מכך, שחוגי הממשלה מנסים לטשטש את העובדות האמיתיות. כלכלניהם מחשבים ומשווים את השכר לפי ממוצע שנתי. בתנאים של אינפלציה בשיעורים של שלוש ספרות אין כל משמעות להשוואות כאלו, משום שערך הלירות של דצמבר

(1979) לא היה יותר מ-47% מערך הלירות של ינואר באותה שנה, ובמלים אחרות: כוח הקנייה של הלירות בדצמבר נפל כדי מחצית מכוחן בינואר. על-יסוד ממוצעים כאלה מכריזים מדי פעם אנשי האוצר על „עליית השכר הריאלי“ של העובדים או לפחות על שמירתו. אך זהו סילוף של המצב העובדתי.

נוסף לכך, עקב הסדרי תוספת-היוקר (ששולמה תחילה בשיעור של 70% בלבד מעליית מדד המחירים לצרכן, וממחצית 1980 — בשיעור של 80%) חלות מדי פעם קפיצות בשכר, הנובעות מתשלום תוספת-היוקר פעמיים (ולאח-רונה ארבע פעמים) בשנה. מייד עם תשלום תוספת-היוקר משיגים העובדים עלייה בשכר הנומינלי. אולם עלייה זו נשחקת שוב כמעט מיידית עם הגלים החדשים והבלתי-פוסקים של עליות המחירים.

הסדרי תוספת-היוקר כשלעצמם מבטיחים פיצוי חלקי בלבד על עליית המחירים. אילולא נאבקו השכירים על העלאת שכרם נוסף לתוספת-היוקר, כי אז הירידה בשכר הריאלי היתה חמורה עוד יותר.

מאז עליית הליכוד לשלטון במחצית 1977 ועד סוף 1980, ז״א תוך שלוש וחצי שנים, עלו המחירים בארץ במוצע ב-800%, אולם זהו ממוצע סטטיסטי. המחירים של המצרכים והשירותים החיוניים עלו בקצב מואץ עוד יותר, וזאת עקב ביטול הסובסידיות הממשלתיות והעלאות מחירים יזומות על-ידי הממשלה ועל-ידי בעלי-ההון. כך במשך שנה אחת (1980) עלה מדד המחירים לצרכן ב-133%. אך באותו פרק זמן עלו מחירי המזון, תעריפי הנסיעה בתחבורה הציבורית, תעריפי החשמל וכיו״ב ב-200—300%.

היוקר שגדל ב-1980 בקצב חסר-תקדים פגע בצורה רצינית ביותר בערכו הריאלי של השכר, וכתוצאה מזה ירדה הצריכה של מזון ומוצרים חיוניים אחרים. השכר הריאלי הפנוי (לאחר ניכוי המסים) ירד ב-1980 ב-9%. תחרפת המגמה של הירידה בשכר הריאלי מעמיקה את הקיטוב החברתי, מרחיבה ומעמיקה את העוני, מצד אחד ומסייעת מצד שני לשכבה דקה של בעלי-הון לגרוף רווחים אינפלציוניים גדולים.

אפליית הפועלים הערביים

הפועלים הערביים, כשכבות אחרות של האוכלוסייה הערבית בישראל, מופלים לרעה הן מבחינת השכר והן מבחינת תנאי-העבודה. נוסף לכך מתנכ-לים השלטונות, ולא פעם אף מתעללים, בפועלים הערביים בדרכם לעבודה וממנה.

הנוער העובד הערבי, הסטודנטים והאקדמאים הערביים מופלים לרעה בכל המובנים. רוב הצעירים הערביים, כולל בוגרי התיכון, אינם יכולים להשיג, אלא עבודות עונתיות, בלתי-מקצועיות בשכר נמוך ובתנאים סוציא-ליים גרועים.

בפני האינטליגנציה הערבית סגורים כמעט הרמטית המשרדים ברוב מוסדות הציבור הממשלתיים וכן ההסתדרותיים. מפעלים גדולים, ממשלתיים, הסתדרו-

תיים ואחרים, אינם מקבלים עובדים ערביים באמתלה של „בטחון“. כתוצאה מכל אלה רבים עתה המובטלים מקרב הרופאים, המהנדסים והאקדמאים הערביים האחרים.

הפועלות הערביות מופלות לרעה כפליים, הן כערביות והן כנשים. הן עובדות בעיקר בענפי הטקסטיל, המזון, במתפרות, בחקלאות, בשירותים וכן במשרדים בתנאי שכר נמוך מאוד. הזכויות הסוציאליות שלהן מעטות מאוד או אינן קיימות כלל.

הפועלים הערביים מופלים לרעה גם בתוך ההסתדרות. ברוב היישובים הערביים אין מועצות פועלים נבחרות, כפי שיש ביישובים היהודיים. הרוב בוועד הפועל של ההסתדרות דחה את הצעת סיעת חד"ש, שאמרה: „יוקמו מועצות פועלים בכפרים הערביים כדוגמת המועצות ביישובים היהודיים“. כן קיימת אפליה בשירותי קופת-חולים. במספר רב של כפרים אין בכלל מרפאות. במרפאות הקיימות חסרים רופאים ואמצעים.

„המחלקה הערבית“, שקיימת זה שנים רבות ליד הוועד הפועל של ההסתדרות, מנוהלת על-ידי פקידים של המערך. מטרת „המחלקה הערבית“ היתה תמיד פוליטית, אנטי-קומוניסטית ואנטי-דמוקרטית, ובעצם אנטי-ערבית, בהתאם למדיניות הכללית של ממשלות המערך. אפילו יו"ר „המחלקה הערבית“, יעקב כהן, גאלץ להודות, כי „מוסדות ההסתדרות לא גילו הבנה ולא עשו הרבה לקליטת החברים הערביים“ („דבר“, 19.7.80). עתה עומדים להתחיל את השם: במקום „המחלקה הערבית“ ל„מחלקת השילוב“. אולם תהיה זאת אותה גברת בשינוי אדרת.

מופלות לרעה גם האגודות השיתופיות הערביות השונות, ואין הן מסונפות למרכז הקואופרציה. מהחקלאים הערביים גם נמנעת במשך כל השנים האפשרות להיות חברים במרכז החקלאי, וזאת, בניגוד להחלטת הוועידה ה-13 של ההסתדרות.

מפלגתנו הקומוניסטית הישראלית נאבקת נגד מדיניות האפליה הלאומית הנקוטה כלפי הפועלים והפועלות הערביים, כלפי החקלאים הערביים, כלפי הנוער, הסטודנטים והאקדמאים הערביים. אנו נאבקים לשוויון-זכויות מלא לעובדים הערביים בארץ, בכלל, ובהסתדרות, בפרט.

המאבק המעמדי וההסתדרות

בתקופה שבין הוועידה ה-18 לבין הוועידה ה-19 ניהלו העובדים מאבקים רבים נגד המדיניות הכלכלית והחברתית של ממשלת הליכוד. המצב בתקופה זו היה מיוחד במינו. בפעם הראשונה בתולדות מדינת ישראל הגיעו הנציגים הישירים של בעלי ההון הגדול לשלטון מלא במדינה. הוקמה ממשלת הליכוד. לאחר מפלת המערך בבחירות לכנסת במאי 1977 — זכה הוא ברוב בבחירות להסתדרות. כך נוצר מצב של שלטון הליכוד במדינה ושלטון המערך בהסתדרות.

היו שקיוו, כי במצב חדש זה תהיה הנהגת ההסתדרות לוחמת יותר ותגן

על האינטרסים של העובדים. אולם הנהגת המערך בהסתדרות המשיכה במדיניותה הישנה של „קונסנסוס לאומי“, של „אחריות למשק“, של „נכונות לשאת בעול שווה“ וכיו"ב.

שני גורמים משפיעים כאן: (1) מדיניותה של הנהגת המערך, שאינה שונה במהותה מזו של הליכוד, למרות ההבדלים והקיצוניות של הליכוד. גם המערך מתנגד לנסיגה מהשטחים הכבושים, תומך בהוצאות הצבאיות העצומות ושולל את הזכויות הלאומיות של העם הפלשתינאי; (2) ההסתדרות היא מעסיק, אחד המעסיקים הגדולים בארץ, ולא רק אירגון פועלים. מפעלי חברת העובדים יכלו לשמש את האינטרסים של הפועלים, אילו בראש ההסתדרות וחברת העובדים היתה עומדת הנהגה נאמנה לענייני העובדים. אולם הנהגת ההסתדרות של המערך בולמת את מאבקי העובדים. היא נחלצת לפעולות במידה שהמוני הפועלים וכלל השכירים מפעילים לחץ כבד ביותר. היה זה כאשר פגעו הגזירות הכלכליות של ממשלת הליכוד, של שר האוצר ש. ארליך ואחר-כך של אויב הפועלים הקיצוני עוד יותר – י. הורביץ – בצורה קשה ביותר בשכר ובזכויות של העובדים.

העובדים היו מוכנים למאבקים ואף נאבקו, הפגינו ושבתו. ב-13 באוגוסט 1979 התקיימה שביתת-אזהרה כללית בת שתיים בה השתתפו מיליון עובדים בכל רחבי הארץ. היתה זאת מחאה המונית נגד ביטול הסובסידיות למצרכי המזון ולשירותים החיוניים ונגד ההעלאה הדרסטית של המחירים.

בסוף ינואר 1980 השתתפו כ-100 אלף פועלים בשביתה של יום אחד, לפי קריאת הוועדים של 13 מקומות העבודה הגדולים ביותר בארץ, הכוללים את גמלי הים, נמל התעופה, חברת החשמל, מפעלי ים-המלח, שירותי הדואר וריכוזים תעשייתיים באזורים שונים של הארץ.

בנובמבר 1980 הפגינו 20 אלף עובדים ותושבי שכונות מול משרד ראש-הממשלה בירושלים ותבעו את בלימת היוקר ואת התפטרות ממשלת הליכוד. נוסף לשביתות המחאה הארציות נוהלו שביתות ענפיות ומפעליות. מספר השובתים גדל מ-194 אלף ב-1977 ל-250 אלף ב-1979. כן גדל היקף העיצומים.

שביתות חלקיות (עיצומים)			שביתות מלאות		
השנה	מספר השביתות	מספר השובתים (אלפים)	ימי השביתה (אלפים)	מספר העיצומים	מספר המשתתפים (אלפים)
1977	126	194	417	57	25
1978	85	224	1,072	55	35
1979	117	250	539	97	150

מבחינה ענפית הרכב השביתות היה שונה בשנים שונות. מבחינת מספר השביתות, בשנים 1977 ו-1978 היו במקום הראשון עובדי התחבורה והתיקשורת (27% מכלל השביתות ב-1977 ו-37% ב-1978); ולאחריהם פועלי התעשייה (22% ו-25% בהתאם) ועובדי השירותים הציבוריים (25% ו-20%). אולם מבחינת מספר המשתתפים ומספר ימי השביתה היו במקום הראשון עובדי השי-רותים הציבוריים (43% ב-1977 ו-57% ב-1978).

בתקופה הנידונה התקיימו שביתות גדולות כמו השביתות של הימאים, עובדי המדינה, עובדי אל-על, הפרקליטים, המורים, האחיות, עובדי חברת החשמל, עובדי הבנקים, עובדי הרנטגן (שעבדו 10 חודשים תחת צווי ריתוק על-פי חוק מיוחד של הכנסת) וכן שביתות רבות אחרות. עובדי העיריות שובתים מדי פעם מפני שהממשלה אינה מזרימה את הכספים שהיא חייבת לעיריות, ואלו אינן יכולות, כתוצאה מכך, לשלם את משכורות העובדים. שביתה על רקע דומה הכריזו רופאי בתי-החולים של קופת-חולים.

מפלגתנו הקומוניסטית הישראלית מגינה על האינטרסים והזכויות של המוני העובדים. היא נאבקה להנחלת ערכיה של תנועת הפועלים בקרב ההסתדרות וציבור העובדים בכללותו (ה-1 במאי, הדגל האדום וכיו"ב). ההפגנה הגדולה של המוני-העובדים ב-1 במאי 1980, שנערכה לפי קריאת ההסתדרות, הוכיחה עד כמה חשובה האחדות של העובדים במאבק נגד בעלי-ההון וממשלת הליכוד המייצגת אותם.

הממשלה, המעבידים, וכן הנהגת המערך בהסתדרות, מנסים להכניס פירוד בין עובדי הייצור לבין עובדי השירותים, בין שכירים בעלי הכנסה גבוהה יותר לבין שכירים בעלי הכנסה נמוכה יותר. מפלגתנו הקומוניסטית נאבקה נגד נסיונות אנטי-פועליים אלה. אין ניגוד אינטרסים בין עובדי הייצור לבין עובדי השירותים, או בין העובדים בעלי דרגות שכר שונות. ניגוד האינטרסים הוא בין העובדים לבין הממשלה והמעבידים. כל הצלחה של סקטור כלשהו של העובדים במאבק להעלאת השכר ולשיפור תנאי העבודה הוא הישג לכל ציבור השכירים. כל הישג כזה צריך לעודד ולדרבן סקטורים אחרים להיאבק גם הם להעלאת שכרם ולהרחבת זכויותיהם.

אירגון המעבידים — התאחדות התעשיינים — משלם לכל מפעל, המושבת או המשבית את מפעלו תוך מאבק עם העובדים, את ההפסדים של ההשבחה (או של השביתה). לעומת זאת מצבם של הפועלים הוא גרוע ביותר בתחום זה. הנהגת ההסתדרות אינה מכירה בשביתות שהוכרזו על-ידי העובדים וועדיהם, אם לא אושרו על-ידיה. למעלה מ-70% מהשביתות הן „פראיות“ לדעת הנהגת ההסתדרות, וקרן השביתה ההסתדרותית סגורה בפניהם. יחסה המתנכר של הנהגת ההסתדרות לפועלי מפעל „אורדן“ ומפעלי נייר האמרי-קאיים-הישראליים בחדרה, ששניהם היו מושבתים בשנת 1980 במשך חודשיים ושמשפחותיהם הגיעו עד לסף הרעב, היה מאלף מבחינה זו. הפועלים שעמדו מול אירגון מעבידים חזק, נאלצו להתמודד גם עם האירגון שלהם, שסירב להכיר בצידקת מאבקם.

יש לציין, כי גם במפעלים של חברת העובדים של ההסתדרות היו

שביתות, כי יחסי-עבודה גם שם אינם תקינים והעובדים מנוצלים, בדרך-כלל, כמו במפעלים קפיטליסטיים-פרטיים. התקיימו שביתת פועלי הבניין בסולל-בונה ושביתת העובדים השכירים באגד. יחסי-העבודה בחברות של ההסתדרות המשותפות עם הון זר, כמו תדירן, או עם הון מקומי — הם יחסי ניצול כמקובל במשק הקפיטליסטי.

הנהגת ההסתדרות תומכת במערכת בתי-הדין לעבודה, כמו שתמכה בחוקים האנטי-פועליים, שחוקקו בכנסת בימי שלטון המערך. אולם הוכח כי בתי-הדין לעבודה הם בתי-דין נגד העובדים. זהו הכלל. ואם יש מקרים אחרים, הרי הם יוצאים מן הכלל.

ממשלת הליכוד מאיימת בחקיקת חוק בוררות חובה. יש להיאבק בכל הכוח נגד המזימה הזאת. מפלגתנו הקומוניסטית היא נגד בוררות חובה וגם נגד „בוררות מוסכמת“, המקובלת על הנהגת ההסתדרות ושמהותה אנטי-פועלית. הן בוררות החובה והן הבוררות המוסכמת מכוונות נגד חופש המאבק האיגודי-מקצועי, נגד חופש השביתה של העובדים.

נוכח האינפלציה בת שלוש הספרות קוראת מפלגתנו הקומוניסטית לא לחתום על הסכמי עבודה (הסכמי מסגרת) למשך שנתיים, אלא רק לשנה אחת; לתבוע תשלום תוספת-יוקר של 100% מהמדד ולא 80% (כנהוג עתה) ואחת לחודש (ולא כל 3 חודשים); להשתמש ברווחי חברת העובדים למימון חלק מתקציב ההסתדרות, כדי להקל על מס החבר ולחזק את מאבקי העובדים.

הנסיון מוכיח, כי ההסתדרות היא כוח פוטנציאלי עצום. אולם הנהגתה, מסיבות אידיאולוגיות ציוניות של „אחדות לאומית“ עם בעלי-ההון „נגד האוייב הערבי המשותף“ ומתוך היותה „בעלת“ מפעלים גדולים בתעשייה, בחקלאות, בבנייה, בתחבורה ובבנקאות — נרתעת מעימות חריף עם בעלי-ההון ועם הממשלה ובולמת את מאבקי העובדים.

הדרך לשינוי פני הדברים בהסתדרות, להפיכתה לאירגון מעמדי לוחם, המגן על ענייני העובדים היא בשינוי יחסי-הכוחות בתוך ההסתדרות ובאירגון לחץ מלמטה, במקומות עבודה ודרך ועדי העובדים על מוסדות ההסתדרות.

אנשי הליכוד בהסתדרות ומחוצה לה וכל כוחות הימין, המייצגים את האינטרסים של בעלי-ההון, מעוניינים להחליש את ההסתדרות אפילו כמו שהיא, לפלגה, להוליך שולל את הפועלים. מפלגתנו הקומוניסטית תזהירה ומזהירה מפני תככים אלה של אויבי הפועלים וכלל השכירים. הם מנצלים לרעה, למטרותיהם-הם את אי-האמון המוצדק של הפועלים במדיניות הנהגת ההסתדרות. הפועלים מעוניינים בקיום הסתדרות פועלים כללית, בה יהיו מאורגנים כל פועלי ישראל, יהודים וערבים, בייצור ובשירותים, בעיר ובכפר. באחדות — כוחם של הפועלים.

חיזוק הכוחות בהסתדרות, המייצגים נאמנה את ענייני העובדים, וקודם-כל חיזוק הכוח העקבי והמסור בלב ובנפש לענייני מעמד-הפועלים והמוני-העם — החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון, שבמרכזה המפלגה הקומוניסטית הישראלית — הוא הדרך לשינוי פני ההסתדרות.

מפלגתנו הקומוניסטית נאבקה לליכוד כוחות השמאל האופוזיציוניים בהסתדרות במאבק משותף נגד המדיניות הנוכחית ובעד הפיכת ההסתדרות לאירגון המייצג נאמנה את ענייני העובדים.

מפלגתנו הקומוניסטית נאבקה לשיפור תנאי עבודתן של הנשים העובדות, למימוש מלא של החוק בדבר שכר שווה בעד עבודה שווה, להבטחת תנאים סוציאליים נאותים לאמהות העובדות, להקלת נטל המסים על האשה העובדת.

מפלגתנו הקומוניסטית נאבקה למען מימוש התביעות הצודקות של הנוער העובד, נגד תנאי עבודה המאפשרים ניצול מחפיר, למען ביצועו המלא של חוק החניכות, למען שכר שווה בעד עבודה שווה, למען הבטחת לימוד מקצוע.

למפלגתנו הקומוניסטית אין אינטרסים אחרים מאשר האינטרסים של מעמד הפועלים והמוני-העם הרחבים, היהודים והערבים. היא נאבקה בכל כוחה, במסירות ובנאמנות במוסדות ההסתדרות ובאיגודים המקצועיים, במקומות העבודה ובשכונות העוני להגנת האינטרסים והזכויות של העובדים, להעלאת רמת-החיים של העם העובד.

מפלגתנו הקומוניסטית הישראלית מייצגת את האינטרסים היומיומיים וההיסטוריים של מעמד-הפועלים וכל השכבות המנוצלות על-ידי ההון ושלטונו ומראה את הפרספקטיבה הסוציאליסטית של ישראל, בה לא יהיה ניצול מעמדי, ניצול אדם בידי אדם, בה כל אחד יתרום לחברה כפי יכולתו ויקבל לפי עבודתו.

9. האוכלוסייה הערבית בישראל

בתקופה שבין הוועידות ה-18 וה-19 חלה החמרה נוספת במדיניות האפלייה והדיכוי, הנקוטה לגבי האוכלוסייה הערבית בישראל, המהווה מיעוט לאומי בישראל וחלק של העם הערבי הפלשתינאי.

ממשלת הליכוד החמירה את מדיניות הפקעת הקרקעות ונישול האוכלוסיה הערבית מאדמתה. היא העבירה בכנסת, בתמיכת סיעת המערך, את חוק הפקעת אדמות הבדואים בנגב.

ממשלת הליכוד מבצעת בקדחתנות את התוכנית של „ייהוד הגליל“, מרבה להפקיע אדמות של הכפרים הערביים. מדיניות גזענית זו החלה בימי שלטון המערך ונתמכת על-ידו גם עתה, בימי שלטון הליכוד. בגליל, מוקמים עשרות „מיצפים“, שמטרתם ליצור טבעת חנק סביב הכפרים הערביים, למנוע כל התפתחות בהם.

החקלאים הערביים מופלים לרעה בכל התחומים: בהקצבת מים להשקייה, בקביעת מחיר התוצרת (טבק ועוד), בהקצאת אשראי ועזרה אחרת, במימון

ובסיוע המקצועי. הממשלה עושה הכל, כדי לבלום ביישובים הערביים תיעוש או כל פיתוח אחר ראוי לשמו. כתוצאה מהפקעות הקרקעות מעל ל-75% מכוח-העבודה בכפרים עובדים כשכירים מחוץ לכפרם במקומות מרוחקים, בדרך-כלל בעבודות קשות ומעוטות-הכנסה. כ-66% מהפועלים הערביים עובדים בבניין, בתקלאות, בעבודות עונתיות וציבוריות פשוטות ובשירותים בדרגות הנמוכות. ענפים שלמים ומפעלים רבים סגורים כליל בפני הפועלים הערביים. כתוצאה מכל אלה, השכר הממוצע של העובדים הערביים הוא בשיעור של 75% משכרם של העובדים היהודיים.

הוחרפה מאוד מצוקת הדיור בערים ובכפרים הערביים. אין בנייה ממשלתית או ציבורית לצורכי הציבור הערבי. התושבים בכפרים הערביים סובלים ממחסור חמור בקרקע לבנייה. שטח הבנייה המתוכננת מצומצם ולא הורחב במשך שנים. הממשלה ממשיכה במדיניות של הרס בתים באמתלה של „בנייה בלתי-חוקית“, שעה שאין מאשרים תוכניות-מיתאר משך שנים ארוכות. בשנים האחרונות החרפה האפליה הלאומית בתחום השירותים-הציבוריים — שירותי הבריאות, החינוך, הסעד, התעסוקה.

הרשויות המקומיות הערביות מופלות לרעה לעומת הרשויות המקומיות היהודיות, שאף הן במצב קשה. האפליה הלאומית בחלוקת התקציבים לרשויות המקומיות גרמה את העדרם של שירותים אלמנטריים ברבים מהישובים הערביים.

אפילו הילדים הערביים מופלים לרעה על בסיס גזעני בקבלת הקיצבות של הביטוח הלאומי, באשר הוריהם אינם „יוצאי צבא“.

בימי שלטון הליכוד הוחרפה ההסתה הלאומנית נגד האוכלוסייה הערבית. השר א. שרון הגדיר את התושבים הערביים בישראל כ„זרים“. אלוף פיקוד הצפון, א. בן-גל, הכריז בפני קבוצת חברי-כנסת שביקרו ברמת-הגולן, כי „התושבים הערביים הם סרטן בגוף המדינה“. שר-החוץ, י. שמיר, אמר: „ולא יהיה כאן עוד גליל של הגויים, אלא גליל של יהודים“. כך מופץ הרעל הגזעני המעכיר את היחסים בין העמים.

גברה גם הפעילות הלאומנית-הימנית נגד הסטודנטים הערביים באוניברסיטאות. הדבר בא לידי ביטוי בהסתה פרועה, במעשי אלימות פאשיסטיים יזומים על-ידי מפלגת „התחיה“ הפאשיסטית, בריוני הרב כהנא ודומיהם. החמור ביותר הוא, שהשלטונות והנהלות רוב האוניברסיטאות מחפים על הפאשיסטים ואף מעודדים אותם. הדברים הגיעו לידי כך, שמספר רב של סטודנטים ערביים, וכן סטודנטים דמוקרטיים יהודיים, גורשו מאוניברסיטאות באר-שבע וחיפה.

למדיניות האפליה והדיכוי המחרפה יש להתייחס בחומרה מיוחדת נוכח המזימות להרחיק את האוכלוסייה הערבית מישראל.

ד"ר משה שרון, שהיה יועצו של ראש-הממשלה, מ. בגין, לעניינים

ערביים גילה (ג'רוזלם פוסט", 2.3.79): "...שיש כאלה בעלי מחשבה מיליטריסטית", המצפים ל"הזדמנות לגרש את הערבים מישראל".

ב"דבר" (9.9.80) התפרסם מאמר מאת טדי פרויס, בו הוא מגלה, כי קיימת תוכנית לפיה "יוחלפו" התושבים הערביים בישראל במתנחלים בשטחים הכבושים. התוכנית הובאה לידיעת יו"ר מפלגת העבודה, ש. פרס, והלו לא דחה אותה על הסף, אלא הגדירה כ"מעניינת".

מדיניות זו של ממשלת הליכוד והנהגת המערך כלפי האוכלוסייה הערבית בישראל מוכיחה עד כמה המדיניות של החוגים השליטים בישראל היא גזענית ומחבלת ביחסים בין היהודים והערבים בישראל ומחוצה לה.

ביום עיון מטעם ועדת החינוך והתרבות של הכנסת, שהתקיים ב-2 ביולי 1979, מסר פרופ' לוי על תוצאות מחקר בינלאומי בדבר יחסם של תלמידים בני 14—15 לזכויות מיעוטים לאומיים. המחקר הקיף עשרת אלפים בתי-ספר בעולם. 17% מהתלמידים הנשאלים בישראל ענו, שלמיעוטים לאומיים מגיעות פחות זכויות. זהו האחוז הגבוה בעולם של תשובות שובניות מצד תלמידים. במקום השני ניצבת גרמניה המערבית (דבר", 3.7.79).

אכן, החינוך האידיאולוגי והפוליטי הציוני נותן את אותותיו הרעילים.

בקרב האוכלוסייה הערבית בישראל ממשיכים להתחולל תהליכים יסודיים חדשים, הן מבחינת ההרכב המעמדי והן מהבחינה הפוליטית. הפועלים, העובדים השכירים בכלל — הפכו רוב האוכלוסייה לאחר שמרבית האדמות הופקעה. הפועלים הערביים ממלאים תפקיד מרכזי בחיים הציבוריים. האינטליגנציה העובדת, האקדמאים והסטודנטים היו לגורם שחשיבותו גוברת בהתמדה.

מאבקה של האוכלוסייה הערבית נגד מדיניות האפליה והדיכוי הלאומיים הלך וגבר. האוכלוסייה הערבית פיתחה צורות חדשות של מאבק ציבורי והקימה מסגרות חדשות.

יום הזכרון של "יום האדמה", ה-30 במאס, מצויין מדי שנה כיום מאבק המוני, מלוכד, של האוכלוסייה הערבית למען שוויון-זכויות. האוכלוסייה הערבית בישראל והכוחות הדמוקרטיים היהודיים מציינים את "יום האדמה" כיום מיפגן של המאבק המשותף נגד הפקעת האדמות, להגנת החירות הדמוקרטיות ולשוויון-זכויות, נגד הכיבוש ולמען שלום צודק.

"יום האדמה" היה ליום, בו העם הפלשטינאי, העמים הערביים והכוחות הדמוקרטיים ברחבי העולם מביעים את סולידריותם ואת הזדהותם עם המאבק הצודק של האוכלוסייה הערבית והכוחות הדמוקרטיים היהודיים בישראל.

החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון, שהוקמה בעיקבות יוזמת הוועידה ה-18 של מפלגתנו הקומוניסטית הישראלית, הרחיבה והעמיקה בקרב האוכלוסייה הערבית בישראל את תהליך אחדות השורות במאבק נגד מדיניות האפליה והדיכוי הלאומיים ולמען השלום הצודק, הדמוקרטיה ושוויון-הזכויות.

חזיתות דמוקרטיות מקומיות קמו ביישובים ערביים רבים וליכדו אישי ציבור וחוגים רחבים ביותר, בעלי-השקפות שונות. החזיתות מקיפות חוגים

שלא השתתפו בעבר במאבקים ציבוריים, וכן אישים וחוגים, אשר בעבר היו קשורים במפלגות השלטון.

ליכוד הכוחות הפטריטיים והדמוקרטיים במסגרת החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון הניב תוצאות חיוביות רבות. האוכלוסייה הערבית בישראל התגבשה ככוח דמוקרטי חשוב, הנאבק יחד עם הכוחות הדמוקרטיים היהודיים למען שינוי המדיניות הישראלית הרשמית לטובת שני העמים, למען שלום צודק ויציב, למען שוויון-זכויות ואחווה-עמים יהודית-ערבית.

בבחירות המוניציפליות, שהתקיימו ב-7.11.78, זכו החזיתות הדמוקרטיות להצלחה רבה. ועד ראשי הרשויות המקומיות הערביות פעל בתנופה גדולה לאחר הבחירות הללו. הוועד משתתף באורח פעיל באירועי „יום האדמה“, תוך שיתוף-פעולה עם הוועד להגנת האדמות הערביות. הוועד יזם פעולות ומאבקים רבים להגנת האינטרסים של הרשויות המקומיות הערביות, להבטחת שוויון בשירותי החינוך, הבריאות ובחלוקת התקציבים לרשויות המקומיות.

הוועד להגנת האדמות הערביות הוא מסגרת רחבה, שהיתה בשנים האחרונות גורם חשוב במאבקה של האוכלוסייה הערבית בישראל להגנת האדמות נוכח מכבש ההפקעות והנישול. ועד היוזמה הדרונית מנהל מאבק נגד המדיניות הרשמית, החותרת להפריד את העדה הדרונית מכלל האוכלוסייה הערבית. ממשלת הליכוד הקצינה מדיניות זו של „הפרד ומשול“, בהחריפה את הרדיפות כלפי הצעירים הדרוזיים, המתנגדים בהמוניהם לגיוס החובה. בני העדה הדרונית הם חלק בלתי-נפרד של האוכלוסייה הערבית בישראל, סובלים כמוה מאפלייה ומדיכוי לאומי ומנישול מהקרקע, ונאבקים יחד עם כלל התושבים הערביים בישראל למען שוויון זכויות לאומי ואזרחי.

הקומוניסטים, הפעילים בוועד הארצי של ראשי המועצות המקומיות הערביות, בוועד להגנת האדמות הערביות ובוועד היוזמה הדרונית, מסורים בלב ובנפש למטרות הנעלות של הוועדים הללו ופועלים להרחבתם ולחיווק שיתוף הפעולה בין כל משתתפי הוועדים.

הסטודנטים הערביים באוניברסיטאות מהווים ברובם המכריע כוח דמוקרטי, הנאבק תוך שיתוף-פעולה עם סטודנטים דמוקרטיים יהודיים נגד האפלייה הלאומית, לשוויון-זכויות ולשלום צודק. ההתאחדות הארצית של הסטודנטים הערביים וועדי הסטודנטים הערביים באוניברסיטאות עומדים בראש המאבק של הסטודנטים הערביים.

האזרחים הערבים בישראל מעוניינים — כחלק מהעם הערבי הפלשתינאי וכאזרחי מדינת ישראל — בהשגת שלום צודק, כולל ויציב בין ישראל והמדינות הערביות.

המשך הכיבוש, מדיניות הדיכוי וההתנחלויות בשטחים הכבושים, התוקפנות נגד לבנון והסכנות של התלקחות כללית באזור — כל אלה מנוצלים על-ידי החוגים השליטים בישראל כדי לפגוע גם באוכלוסייה הערבית. בתוקף נסיונה הפוליטי העשיר של האוכלוסייה הערבית בישראל תומך

רובה הגדול בפרוגרמה של החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון, במאבק למען שלום צודק ובר-קיימא, המבוסס על נסיגת ישראל מהשטחים הערביים שכבשה ב-1967 ועל מימוש זכותו של העם הפלשתינאי להקמת מדינתו העצמאית בצד מדינת ישראל.

האוכלוסייה הערבית, המתייצבת על בסיס הפרוגרמה של החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון והמנהלת את מאבקה בשותפות הדוקה עם כוחות השלום והדמוקרטיה היהודיים ממלאת תפקיד חשוב במאבק הכללי בישראל למען השלום, הדמוקרטיה, שוויון-הזכויות והקידמה. האוכלוסייה הערבית תורמת בכך גם תרומה חשובה למאבקו של העם הפלשתינאי למען זכויותיו הצודקות ומהווה גשר לשלום.

כאשר האוכלוסייה הערבית בישראל מציינת את העובדה, שאירגון השחרור הפלשתינאי הוא הנציגות המוסמכת הבלעדית של העם הפלשתינאי, אין בקביעה זאת כדי לשנות את העובדה, שהאוכלוסייה הערבית, כאזרחי מדינת ישראל, נתונה בתנאים שונים מאלה של יתר חלקי העם הפלשתינאי. לאוכלוסייה הערבית בישראל יש נציגות משלה והנהגה משלה, אשר רכשו את אמונה והדריכו אותה במאבקה הקשה והמסובך, בתבונה ובהצלחה. הנהגה זו אלה הם המפלגה הקומוניסטית הישראלית, החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון והמוסדות המייצגים האחרים של האוכלוסייה הערבית.

המפלגה הקומוניסטית הישראלית, הקומוניסטים בקרב האוכלוסייה הערבית, מילאו וממלאים במשך כל שנות קיומה של מדינת ישראל תפקיד מרכזי במאבקה של האוכלוסייה הערבית להגנת האינטרסים הלאומיים והאזרחיים שלה, נגד מדיניות הנישול והאפליה, למען שוויון-זכויות ושלום. חוגי השלטון בישראל, הכופים על האוכלוסייה הערבית מעמד של אזרחים מדרגה שנייה או שלישית, ניסו בעבר ומנסים גם היום לבצע מדיניות גזענית זו בדרכי לחץ, כפייה וטרור.

כדי להקל על ביצועה של מדיניות אנטי-דמוקרטית ואנטי-ערבית זו משתמשים השלטונות בנושאי-כליהם ומשרתיהם בקרב האוכלוסייה הערבית. עקב ההתפתחות הפוליטית והחברתית המתקדמת שחלה באוכלוסייה הערבית, וכתוצאה מהנסיון שרכשה, היפנתה אוכלוסייה זו ברובה המכריע עורף לחוגי השלטון ולמפלגות הציוניות, דחתה ובודדה את משתפי-הפעולה חסרי-המצפון, הסמויים והגלויים, והגבירה את האמון בהנהגת המפלגה הקומוניסטית וחזית הדמוקרטית. תהליך זה בא לידי ביטוי בבחירות לכנסת ה-9 (מאי 1977) ובבחירות לרשויות המקומיות (נובמבר 1978). מפלגת העבודה, המערך, המפד"ל והליכוד מצאו עצמם מבודדים מהמוני האוכלוסייה הערבית.

כינונה של ממשלת הליכוד והחרפת מדיניות האפליה והדיכוי הלאומי בודדו עוד יותר את חוגי השלטון והמפלגות הציוניות בקרב האוכלוסייה הערבית.

הנהגת מפלגת העבודה פתחה בפעילות מחודשת, כדי לנסות ולשקם את עמדותיה ולפגוע באחדות המתרחבת והמעמיקה של האוכלוסייה הערבית במאבקה נגד האפליה הלאומית ובעד שוויון-זכויות. באותו זמן מופיעה

הנהגת מפלגת העבודה ברוב צביעות בפני האוכלוסייה הערבית ומעמידה פני „מציל“ מצפורני שלטון הליכוד הריאקציוני. אולם האוכלוסייה הערבית בישראל לא שכחה את מדיניות האפלייה והדיכוי הלאומי של שלטון המערך, את „יום האדמה“, שאירע בימי ממשלת רבין-פרס. האוכלוסייה הערבית גם יודעת, כי האופוזיציה הלויאלית של המערך שוללת אף היא את הזכויות הלאומיות של העם הערבי הפלשתינאי, תומכת בכנסת ובסוכנות ב„יהוד הגליל“, הצביעה בעד חוק הפקעת אדמות הבדואים בנגב, בעד חוק הטרור, בעד התיקון החמור בחוק האזרחות וכו'.

כל זה מוכיח, שאין מדיניות המערך מהווה אלטרנטיבה למדיניות הליכוד כלפי האוכלוסייה הערבית כשם שאינה מהווה אלטרנטיבה לגבי האוכלוסייה היהודית בתחומים הפוליטי, הכלכלי והחברתי.

הנהגת המערך מנסה למצוא בקרב האוכלוסייה הערבית משתפי-פעולה חדשים, לאחר שהקודמים פשטו את הרגל ואין להם השפעה. על-ידי העמדת נושאי-כלים חדשים, „מודרניים“, „תרבותיים“ וכמה צעירים — מנסה היא להוליך שולל חלקים מהאוכלוסייה הערבית.

מפלגתנו הקומוניסטית נאבקה להפלת ממשלת הליכוד ולהקדמת הבחירות לכנסת ה-10. אולם היא גם מצביעה על כך, שמדיניות המערך אינה מהווה אלטרנטיבה.

המוני-העם הערביים בישראל, למודי הנסיון, לא יטו אופן לבעלי האידי-אולוגיה והמדיניות האנטי-ערבית מהמערך ולעושי-דברם. האינטרס החיוני של האוכלוסייה הערבית בישראל הוא לחזק את הכוח העקבי והנאמן, המייצג את המדיניות האלטרנטיבית האמיתית והנאבק במשך כל השנים במסירות-נפש למען הזכויות והאינטרסים של האוכלוסייה הערבית בישראל ולמען שלום צודק. כוח זה הוא המפלגה הקומוניסטית הישראלית. המפלגה הקומוניסטית ושותפיה היהודיים והערביים בחזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון הם המייצגים את המדיניות האלטרנטיבית.

בקרב האוכלוסייה הערבית פועלות קבוצות, העורמות קשיים בפני חיוק אחדותה ובפני שיתוף-הפעולה עם הכוחות הדמוקרטיים היהודיים. אלה הם חוגי הלאומנות וההרפתקנות. חוגים לאומניים הרפתקניים אנטי-קומוניסטיים כאלה צומחים בעיקר בשולי השכבות הזעיר-בורגניות. הם ניזונים ממדיניות האפלייה והדיכוי הלאומי הנקוטה בישראל כלפי האוכלוסייה הערבית. חוגים אלה מבטאים רגשי ייאוש מהמאבק הפוליטי הציבורי של האוכלוסייה הערבית ושל הכוחות הדמוקרטיים היהודיים. הם מסיבים נזק למאבקה של האוכלוסייה הערבית ולאחדותה ומסייעים אובייקטיבית לשלטון.

לאחרונה החלו לפעול בקרב האוכלוסייה הערבית גם אלמנטים המנצלים את הדת למטרות פוליטיות ריאקציוניות. הם מנסים לזרוע פירוד בקרב האוכלוסייה הערבית, מנהלים הסתה דמגוגית נגד המפלגה הקומוניסטית ונגד החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון. הם מעלים סיסמאות אנטי-קומוניסטיות ואנטי-דמוקרטיות ופוגעים באחדותה של האוכלוסייה הערבית במאבקה נגד מדיניות האפלייה והדיכוי לאומי.

חוגי השלטון והריאקציה בישראל מנצלים גם חוגים אלה למטרותיהם, כדי לפלג ולהחליש את האוכלוסייה הערבית ואת החזית הדמוקרטית היהודית-הערבית, הנאבקת לשוויון-זכויות ולשלום צודק. האינטרס של האוכלוסייה הערבית הוא להתנער מכל החוגים ההרפתקניים ומשרתי השלטון, בין אם הם מופיעים בדמות ימנית, „שמאלית“, דתית או סתם קיצונית אנטי-דמוקרטית ואנטי-קומוניסטית.

אחד הביטויים למדיניות האפלייה הלאומית היא האפלייה לגבי הדת המוסלמית ומוסדותיה. המפלגה הקומוניסטית הישראלית מכבדת את הרגשות הדתיים של בני כל הדתות והעדויות. היא מגינה על חופש הפולחן הדתי של הדתות השונות ונאבקת ליחס של שוויון לכל הדתות.

האוכלוסייה המוסלמית, המהווה את הרוב של האוכלוסייה הערבית בישראל, סובלת ממדיניות של אפלייה ושליטת זכויות בתור שכזו. המפלגה הקומוניסטית הישראלית נאבקת כל השנים להגנת זכויותיה, תובעת את שחרור נכסי הוואקה המוסלמי, מגינה על המקומות הקדושים למוסלמים, שחוללו כתוצאה ממדיניות האפלייה והדיכוי.

המפלגה הקומוניסטית הישראלית תובעת את כיבוד זכותה של האוכלוסייה המוסלמית לניהול ענייניה העדתיים באופן עצמאי, כפי שמקובל לגבי כל העדות הדתיות בישראל. מאבקה זה של המפלגה הוא חלק בלתי-נפרד ממאבקה נגד מדיניות האפלייה הלאומית והדתית.

האוכלוסייה הערבית בישראל, המונה חצי מיליון נפש, המלוכדת במאבק נגד מדיניות האפלייה והדיכוי הלאומי ובעד שוויון-זכויות לאומי ואזרחי, נגד הכיבוש ובעד שלום צודק על בסיס הקמת מדינה פלשתינאית עצמאית בצידה של מדינת ישראל — היא כוח דמוקרטי חשוב במאבק הכללי בישראל לשינוי המדיניות הרשמית. האוכלוסייה הערבית בישראל, הנאבקת יד ביד עם הכוחות הדמוקרטיים היהודיים בישראל נגד המדיניות השלטת, הפכה גורם בעל משקל רב, שזכה לסולידריות מצד כל כוחות השיחרור והקידמה באזור ובעולם.

המעמד אליו הגיעה האוכלוסייה הערבית בישראל ככוח מלוכד, היודע להגן, להיאבק בכבוד, להשיג יעדים ומטרות נכונים — הוא תוצאה מהתפקיד המרכזי והמדריך שממלאת המפלגה הקומוניסטית הישראלית בקרב האוכלוסייה הערבית במשך עשרות בשנים. האמון הגדול במפלגה הקומוניסטית נובע ממדיניותה האינטרנציונליסטית, האנטי-אימפריאליסטית, ממאבקה העקבי והבלתי נרתע נגד מדיניות האפלייה והדיכוי בתוך ישראל ולמען הזכויות הצודקות של העם הערבי הפלשתינאי, ממאבקה לשלום, לשוויון-זכויות, לדמוקרטיה ולקידמה חברתית.

מפלגתנו הקומוניסטית הישראלית מאשרת מחדש את התוכנית לשוויון-זכויות אזרחי ולאומי לאוכלוסייה הערבית בישראל, שנתקבלה בוועידתה ה-18.

10. האפליה העדתית ושורשיה המעמדיים

בתקופה שבין הוועידה ה-18 לבין הוועידה ה-19 תחריף הקיטוב החברתי, נמשך התהליך של התרחבות והעמקת העוני בישראל, שהחל עוד בימי שלטון המערך. כיום, לאחר שנים אחדות של שלטון הליכוד, העניים נעשו עניים עוד יותר ומספרם גדל בהתמדה. גם בשנים הללו, כבקודמות, בעיית העוני בקרב האוכלוסייה היהודית קשורה בבעיית האפליה העדתית של בני עדות המזרח. עם זאת הן בעיית העוני והן בעיית האפליה העדתית — מקורן בבעיית המעמדית, במשטר חברתי, בו שולט מעמד בעלי-ההון, הנעזר בידי עושי דברו בקרב מעמד-הפועלים בדמות הנהגת המערך.

ישנם עניים גם בקרב יוצאי אירופה ואמריקה. אולם רוב-רובם של העניים הם בני עדות המזרח.

כמחצית האוכלוסייה היהודית בישראל מוצאה מארצות אסיה ואפריקה. בני עדות המזרח היו בסוף 1978 כמיליון וחצי נפש, מהם ממרוקו 436 אלף, מעיראק — 264 אלף, מתימן — 164 אלף, מאיראן — 160 אלף, מאלג'יריה ומטוניס — 115 אלף. השאר מטורקיה, ממצרים, מסודאן, מלוב, מהודו ומארצות אחרות.

רוב המועסקים מבני עדות המזרח הם פועלים בעלי שכר נמוך. בעיירות הפיתוח, שבדרך כלל אינן, אלא עיירות עוני, חיים כרבע מכלל בני עדות המזרח. חלק גדול אחר חי בשכונות העוני של הערים והעיירות. מרביתן של המשפחות מרובות הילדים בקרב האוכלוסייה היהודית הן מעדות המזרח ומתגוררות בתנאי דיור תת-אנושיים.

האפליה של בני עדות המזרח היא בכל תחומי החיים, ובכלל זה בתחומי החינוך והתרבות.

בשנת הלימודים 1977/78 היו יוצאי אסיה ואפריקה 56% מהתלמידים היהודיים בבתי-הספר היסודיים, אך רק 39% מתלמידי התיכון ו-17% בלבד מהסטודנטים היהודיים במוסדות להשכלה גבוהה.

מערכת החינוך בארץ יצרה מסגרות מיוחדות שנועדו להנציח את אפלייתן של עדות המזרח. אחת המסגרות הללו היא המסגרת של „טעוני טיפוח" עם תוכנית לימודים מיוחדת בעלת רמה נמוכה יותר.

כשלון תוכנית האינטגרציה, שהיתה אמורה לשלב את הילדים מכל העדות ולגשר על-פני הפערים ברמת בתי-הספר, נובעת מההתעלמות מהבסיס הכלכלי-החברתי של הפערים החברתיים-החינוכיים. בלי פתרון הבעיה הכל-כלית-החברתית, בלי חיסול העוני — אי-אפשר להתגבר על הפערים החינוכיים. לכשלון תוכנית האינטגרציה תרמו גם השכבות העשירות שחיבלו בביצוע התוכנית.

האפליה העדתית מתבטאת גם באפליה כלפי התרבות, כלפי האמנות, הספרות והמנהגים של בני עדות המזרח, שרובם מוצאם מהארצות הערביות. כתוצאה מהעוני ומהאפליה העדתית, הנמשכים זה כבר דור שני ושלישי, סובלים בני-הנוער מעדות המזרח מהידרדרות לעבריינות. 90% מבני-הנוער

היהודיים, הנמצאים בפיקוחם של קציני מבחן, הם בני עדות המזרח. נערים נדחפים לעבריינות כתוצאה מתנאי הקיום הכלכליים הקשים מנשוא בבית וכתוצאה מתיסכול על מצבם המופלה, הנחות בחברה הישראלית. השלטונות, ובמיוחד המשטרה, מתייחסים באכזריות כלפי הנערים הללו, מטרידים אותם בחקירות תכופות ומשתמשים נגדם באלימות.

מצוקת הדיור אצל עדות המזרח היא חריפה ביותר. ההכנסה במשפחו- תיהן נמוכה יותר ומספר הילדים גדול יותר. הצפיפות היא איומה, על כל ההשלכות החברתיות והנפשיות של הדבר.

האינפלציה הדוהרת הנחיתה מהלומה כבדה ביותר על בני עדות המזרח שבלאו-הכי רובם חיו בתנאי מצוקה ומחסור. מנסיונם העצמי למדו לדעת, כי הליכוד ומנהיגו בגין רימו אותם כל השנים, בהבטיחם להם הבטחות שווא דמגוגיות בתחום החברתי. הם למדו לדעת, ששלטון המערך הפקיר אותם וששלטון הליכוד הרע להם עוד יותר.

אחד הביטויים החשובים לשינוי הלך-הרוחות בקרב שכבות העוני של בני עדות המזרח היא הפיכת התביעה „תקציבים לשכונות ולא להתנחלויות” לתביעתן של שכבות-עם נרחבות. זוהי התחלת ההשתחררות מדעות קדומות לאומניות, התחלת ההבנה, כי האויב אינו הפועל או הפלח הערבי, אלא בעלי-ההון והממשלה המייצגת אותם והמפלה לרעה הן את האוכלוסייה הערבית והן את בני עדות המזרח ומנהלת מדיניות המנוגדת לאינטרסים של הפועלים והמוני-העם. הפנתרים השחורים תרמו תרומה רבה להחדרת תודעה זו בקרב תושבי שכונות העוני ועיירות העוני.

ישנם גם יוצאי עדות המזרח המשתייכים למעמד הבורגנות, לבעלי-ההון ולשכבות הביניים המבוססות. בעל ההון והמעביד מעדות המזרח הוא ככל בני מעמדו שותף לניצולם של הפועלים, של כלל השכירים, ובני עדות המזרח בכללם. אולם רוב-רובם של בני עדות המזרח משתייכים למעמד-הפועלים, או שהם בעלי-מלאכה, בעלי משקים חקלאיים קטנים וסוחרים זעירים.

המאבק נגד האפליה העדתית, יצליח רק, אם יהיה לא עדתי-צר, אלא חלק חשוב של מאבק כלל ציבור העובדים, המנוצלים והמקופחים, נגד המדיניות השלטת, נגד המשטר החברתי הקיים. מאבק מלוכד של תושבי שכונות העוני ועיירות העוני הכרחי להצלחת המאבק. אולם מאבק זה צריך להיות מנוהל לא „נגד אשכנזים” ולא „נגד ערבים”, אלא נגד משטר הניצול המעמדי, האפליה העדתית והדיכוי הלאומי. באחדות המאבק של כל הכוחות, ללא הבדל עדה ולאום, המעוניינים בשינוי יסודי של המדיניות ובשינוי המשטר במדינת ישראל, בחזית מאוחדת של כל הנאבקים נגד העוני והאפליה העדתית והלאומית — המפתח להצלחה.

המאבק נגד האפליה העדתית הוא חלק חשוב של המאבק המעמדי-החברתי הכולל. כדי שהמאבק של מעמד-הפועלים וכלל העובדים בישראל יוכתר בהצלחה, חיוני הוא להתחשב בבעיות המיוחדות של העובדים בני עדות המזרח, הסובלים, נוסף לניצול המעמדי — גם מאפליה עדתית.

הניסיון מוכיח, כי המשטר הקפיטליסטי בישראל אך מחריף יותר ויותר את הבעיות החברתיות, ובכלל זה את האפליה העדתית. הניסיון גם מוכיח, כי הכיבוש של השטחים הערביים מאז 1967 ומדיניות הסיפוחים — גררו אחריהם הוצאות צבאיות עצומות, קיצוץ בשירותים הציבוריים ואינפלציה דוהרת. כתוצאה מכך הם גרמו את החמרת הבעיות הכלכליות והחברתיות, את הרחבתו והעמקתו של העוני ואת הגברת האפליה העדתית.

מכאן שהאינטרס של בני עדות המזרח המקופחים והעניים, המנוצלים והמופלים לרעה הוא להיאבק לשלום צודק, לנסיגה מהשטחים שנכבשו ב־1967, להכרה בזכותו של העם הערבי הפלשתינאי להקמת מדינתו העצמאית בצד מדינת ישראל על בסיס דו־הקיום בשלום.

פתרון יסודי של הבעיות הכלכליות והחברתיות, ביטול הניצול המעמדי ועקירת האפליה העדתית והלאומית מן היסוד יכולים לבוא רק כאשר יתחוללו תמורות חברתיות ופוליטיות יסודיות בישראל, כאשר לא תהיה ישראל יותר קפיטליסטית, אלא סוציאליסטית.

המשטר הקפיטליסטי בישראל, שהאידיאולוגיה הציונית היא השלטת בו, הוא המוליד הן את מדיניות האפליה והדיכוי הלאומי של האוכלוסייה הערבית והן את מדיניות האפליה העדתית של יוצאי הארצות הערביות ויתר ארצות אסיה ואפריקה.

המפלגה הקומוניסטית הישראלית, המאחדת בתוכה על בסיס האידיאולוגיה של הסוציאליזם המדעי, יהודים וערבים, בני כל העדות, על יסוד של שוויון, הערכה וכבוד הדדיים — מראה את הדרך למאבק ולפתרון.

בעלי־התודעה מבני עדות המזרח למדו לדעת, כי פתרון יסודי למצבם טמון בשינוי המשטר החברתי בישראל, בחיזוק הכוח הפוליטי הנאבק לשינוי המשטר החברתי, הפועל לחיסול העוני, שכונות העוני ועיירות העוני — בחיזוק המפלגה הקומוניסטית הישראלית ובעלי־בריתה בחזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון, ובכללם הפנתרים השחורים.

מפלגתנו הקומוניסטית שיתפה פעולה בידידות ובאחוזה עם אירגון הפנתרים השחורים ותמשיך בשיתוף־פעולה זה. היא מוכנה לשיתוף־פעולה עם כל גוף, המוכן להיאבק נגד המדיניות השלטת, המטפחת את העוני לגבי רבים ואת העושר לגבי מעטים, המקיימת אפליה עדתית ולאומית, עם כל גוף המוכן להיאבק למען קידמה חברתית, שוויון־זכויות ושלום.

11. המפלגה הקומוניסטית הישראלית והתנועה הקומוניסטית הבינלאומית

בתקופה שבין הוועידות ה־18 וה־19 הרחיבה והעמיקה מפלגתנו הקומוניסטית הישראלית את קשריה עם המפלגות הקומוניסטיות והפועליות האחרות

ותרמה את תרומתה הצנועה לביצור אחדותה של התנועה הקומוניסטית הבינלאומית על בסיס המארכסיזם-לניניזם והאינטרנציונליזם הפרולטרני. מפלגתנו השתתפה בכנסים ובסימפוזיונים שהתקיימו במשך התקופה ואשר בהם לובנו במשותף על-ידי המפלגות הקומוניסטיות האחרות בעיות תיאור-טיות ופוליטיות שונות. בעל חשיבות מיוחדת היה הכינוס העיוני הבינלאומי שנערך בסופיה בדצמבר 1978 על הנושא: „בניית הסוציאליזם והקומוניזם וההתפתחות העולמית“.

מפלגתנו מצדדת בקיום דיונים אידיאולוגיים ופוליטיים שיטתיים בקרב התנועה הקומוניסטית הבינלאומית על מנת להכליל במשותף את הנסיון שהצטבר, לתת תשובות לבעיות חדשות ולבצר את האחדות. דעת מפלגתנו הקומוניסטית הישראלית היא, כי נוסף לקשרים דו-צדדיים, לפגישות אזוריות ולסימפוזיונים בינלאומיים של התנועה הקומוניסטית, קיים צורך חיוני לארגן כנס-התייעצות בינלאומי חדש של כל המפלגות הקומוניסטיות והפועליות. כנס כזה לא התקיים זה שנים רבות. כנסי-ההתייעצות הבינלאומיים שהתקיימו ב-1957, ב-1960 וב-1969 תרמו רבות לליבון בעיות אידיאולוגיות ופוליטיות, להתוויית האסטרטגיה של התנועה ולחיזוק האחדות. לדעת מפלגתנו הולכים ובשלים התנאים לקיום התייעצות בינלאומית חדשה. אי-השתתפותה של מפלגה זו או אחרת אינה צריכה לעכב, ובוודאי לא למנוע את קיום ההתייעצות הבינלאומית של התנועה הקומוניסטית הבינלאומית.

החרפת המצב הבינלאומי, האיום מצד האימפריאליזם האמריקאי ועושי דברו על הדטאנט, מירוך-החימוש המוגבר ביוזמת ואשינגטון והקיצוניים בנאט"ו — מחייבים אחדות וערנות מירביים מצד התנועה הקומוניסטית העולמית.

התנועה הקומוניסטית העולמית תורמת תרומה רבת-משקל למאבק הגורלי לשלום, לעצמאות לאומית, לדמוקרטיה ולסוציאליזם. ככל שהקומוניסטים, בני כל העמים והארצות, מלוכדים יותר, כן מצליחים הם יותר לבצר ולהרחיב את האחדות של כל הכוחות האנטי-אימפריאליסטיים, של כל כוחות השלום, הדמוקרטיה והקידמה החברתית.

אחדותם של הכוחות האנטי-אימפריאליסטיים היא בעלת חשיבות עצומה. עם זאת, אין היא יכולה לבוא במקום אחדותן של המפלגות הקומוניסטיות והפועליות שהאידיאולוגיה שלהן מארכסיסטית-לנינית ומטרתן — מהפכה סו-ציאליסטית, בניית הסוציאליזם והקומוניזם.

האחדות של כל הכוחות המהפכניים היא בעלת חשיבות גדולה ביותר להצלחת המאבק האנטי-אימפריאליסטי. יש להדגיש בתחום זה, כי ביצור האחדות והעמקת התיאום בין הארצות הסוציאליסטיות חיוניים לא רק לקהיליית העמים הסוציאליסטית, אלא לכל התנועה הקומוניסטית והאנטי-אימפריאליסטית.

אחד ממרכיביה המרכזיים של האסטרטגיה הגלובלית של האימפריאליזם הוא: להכניס פירוד בין הארצות הסוציאליסטיות לבין התנועות לשחרור לאומי; בין הארצות הסוציאליסטיות לבין מעמד-הפועלים בארצות שלטון

ההון; בין הארצות הסוציאליסטיות לבין עצמן וכן בין המפלגות הקומוניסטיות לבין עצמן. מעל לכל שואף האימפריאליזם להכניס פירוד בין הכוחות המהפכניים בעולם — תנועת הפועלים הבינלאומית, הארצות הסוציאליסטיות, המפלגות הקומוניסטיות, התנועה לשיחרור לאומי — לבין ברית-המועצות. חוד-החנית של האסטרטגיה הגלובלית של האימפריאליזם מכוון בראש-וראשונה נגד ברית-המועצות, מפני שארץ מהפכת אוקטובר היא הכוח האנטי-אימפריאליסטי החזק ביותר והנאמן ביותר; מפני שלברית"מ חלק מכריע בשינוי יחס-הכוחות בעולם לטובת כוחות השלום, השיחרור הלאומי, הדמוקרטיה והסוציאליזם; מפני שברית"מ מגישה עזרה אינטרנציונליסטית עצומה לכל העמים בעולם הנאבקים לשיחרור לאומי וחברתי. מכאן האיבה של כל הכוחות האימפריאליסטיים והריאקציוניים לברית"מ, מחד גיסא, וההערכה, הכבוד ורגשי התודה כלפי ברית"מ מצד כוחות הקידמה בעולם, מאידך גיסא. בתנאים של ישראל נתונה מפלגתנו הקומוניסטית במערכה קשה נגד האנטי-סובייטיזם, שהוא יסוד-היסודות של המדיניות הציונית השלטת, הן זו של ממשלת הליכוד והן זו של הנהגת המערך. ממשלת ישראל ותנועת הציונית העולמית, על אירגוניה המסונפים הרבים, מנהלות מסעות אנטי-סובייטיים בלתי-פוסקים לא רק בישראל, אלא בכל חלקי התבל. במלאכתן זו הן מבטאות את האינטרסים המעמדיים של בעלי-ההון, החוששים מפני התפשטות רעיונות הסוציאליזם. האנטי-סובייטיזם של ממשלת ישראל וההנהגה הציונית נובע גם מכך, שברית"מ המגינה על עניין השלום וזכויות כל העמים, מתנגדת לכיבוש הישראלי של השטחים הערביים ותומכת בהקמת מדינה פלשתינאית עצמאית בצד מדינת ישראל.

מפלגתנו הקומוניסטית הישראלית רואה כחובתה הפטריוטית והאינטרנציונליסטית להדוף את ההסתה האנטי-סובייטית, המנוהלת על-ידי ממשלת ישראל וההנהגה הציונית.

מפלגתנו מייחסת חשיבות גדולה ביותר להפצת האמת על המשטר הסוציאליסטי בברית"מ ועל מדיניות השלום שלה. אי-אפשר להיאבק בהצלחה וביעילות לשלום, לעצמאות לאומית ולסוציאליזם בלי להיאבק נגד ההסתה כלפי הכוח המרכזי בעולם, המגן על השלום, עצמאות העמים והסוציאליזם, כלפי הארץ המהווה את הדוגמה ההיסטורית הבולטת להצלחת בניית הסוציאליזם, לשיחרור העמים מניצול מעמדי ומדיכוי לאומי.

אויבי השלום והקידמה תוקפים אותנו, הקומוניסטים, על כך שאנו מנהלים מדיניות אינטרנציונליסטית, שאנו מקיימים יחסי סולידריות הדדית עם המפלגות הקומוניסטיות האחרות ובמיוחד עם המפלגה הקומוניסטית של ברית"מ. הם אינם פוסקים מלהפיץ את תעמולתם הדמגוגית, שאבד עליה הכלח, האומרת, שמפלגתנו הקומוניסטית, „אינה עצמאית“, כביכול, ומקבלת „הוראות ממוסקבה“, כביכול. הם, המוכרים את עצמאות ישראל, את צבא ישראל, את נמלי הים והאוויר של ישראל לפנטגון, לאילי-הנשק והנפט האמריקאיים להכנת מלחמה נגד ברית"מ — מעזים להאשים אותנו, הקומוניסטים, בחוסר עצמאות.

אין מפלגה עצמאית יותר בישראל מאשר מפלגתנו הקומוניסטית הישראלית. שמרנו ונשמור מכל משמר על עצמאותנו. מעולם לא נכנענו ללחץ האוייב המעמדי והיריב הרעיוני, המנסים ללא הרף לערער את קשרי הידידות והאחוזה העמוקים הקיימים בין מפלגתנו הקומוניסטית הישראלית לבין המפלגה הקומוניסטית של ברה"מ. לשתי מפלגותינו שותפות אידיאולוגית, המושג תחת על תורת מארקס-אנגלס-לנין, על עקרונות הסולידריות הבינלאומית של מעמד-הפועלים. יחסינו מושתתים על המאבק המשותף באימפריאליזם ובריאקציה, למען השלום, הקידמה והסוציאליזם. יחסינו מושתתים על יסוד העצמאות של כל מפלגה ואי-ההתערבות בענייניה הפנימיים.

בקובעה את מדיניותה, את האסטרטגיה ואת הטקטיקה שלה, חייבת כל מפלגה קומוניסטית להביא בחשבון את התנאים המיוחדים של ארצה ועמה. עליה ליישם את העקרונות הכלליים של המארקסיזם-לניניזם בתנאים המיוחדים של ארצה ועמה.

בוועידתנו ה-18 קבענו, „דעת מפלגתנו היא, שהאינטרנציונליזם הפרולטרי היה ונשאר ציפור הנפש של התנועה הקומוניסטית הבינלאומית, ויש לשמור עליו מכל משמר“. זאת ועוד: „בהדגישה את העצמאות של כל מפלגה קומוניסטית בקביעת מדיניותה ודרכי פעולתה — דוחה מפלגתנו כל מגמה של הסתגרות לאומית, של ויתור אופורטוניסטי לאידיאולוגיה הבורגנית. במיוחד דוחה מפלגתנו הקומוניסטית את הגישה שלפיה נמדדת עצמאותה של מפלגה בכמות ההסתייגויות ואי-ההסכמות שלה עם המפלגה הקומוניסטית של ברה"מ. אנו רואים במגמות אלו לא ביטוי של יתר עצמאות רעיונית או פוליטית, אלא ביטוי של סחף בעצמאות הרעיונית והפוליטית כלפי האידיאולוגיה הבורגנית ונסיון להשיג הישגים על-יסוד בלתי-עקרוני וממילא גם בלתי-יציב“ (ספר הוועידה ה-18, עמ' 154).

מפלגתנו דחתה ודוחה את תורת האירו-קומוניזם.

המושג ה-14 של מליאת הוועד המרכזי של מפלגתנו (30.12.78), שהיה מוקדש לבעיות התנועה הקומוניסטית הבינלאומית, קבע בין השאר: „בדרך של כניעה ללחץ ושל התנכרות לערכי היסוד של האינטרנציונליזם הפרולטרי, אי-אפשר לחזק את השפעת המפלגה הקומוניסטית. בדרך זו מחזקים רק את בעלי האידיאולוגיה הרפורמיסטית הסוציאל-דמוקרטית ומסיבים נזק למאבק של כלל התנועה הקומוניסטית והפועלית הבינלאומית“ („ערכים" מס 1, 1979, עמ' 21).

באותו זמן קבע הוועד המרכזי: „הוויכוח עם ה,אירו-קומוניזם' הוא ויכוח עם מפלגות-אחיות, שאנו מאחלים להן הצלחה במאבקן במונופולים בארצותיהן, למען תמורות חברתיות יסודיות, למען ליכוד כוחות רחב ביותר למטרות אלו, למען נצחון הסוציאליזם“ (שם).

הנסיון הוכיח את נכונות ההערכה והעמדה של הוועד המרכזי של מפלגתנו.

מפלגתנו היתה נאמנה לעקרונות המארקסיזם-לניניזם ותמשיך לפעול לפיהם. כך מבטיחים אנו את אופייה של מפלגתנו כמפלגה הפטריוטית בישראל

וכמפלגת האינטרנציונליזם הפרולטרני. כך מגינים אנו באופן הטוב ביותר על האינטרסים של מעמד הפועלים והמוני-העם בישראל, יהודים וערבים, על האינטרסים האמיתיים של שני העמים בארץ, עם ישראל והעם הערבי הפלשתינאי, ועל האינטרסים הכלליים של השלום והקידמה בעולם.

מפלגתנו הקומוניסטית הישראלית ראתה ורואה במפלגה הקומוניסטית של ברה"מ את האוונגרד של התנועה הקומוניסטית והפועלית הבינלאומית. אין זו קביעה סובייקטיבית של מפלגתנו. זוהי עובדה אובייקטיבית. מעמדה זה של מקב"מ נובע מתרומתה הגדולה ביותר למאבק העמים בעולם כולו לשחרור לאומי וחברתי, מעובדת היותה בעלת הנסיון המהפכני הרב ביותר, מתפקידה המיוחד, כמפלגה שהיא הכוח המנהיג את המעצמה הסוציאליסטית הראשית, שמוטלת עליה אחריות היסטורית מיוחדת בהגנת השלום וחרות העמים בעולם. מעמדה האובייקטיבי הזה של מקב"מ מתחזק עוד יותר על-ידי מדיניותה הנבונה, רבת-האחריות והיוזמה בזירה הבינלאומית. מפלגתנו העריכה ומעריכה, כי היחס לברה"מ ולמקב"מ היה ונשאר אבן-בוחר חשובה לנאמנות לעניין הסוציאליזם והמאבק האנטי-אימפריאליסטי.

מפלגתנו הקומוניסטית הישראלית מציינת בדאגה, כי הנהגת המפלגה הקומוניסטית של סין ממשיכה גם לאחר מותו של מאו טסה-טונג במדיניותה הלאומנית, ההגמוניסטית והאנטי-סובייטית. יתר-על-כן, נרקמת ברית תוקפנית אמריקאית-סינית-יפנית, המסכנת את שלום העולם.

ההנהגה החדשה של סין הכניסה תיקונים מסויימים במדיניות הפנים של סין, נסוגה מהצעדים ההרפתקניים מתקופת „הקפיצה הגדולה“ ו„המהפכה התרבותית“, אשר גרמו את פיגורה של הכלכלה הסינית. אולם תוכנית המודרניזציה של המשק מכוונת בעיקר למודרניזציה של הצבא והכשרתו למלחמה נגד „האוייב מצפון“ — ברית-המועצות. במדיניות החוץ הסינית חלה החמרה מהותית נוספת. המנהיגים הסיניים מתחברים בגלוי בברית אסטרטגית עם האימפריאליזם האמריקאי ועם מעצמות אימפריאליסטיות אחרות נגד ברה"מ, בהמשיכם בתיאוריה המסוכנת, לפיה מלחמת-עולם שלישית היא בלתי-נמנעת.

אחד הביטויים של התחברות ההנהגה הסינית עם התוכניות האסטרטגיות של האימפריאליזם האמריקאי הוא תמיכתה בקונויית קמפ-דייוויד האמריקאית-הישראלית-המצרית, שעיקר מטרתה להקים גוש צבאי תוקפני נגד תנועות השיחרור הלאומי ונגד ברית-המועצות.

מנהיגי סין הגיעו לשפל המדרגה בארגנם מלחמת תוקפנית נגד וייטנאם הסוציאליסטית ובתומכם בקבוצה של רב-הטבחים פול-פוט בקמבודיה.

בסין קיימת סתירה בין התשתית הכלכלית-החברתית הסוציאליסטית, אם-כי המעוותת, לבין בניין-העל האנטי-סוציאליסטי והפרו-אימפריאליסטי. סתירה כזאת בין התשתית לבין בניין-העל אינה יכולה להימשך לעד. או שהתשתית הכלכלית והחברתית הסוציאליסטית והאינטרס האובייקטיבי של

העם הסיני יגברו על המדיניות הסובייקטיבית האנטי-סוציאליסטית, או שיקרה ההיפך. התנועה הקומוניסטית הבינלאומית מעוניינת בהתגברות הסוציאליזם בסין על בניין-העל האנטי-סוציאליסטי. זהו האינטרס של העם הסיני עצמו, של עניין השלום והסוציאליזם בעולם כולו.

בתקופה שבין הוועידה ה-18 והוועידה ה-19 פיתחה מפלגתנו הקומוניסטית הישראלית את יחסי-הידידות הקיימים בינה לבין המפלגות הקומוניסטיות האחרות של הארצות הערביות ובמיוחד עם המפלגה הקומוניסטית הירדנית.

מפלגתנו הקומוניסטית הישראלית, במאבקה נגד הכיבוש והדיכוי, בעד מימוש הזכויות הלאומיות הצודקות של העם הערבי הפלשתינאי, בסולידריות האינטרנציונליסטית שלה עם המאבק המסור והאמיץ של אירגון הקומוניסטים הפלשתינאיים בגדה המערבית וברצועת עזה ושל כל הפטריוטים הפלשתינאיים נגד הכיבוש ובעד שלום צודק ויציב — פיתחה יחסי ידידות עם המוני העם הפלשתינאי ומנהיגיו. עובדה זו מוכיחה, כי על בסיס של שוויון וכיבוד הדדי של הזכויות אפשר להביא מיפנה ביחסי שני העמים, לכונן יחסי שלום ושיתוף-פעולה ידידותי.

יסוד-מוסד של מדיניות מפלגתנו היה ונשאר: עם העמים הערביים נגד האימפריאליזם, ולא עם האימפריאליזם נגד העמים הערביים.

מפלגתנו הקומוניסטית הישראלית מטפחת בקרב חברי המפלגה והנוער הקומוניסטי, בקרב האוהדים והמוני העובדים בישראל רגשי סולידריות פרו-לטרית בינלאומית, רגשי ידידות עמוקים למעמד הפועלים וכוחות הקידמה והסוציאליזם בכל אתר ואתר, הנאבקים נגד רדיפות מצד כוחות האימפריאליזם והריאקציה, הגזענות והפאשיזם.

בהתאם לעקרונות הללו אירגנה מפלגתנו פעולות מחאה וסולידריות רבות בתקופה שבין שתי הוועידות.

מפלגתנו הקומוניסטית הישראלית מייחסת חשיבות רבה להופעתו של כתב-העת „בעיות השלום והסוציאליזם“, כבטאון קולקטיבי של המפלגות הקומוניסטיות האחרות. כתב-העת, שהתפתח והשתכלל, תורם תרומה גדולה לליבון בעיות, להחלפת גסיון ולביצור האחדות של התנועה הקומוניסטית הבינלאומית. מפלגתנו המשתתפת בכתב-העת מאז הקמתו, תמשיך גם להבא לתרום את תרומתה להצלחתו.

מפלגתנו הקומוניסטית הישראלית שואבת עידוד רב במאבקה מהסולידריות האינטרנציונליסטית של המפלגות הקומוניסטיות האחרות עם מדיניותה ומאבקה. מפלגתנו רואה בכך סולידריות עם מאבקם של כל כוחות השלום והקידמה בישראל למען ישראל חדשה, שוחרת שלום ועצמאית באמת, דמוקרטית ומתקדמת, בית ומולדת לעם העובד, מדינה המשתלבת במזרח-התיכון הערבי למען עתידם המאושר של כל העמים.

12. המפלגה

התקופה שבין הוועידה ה-18 וה-19 הצטיינה בפעילות ענפה של המפלגה למען ביצוע התפקידים שהציבה בפניה הוועידה ה-18 ושנבעו מהמצב החדש שנוצר, עם כינון ממשלת הליכוד. בפעילותם השיטתית והמסורה מילאו הקומוניסטים בישראל את תפקידם כבנים נאמנים של מעמד הפועלים והמוני-העם, כמייצגים אמיתיים של האינטרסים של עם.

למרות איומי השלטון, מול הסתה אנטי-קומוניסטית פרועה, מול אמצעי דיכוי משטרתיים סמויים וגלויים — כולל שימוש בתקנות החירום הקולוניאליות הבריטיות מ-1945 — מול מאסרים ומשפטים שרירותיים, פעלו חברי המפלגה ואוהדיה במסירות ובאומץ-לב.

הודות למדיניות הנכונה, הנאמנה לעקרונות המארקסיזם-לנינים והאינטרנציונליזם הפרולטרי, הודות להתמדתם ולהקרבתם של חברי המפלגה, חברי בנק"י ואוהדיה, באים אנו לוועידה ה-19 מחוזקים יותר, מחושלים יותר, נכונים יותר להתייצב מול האתגרים החדשים.

יובלה ה-60 של המפלגה

בתקופה זו ציינו את יובלה ה-60 של המפלגה הקומוניסטית בארץ. אירוע זה תרם תרומה חשובה להפצת האמת על מדיניותם ומאבקם לשיחרור הלאומי והחברתי של הקומוניסטים בפלשתינה ולאחר מכן בישראל. הקומוניסטים בארץ נאבקו בנאמנות ובחירוף נפש לעצמאות, נגד האימפריאליזם, נגד הריאקציה היהודית והערבית, למען אחווה ושיתוף-פעולה בין שני העמים בארץ, למען האינטרסים היומיומיים של הפועלים והמוני-העם, למען הידידות עם ברית-המועצות, למען השלום, הדמוקרטיה והסוציאליזם. חובה גדולה מוטלת על המפלגה לצייד את הציבור, ובמיוחד את הדור הצעיר בידיעה מהימן על תולדות התנועה הקומוניסטית בארץ, על האידיאולוגיה והמדיניות שלה, המבוססות על עקרונות המארקסיזם-לניניזם והאינטרנציונליזם הפרולטרי. תרומה חשובה לכך תרם המושב ה-17 (אוקטובר 1979) של הוועד המרכזי של המפלגה, שהיה מוקדש לנושא: „מאבקנו הפוליטי והרעיוני לאור הנסיון ההיסטורי“.

הפירסומים בעתונות המפלגה מפיהם של חברים ותיקים לרגל יובלה ה-60 של המפלגה תרמו אף הם להארת תולדות המפלגה בארץ.

במאבק לליכוד כוחות השלום והדמוקרטיה

מודרכת על-ידי החלטות הוועידה ה-18 הגבירה המפלגה על אירגוניה וחבריה את המאמצים לליכוד כוחות השלום, הדמוקרטיה והקידמה, יהודים וערבים.

הקמתה של החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון במאסר 1977 היתה

מאורע רב-חשיבות בחיים הציבוריים בישראל ובעל השפעה גדולה על המאבק לשלום, לדמוקרטיה, לשוויון לאומי ועדתי, לשוויון-זכויות האשה, להגנת האינטרסים של הפועלים והמוני-העם.

הקמתה של החזית והקמת החזיתות המקומיות נתאפשרו הודות להתגברות מאבקה והשפעתה של המפלגה, הודות למדיניותה העקרונית הנכונה ולגישתה האחראית, שאינה בנוייה על חישובי „תכסיסי בחירות“, אלא מביאה בחשבון את האינטרס היסודי של המאבק לשלום, לדמוקרטיה, לשוויון-זכויות ולקידמה חברתית.

החזית הדמוקרטית זכתה להצלחה בבחירות לכנסת ה-9 (במאי 1977) בהשיגה 80,118 קולות (4.6%) לעומת 53,353 קולות (3.4%) שהשיגה מפלגתנו בבחירות לכנסת ה-8. כן הצליחה החזית בבחירות לוועידת ההסתדרות ה-13 (יוני 1977), בצוברה 27,781 קולות (3.03%) לעומת 18,727 קולות (2.41%) בבחירות לוועידה ה-12 (מארס 1973); ובבחירות לוועידת נעמ"ת — 12,848 (2.88%) לעומת 8,003 קולות (2.26%). אלה היו הישגים גדולים לחזית הדמוקרטית, וכמובן למפלגה הקומוניסטית הישראלית, למדיניותה ולמאבקה.

הרחבת השפעת המפלגה והחזית מצאה ביטוי נוסף בבחירות לרשויות המקומיות, שהתקיימו בנובמבר 1978. בחירתם של 19 ראשי עיריות ומועצות מטעם החזיתות הדמוקרטיות אישרה מחדש את נכונות הקו, שהתוותה הוועידה ה-18. החזית הדמוקרטית רשמה הישגים נוספים בבחירות שונות שהתקיימו אחרי כן, הן המוניציפליות והן האיגוד-מקצועיות.

הפרוגרמה לשלום צודק, לדמוקרטיה, לשוויון זכויות ולקידמה חברתית, שהציבה המפלגה כאלטרנטיבה למדיניות השלטת, היתה לדגל המלכד סביבו — במסגרת החזית — כוחות נוספים בקרב האוכלוסייה היהודית ואת הרוב המכריע של האוכלוסייה הערבית בישראל.

מפלגתנו הקומוניסטית תוסיף לפעול למען חיזוקה של החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון מבחינה ארצית ומבחינה מקומית, תפעל — תוך לימוד מהנסיון של ארבע השנים — להידוק שיתוף-הפעולה עם כל מרכיבי החזית ולהרחבתה של החזית.

הרחבת שורות המפלגה

חיזוקה של המפלגה, הרחבת שורותיה והגדלת השפעתה חיוניים להרחבת המאבק לשלום, לדמוקרטיה, לשוויון-זכויות ולקידמה חברתית, לחיזוק שיתוף-הפעולה עם כוחות אחרים, לקידומה ולהרחבתה של החזית הדמוקרטית.

מאז הוועידה ה-18 הרחיבה המפלגה את שורותיה ב-25% (נטו). המפלגה פועלת כיום ב-86 סניפים לעומת 79 סניפים שפעלו ערב הוועידה ה-18. ההתפתחות היתה מהירה יותר בשנתיים הראשונות ואיטית יותר בשנתיים האחרונות. גידול שורות המפלגה לא היה שווה במחוזות השונים. המושבים ה-10 (מארס 1978) וה-16 (יוני 1979) של הוועד המרכזי

דנו בעבודת המפלגה, בעבודתנו בחזית וכן בהפצת העתונות. נתקבלו החלטות חשובות, שהובאו בפני חברי המפלגה לדיון ולפעולה. המושב ה-10 של הוועד המרכזי ציין, שבמצב הקיים בארץ, חשובה במיוחד העבודה השיטתית היומיומית בתחום ההסברה, האירגון וההפצה של פירסומי המפלגה.

יחד עם הדגשת חשיבותה המהפכנית של העבודה השיטתית בקרב הציבור, של ההסברה הפוליטית ושל הפעולה להגנת האינטרסים היומיומיים, ובמיוחד בקרב העובדים והדור הצעיר, הדגשנו את חשיבותה של העבודה האידיאולוגית לרכישתם של חברים חדשים ולקליטתם. בסיכומי הוועד המרכזי נאמר: „יש להגביר את המאבק האידיאולוגי להגנת המארקסיזם-לניניזם, להדיפת האנטי-סובייטיזם והאנטי-קומוניזם ולחשיפת מהותן האמיתית של האידיאולוגיה והפרקטיקה הציוניות“.

הרחבת שורות המפלגה והצטרפותם של חברים חדשים, במיוחד מקרב ציבור הפועלים ומקרב הדור הצעיר, היתה ונשארה משימה חשובה ביותר למפלגה בשלב זה של ההתפתחות. המחוזות תל-אביב, השפלה, ירושלים, הדרום וחיפה חייבים להציב לעצמם כאתגר מיוחד פעולה שיטתית להרחבת שורות המפלגה. גידול המפלגה בקרב האוכלוסייה הערבית אינו הולם את גידול השפעתה של המפלגה. ממשיך להתקיים פער רחב בין מספר חברי המפלגה בקרב האוכלוסייה הערבית לבין מספרם הרב של תומכיה ואוהדיה. אין אנו מתעלמים מהתנאים האובייקטיביים בהם פועלת המפלגה, העור-מים מכשולים רבים בפני הרחבת שורות המפלגה, במיוחד בקרב האוכלוסייה היהודית. אך כפי שקבענו בוועידה ה-18, המפלגה יכולה בהחלט לגדול ולהרחיב את שורותיה גם בתנאים אובייקטיביים קשים אלה.

הנסיון של מפלגתנו הקומוניסטית הוכיח, שבתנאי ישראל, בתנאי ההשפעה הגדולה של האידיאולוגיה הציונית על המוני-העם, בתנאי ההסתה המורעלת נגד ברית-המועצות והאוירה השובינית הקשה — הדרך להרחבת שורות המפלגה היא בראש וראשונה דרך המאבק האידיאולוגי והפוליטי. הדבר מחייב את המפלגה לדאוג לחלוקת כוחותיה ביתר יעילות, כדי לחזק את הפעילות האידיאולוגית והפוליטית. הנהגת המפלגה צריכה להקדיש יותר כוחות וזמן לניהול מאבק באידיאולוגיה הציונית, האנטי-סובייטית והאנטי-קומוניסטית.

תפקיד זה מחייב בין השאר, פירסום ספרות מארקסיסטית-לנינית, במיוחד בשפה העברית. עלינו לפרסם את מדיניות המפלגה שסוכמה בוועידות בחברות ולהפיצן בקרב הציבור הרחב. כן יש להרחיב את הפצתה של הספרות המארקסיסטית-הלנינית בשפה הערבית, היוצאת לאור בחו"ל.

מפלגתנו צריכה להרחיב את המאבק האידיאולוגי. ויכוח שיטתי עם היריבים האידיאולוגיים והפוליטיים, עם האידיאולוגיה והפרקטיקה הציונית, עם כל גילוי של שוביניזם יהודי או ערבי; הפצת רעיונות המארקסיזם-לניניזם; הפצת האמת על ברית-המועצות ועל הסוציאליזם של ימינו — הם תפקידים ראשונים במעלה של המפלגה.

רוב המצטרפים למפלגה בא מקרב הדור הצעיר, ועלינו להבטיח את קליטתם הטובה מבחינה רעיונית, פוליטית ואירגונית. יש ליצור תנאים מתאימים, ובכלל זה תנאים חברתיים מתאימים.

מכאן חשיבות הפעילות החינוכית-האידיאולוגית בתוך המפלגה במישור המחוזי והמרכזי. המחלקה לחינוך הפוליטי-הרעיוני של הוועד המרכזי יזמה כל שנה תוכנית לימודית שנתית, אירגנה הרצאות וקורסים, הבטיחה הוצאת בטאוניו התיאורטיים „ערכים” ו„א-דרב”. נקודת התורפה היא ההפצה: יש להגדיל באורח מהותי את הפצתם.

החינוך הפוליטי-הרעיוני במפלגה אינו עניין לדאגה מרכזית בלבד, אלא גם עניינם של אירגוני המפלגה המקומיים והמחוזיים.

הלימודים במוסדות להשכלה גבוהה בארצות הסוציאליסטיות מסייעים לפיתוח קאדרים של אקדמאים, בעלי השפעה מתקדמת על סביבתם. על מוסדות המפלגה המקומיים והמחוזיים לדאוג לקליטתם הנכונה של החברים הללו בעבודה מפלגתית ובפעילות ציבורית.

מוסדות המפלגה הנוגעים בדבר חייבים לדאוג לשיפור דרכי בחירתם של החברים ללימודים אקדמאיים בחוץ-לארץ. כן יש להבטיח קשר הדוק יותר עם מסגרות הסטודנטים חברי המפלגה הלומדים בחוץ-לארץ. חשיבות מיוחדת נודעת לפעילות המפלגה להגנת האינטרסים היומיומיים של המוני העובדים, להרחבת הפעילות הקומוניסטית בשכונות העוני. יש ליוזם ולהשתתף באופן פעיל במאבק תושבי שכונות העוני לשיכון אנושי ותנאי חיים אנושיים.

הנסיון מוכיח, כי במידה שחברים פועלים, בהדרכת אירגונם המפלגתי, באופן שיטתי ובאורך-רוח עם העובדים במקום העבודה הקונקרטי או בשכונה הקונקרטית, מביאים את עמדת המפלגה, פירסומיה, עתונותה, עוזרים לפועלים במקום העבודה או לתושבי השכונה במאבקהם היומיומיים — מצליחים הם לא רק לקרב את המפלגה ודרכה הפוליטית אל הציבור הנתון הזה, אלא אף לרכוש חברים חדשים לשורות המפלגה.

פעילותו של התא המפלגתי כקולקטיב ופעילותו של חבר המפלגה כפרט היו ונשארו גורם מכריע לגבי גידול השפעתה והרחבת שורותיה של המפלגה. התא המפלגתי הוא החולייה המקשרת את המפלגה עם הציבור בשכונה, במקום העבודה. על כן נודעת חשיבות רבה לעבודתו של התא המפלגתי, לדרך בה הוא מגשים את מדיניות המפלגה בעבודה היומיומית עם הציבור; לדאגת התא המפלגתי להפעלת חבריו בין ישיבותיו; לטיפולו בגיוסו ובהפעלתו של הציבור שמסביבו, כדי להגן על העניינים החיוניים שלו; לדאגתו להפצת העתונות המפלגתית. בכל אלה נבחן כושרו של התא המפלגתי. תא מפלגתי, יוכל למלא את תפקידו כאירגון קומוניסטי לוחם טוב יותר, כאשר יגביר את פעילותו בקרב הציבור ולא יצטמצם בפעולה המפלגתית הפנימית.

מזכירות התא היא החולייה המכרעת בעבודת התא המפלגתי. בחברי המזכירות ובמזכיר התא תלויה במידה מכרעת הצלחת התא. לכן יש לדאוג

באורח מתמיד להעלאת הרמה של מזכירות התאים ולהכשרתם של מזכירי תאים. למטרה זו יש לארגן קורסים מיוחדים. הוועדים המחוזיים והסניפים חייבים להבטיח הנהגה מתאימה לתאים ולדאוג להעלאת רמתה הפוליטית, האידיאולוגית והאירגונית.

לחיוזק העבודה האירגונית של המפלגה

המפלגה הקומוניסטית היא אירגון מהפכני למאבק קשה וממושך לשינוי פני המציאות, לשינוי המשטר, לסוציאליזם. ההתקפה הגוברת של ממשלת הליכוד על החירויות הדמוקרטיות מחייבת הגברת הפעילות של המפלגה בקרב הציבור הרחב, מצד אחד, וחיוזק האירגון המפלגתי, המשמעת והעירנות המהפכנית, מצד שני. דברים אלה מחייבים את כל אירגוני המפלגה בכל המישורים. כל אירגון מפלגתי צריך לנקוט יוזמות מתאימות מבלי להמתין להוראות, כשהצעדים מתבקשים מאליהם. חשוב במיוחד הקשר המאורגן והשיטתי עם אוהדי המפלגה, הבטחת קיום מסגרות קבועות לפגישות עמם. יש לדאוג לשיתופם בפעילות המפלגתית ובפעילות האירגונים הדמוקרטיים. הרחבת המתמדת של מסגרות אוהדי המפלגה היא תפקיד חשוב גם למען הרחבת שורות המפלגה.

השמירה על תקנון המפלגה, השמירה על עקרונות הצנטרליזם הדמוקרטי ועל הנורמות הלניניות בחיי המפלגה, הגברת העירנות הפוליטית והאירגונית — הן חובת חברי ואירגוני המפלגה. אירגוני המפלגה — החל בתא המפלגתי — צריכים להקפיד הקפדה מלאה על כך, שחבר המפלגה ימלא את החובות הבסיסיות בהתאם לתקנון המפלגה ועל קיום ביקורת הביצוע של ההחלטות. יש לבקר את העובדה, שלא תמיד נעשה הדבר.

יחד עם ההקפדה על הנורמות הלניניות, חיוני הוא הטיפול האישי בחבר המפלגה, הגשת עזרה לחבר, כדי להגביר את זיקתו למפלגה, כדי להגביר את פעילותו. היחס החברי מצידו של האירגון המפלגתי כלפי החבר פירוש, קודם-כל, פיתוח יחס של הערכה של הקולקטיב לפעילותו של החבר, לתרומתו לפעילות המפלגה.

בהטילו תפקידים על חבר המפלגה יתחשב התא המפלגתי במצבו האישי, באפשרויות פעולתו. התא המפלגתי יסייע בידי החבר או החברה לתרום תרומה מירבית לפעילותה של המפלגה.

המצטרף למפלגה הקומוניסטית עושה זאת מרצונו החופשי. הוא רואה בה נושאת האידיאלים הנעלים של הקומוניזם, התגלמות יחסי השוויון והאחוה בין שני העמים, שאנו לוחמים למען עתידם המאושר. במאבק במסגרת המפלגה הקומוניסטית למען אידיאלים נעלים אלה מוצא החבר את סיפוקו ואת אושרו כאדם לוחם. קומוניסט בא לשורות המפלגה כדי לתת, להקריב ולתרום למאבקה של המפלגה למען מטרותיה הנעלות. חובתו של קומוניסט לקדם את מאבקה של המפלגה, להגן על האינטרסים החיוניים של הפועלים והמוני-

העם, לקדם את עניין השלום והסוציאליזם. כל שיקול אחר פסול ואינו נסבל במפלגה.

יש לפתח במפלגה יותר מאשר עד כה את רוח היוזמה וההתנדבות. חשוב לעודד ולפתח יוזמה אישית ויוזמה של הקולקטיב למען קידום עבודת המפלגה.

הצנטרליזם הדמוקרטי מחייב פיתוח הדמוקרטיה המפלגתית-הפנימית, שצד חשוב בה — העברת הצעותיהם, יוזמותיהם וביקורתם של חברים ואירגונים של המפלגה אל המוסדות הגבוהים יותר, כולל הוועד המרכזי. המוסדות העליונים חייבים מצידם לדון בהצעות וביוזמות במהירות האפשרית, לענות עליהן, בין אם הן מתקבלות ובין אם לאו. הצינורות בשני הכיוונים חייבים להיות פתוחים ויעילים.

הפצת עתונות המפלגה

העתונות הקומוניסטית היא נשק חד בידי המפלגה. בהביאה את דבר המפלגה אל חברי המפלגה ואל כלל ציבור הקוראים, ממלאת העתונות הקומוניסטית תפקיד חשוב במאבק לשלום, לדמוקרטיה, לשוויון-זכויות, להגנת האינטרסים של המוני העמלים, לקידמה חברתית.

בטאוני המפלגה, „זו הדרך” בשפה העברית ו„אל-איתיחאד” בשפה הערבית בית ויתר עתוני המפלגה, ממלאים תפקיד חשוב בהפצת רעיונות הסוציאליזם המדעי — המארקסיזם-לניניזם — בהפצת מידע על הישגי הארצות הסוציאליסטיות, בהדיפת ההסתה האנטי-סובייטית ובמאבק נגד האידיאולוגיה הבורגנית והשפעתה.

„זו הדרך” והעתונים „דער וועג” באידיש ו„טובה פוט” בבולגרית מופצים בתנאים אובייקטיביים קשים בקרב הציבור היהודי. עם זאת, גם בתנאים האובייקטיביים האלה הכרחי ואפשרי הוא להרחיב את מעגל קוראיהם. מערכות העתונות הקומוניסטית מילאו את תפקידן כראוי במאבק האידיאולוגי, הפוליטי והחברתי הקשה.

„אל-איתיחאד” הוא העתון הנפוץ ביותר בשפה הערבית בישראל ומקובל ביותר על האוכלוסייה הערבית.

המפלגה צריכה להשקיע מאמצים כל-צדדיים, כדי להעלות את רמת העתונות המפלגתית ולשכלל את צורת הופעתה.

בתקופה שלאחר הוועידה ה-18 לא חלה, מבחינה ארצית, עלייה בהפצת העתונות הקומוניסטית בשפות השונות. ישנה תוספת מסויימת (13%) בהפצת „זו הדרך”. יש תנודות ושינויים בסניף זה או אחר, אבל התמונה היסודית שיש לתת עליה את הדעת היא אי-העלייה בהצפת העתונות.

בעייה נוספת המעיקה על העתונות המפלגתית (במיוחד „אל-איתיחאד” ו„אל-ג'דיד”) היא הפיגור של סניפי המפלגה בתשלום הכנסות העתון להנהלה. מצב זה גרם וגורם הפסדים גדולים. אין המצב שווה בכל המחוזות והסניפים.

מחוז חיפה, למשל, הנהיג שיטת הפצה והתחשבות עם חברי המפלגה שלא משאירה חובות במחוז.

הדיון שקיים הוועד המרכזי על העתונות הקומוניסטית והפצתה במושב ה-16 (יוני 1979) עזר לקדם במידה מסוימת את הקטנת החובות ואת הגדלת ההפצה.

הרחבת הפצת העתונות הקומוניסטית הינה תפקיד דחוף העומד בפני המפלגה, חבריה ומוסדותיה. חיוני הוא להגביר את ההבנה במפלגה לתפקיד המהפכני של הפצת עתונות המפלגה והבאתה לקוראים (כולל מנויים) בידי חברי המפלגה. בתנאים הקיימים בארץ ההפצה בידי חברי המפלגה היא דרך ההפכה הראשית. המצב כיום הוא, שקרוב ל-50% מכלל חברי המפלגה משתתפים בהפצת העתונות.

על כל אירגון מפלגתי לדון בסדירות בהשתתפותם של חברי התא בהפצת העתונות המפלגתית.

חשוב לפתח בסניפים את שיטת ההפצה הקולקטיבית במקומות ציבוריים, במקומות עבודה, ליד בתי-ספר וכו'.

הנהלת העתונות המפלגתית ואירגוני המפלגה צריכים לפתח גם שיטות חדשות להפצת העתונות הקומוניסטית, כולל דרכים מסחריות.

הוועד המרכזי הדגיש במושב ה-16 את החשיבות של פיתוח התחרות בין חברים, תאים, סניפים ומחוזות של המפלגה על הפצת העתונות הקומוניסטית. התחרות זו תסוכם פעם בשנה ותכלול הענקת פרסים לחברים ולארגונים המצטיינים. פסטיבל העתונות הקומוניסטית צריך להיות מאורע קבוע בחיי המפלגה ולהפוך לחג ציבורי עממי רחב.

הוועד המרכזי

הוועד המרכזי מילא את תפקידו הפוליטי והאירגוני כמוסד המדריך ובעל הסמכות העליונה במפלגה בין ועידה לוועידה. הוועד המרכזי פעל כהנהגה קולקטיבית בהתאם לעקרונות הצנטרליזם הדמוקרטי. ב-25 המושבים שקיים, קבע הוועד המרכזי, בהתאם לקו הכללי של הוועידה ה-18, את מדיניות המפלגה, את העמדות למאורעות הפוליטיים והחברתיים בישראל, באזור ובעולם, נתן את התשובות הנכונות, העקרונות והברורות של הקומוניסטים הישראליים.

הוועד המרכזי הדריך את אירגוני המפלגה ואת נציגיה במוסדות הממלכתיים, ההסתדרותיים, המוניציפליים והציבוריים השונים ואת עתונות המפלגה, גייס את המפלגה למאבקים והדריך את עבודתה היומיומית.

הוועד המרכזי פעל תוך קשר קבוע עם אירגוני המפלגה המחוזיים והסניפיים, טיפל בהצעות של אירגוני וחברי המפלגה, פעל ברוח הביקורת והביקורת העצמית לקידום עבודתה של המפלגה בתנאים מסובכים. עם זאת, יש צורך להמשיך ולשפר את העבודה האירגונית המרכזית, לתקן ליקויים ולהדק עוד יותר את הקשרים עם אירגוני המפלגה.

הוועד המרכזי רואה כצו עליון את שמירת אחדותה האינטרנציונליסטית של המפלגה — אחדותה היהודית-הערבית — מול ההתקפות הבלתי-פוסקות של אויבי השלום והקידמה, שאחדותה האינטרנציונליסטית היא כצנינים בעיניהם. הוועד המרכזי הדף בעירנות קומוניסטית את המזימות של אויבי האחדות האינטרנציונליסטית של מפלגת מעמד הפועלים ופעל לביצור האחדות האידיאולוגית, הפוליטית והאירגונית של המפלגה על בסיס המאבק-סיום-לניניזם.

לא כל המטרות שקבע הוועד המרכזי במשך התקופה שבין שתי הוועידות מומשו והושלמו. בתקופה שחלפה נוצרו תפקידים חדשים, הנובעים מהתפתחות המאורעות הפוליטיים והחברתיים. התרחבות התפקידים מצד אחד ומיעוט הקאדרים והאמצעים מצד שני, עורמים קשיים בפני עבודת המפלגה. בתנאים של לחץ העבודה היומיומית סובלת לפעמים העבודה המתוכננת לטווח ארוך. עלינו לדאוג לפיתוח קאדרים חדשים, לחלוקה טובה יותר של תפקידים, להתוויית תוכניות לטווח ארוך ולדבוק בביצוען.

הוועד המרכזי הקדיש שני מושבים לדיון על עבודתה של המפלגה. הנסיון מוכיח, שיש להקדיש לפחות מושב אחד של הוועד המרכזי כל שנה לדיון על עבודתה האירגונית של המפלגה. מוסדות הוועד המרכזי טיפלו בבעיות מחוזיות וסניפיות. בכמה מחוזות היו קשיים שנבעו מהפרת הנורמות ומאי-דבקות בתקנון המפלגה. הוועד המרכזי סייע וסייע לפתרון בעיות מחוזיות.

חיוני הוא, שמוסדות הוועד המרכזי יבדקו וידונו באופן קולקטיבי ושיטתי על אירועים מחוזיים, כמו ועידות מחוזיות, וכן על פעולתן של מחלקות הוועד המרכזי. דיונים כאלה של מוסדות הוועד המרכזי הכרחיים, כדי להכיר באופן קולקטיבי טוב יותר את הבעיות האירגוניות של המפלגה ולסייע בפתרון בעיות מחוזיות או ארציות. יש להגביר את הקשר של חברי המוסדות המרכזיים עם מוסדות ואירגוני המפלגה המחוזיים והמקומיים.

רוב המחלקות של הוועד המרכזי פעלו בסדירות ושיפרו את עבודתן. עם זאת היו מחלקות שלא מילאו את תפקידן.

המחלקה לעניינים איגוד-מקצועיים, המחלקה לחינוך פוליטי-רעיוני, המחלקה לעניינים מוניציפליים, המחלקה לענייני הסטודנטים, והמחלקה לקשרי-חוץ שיפרו את פעילותן, סייעו לוועד המרכזי בניהול עבודת המפלגה ומאבקה. הוקמה ועדה לטיפול ביוצאי ארצות אמריקה הלטינית שיזמה ואירגנה פעולות בקרב ציבור זה.

המחלקה לחינוך פוליטי-רעיוני פעלה באופן סדיר ותרמה תרומה חשובה לקידום החינוך הפוליטי-הרעיוני במפלגה. „ערכים” ו„א-דרב” הופיעו בקביעות ומהווים תרומה חשובה להפצת רעיונות המאבק-סיום-לניניזם. המחלקה אירגנה קורסים ארציים, סייעה באירגון סמינרים וימי עיון ברוב מחוזות המפלגה, בקרב הסטודנטים והנוער. יש להמשיך ולעודד את קיומם של קורסים וימי עיון במחוזות ובסניפי המפלגה.

המחלקה לענייני תרבות לא פעלה. המחלקה המשפטית לא פעלה באופן

סדיר. מכאן צריך להסיק את המסקנה, שבעת הקמתן מחדש של המחלקות יש להעמיד בראשן חברים, אשר יוכלו להקדיש זמן ולהשקיע מאמצים בפיתוח עבודת המחלקות.

מחלקת הקאדרים הוקמה על-פי החלטת המושב ה-16 של הוועד המרכזי (יוני 1979). עדיין מוקדם לסכם אם פעילותה בנושא החשוב של פיתוח והעלאת קאדרים במפלגה. הוועד המרכזי והוועדים המחוזיים והסניפיים פעלו להעלאת קאדרים חדשים בעבודה המרכזית ובעתונות המפלגה, בעבודה המחו-זית והסניפית, וכן בברית הנוער הקומוניסטי הישראלי.

הוועד המרכזי מציין בחיוב, כי בשנים האחרונות נבחרו חברים צעירים רבים למוסדות המדריכים של המפלגה בכל המישורים והתחומים. עם זאת, כתוצאה מהרחבת פעילותה וריבוי תפקידיה נתקלת המפלגה בקשיים לא מעטים באיוש תפקידים חשובים בסניפים, במחוזות ובעבודת המרכזית. כדי לפתור את בעיית המחסור בקאדרים יש לפעול בשני כיוונים: (1) במדיניות לטווח ארוך להכשיר ולטפח קאדרים בעבודה יומיומית, בחינוך פוליטי-רעיוני מתוכנן לתקופה ממושכת, תוך ניצול יעיל יותר של כל אפשרויות המפלגה; (2) לפנות יותר אל הצעירים מקרב חברי המפלגה והנוער, לקדם חברים מוכשרים, שהוכיחו את עצמם כנאמנים למפלגה, לדרכה הפוליטית והרעיונית. למען קידום עבודת המפלגה, חשוב להקים מחלקה מיוחדת למחקר כל-כלי-חברתי.

לשם הבטחת עבודתן הרצופה של המחלקות ושיפור פעילותן, על מוסדות הוועד המרכזי לקיים דיונים סדירים על עבודת מחלקותיו. כדי לפתח את עצמאותן ויזומותיהן של המחלקות, יש להגדיר בצורה מדויקת יותר את סמכויותיהן ותחומי פעילותן.

מחלקת הקאדרים תמשיך להיות לעזר למרכז ולמחוזות בתיכנון הכשרתם של קאדרים במפלגה.

הוועד המרכזי אירגן שני כינוסים ארציים (ב-16.6.78 וב-26.1.79). הראשון דן בעבודה האירגונית של המפלגה ובפעילותה באירגונים הדמוקרטיים. השני דן בפעילות המפלגה בחזית ובדרכי חינוקה והרחבתה של החזית. הנסיון הוכיח שהכינוסים הארציים של המפלגה הם מאורע חשוב בחיי המפלגה. יש לקיימם אחת לשנה, בהתאם לתקנון. כל כינוס צריך להיות מוקדש לנושא מרכזי מיוחד, המעסיק את המפלגה. הדיון על הנושא בוועד המרכזי לקראת הכינוס, הדיון בכינוס עצמו, הסיכומים שיש להעבירם לאחר-מכן במפלגה, מהווים תרומה חשובה לקידום עבודת המפלגה.

מוסדותיהם של מחוזות המפלגה פעלו באופן סדיר. המחוזות קיימו את ועידותיהם הדו-שנתיות, דנו בעבודתם ובחרו מחדש את מוסדותיהם. כל ועידת מחוז תורמת לנסיון המפלגה כולה. לכן חשוב לקיים דיון מסכם על כל ועידת מחוז במוסדות הוועד המרכזי.

הפגישות הסדירות של מזכירי המחוזות מהוות מסגרת חיונית לקיום קשר הדוק בין מוסדות הוועד המרכזי לבין ועדי המחוזות, וכן להחלפת נסיון בין המחוזות עצמם. חשוב שמסגרת זו תדון מדי פעם בעת התכנסותה בנושא

מיוחד הקשור בעבודתה הכללית של המפלגה, תוך בדיקת המצב בכל מחוז ומחוז, למען הכללת הנסיון של כל חלקי המפלגה. הוועד המרכזי מציין, כי קיים שיתוף-פעולה הדוק בינו לבין ועדת הביקורת המרכזית. ועדת הביקורת המרכזית טיפלה גם בנושאים ובבעיות שהוועד המרכזי העביר אליה ועזרה בכך בפתרון. ועדת הביקורת המרכזית תרמה להעמקת יחסי החברות הקומוניסטית במפלגה ולכיבוד תקנון המפלגה.

על הפעילות בקרב ציבור העובדים

פעילות המפלגה וחבריה בקרב מעמד הפועלים וכלל השכירים, הרחבת והעמקת קשריה של המפלגה עם המוני העובדים במקומות העבודה, בייצור ובשירותים, היו ונשארו תפקידה הראשי של המפלגה. הצטרפותם של פועלים כחברים חדשים למפלגה, ההרחבה המתמדת של הבסיס הפועלי של המפלגה — הן צורך חיוני להתפתחותה ולקידום יכולתה של המפלגה למלא את יעודה.

יש לציין את השיפור שחל בעבודת סיעת החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון וחברי המפלגה הפועלים במסגרתה במוסדות ההסתדרות המרכזיים והמקומיים. פעילותה של המחלקה האיגוד-מקצועית שעל-יד הוועד המרכזי של המפלגה היא גורם חשוב בשיפור שחל בעבודת הסיעה.

בתנאים של התקפה מתמדת על רמת-חיו של ציבור הפועלים מצד ממשלת הליכוד, בתנאים שהנהגת המערך בהסתדרות מהווה למעשה בלם למאבקם של העובדים להגנת רמת-חיהם — פועלת סיעת חד"ש בהסתדרות ובאיגודים המקצועיים השונים כגורם המבטא את ציבור השכירים, המתווה לו את הדרך ומגייסו למאבק הצודק.

חשוב במיוחד קיום הקשר הישיר עם ציבור העובדים במקום העבודה ובשכונה. חשובה נוכחות הקומוניסטים, יוזמתם המקומית ויכולתם להדריך מאבקים יומיומיים. הבטחת ההופעה הסדירה של פירסומי המפלגה האיגוד-מקצועיים — „זו-הדרך לפועל" ו„אל-איתחאד לפועל" — ואירגון הפצתם הם בעלי חשיבות מיוחדת. הקשר המתמיד עם ציבור הפועלים במקומות העבודה ובשכונות הוא אחת הדרכים החשובות ביותר לחיזוק המפלגה והרחבת בסיסה בקרב השכבות המהוות את משענתה הטבעית.

יש להדגיש את אחריותו של התא המפלגתי לדיון בפעילות הקומוניסטים בקרב ציבור הפועלים, במקום העבודה או בשכונה. התא המפלגתי כקולקטיב צריך לקיים קשר קבוע עם פועלים במקומות עבודה קונקרטיים. הפועלים הקומוניסטים והפעילים האיגוד-מקצועיים בעלי התודעה צריכים לגלות יוזמה להקמתם של ועדים יוזמים במקומות עבודה, לגיוס ציבור הפועלים למאבק להגנת שכרו הריאלי ולמען זכויותיו.

בבחירות השונות לאיגודים המקצועיים, שהתקיימו ב-1980, השיגה החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון, שהמפלגה פועלת במסגרתה, בדרך-כלל

הישגים חשובים. בבחירות לאיגוד פועלי המזון (12.2.80) קיבלה רשימת חד"ש 1.79% (173 קולות) לעומת 0.75% (113 קולות) ב-1969; בבחירות להסתדרות הפקידים (25.2.80) קיבלה רשימת חד"ש 1.26% (822 קולות) לעומת 0.65% (478 קולות) ב-1975; בבחירות להסתדרות פועלי הבנין (16.3.80) קיבלה רשימת חד"ש 8.86% (2,580 קולות) לעומת 8.95% (2,729 קולות) בבחירות ב-1975; בבחירות להסתדרות הפועלים החקלאיים (25.3.80) קיבלה רשימת חד"ש 1.45% (278 קולות) לעומת 2.39% (270 קולות) ב-1966 (בבחירות אלה הוצאו מרשימת הבוחרים תושבי ערים ועיירות רבות, שנחשבו קודם כמושבות חקלאיות, וכן פועלי הדחק שאינם קיימים כיום); בבחירות לאיגוד פועלי הטקסטיל, ההלבשה והעור (27.5.80) קיבלה רשימת חד"ש 4.76% (776 קולות) לעומת 2.05% (380 קולות) ב-1978; בבחירות לפועלי המתכת (יולי 1980) קיבלה רשימת חד"ש 1.72% (565 קולות) לעומת 1.02% (348 קולות) ב-1975.

הישג חשוב רשמה רשימת הקידמה, בה תמכה המפלגה, בבחירות להסתדרות המורים (3.6.80), כאשר קיבלה 3.43% (1,339 קולות) לעומת 1.84% (595 קולות) ב-4.3.75.

הבחירות לפועלי הבנין, שהראו נסיגה מסויימת, שיקפו חולשה בעבודתנו בקרב ציבור זה, שהשפעת המפלגה בתוכו גדולה. חולשה זו אינה מחוייבת המציאות.

במשך התקופה הזו חלו שינויים מעמדיים וחברתיים בקרב האוכלוסייה הערבית כתוצאה מגידולה ומהגברת הנישול מהקרקע. גדל מספרם ומשקלם של הפועלים השכירים. גדל מספרן של הנשים הצעירות העובדות. אלפים מהן עובדות כיום בבתי-חרושת לטקסטיל ולהלבשה ובמפעלי שימורים ומזון. קיימים ריכוזים קטנים רבים של פועלים ופועלות (בנצרת, בחיפה ובערים אחרות), שאין לקומוניסטים קשר עמם. תפקידם הדחוף של אירגוני המפלגה בסביבת ריכוזים אלה — מוסכים, מפעלי טקסטיל קטנים, נגריות, חוות חקל-איות ומפעלים אחרים — לפעול למען שנות מצב זה, להבטיח פעילות איגוד-מקצועית ופוליטית של חברי המפלגה בקרב ריכוזים אלה.

השינויים המעמדיים והחברתיים שחלו באוכלוסייה הערבית מחייבים את סניפי המפלגה להשקיע יותר כוחות ולפעול בייתר תכנון, כדי להגביר את קשריהם עם המוני הפועלים והפועלות, שהם כיום רובה המכריע של האוכלוסייה הערבית.

הצלחותינו בבחירות בשורת איגודים מקצועיים הביאו את בחירת נציגינו גם למוסדות המקומיים של האיגודים. הדבר מחייב מתן הדרכה שיטתית של הוועדים המחוזיים והסניפיים לעבודת חברינו במסגרות המקומיות של האיגודים המקצועיים ובמועצות הפועלים.

חייב לחול מיפנה בעבודת אירגוני המפלגה בקרב ציבור הפועלים וכלל השכירים. הנושא חייב לעמוד לדיון שיטתי באירגוני המפלגה. העבודה בקרב ציבור העובדים היא עניינה החשוב של המפלגה כולה.

תושבי שכונות העוני, שרובם המכריע בני עדות המזרח, הם קורבן

המדיניות האנטי-עממית של הממשלה, קורבן של הניצול המעמדי והאפלייה העדתית השליטים בישראל. אירגוני המפלגה חייבים לתת עדיפות מיוחדת לפעילות בקרב ציבור מופלה לרעה זה. הפעילות בשכונות הערים הגדולות תובעת תיכנון, התמדה ותשומת-לב מיוחדת של כל אירגוני המפלגה. יש להטיל על תא מפלגתי קונקרטי לפעול באופן שיטתי בשכונה מסוימת. הפניית כוחות ומשאבים מיוחדים לפעילות שיטתית ומתוכננת בשכונות העוני, טיפוח קאדרים מקרב אוכלוסייה זו לפעולת הסברה והדרכה, יוזמה ואירגון פעולות משותפות עם אירגון הפנתרים השחורים במסגרת החזית הדמוקרטית — הם משימות חשובות של המפלגה.

על הפעילות המוניציפלית

בתקופה שבין הוועידה ה-18 והוועידה ה-19 התרחבה הפעילות המוניציפלית של המפלגה ושל החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון. בישראל קיימות 204 רשויות מקומיות, הכוללות 36 מועצות עירוניות, וביניהן 2 מועצות עירוניות ערביות; 119 מועצות מקומיות, מהן 53 מועצות מקומיות ערביות; וכן 49 מועצות אזוריות.

המדיניות האנטי-עממית של הממשלה גרמה משבר בשירותים הציבוריים והמוניציפליים. הרשויות המקומיות נאלצות לקצץ בשירותים. המפלגה הקומוניסטית תומכת במאבקן של הרשויות המקומיות להטלת עול שירותי החינוך, הבריאות, הסעד וכיו"ב על תקציב המדינה.

החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון מיוצגת ב-40 רשויות מקומיות על-ידי 137 חברים. 19 חברי החזית נבחרו כראשי רשויות מקומיות, מהם 7 חברי המפלגה הקומוניסטית.

עלתה רמת הפעילות של המפלגה בתחום המוניציפלי. המחלקה המוניציפלית פלית המרכזית מדריכה ישירות את העבודה המוניציפלית של המחלקות המוניציפליות המחוזיות; מוציאה חומר הדרכה, כרוזים מרכזיים, ואת הדפדת „מדריך העבודה המוניציפלית”; מפרסמת מדור שבועי ב„אל-איתחאד” על בעיות הרשויות המקומיות. בשלוש השנים האחרונות נערכו כנסים ארציים של פעילים מוניציפליים אחת לשנה.

תשומת-לב מיוחדת הוקדשה לנושא אחדות הפעולה של הרשויות המקומיות הערביות במאבקן נגד אפלייתן ולמען שוויון בתקציבים הממלכתיים ובשירותים המוניציפליים.

נציגי החזית הדמוקרטית ברשויות המקומיות תומכים בוועד הארצי של ראשי הרשויות המקומיות הערביות, שנבחר לאחר הבחירות המוניציפליות האחרונות, ומסייעים לפעולתו. חיזוק פעילותו של ועד ראשי הרשויות המקומיות הערביות הוא צורך חיוני למען הגברת המאבק נגד מדיניות האפלייה הלאומית ולמען שוויון-הזכויות. הקומוניסטים פועלים למען חיזוק שיתוף-הפעולה בין כל ראשי הרשויות המקומיות הערביות, בין נציגי החזית הדמוקרטית ויתר הנבחרים.

תרומה גדולה תרם הכינוס הארצי הרחב, שהתקיים בנצרת (17.5.80), אשר דן בבעיות החינוך והמחסור בכיתות לימוד בקרב האוכלוסייה הערבית. הכינוס אורגן ביוזמת ועד ראשי המועצות המקומיות הערביות. הד גדול היה לשביתה הכללית של הרשויות המקומיות הערביות, (20.5.80) נגד המצב הירוד של שירותי החינוך במיגזר הערבי, ולהשבתת הלימודים בבתי-הספר הערביים (27.5.80) כמחאה על המצב הקשה בתחום החינוך.

ראוייה לציון תגובתן של הרשויות המקומיות הערביות בכינוס ראשי וחברי המועצות, (שנערך בנצרת ב-5.6.80), על ההתנקשות הנפשעת בראשי הערים של הגדה המערבית. גילוי-הדעת הפוליטי שנתקבל בכנס ועד ראשי המועצות המקומיות הערביות, שהתקיים בראמה ב-3.6.80, היה ביטוי לעמד-תה המתקדמת ושוחרת השלום של האוכלוסייה הערבית בישראל.

המחלקה המוניציפלית של המפלגה פועלת נגד נסיונות השלטון ליצור עימות בין ראשי רשויות מקומיות יהודיות לבין עמיתיהם הערביים בגליל. עמדת נציגי החזית הדמוקרטית במיפגש שהתקיים בכפר תבור של ראשי מועצות יהודיים וערביים, תרמה להכשרת נסיונות אלה.

מחנות העבודה ההתנדבותיים, דוגמת נצרת, שהתפתחו למסורת ברשויות מקומיות ערביות רבות, הם דוגמה לפעילות ציבורית נגד מדיניות האפליה ולקידום ענייני האוכלוסייה.

כפרים ערביים רבים ובהם אוכלוסייה גדולה הם עדיין ללא מעמד מוני-ציפלי וללא רשות מקומית. יש להגביר את המאבק להקמת רשויות מקומיות בישובים אלה.

חולשה יסודית בעבודה המוניציפלית של המפלגה היא הפעילות המוני-ציפלית המועטה במקומות, שבהם אין למפלגה או לחזית נציגות ברשות המקומית. יש לתקן מצב זה.

תפקידם של ארגוני המפלגה, במיוחד בערים, לפתח עבודה מוניציפלית שיטתית בקרב תושבי השכונות בבעיות דיור, חינוך, שירותי בריאות וכו', ולארגן את התושבים למאבק.

העבודה המוניציפלית צריכה להתנהל לא רק על-ידי נציגינו ברשויות המקומיות, אלא על-ידי אירגוני המפלגה בשכונות ובקרב הציבור כולו.

חשוב מאוד ליצור שיתוף-פעולה נכון בין חבר המפלגה, שהוא ראש הרשות המקומית או ממלא תפקידים אחראיים בניהול ענייני הרשות המקומית, לבין האירגון המפלגתי במקום, בהתאם לתקנון המפלגה. ראש הרשות או חבר ההנהלה הנבחר הוא המנהל, בתוקף תפקידו הציבורי, את ענייני הרשות. ראש הרשות או חבר ההנהלה הוא הנושא באחריות ציבורית בפני מועצת העיר או הרשות המקומית.

פעולתם של הוועדים המוניציפליים המפלגתיים המחוזיים הוכיחה את עצמה. הם תורמים לפיתוח פעולה מוניציפלית ציבורית ומסייעים לפעילותם של נציגינו ברשויות המקומיות.

על פעילות המפלגה בקרב ציבור הנשים

המפלגה מייחסת חשיבות גדולה לפעילות בקרב הנשים העובדות וכלל ציבור הנשים. פעילות זו מוטלת על כל חברי המפלגה, אך במיוחד על חברות המפלגה.

יש לציין את פעילותן המסורה של חברות המפלגה, יחד עם הנשים הבלתי-מפלגתיות, והישגיהן הרבים בתנועת נשים דמוקרטיות בישראל (תנד"י), וכן במסגרת נעמת. במיוחד יש לציין את הצלחת הפעילות בשנת הילד הבינלאומית, בה הושג שיתוף-פעולה עם חוגי נשים נוספים וחדשים. עם זאת יש להעלות ולשפר את רמת פעילותנו בקרב הפועלות, וכלל הנשים העובדות, היהודיות והערביות. יש להקדיש לכך הרבה יותר תשומת-לב וכוחות.

בוועידה ה-18 של המפלגה ביקרנו את העובדה, שאחוז החברות במפלגה קטן עדיין. גם היום מהוות החברות 16% בלבד מכלל חברי המפלגה. אי-לכך חייבים כל מוסדות המפלגה לבחון את הנושא מחדש ולפעול להצטרפות של חברות נוספות למפלגה ולקליטתן בה.

המפלגה מודעת לקשיים המיוחדים שיש לחברות המפלגה במילוי תפקידיהן המפלגתיים, נוסף לכל העול המוטל על אשה עובדת ואם לילדים בתנאי אפליית האשה בחברה הקפיטליסטית. אירגוני המפלגה צריכים להתחשב בכך ולהקל על החברה למלא את חובותיה במפלגה ובאירגונים הציבוריים. ללא יצירת תנאים מתאימים לפעילותן של החברות במפלגה, אי-אפשר יהיה להגדיל את מספר החברות במפלגה ולהגדיל את יכולתה של המפלגה לפעול בקרב ציבור הפועלות, כלל הנשים העובדות השכירות ובקרב עקרות-הבית. דבר זה יתאפשר כאשר לחברי המפלגה תהיה תודעה גבוהה יותר וגישה נכונה יותר לפעילות החברה במפלגה ובחיים הציבוריים, כאשר יעודדו חברי המפלגה את האשה והבת להתארגן במפלגה ולהשתתף בחיים הציבוריים. בפני המפלגה עומדת המשימה לעזור לאוהדות הרבות של המפלגה, לנשי חברים, המסכימות עם הפרוגרמה של המפלגה ואף פעילות — לעבור את המפתן ולהצטרף לשורות המפלגה.

ברית הנוער הקומוניסטי הישראלי

בנק"י, המשמרת הצעירה של המפלגה, עומדת לצידה של המפלגה במאבקייה ויוזמת בעצמה פעולות שונות בקרב הנוער העובד והלומד. מספר גדול של חברי בנק"י משתתף בהפצת העתונות הקומוניסטית. בנק"י פועלת להפצת רעיונות השלום, אחוות-העמים ושוויון-הזכויות, רעיונות הסוציאליזם ותורת המרקסיזם-לניניזם בקרב הנוער העובד והלומד. בנק"י תורמת תרומה חשובה להרחבת שורותיה של המפלגה. חלק גדול מחברי המפלגה החדשים בא משורותיה. משורות בנק"י צמחו חברים פעילים של המפלגה במוסדותיה המקומיים, המחוזיים והמרכזיים.

מספר חברי ברית הנוער הקומוניסטי הישראלי גדל בין הוועידה ה-18 לוועידה ה-19 ב-50%. הוקמו סניפים חדשים של בנק"י. עם זאת ההתרחבות אינה אחידה בכל המחוזות. במחוזות מסויימים יש אף קפאון. בנק"י משתתפת באופן פעיל בפעילות הפדרציה העולמית של הנוער הדמוקרטי ונציגה נבחר לוועד-הפועל של הפדרציה. בנק"י חייבת לפעול בעזרת המפלגה. להגדלת השפעתה והרחבת שוררי-תיה, למרות התנאים האובייקטיביים הקשים. יש לפתח את הפעילות במקומות העבודה, בשכונות ובבתי-הספר להגנת האינטרסים של הנוער העובד והלומד. חשוב להרחיב את הקשרים עם הנוער הלומד בבתי-הספר התיכוניים ולתת תשובות לבעיות המעסיקות אותו. יש לפתח הסברה פוליטית ורעיונית בשאלות השלום והמלחמה, הסוציאליזם המדעי, ברית-המועצות וכיו"ב. בדרך זו אפשר להיאבק בצרות-האופק הפוליטית והאידיאולוגית, שחוגי השלטון וההנהגה הציונית כופים על הנוער היהודי בישראל. למרות כל הקשיים, על מוסדות המפלגה ובנק"י לדאוג במיוחד ולהשקיע מירב המאמצים, כדי להרחיב את שורות בנק"י מקרב הנוער היהודי. העלאת נושא זכויות הנוער העובד, תנאיי עבודתו וקידומו המקצועי, יחד עם ההסברה הפוליטית והאידיאולוגית, הם אתגרים רציניים בפני בנק"י והמפלגה. מוסדות המפלגה, יחד עם מוסדות בנק"י, צריכים לפעול למען הרחבת שורות אירגון בני עמל. בקרב האוכלוסייה הערבית גוברת ומתרחבת הפעילות בקרב הנוער הלומד בבתי-ספר התיכוניים. על המסגרות המדריכות בבנק"י, יחד עם אירגוני המפלגה במחוזות ובסניפים, לפתח פעילות רחבה יותר בקרב הנוער העובד, במקומות העבודה ובכפרים, בערים ובשכונות. המערכה למען הזכות שלא לשרת בשטחים הכבושים מטעמי מצפון מיקדה תשומת-לב ציבורית בנושא המאבק נגד הכיבוש ומאבק הנוער לשלום צודק. המפלגה הקומוניסטית הישראלית סולידרית עם עמדתם המצפונית שוחרת-השלום של המסרבים לשרת בשטחים הכבושים, ותמשיך להיאבק נגד מאסר סרבני השירות בשטחים הכבושים, למען כיבוד הזכות לסרב להיות חייל כובש ומדכא. בנק"י ניהלה פעולות סולידריות עם הצעירים הערביים, בני העדה הדרו-זית, המסרבים לשרת בצה"ל מטעמי מצפון. המפלגה הקומוניסטית הישראלית סולידרית עם עמדתם המצפונית של צעירים אלה ותמשיך לפעול נגד גיוס-חובה של צעירי העדה הדרוזית, שהיא חלק בלתי-נפרד של האוכלוסייה הערבית בישראל. חלק מהנוער העובר מבנק"י לשורות המפלגה, נושר ואינו נקלט. בין שתי הוועידות ננקטו צעדים חשובים לחיזוק החינוך הפוליטי-הרעיוני במסגרת בנק"י וגם בקרב הצעירים במפלגה. יש להרחיב את החינוך הפוליטי-הרעיוני בקרב חברי בנק"י גם אחרי העברתם לחברות במפלגה. בנק"י פיתחה בתקופה שבין שתי הוועידות פעילות חשובה בקרב הנוער

בתחום התרבות והספורט. יש לציין את ערבי התרבות והאמנות „לילות הקיץ“, שפותחו בסניפים רבים של בנק"י והוכיחו את יעילותם. הוקמו להקות אמנותיות (כמו להקת א-טליעה בנצרת) וקבוצות תיאטרון וריקוד שונות. יש להמשיך לפתח מפעלי תרבות וספורט. הוועד המרכזי של המפלגה סייע וימשיך לסייע במשימה חשובה זו. חשוב גם לפנות לרשויות המקומיות השונות, ובמיוחד אלה שבהנהלה דמוקרטית, בבקשת תמיכה בפיתוח קבוצות ספורט ומועדוני תרבות לנוער.

„אל-ראד“, ביטאון בנק"י בשפה הערבית, הגדיל את תפוצתו וממלא תפקיד חשוב בהפצת רעיונות בנק"י בקרב הנוער. „עניין“, ביטאון בנק"י בשפה העברית, חשוב כמכשיר להפצת דבר בנק"י ולקשר עם הנוער. יש לדאוג לתדירות ההופעה ולהרחבת ההפצה. המפלגה, על כל מוסדותיה המרכזיים, המחוזיים והסניפיים חייבת להגיש עזרה שיטתית ורחבה יותר לעבודת בנק"י.

עבודת המפלגה בקרב הדור הצעיר

בהתאם לסיכומי הוועידה ה-18, שהטילה על מחוזות המפלגה לבדוק את האפשרות של הקמת מסגרות של חברים צעירים, שיפעלו בקרב הדור הצעיר — קמו בכמה מחוזות מסגרות כאלה, שהחלו לפתח פעולה מיוחדת בקרב הדור הצעיר. במסגרת מועדוני המפלגה ומועדוני התרבות הוקמו מסגרות מיוחדות לתיכנון ולאירגון פעולות תרבות והסברה מיוחדות לדור הצעיר. נסיון זה, למרות הבדלי התוצאות בין מקום למקום, מוכיח את נכונותו. יש להמשיך ולעודד פעולה סדירה של מועדוני תרבות, המוקמים על-ידי מסגרות אלה של צעירים, חברי המפלגה. פעילות זו תואמת בצורתה את צרכי הדור הצעיר ותואמת בתוכנה את ציוויי המאבק הפוליטי-הרעיוני של מפלגתנו הקומוניסטית. עבודה פוליטית-רעיונית, המבוססת על הפצת האידיו-אולוגיה המרקסיסטית-הלנינית, על המאבק באידיאולוגיה ובפרקטיקה השווי-ניות והציוניות, על הבאת האמת והרחבת הידע על ברית-המועצות והישגי הסוציאליזם — היא הדרך לשיחרור צעירים מדעות קדומות, להעלאת תודעתם הפוליטית ולצירופם לשורות המפלגה.

בהתאם להחלטת הוועידה ה-18, הוקמה על-יד הוועד המרכזי ועדה לתיאום פעילות המפלגה בקרב הנוער העובד והלומד, הדור הצעיר והסטודנטים. הוועד המרכזי יסכם את הנסיון ויחליט בהתאם. הפעילות בקרב הדור הצעיר אין פירושה רק פעילות הסברתית, חברתית ופוליטית במועדונים, אלא גם פעולה ציבורית וגיוס המוני הצעירים למאבק למען השלום, הדמוקרטיה ושוויון-הזכויות, וכן קשירת קשרים עם חוגי צעירים ואירגוני נוער אחרים.

הפעילות באוניברסיטאות

מאז הוועידה ה-18 חלה התקדמות חשובה בפעילות המפלגה בקרב הסטודנטים באוניברסיטאות. הודות למדיניות העידוד המכוונת ללימודים במוסדות

החינוך הגבוה בישראל, וכתוצאה מהפעילות הפוליטית-הציבורית המוגברת של המפלגה בקמפוסים, גדל מספר הסטודנטים הקומוניסטיים וגדלה השפעתם. המחלקה המרכזית לסטודנטים סייעה רבות להתפתחות זו.

פעילותם המוגברת של הסטודנטים הקומוניסטיים תורמת תרומה רבת-משקל למאבק הכללי של ציבור הסטודנטים להגנת ענייניהם ולמאבקים לשלום, לדמוקרטיה ולשוויון-זכויות.

הסטודנטים הקומוניסטיים פעלו להקמת החזית הדמוקרטית בקרב הסטודנטים הערביים ולליכוד כל הסטודנטים הדמוקרטיים במאבק נגד מדיניות האפליה הלאומית ולמען שוויון-זכויות. הסטודנטים הקומוניסטיים תרמו רבות לחיזוק שיתוף-הפעולה בין הסטודנטים היהודיים והערביים במסגרת קמפוס וסייעו להגברת המאבק של כלל הסטודנטים נגד המדיניות הריאקציונית של ממשלת הליכוד, נגד האפליה, הדיכוי והכיבוש, למען שלום צודק, להגנת החירויות הדמוקרטיות, לשוויון-זכויות באוניברסיטאות ובישראל כולה, נגד ההנהגה הלאומנית הריאקציונית באגודות הסטודנטים ולמען האינטרסים היומ-יומיים של ציבור הסטודנטים היהודיים והערביים.

הסטודנטים הערביים והסטודנטים הדמוקרטיים היהודיים ניצבים כיום בפני התקפה פאשיסטית-לאומנית. הדיפת התקפת הימין הריאקציוני בקמפוסים על הסטודנטים הערביים ועל הסטודנטים הדמוקרטיים היהודיים היא כיום אינטרס דחוף לכלל כוחות השלום והדמוקרטיה לא רק בקמפוסים, אלא בישראל כולה.

גמשיך לעודד את הלימודים של סטודנטים, חברי המפלגה וחברי ברית הנוער הקומוניסטי, באוניברסיטאות בישראל וניאבק נגד האפליה הלאומית בקבלת סטודנטים לאוניברסיטאות.

חיזוק הארגון הקומוניסטי הבסיסי באוניברסיטאות, שיפור רמת הפעילות של התא המפלגתי, חיזוק ההדרכה מצד המוסד המפלגתי המחוזי והסניפי במקום בו קיימת אוניברסיטה, חיזוק פעולות ההדרכה והתיאום של המחלקה המרכזית — אלה הם התפקידים העומדים בפני עבודת המפלגה באוניברסיטאות.

העלאת רמת חינוכם הרעיוני-הפוליטי של הסטודנטים הקומוניסטיים והפצת האידיאולוגיה המרקסיסטית-הלנינית בקרב הסטודנטים, הן תפקיד חיוני.

על העבודה התרבותית של המפלגה

בהתאם להחלטות הוועידה ה-18 פותחה בשורת סניפים ומחוזות הפעילות התרבותית והורחבו הקשרים עם חוגי אינטליגנציה עובדת ויוצרת. אולם לא כל אירגוני המפלגה פיתחו פעילות בתחומים אלה.

צורך חיוני הוא להמשיך ולהרחיב את הפעילות של כל הסניפים והמחוזות בקרב האינטליגנציה ולפתח מפעלי תרבות מתקדמת בהתאם לקווי הפעולה שהותוו בוועידה ה-18.

הפעילות באירגונים דמוקרטיים

בפעילות ציבורית מסועפת בארגונים הדמוקרטיים, ולפעמים במסגרות ארעיות, יזמו הקומוניסטים ואירגנו — תוך שיתוף-פעולה עם כוחות ציבוריים אחרים — מאבקים רבים למען השלום, הדמוקרטיה, שוויון-הזכויות והגנת האינטרסים של הפועלים, המוני-העם, הנשים והנוער.

פעילותם המסורה של הקומוניסטים, חברות וחברי המפלגה וברית הנוער הקומוניסטי, באירגונים ובמסגרות כגון תנועת נשים דמוקרטיות; תנועת הידידות ישראל-ברה"מ; הוועד לידידות ישראל-בולגריה; הוועד היוזם לשיפור היחסים עם ברה"מ; תנועת השלום; הוועד לשלום צודק; הליגה לזכויות האדם והאזרח בישראל; הוועד של הלוחמים האנטי-פאשיסטיים וקורבנות הנאציזם; הוועד להגנת האדמות הערביות; ועדי הסולידריות עם צ"לה, אורגוואי ומסגרות אחרות — פעילות זו תורמת תרומה גדולה להגברת שיתוף-הפעולה של הקומוניסטים עם חוגים דמוקרטיים אחרים ולפיתוח מאבקי דמוקרטיים רחבים.

אירגוני המפלגה המחוזיים והמקומיים צריכים להקדיש תשומת-לב רבה יותר לפעילות האירגונים הדמוקרטיים ולעזור יותר לחברים הפעילים במסגרות אלה. חברינו באירגונים הדמוקרטיים ידאגו לכך, שפעילות האירגונים הדמוקרטיים תתנהל על בסיס רחב ככל האפשר ובשיתוף מירבי של חוגים בלתי-מפלגתיים בכל רמות הפעילות וההנהגה.

סיכום

מפלגתנו הקומוניסטית באה לוועידה ה-19 מחזקת יותר, מחושלת יותר, כשאחדותה האירגונית והאינטרנציונליסטית מבוססת יותר. חיזוק המפלגה הקומוניסטית הישראלית והרחבת השפעתה, פירושם — חיזוק החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון, חיזוק המאבק הכללי לשלום ולדמוקרטיה, לשוויון-זכויות ולהגנת האינטרסים של הפועלים והמוני-העם. על כל אירגוני המפלגה וחבריה מוטל התפקיד לפעול לחיזוק המפלגה הקומוניסטית הישראלית, להרחבת שורותיה, להגברת הפצת העתונות הקומוניסטית, לחיזוק השפעת המפלגה. הגברת רמת הפעילות וההתנדבות של כל חבר מפלגה, חישול האחדות וחיזוק המשמעת והעירנות, מצד אחד, ופיתוח הדמוקרטיה על בסיס הצנטרליזם הדמוקרטי, מצד שני — הם צורך חיוני לביצור מפלגתנו הקומוניסטית, להכשרתה למילוי תפקידה ההיסטורי בארץ.

תקנון

המפלגה הקומוניסטית הישראלית

כפי שאושר בוועידה

פרק א'

שם המפלגה, מטרותיה ויסודותיה

1. שם המפלגה: המפלגה הקומוניסטית הישראלית.
2. המפלגה הקומוניסטית הישראלית היא המפלגה המהפכנית של מעמד הפועלים, האוואנגארד של כלל הפועלים בישראל.
3. המפלגה הקומוניסטית הישראלית מושתתת על תורת הסוציאליזם המדעי — המארקסיזם-לניניזם, תורתו המנצחת של מעמד הפועלים הבינלאומי. המפלגה מפתחת ומיישמת את תורת המארקסיזם-לניניזם באורח יוצר בהתאם לתקופתנו בתנאים המיוחדים של ישראל. המפלגה שומרת על הטוהר הרעיוני ונאבקת נגד כל תופעה הנוגדת את המארקסיזם-לניניזם.
4. המפלגה הקומוניסטית הישראלית היא המפלגה הפטריוטית בישראל, מפלגת האינטרנציונליזם הפרולטר.
5. מטרת המפלגה היא כינון משטר סוציאליסטי בישראל. המשטר הסוציאליסטי שהוא שלטון מעמד-הפועלים ובעלי-בריתו יבטל את הבעלות הפרטית על אמצעי-הייצור, יחסל את ניצול האדם בידי אדם, יעקור את השורשים המעמדיים והפוליטיים של האפליה הלאומית, יעלה את רמת-החיים החומריים והתרבותיים של העובדים והמוני-העם, יביא את ההתפתחות החופשית והכל-צדדית של הפרט בחברה ויבטיח דמוקרטיה עמוקה וחירות האדם.
6. המפלגה נאבקת לשלום צודק, כולל ויציב בין מדינת ישראל לבין המדינות הערביות והעם הערבי הפלשתינאי ומדינתו העצמאית העתידה לקום. המפלגה נאבקת להפסקת התלות של ישראל במעצמות האימפריאליסטיות ובמונופולים הזרים; להבטחת עצמאות מדינית וכלכלית ולפיתוח הארץ; לנייטרליות ואי-הזדהות במדיניות-החוץ; לידידות עם ברית-המועצות, עם כל מדינות הקהילה הסוציאליסטית, עם המדינות העצמאיות והמת-פתחות באסיה, באפריקה ובאמריקה הלטינית. המפלגה נאבקת לאינטרסים ולזכויות של העם העובד ולהעלאת רמת-חיו. המפלגה נאבקת להגנת החירויות הדמוקרטיות ובסכנת הפאשיזם; לשוויון-זכויות אזרחי ולאומי של האוכלוסייה הערבית בישראל ולאחוות-עמים יהודית-ערבית; לשוויון-זכויות עדתי; לשוויון זכויות האשה; להגנת זכויות הנוער; להפרדת הדת מן המדינה.

7. המפלגה נאבקת להגנת השלום ולפיתוח הדטאנט בעולם, לדו-הקיום בשלום בין מדינות בעלות משטרים חברתיים שונים.
8. המפלגה הקומוניסטית הישראלית פועלת לביצור אחדותה של התנועה הקומוניסטית והפועלית הבינלאומית על בסיס המארקסיזם-לניניזם והאינ-טרנציונליזם הפרולטרי, לאחדות כל הכוחות האנטי-אימפריאליסטיים בעולם. המפלגה מטפחת יחסי-אחוזה עם כל המפלגות הקומוניסטיות והפועליות האחרות, ובמיוחד עם המפלגה הקומוניסטית של ברית-המועצות, המפלגה המנוסה והמחושלת ביותר של התנועה הקומוניסטית הבינ-לאומית, הנושאת באחריות הראשית לשלום העולם ולחופש העמים.
9. למען תוכל המפלגה למלא את שליחותה ההיסטורית ואת משימותיה היומיומיות היא מטפחת את קשריה עם מעמד הפועלים והמוני-העם, עוקבת מקרוב אחר התמורות בהלכי-הרוח שלהם, מדריכה את מערכותיהם ופועלת להצטרפות פועלים ואנשים עובדים אחרים לשורותיה.
10. ההצטרפות לשורות המפלגה הקומוניסטית הישראלית מטילה את החובה ומקנה את הזכות להיות שותף למפנה ההיסטורי של שיחרור העם בישראל והאנושות כולה מניצול מעמדי, מדיכוי לאומי, מאפליית האשה, מאימת המלחמות.
- המפלגה מאחדת את חבריה, אחים לדעה אחת, המאוגדים בתוכה מרצונם החופשי ומטפחת אצלם את התכונות הנעלות של מסירות, אחריות, נכונות להקרבה עצמית למען ענייני מעמד הפועלים והעם, צניעות ויושר.
11. המיבנה האירגוני של המפלגה הקומוניסטית הישראלית מושתת על העקרונות הלניניים, על הצנטרליזם הדמוקרטי, הממוג את הצנטרליזם עם דמוקרטיה רחבה, את הקולקטיביות בעבודה עם האחריות האישית, את חופש הדיון עם חובת ביצוע ההחלטות והמשמעת הנובעת מתוך הכרה.
12. התקנון הוא החוק היסודי של המפלגה, הקובע את הכללים של חייה הפנימיים, את סדרי עבודתם של כל אירגוניה ומוסדותיה, את חובותיהם וזכויותיהם של חבריה.
- הסמכות לפרש את התקנון בין ועידה לוועידה נתונה בידי הוועד המרכזי וועדת הביקורת המרכזית בישיבה משותפת, בה תהיה זכות ההצבעה לחברי שני המוסדות.
- הוועד המרכזי רשאי לקבוע, בהתייעצות עם ועדת הביקורת המרכזית, תקנות לניהול ועידות מחוז, אסיפות סניף ומוסדות ואירגונים מפלגתיים אחרים.
- כל מוסד וכל חבר חייבים לכבד את התקנון ולפעול על פיו.

החברות במפלגה

13. כל אדם בישראל מגיל 18 ומעלה, המקבל את הפרוגרמה של המפלגה, המגן עליה ועושה להגשמתה, השומר על יישום התקנון, הפעיל באחד מאירגוני המפלגה והמשלם מס-חבר — הוא חבר המפלגה.
14. חברי ברית הנוער הקומוניסטי הישראלי מתקבלים למפלגה באמצעות ברית הנוער הקומוניסטי הישראלי ובהמלצת מוסדותיו.
15. על אדם הרוצה להיות חבר המפלגה לפנות אישית אל התא המפלגתי, אל ועד הסניף או אל ועד המחוז, בהתאם למקום עבודתו או מגוריו. לבקשה יש לצרף המלצה של שני חברי המפלגה, אלא אם כן המצטרף הוא חבר ברית הנוער הקומוניסטי הישראלי. החברים הממליצים על הבקשה אחראים להמלצתם. עליהם להכיר אישית את מגיש הבקשה כאדם הראוי להתקבל למפלגה. חברי הוועד המרכזי ומועמדיו וחברי ועדת הביקורת המרכזית נמנעים מהמלצה על קבלת חבר למפלגה.
16. ההצטרפות טעונה אישור ועד הסניף וועד המחוז ויש להביאה לידיעת הוועד המרכזי. במקרה של הצטרפות למפלגה ביישוב שאין בו אירגון מפלגתי ובמקרים מיוחדים אחרים, רשאי ועד המחוז לקבל מועמד. המצטרף למפלגה עובר תחילה תקופת של מועמדות.
17. מטרתה של המועמדות להכשיר את המצטרף מבחינה רעיונית, פוליטית ואירגונית לחברות במפלגה וכמו-כן לבחון את נאמנותו למפלגה ולדרכה. לאחר אישור הבקשה על-ידי ועד המחוז מצורף המועמד אל אחד מתאי המפלגה. התא המפלגתי חייב להקדיש תשומת-לב מתמדת לחינוכו המפגתי של המועמד, להקנות לו את ידיעת הפרוגרמה והתקנון ולהכניסו לכלל הפעילות של התא.
18. תקופת המועמדות נמשכת שישה חודשים. המועמדות נחשבת החל בתאריך החלטת התא המפלגתי או ועד הסניף על קבלת המועמד. במקרים יוצאים מן הכלל, ועד המחוז רשאי לקצר את תקופת המועמדות; ההחלטה טעונה אישור הוועד המרכזי.
19. עם תום תקופת המועמדות חייב התא המפלגתי, בו מאורגן המועמד, לדון ולהחליט, אם להמליץ על חברותו במפלגה או על הארכת תקופת מועמדותו, או על כך שאין למועמד מקום במפלגה.
- על התא המפלגתי לדון בנפרד על קבלת כל מועמד לחברות. אין להאריך את תקופת המועמדות מעבר לשנה אחת.
- המלצת התא המפלגתי מובאת לוועד הסניף להחלטה. החלטת ועד הסניף טעונה אישור ועד המחוז ויש להביאה לידיעת הוועד המרכזי.
- לאחר אישורו של ועד המחוז, החברות במפלגה נחשבת החל בתאריך החלטת התא המפלגתי על קבלת המועמד למפלגה.
20. חבר או מועמד הרוצה לעבור מסניף לסניף, חייב לקבל רשות לכך

- מוועד הסניף בו הוא מאורגן. ועד הסניף חייב לקבל החלטה בעניין תוך חודשיים. אם הוא מאשר את ההעברה, עליו להודיע על כך תוך חודש ימים לוועד המחוז ולוועד המרכזי.
21. חבר או מועמד הרוצה להחליף את מקום עבודתו, יודיע על כך לאירגונו המפלגתי.
22. אדם שהוצא מן המפלגה או שבוטלה חברותו ורוצה להתקבל מחדש יכול להתקבל רק באישור הוועד המרכזי.
23. הוועד המרכזי מוציא פנקסי-חבר ומועמד, והם רכוש המפלגה.

פרק ג'

החובות והזכויות של חבר המפלגה

24. חובות החבר:
- א. לשמור מכל משמר על אחדות המפלגה.
 - ב. לקיים בקפדנות את המשמעת המפלגתית. לפעול להגשמת המדיניות של המפלגה ולביצוע החלטות מוסדותיה.
 - ג. להגביר את העירנות המהפכנית ולהגן על המפלגה מפני כל פגיעה והתקפה.
 - ד. להשתתף באופן סדיר בישיבות ארגונו המפלגתי ובפעולותיו; לקחת חלק באורח פעיל בחייה הפוליטיים של המפלגה.
 - ה. לשלם מס-חבר באורח סדיר.
 - ו. לקיים קשר הדוק וקונקרטי עם הפועלים והמוני-העם ולהיאבק לאינטרסים ולזכויות שלהם; להסביר את מדיניות המפלגה ואת החלטותיה ולהגן עליהן; לפעול בהתמדה להרחבת שורות המפלגה.
 - ז. להרחיב ולהעמיק את ידיעותיו במאקסיזם-לניניזם.
 - ח. לפתח ביקורת וביקורת עצמית, המכוונות לשיפור פעילותו-שלו ופעילות המפלגה, לחשוף שגיאות וליקויים בעבודת אירגונו המפלגתי ולפעול לתיקונם; להתריע על שגיאות וליקויים כלכליים בעבודת המפלגה בפני מוסדות המפלגה עד לוועד המרכזי ועד לוועידת המפלגה.
 - ט. לשמור כראוי על פנקס-החבר ועל רכוש המפלגה בכלל.
25. זכויות החבר
- א. להביע באירגונו המפלגתי ובאסיפות הסניף שלו את דעתו בשאלות מדיניות המפלגה, אירגונה ועבודתה ולמתוח ביקורת על כל מוסד או חבר המפלגה, בהתאם לעקרונות הצנטרליזם הדמוקרטי, במטרה לקדם את ענין המפלגה.
 - ב. לבחור במישרין או באמצעות צירים את מוסדות המפלגה וכן להיבחר בעצמו.

- ג. להשמיע את דברו בישיבת האירגון המפלגתי העומד לקבל החלטה על פעולתו או על התנהגותו.
- ד. לפנות בשאלות או בהצעות למוסד גבוה יותר, עד לוועד המרכזי, לקבל תשובה תוך חודשיים.

פרק ד'

החובות והזכויות של המועמד

26. למועמד החובות והזכויות של חבר המפלגה, למעט זכות ההצבעה והזכות לבחור ולהיבחר למוסדות המפלגה.
- במקרים יוצאים מן הכלל רשאי המוסד המפלגתי הגבוה יותר להעניק זכויות אלו למועמד.

פרק ה'

המשמעת המפלגתית

27. המשמעת המפלגתית הכרחית לקיום אחדותה של המפלגה ולכושר פעילותה. המשמעת המפלגתית מחייבת כל חבר ומועמד במפלגה.
- אירגוני המפלגה ומוסדותיה יטפחו את המשמעת המפלגתית כביטוי לתודעת החבר.
28. המעשים הבאים נחשבים להפרתה של המשמעת המפלגתית:
- א. אי-ביצוע החלטות המפלגה או אי-מילוי-חובה אחרת של חבר המפלגה;
 - ב. פגיעה בעקרונות הדמוקרטיה המפלגתית-הפנימית;
 - ג. פגיעה באחדות המפלגה;
 - ד. פעילות סיעתית;
 - ה. נקיטת מעשה עויין או גילוי עמדה עויינת למפלגה;
 - ו. שימוש לרעה בחברות במפלגה או בתפקיד ציבורי מטעם המפלגה;
 - ז. התנהגות אישית או ציבורית, הפוגעת בשמה הטוב של המפלגה;
 - ח. פגיעה בזכויות חבר המפלגה;
 - ט. מסירת מידע מפלגתי-פנימי לגורמי חוץ או מסירה בלתי-מוסמכת של מידע על דיוני מוסד מפלגתי.
29. חבר או מועמד, המפר את המשמעת המפלגתית, צפוי להיענש עונש אחד או יותר מן העונשים הבאים:
- א. אזהרה;
 - ב. נזיפה;
 - ג. נזיפה חמורה באסיפת הסניף או במסגרת אחרת.
 - ד. הורדה מתפקיד בתוך המפלגה;

ה. הורדה מתפקיד ציבורי;

ו. הורדה למועמדות;

ז. התראה אחרונה;

ח. ביטול החברות;

ט. הוצאה מן המפלגה.

30. על העונש המפלגתי מחליט האירגון המפלגתי, בו מאורגן החבר או המועמד, או במקרים מיוחדים, מוסד גבוה יותר. האירגון המפלגתי או המוסד הגבוה יותר חייבים להזמין את החבר לבירור בטרם תתקבל החלטה. הוזמן החבר או המועמד פעמיים ולא הופיע לבירור ללא סיבה סבירה, רשאי האירגון המפלגתי או המוסד המפלגתי לקיים את הבירור בהעדרו ולקבל החלטה.

31. העונשים לפי סעיף 29 ג-ט טעונים אישור מוסד מפלגתי גבוה יותר.

32. אירגון או מוסד מפלגתי, המטיל עונש על חבר או מועמד, חייב לנמק את החלטתו. אם נוגעת ההחלטה בחבר מאירגון מפלגתי נמוך יותר, יש למסור על ההחלטה ונימוקיה לאירגון זה.

33. חבר או מועמד שהוטל עליו עונש לפי סעיף 29, רשאי לערער בפני מוסד מפלגתי גבוה יותר עד לוועד המרכזי. וזאת לפי דרגות מוסדות המפלגה.

34. חבר מפלגה אשר לא שילם את מס-החבר שלו במשך תקופה של שלושה חודשים ומעלה אינו רשאי לבחור ולהיבחר למוסדות המפלגה.

35. כל חבר חייב להחליף את פנקס החבר שלו לפי הסדרים שקבע הוועד המרכזי.

36. ביטול החברות וההוצאה מן המפלגה הם העונשים הכבדים ביותר, שאין להטילם, אלא במקרים החמורים ביותר. ההחלטה להוציא חבר מהמפלגה או לבטל את חברותו נמסרת, בצירוף הנמקה ודברי הגנתו של החבר, למוסד המפלגתי הגבוה יותר לשם אישורה. מייד עם קבלת ההחלטה מושעת חברותו של החבר, והוא חייב להחזיר את פנקסו. לאחר אישור הוצאתו של החבר או ביטול חברותו על-ידי המוסד הגבוה יותר, יש להודיע על כך באסיפה הכללית הקרובה של הסניף ולוועד המרכזי.

37. ההחלטה בדבר הוצאת חבר או ביטול חברותו, אם לא אושרה על-ידי המוסד המפלגתי הגבוה יותר, חוזרת לדיון מחודש בארגון או במוסד הראשון. במקרה שהארגון או המוסד הזה עומד על החלטתו הקודמת, נמסר העניין להכרעה למוסד מפלגתי גבוה מן השניים.

38. חבר שהוצא או שבוטלה חברותו, רשאי לערער בפני מוסד מפלגתי גבוה יותר, אשר לא עסק בעניינו, עד לוועד המרכזי ועד לוועידת המפלגה.

39. כל מוסד מפלגתי רשאי, באישור הוועד המרכזי, לפרסם בפומבי את דבר הוצאת חבר מן המפלגה או ביטול חברותו.

40. במקרים מיוחדים רשאי הוועד המרכזי או ועד המחוז, באישור הוועד המרכזי, להחליט ישירות על הוצאת חבר מן המפלגה.

המיבנה האירגוני של המפלגה

41. המיבנה האירגוני של המפלגה מושתת על עקרון הצנטרליזם הדמוקרטי, שיסודותיו הם:

- א. כל מוסד מפלגתי — ממזכירות התא ועד לוועידת המפלגה — נבחר בבחירות אישיות וחשאיות. התא המפלגתי רשאי לבחור את המזכירות ואת המזכיר בבחירות אישיות גלויות.
- ב. כל מוסד מפלגתי חייב למסור במועדים קבועים דו"ח על פעולותיו לאירגון אשר בחר בו, וכן למוסד הגבוה יותר, לפי בקשת מוסד זה.
- ג. המשמעת המפלגתית מוטלת במידה שווה על כל אירגוני המפלגה ועל כל חברי המפלגה, ללא יוצא מן הכלל.
- ד. החלטותיו של מוסד מפלגתי מחייבות את כל חברי האירגון, שבראשו עומד המוסד.
- ה. חבר מוסד מפלגתי חייב להגן על החלטותיו ועל סיכומיו של המוסד וכן על החלטותיהם וסיכומיהם של מוסדות גבוהים יותר בהופעותיו באירגונים ובמוסדות נמוכים יותר.
- ו. החלטותיו של מוסד מפלגתי גבוה יותר מחייבות את כל האירגונים והמוסדות הנמוכים יותר.
- ז. המיעוט כפוף לרוב.

ההחלטות מתקבלות ברוב רגיל, אם אין קביעה אחרת בתקנון.

42. כל מוסד מפלגתי חייב לפעול בהתאם לעקרון הלניני של הקולקטיביות בעבודה — העקרון העליון של ההנהגה המפלגתית. הקולקטיביות בעבודה כרוכה באחריות אישית.

אם מתעוררים חילוקי-דעות בנושאים חשובים באירגון או במוסד מפלגתי, ייעשה לפני ההצבעה מאמץ מירבי כדי להגיע להחלטה משותפת.

43. הדמוקרטיה המפלגתית-הפנימית מבטיחה לכל חבר ומועמד את הזכות להשתתף בדיונים באירגונו המפלגתי באווירה חופשית וחברית. הדמוקרטיה המפלגתית-הפנימית מחייבת לקיים קשר סדיר בין המוסדות הגבוהים והנמוכים יותר. הדמוקרטיה המפלגתית-הפנימית מחייבת כל מוסד מפלגתי להקשיב לכל הצעה, יוזמה ופנייה של חברי המפלגה ושל אירגוניה, ולהשיב עליהן תוך חודשיים. ביקורת וביקורת עצמית הן חלק בלתי-נפרד מהדמוקרטיה המפלגתית-הפנימית.

44. הוועד המרכזי הוא הסמכות הבלעדית בין ועידה לוועידה לקביעת עמדת המפלגה בכל נושא חדש הנוגע למדיניותה הכללית של המפלגה.

45. כל אירגון ומוסד של המפלגה חייב — יחד עם השמירה על הדמוקרטיה המפלגתית-הפנימית — לגלות עירנות ולעמוד על המשמר נגד החדרת אידיאולוגיות עוינות ונגד פגיעה בקו המדיני ובכללים האירגוניים של המפלגה.

46. בבחירות למוסדות המפלגה רשאי כל חבר ומועמד להציע מועמד ולהביע את דעתו המנומקת בעד או נגד כל אחד מבין המועמדים המוצעים.
47. במקרה שמספר המועמדים המוצעים לבחירה זהה עם מספר חברי המוסד העומד לבחירה, רשאי האירגון או המוסד הבוחר לא לקיים בחירות חשאיות.
48. המיבנה האירגוני של המפלגה מודרג כדלקמן:
 - א. ועידת המפלגה בוחרת בוועד המרכזי ובוועדת הביקורת המרכזית.
 - ב. ועידת המחוז בוחרת בוועד המחוז ובוועדת הביקורת המחוזית.
 - ג. האסיפה הכללית של הסניף בוחרת בוועד הסניף.
 - ד. התא המפלגתי בוחר במזכיר התא ובמזכירות התא.
49. הסניף מורכב מתאים. מספר סניפים סמוכים מהווים אזור. כל הסניפים במרחב טריטוריאלי מסויים מהווים מחוז. האירגון המפלגתי, המקיף שטח נרחב יותר, גבוה יותר לגבי אירגון המקיף חלק מהשטח הזה.
50. כאירגונו המפלגתי של החבר נחשב האירגון הגבוה ביותר מבין האירגונים, אשר החבר נמנה עליהם. בפעילותו כחבר מוסד נמוך יותר הוא יהיה גם אחראי בפני מוסד זה.
51. מוסד גבוה יותר, העומד להטיל תפקיד על חבר באירגון או במוסד נמוך יותר, חייב להתייעץ מראש עם האירגון או המוסד הנוגע בדבר.
52. כל אירגון מפלגתי עצמאי בפעולותיו המקומיות, הצריכות להתנהל בהתאם למדיניות הכללית של המפלגה ולהוראות של מוסדות המפלגה הגבוהים יותר.
53. זכותו של ארגון מפלגתי לקיים דיון בשאלות המדיניות הכללית של המפלגה ולהעביר את סיכומיו והצעותיו לארגון גבוה יותר.
54. הוועד המרכזי יחליט על פתיחת דיון כללי במפלגה ועל סדרי עריכתו באחד המקרים הבאים:
 - א. לקראת ועידת המפלגה;
 - ב. כאשר הוא רואה צורך להעמיד לדיון נושא חשוב כלשהו;
 - ג. לפי דרישת ועדי מחוזות המאגדים לא פחות משליש של חברי המפלגה.
55. חבר מוסד רשאי להשתתף בישיבת אירגון או מוסד נמוך יותר.

פרק ז'

ועידת המפלגה

56. ועידת המפלגה היא המוסד העליון של המפלגה.
 57. ועידת המפלגה נערכת אחת לארבע שנים.
 58. הוועד המרכזי קובע את מועד הוועידה.
- הוועד המרכזי רשאי לדחות את מועד הוועידה לפרק זמן שאינו עולה על חצי שנה.

הוועד המרכזי רשאי לדחות את מועד הוועידה לפרק זמן העולה על חצי שנה אך ורק בנסיבות מיוחדות. ההחלטה על כך דורשת רוב של שני שלישים מחברי הוועד המרכזי.

הוועד המרכזי ימסור לאירגוני המפלגה הודעה מנומקת על דחיית הוועידה ויכלול אותה בדו"ח שלו לוועידה.

59. הוועד המרכזי מפרסם לפחות חודשיים לפני כינוס הוועידה את סדר-יומה ואת החומר המוגש לדיון במפלגה לקראת הוועידה.

60. ועידה שלא מן המניין תכנס על-ידי הוועד המרכזי לפי יוזמתו הוא, או לפי דרישת מספר ועדי מחוזות, המאגדים לא פחות משליש מהמספר הכללי של חברי המפלגה.

הבדיקה, אם מהווים המחוזות התובעים לכנס ועידה שליש מהמספר הכללי של חברי המפלגה — נתונה לסמכותה של ועדת הביקורת המרכזית. במקרה שהוועד המרכזי אינו מכנס ועידה תוך חודשיים ימים, כפי שנתבע על-ידי ועדי המחוזות, זכאים ועדי המחוזות הדורשים את עריכת הוועידה להקים ועדה בעלת סמכויות של ועד מרכזי בכל העניינים הנוגעים בעריכת ועידת המפלגה.

61. הוועד המרכזי קובע את אופן בחירת הצירים לוועידה ואת מודד הייצוג.

62. חברי הוועד המרכזי ומועמדיו וחברי ועדת הביקורת המרכזית יהיו צירים בוועידה.

הוועד המרכזי רשאי, במקרים מיוחדים, למנות מספר מוגבל של חברי מפלגה כצירים. מינוי כזה טעון אישור הוועידה.

63. הוועידה בוחרת מבין ציריה בנשיאות, המנהלת את הוועידה, ובוועדות הוועידה.

64. ועידת המפלגה:

א. דנה ומחליטה על הדינים-וחשבונות של הוועד המרכזי ושל ועדת הביקורת המרכזית.

ב. דנה ומחליטה על הפרוגרמה ועל התקנון של המפלגה. החלטה על שינויים בתקנון דורשת רוב של שני-שלישים מבין צירי הוועידה.

ג. דנה ומחליטה על הקו הכללי של מדיניות המפלגה, על האסטרטגיה והטקטיקה שלה.

ד. בוחרת מבין ציריה בוועד המרכזי (בחבריו ובמועמדיו).

ה. בוחרת מבין ציריה בוועדת הביקורת המרכזית.

ציר הוועידה, אלא אם כן תחליט אחרת.

65. הוועידה ומוסדותיה בלבד מוסמכים לדון על פעילותו והתנהגותו של ציר הוועידה, אלא אם כן תחליט אחרת.

66. החלטות הוועידה מחייבות את כל האירגונים והמוסדות המפלגתיים ואת כל חברי המפלגה.

הוועד המרכזי

67. הוועד המרכזי הוא המוסד בעל הסמכות העליונה במפלגה בין ועידה לוועידה.
68. לוועד המרכזי יכול להיבחר חבר מפלגה בעל ותק של חמש שנים ומעלה.
69. הוועד המרכזי בוחר מקרב חבריו בלשכה הפוליטית לניהול עבודת הוועד המרכזי בין ישיבות המליאה שלו, וכן במזכירות לניהול העבודה השוטפת ולביצוע ההחלטות של מליאת הוועד המרכזי והלשכה הפוליטית.
- הלשכה הפוליטית והמזכירות מוסרות בישיבות מליאת הוועד המרכזי דו"ח על פעילותן ועל ביצוע החלטות הישיבה הקודמת.
- הוועד המרכזי בוחר מקרב חבריו במזכיר כללי, ובסגן המזכיר הכללי.
- הוועד המרכזי מקים מחלקות מרכזיות לעזרה בעבודתו.
70. הוועד המרכזי מתכנס לפחות אחת לשלושה חודשים.
- המועמדים לוועד המרכזי משתתפים בכל ישיבות הוועד המרכזי בזכות דעה מייעצת.
71. הוועד המרכזי:
- א. מוציא לפועל את החלטות ועידת המפלגה;
 - ב. קובע את מדיניות המפלגה ואת הטקטיקה שלה בהתאם להחלטות הוועידה;
 - ג. מדריך את פעולות המפלגה ומפקח על ביצוע התפקידים ומילוי החובות של אירגוני המפלגה ומוסדותיה;
 - ד. מדריך את החינוך הרעיוני והפוליטי של חברי המפלגה;
 - ה. קובע את נציגי המפלגה בכנסת, במוסדות הארציים של ההסתדרות, במוסדות המרכזיים של התנועות והאירגונים הדמוקרטיים ומדריך אותם;
 - ו. קובע את הרכב המערכות של ביטאונים המפלגה ומדריך את עבודתן;
 - ז. מייצג מבחינה מרכזית את המפלגה כלפי חוץ;
 - ח. קובע את לוח דרגות מס' החבר, את התקציב השנתי של המפלגה ומפקח על רכוש המפלגה.
72. הוועד המרכזי רשאי במקרים מיוחדים לנקוט עונשין לגבי חבר המפלגה שפגע פגיעה חמורה בעקרונות המפלגה או בתקנונה.
- הוועד המרכזי רשאי לנקוט עונשין עד כדי פיזור לגבי אירגון מפלגתי או מוסדותיו, שפגעו פגיעה חמורה בעקרונות המפלגה או בתקנונה.
73. הוועד המרכזי רשאי להוציא חבר או מועמד מהוועד המרכזי, על פי החלטה ברוב של שני שלישים ממספר חבריו.
74. במקרה שנתפנה מקום בוועד המרכזי, ימלא אותו חבר מבין המועמדים לוועד המרכזי, לפי סדר תוצאות הבחירות בוועידה.
75. הוועד המרכזי רשאי לצרף להרכבו מועמד נוסף, על פי החלטה ברוב

של שני שלישים ממספר חבריו. מספר המועמדים המצורפים בין ועידה לוועידה, לא יעלה על שליש ממספר המועמדים שנבחרו בוועידה. הוועד המרכזי רשאי להחליט על חברות מלאה של מועמד לוועד המרכזי, על פי החלטה ברוב של שני שלישים ממספר חבריו. מספר החברים המצורפים לוועד המרכזי. בין ועידה לוועידה, לא יעלה על שליש ממספר חברי הוועד המרכזי הנבחרים.

פרק ט'

ועדת הביקורת המרכזית

76. לוועדת הביקורת המרכזית יכול להיבחר חבר מפלגה בעל ותק של שש שנים ומעלה.
77. ועדת הביקורת המרכזית בוחרת מבין חבריה ביושב-ראש.
78. חברי ועדת הביקורת המרכזית רשאים להשתתף בישיבות מליאת הוועד המרכזי בזכות דעה מייעצת. יושב-ראש ועדת הביקורת המרכזית רשאי להשתתף בישיבות הלשכה הפוליטית בזכות דעה מייעצת.
79. כל מוסדות המפלגה פתוחים בפני ועדת הביקורת המרכזית כדי לאפשר לה לטפל בעניינים הקשורים בעבודתה בהתאם לתקנון.
80. ועדת הביקורת המרכזית:
- א. מדריכה את ועדות הביקורת המחוזיות.
 - ב. מפקחת על כך שמוסדות המפלגה, אירגוניה וחבריה יפעלו בהתאם לתקנון, יקפידו על כללי הדמוקרטיה המפלגתית-הפנימית ועל המשמעת המפלגתית.
 - ג. דנה ומחליטה בשאלות, הנמסרות לוועדת הביקורת המרכזית בתחום סמכותה, על-ידי מוסד, אירגון או חבר המפלגה, על-ידי אוהד או כל אדם אחר.
 - ד. דנה ומחליטה בשאלות בעלות אופי משמעת, הנמסרות לה על-ידי הוועד המרכזי.
 - ה. מבקרת את ניהול החשבונות של המפלגה.
81. ועדת הביקורת המרכזית רשאית להוציא חבר מתוכה על פי החלטה ברוב של שני שלישים ממספר חבריה.
- ועדת הביקורת המרכזית רשאית, בהתייעצות עם הוועד המרכזי, לצרף חבר חדש לוועדת הביקורת המרכזית, על פי החלטה ברוב של שני שלישים ממספר חבריה.

פרק י' מחוז המפלגה

82. מחוז המפלגה מורכב מכל הסניפים שבתחומו. הקמת המחוז ותחומיו נקבעים על-ידי הוועד המרכזי.
83. המוסד הגבוה ביותר במחוז הוא ועידת המחוז, המתקיימת אחת לשנתיים. ועד המחוז רשאי לדחות את מועד ועידת המחוז לפרק זמן שאינו עולה על שלושה חודשים.
- במקרים מיוחדים רשאי הוועד המרכזי ליפות את כוחו של ועד המחוז לדחות את מועד ועידת המחוז לתקופה העולה על שלושה חודשים. ההחלטה על דחייה כזאת מצריכה רוב של שני שלישים מחברי ועד המחוז. ועד המחוז ימסור לסניפי המפלגה במחוז הודעה מנומקת על הדחייה ויכלול אותה בדין וחשבון שלו לוועידת המחוז.
84. הצירים לוועידת המחוז נבחרים באסיפות כלליות בסניפים. ועד המחוז קובע את מודד הייצוג באישור הוועד המרכזי.
- חברי ועד המחוז וחברי ועדת הביקורת המחוזית יהיו צירים בוועידת המחוז.
- ועד המחוז רשאי למנות כצירים חברי מפלגה במחוז במספר מוגבל. מינוי זה טעון אישור ועידת המחוז.
85. ועידת מחוז שלא מן המניין תכנס על-פי החלטת ועד המחוז באישור הוועד המרכזי, או על-פי החלטת הוועד המרכזי.
86. המועד, סדר-היום והחומר המוגש לדיון לקראת ועידת המחוז יפורסמו חודש אחד לפני כינוסה.
87. ועידת המחוז:
- א. דנה ומחליטה על הדינים-והחשבונות של ועד המחוז ושל ועדת הביקורת המחוזית.
- ב. דנה ומחליטה על בעיות המחוז ועל עבודת המפלגה במחוז.
- ג. בוחרת מבין ציריה בוועד המחוז.
- ד. בוחרת מבין ציריה בוועדת הביקורת המחוזית.
- ציר לא יוכל להיבחר לוועד המחוז ולוועדת הביקורת המחוזית גם יחד.
88. ועידת המחוז ומוסדותיה הם המוסדות המחוזיים היחידים המוסמכים לדון בפעילותו ובהתנהגותו של ציר במילוי תפקידו בוועידת המחוז, אלא אם-כן החליטה הוועידה אחרת.
89. לוועד המחוז יכול להיבחר חבר מפלגה בעל ותק של שנתיים ומעלה.
90. ועד המחוז הוא הסמכות הגבוהה ביותר במחוז בין שתי ועידות המחוז. ועד המחוז מתכנס לפחות אחת לחודשיים.
91. ועד המחוז בוחר מתוכו את המזכיר ואת המזכירות; בחירתם טעונה אישור הוועד המרכזי. מזכירות המחוז מוציאה לפועל את החלטות ועד המחוז ומנהלת את עבודת המפלגה במחוז בין שתי ישיבות ועד המחוז.

בישיבת ועד המחוז מוסרת המזכירות דו"ח על פעילותה ועל ביצוע החלטות הישיבה הקודמת.

92. ועד המחוז:

א. מגשים את מדיניות המפלגה במחוז בהתאם להחלטות הוועד המרכזי וועידת המחוז.

ב. מדריך את פעולות המפלגה במחוז ומפקח על עבודת ועדי האזורים וועדי הסניפים ומסייע להם במילוי תפקידיהם; מארגן את החינוך הרעיוני-הפוליטי של החברים במחוז ושל האקטיב המפלגתי בראש-ובראשונה; מדריך את עבודת חברי המפלגה בתנועות ובאירגונים הדמוקרטיים שבמחוז.

93. במקרה שמתפנה מקום בוועד המחוז ימלא אותו חבר מבין המועמדים לוועד המחוז, לפי סדר תוצאות הבחירות בוועידת המחוז.

ועד המחוז רשאי ברוב של שני שלישים לצרף להרכבו חברים נוספים באישור הוועד המרכזי. מספר החברים המצורפים בין ועידת-מחוז לוועידה, לא יעלה על שליש ממספר חברי ועד המחוז הנבחרים.

ועד המחוז רשאי להוציא חבר מוועד המחוז ברוב של שני שלישים של חברי ועד המחוז ובאישור הוועד המרכזי.

94. לוועדת ביקורת מחוזית יכול להיבחר חבר מפלגה בעל ותק של שלוש שנים ומעלה.

95. ועדת הביקורת המחוזית בוחרת מבין חבריה ביושב-ראש.

96. ועדת הביקורת המחוזית:

א. מפקחת על כך, שמוסדות המפלגה, אירגוניה וחבריה במחוז יפעלו בהתאם לתקנון, יקפידו על כללי הדמוקרטיה המפלגתית-הפנימית ועל המשמעת המפלגתית.

ב. דנה ומחליטה בשאלות הנמסרות לוועדת הביקורת המחוזית לטיפול בתחום סמכותה, על-ידי מוסד, אירגון או חבר המפלגה, על-ידי אותה או כל אדם אחר.

ג. דנה ומחליטה בשאלות בעלות אופי משמעת, הנמסרות לה על-ידי ועד המחוז.

החלטות ועדת הביקורת המחוזית בשאלות הנ"ל מחייבות את כל מוסדות המחוז וחבריו הנוגעים בדבר.

97. ועדת הביקורת המחוזית רשאית, בהתייעצות עם ועד המחוז, לצרף להרכבה חברים נוספים על פי החלטה ברוב של שני שלישים ממספר חבריה ובאישור ועדת הביקורת המרכזית. מספר החברים המצורפים בין ועידת מחוז לוועידה לא יעלה על שליש מחברי ועדת הביקורת המחוזית הנבחרים.

ועדת הביקורת המחוזית רשאית להוציא חבר מוועדת הביקורת המחוזית, על פי החלטת רוב של שני שלישים ממספר חבריה ובאישור ועדת הביקורת המרכזית.

98. על החלטות ועדת הביקורת המחוזית אפשר לערער בפני ועדת הביקורת המרכזית.
99. חברי ועדת הביקורת המחוזית רשאים להשתתף בישיבות ועד המחוז בזכות דעה מייעצת. יו"ר ועדת הביקורת המחוזית רשאי להשתתף בישיבות מזכירות ועד המחוז בזכות דעה מייעצת.
100. כל מוסדות המפלגה במחוז פתוחים בפני ועדת הביקורת המחוזית, כדי לאפשר לה לטפל בעניינים הקשורים בעבודתה בהתאם לתקנון.
101. האקטיב המחוזי מורכב מחברי ועד המחוז וועדת הביקורת המחוזית, מחברי ועדי האזורים וועדי הסניפים ומפעילים אחרים שייקבעו על-ידי ועד המחוז, על-פי המלצת ועדי האזורים והסניפים.
- ועד מחוז מכנס את האקטיב המחוזי לפחות פעם בתשעה חודשים לשם התייעצות ודיון בבעיות של עבודת המפלגה במחוז.
102. ועד המחוז רשאי לנקוט — באישור הוועד המרכזי — אמצעים עד כדי פיזור לגבי סניף, אזור או מוסדותיהם שבתוכו, אשר פגעו פגיעה חמורה בעקרונות המפלגה ובתקנונה.

פרק י"א

אזור המפלגה

103. ועד המחוז מחליט על הקמת אזור מפלגתי ועל הרכבו. האזור מורכב מכל סניפי המפלגה בחלק מסויים של שטח המחוז. האזור מהווה אירגון מישנה של המחוז.
104. המוסד הגבוה ביותר באזור הוא ועד האזור.
- ועד האזור מורכב מחברי ועד המחוז, הנקבעים במליאת ועד המחוז לעבודה באזור, ממזכירי הסניפים שבאזור ומחברים אחרים מוועדי הסניפים שבאזור שוועד המחוז קבע אותם.
- ועד המחוז קובע אחד מחבריו לתפקיד מזכיר ועד האזור.
- ועד האזור מתכנס לפחות פעם בחודש.
105. ועד האזור:
- א. מגשים את מדיניות המפלגה באזור בהתאם להחלטות הוועד המרכזי וועד המחוז.
- ב. מדריך את עבודת ועדי הסניפים שבתחומו ומסייע להם במילוי תפקידיהם.
106. החלטות ועד האזור מחייבים את הסניפים באזור.
107. ועד האזור רשאי להקים אקטיב אזורי להתייעצות ולדיון בשאלות עבודת המפלגה באזור.

פרק י"ב

סניף המפלגה

108. ועד המחוז מחליט על הקמת סניף.
הסניף מורכב מתאי המפלגה במקום.
109. האספה הכללית של הסניף היא הסמכות העליונה בסניף.
110. האספה הכללית של הסניף מתכנסת אחת לשנה.
האספה הכללית דנה על הדין-וחשבון של ועד הסניף, מקבלת החלטות ובוחרת בוועד סניף.
- ועד הסניף מחליט על מועד האספה הכללית ועל סדר-יומה ומודיע על כך לחברי הסניף לפחות שבועיים לפני כינוסה.
ועד הסניף רשאי לקרוא לאספה כללית נוספת של הסניף, אם הוא מוצא לנכון ומודיע מראש על סדר-יומה לחברי הסניף.
111. רק חבר בעל ותק של שנה אחת לפחות יכול להיבחר לוועד הסניף.
112. ועד הסניף מנהל את פעילות הסניף בהתאם להחלטות האספה הכללית של הסניף ובהתאם להחלטות המוסדות הגבוהים יותר.
113. ועד הסניף מתכנס לשיבת מליאה לפחות אחת לשישה שבועות.
114. ועד הסניף בוחר מבין חבריו במזכיר ובמזכירות.
המזכירות מוסרת דו"ח בשיבת ועד הסניף על פעולותיה ועל ביצוע החלטות הישיבה הקודמת.
115. ועד הסניף רשאי לצרף להרכבו חברים נוספים ברוב של שני שלישים ובאישור ועד המחוז; צירוף זה טעון אישור האספה הקרובה של הסניף.
מספר החברים המצורפים במשך השנה לא יעלה על שליש מחברי ועד הסניף הנבחרים.
- ועד הסניף רשאי להוציא חבר מוועד הסניף ברוב של שני-שלישים של חברי ועד הסניף ובאישור ועד המחוז ואספת הסניף.
116. ועד הסניף:
- א. מגשים את מדיניות המפלגה במקום.
 - ב. מקים תאים חדשים במקומות העבודה ובשכונות ומדריך את עבודתם של תאי המפלגה.
 - ג. מפתח ביקורת וביקורת עצמית ומחנך את חברי הסניף למאבק בליקויים בעבודה.
 - ד. מארגן את החינוך הרעיוני-הפוליטי בסניף.
 - ה. קובע את מועמדי המפלגה לרשות המקומית, למועצת הפועלים במקום ולכל מוסד ציבורי מקומי אחר; הקביעה טעונה אישור ועד המחוז.
 - ו. מדריך את פעילות חברי הסניף בהסתדרות העובדים, ברשות המקומית, באירגונים הדמוקרטיים ובתחומים ציבוריים אחרים.

- ז. גובה את מס-חבר מהחברים ומהמועמדים, ומעביר את הסכום הנקבע לוועד המחוז ולוועד המרכזי.
- ח. מבטיח מסירת ידיעות מקומיות לעתונות המפלגה.
- ט. מארגן את הפצת העתונות של המפלגה ופרסומיה האחרים.
- י. מפתח יחסי-רעות ומעודד עזרה הדדית בקרב החברים.
117. חברי מזכירות התאים ופעילים נוספים, הנקבעים על-ידי ועד הסניף, מהווים את האקטיב המפלגתי של הסניף.
- ועד הסניף מכנס את האקטיב המפלגתי לפחות פעם בארבעה חודשים להתייעצות ולדיון בשאלות פוליטיות ואירגוניות.

פרק י"ג

התא המפלגתי

118. התא המפלגתי הוא היחידה האירגונית הבסיסית של המפלגה.
119. ועד הסניף מקים תא מפלגתי במקום שנמצאים בו לפחות שלושה חברים או מועמדים של המפלגה. ועד הסניף רשאי לשנות את הרכב התאים או לפרק תא, בהתאם לצרכי המפלגה.
120. תא מפלגתי מוקם בדרך-כלל במקום עבודה, באזור תעשייתי או בשטח המגורים של החברים. בעת הרכבת התאים יש להעדיף תא במקום העבודה על-פני תא בשטח המגורים.
- תא במקום עבודה יכול את כל החברים והמועמדים של המפלגה, העובדים או הפעילים באותו מקום עבודה. תא בשטח מגורים יכול את כל החברים והמועמדים של המפלגה, הגרים או הפעילים באותו שטח מגורים, להוציא את החברים המאורגנים בתא במקום עבודתם ואת החברים אשר ועד הסניף מחליט כך לגביהם. תא במקום עבודה, נוסף על פעולתו הרגילה במקום העבודה, מכוון את חבריו לפעילות בשטח מגוריהם, לאחר שמילאו את תפקידיהם המפלגתיים במקום העבודה.
- תא בשטח-מגורים עוזר לחבריו להגביר את פעילותם הפוליטית והאי-גוד-מקצועית במקומות עבודתם ומדריך אותם בהקמת אקטיב או תא מפלגתי במקום העבודה. תא בשטח-מגורים פועל במקומות עבודה הנמצאים בתחומו, במטרה להקים בהם אקטיבים או תאים מפלגתיים.
121. התא המפלגתי:
- א. יוזם ומארגן בקרב ההמונים פעולות להגנת ענייניהם ומנהל הסברה פוליטית.
- ב. מבטיח, כי חברי התא ישתתפו בעבודת התא במלוא יכולתם וימלאו את חובותיהם כלפי המפלגה.

- ג. מפתח ביקורת וביקורת עצמית; מחנך את החברים ברוח מהפכנית, לאי-השלמה עם ליקויים בעבודת המפלגה.
- ד. מנהל פעולת הסברה מיוחדת, במטרה לצרף חברים חדשים לשורות המפלגה ולדאוג לחינוכם הרעיוני-הפוליטי.
- ה. עוזר לחברי התא להרחיב את ידיעותיהם במאקסיזם-לניניזם וללמוד את תקנון המפלגה.
- ו. עוזר לחברי התא במילוי תפקידיהם הציבוריים ובפעילותם באיר-גונים הדמוקרטיים, מקפיד שימסרו דו"ח על פעולותיהם הן למפלגה והן לבוחריהם.
- ז. מפיץ את עתונות המפלגה ופרסומיה ומוסר ידיעות לעתונות המפלגה.
- ח. מפתח יחסי רעות ומעודד עזרה הדדית בקרב החברים.
122. התא המפלגתי בוחר במזכיר ובמזכירות; בחירתם טעונה אישור ועד הסניף.
123. התאים חייבים להתכנס באופן סדיר לפי החלטת ועד הסניף.

פרק י"ד

הכינוס הארצי

124. בין ועידה לוועידה מכנס הוועד המרכזי כינוס ארצי לפחות פעם אחת בשנה לשם דיון והתייעצות עם הקאדר המדריך בבעיות פוליטיות, רעיוניות ואירגוניות של המפלגה. הוועד המרכזי קובע את סדר-יומו של הכינוס הארצי.
125. הכינוס הארצי יהיה מורכב מחברי הוועד המרכזי, מחברי ועדת הביקורת המרכזית, מחברי ועדי המחוזות, מחברי ועדות הביקורת המחוזיות, מחברי המזכירות הארצית של ברית הנוער הקומוניסטי הישראלי, מחברי המערכות של ביטאוני המפלגה ומחברים אחרים לפי החלטת הוועד המרכזי.

פרק ט"ו

המפלגה וברית הנוער הקומוניסטי הישראלי

126. ברית הנוער הקומוניסטי הישראלי היא המשמרת הצעירה של המפלגה הקומוניסטית הישראלית.
127. הוועד המרכזי של המפלגה ומוסדותיה המחוזיים והמקומיים מדריכים

את המוסדות המקבילים של ברית הנוער הקומוניסטי הישראלי, הפועלת לפי תקנונה.

באמצעות חבריה בהנהגת ברית הנוער הקומוניסטי הישראלי מכוונת המפלגה את הינוך הנוער ברוח המארקסיזם-לניניזם, ברוח המאבק לשלום, לעצמאות לאומית, לאחוות-העמים, להגנת הזכויות של הנוער העובד והלומד, לדמוקרטיה ולסוציאליזם.

128. ועד הסניף של המפלגה, בשיתוף עם ועד הסניף של ברית הנוער הקומוניסטי הישראלי, מעודד את כניסת חברי ברית הנוער הקומוניסטי מגיל 18 ומעלה לשורות המפלגה. שני המוסדות האלה יחד מחליטים כמו-כן, אם ימשיך החבר המתקבל למפלגה לפעול בברית הנוער הקומוניסטי הישראלי.

129. מתן הדרכה מתמדת והגשת עזרה שיטתית לפעילות ברית הנוער הקומוניסטי הישראלי הם מהתפקידים החשובים ביותר של המפלגה.

ברכות מחו"ל

מלבד ברכותיהן של 19 המפלגות האחיות, אשר משלחותיהן השתתפו בוועידה ה-19 (ומשלחת הירחון „בעיות השלום והסוציאליזם“), נתקבלו ברכות מ-33 מפלגות אחיות נוספות, ואלו הן:

1. המפלגה הסוציאליסטית האוסטרלית,
2. המפלגה הקומוניסטית האינדונסית,
3. מפלגת העם האיראנית (טודה),
4. המפלגה הקומוניסטית של אל-סלוואדור,
5. המפלגה הדמוקרטית-העממית של אפגניסטן,
6. המפלגה הקומוניסטית של אקוואדור,
7. המפלגה הקומוניסטית של ארצות-הברית,
8. המפלגה הקומוניסטית של בחריין,
9. המפלגה הקומוניסטית הבלגית,
10. המפלגה הקומוניסטית של ברזיל,
11. מפלגת העם הפרוגרסיבית של גוויאנה,
12. המפלגה הקומוניסטית של דנמרק,
13. המפלגה הקומוניסטית של דרום-אפריקה,
14. המפלגה הקומוניסטית הווייטנאמית,
15. המפלגה הקומוניסטית של ונצואלה,
16. המפלגה הקומוניסטית הטורקית,
17. ברית הקומוניסטים היוגוסלביים,
18. המפלגה הקומוניסטית הירדנית,
19. הארגון הקומוניסטי הפלשתינאי בגדה המערבית וברצועת עזה,
20. המפלגה הקומוניסטית של לוקסמבורג,
21. המפלגה הקומוניסטית של מאוריציוס,
22. המפלגה הקומוניסטית המצרית,
24. מפלגת העצמאות האפריקאית של סנגל,
25. המפלגה הקומוניסטית של סאן-מארינו,
26. המפלגה הקומוניסטית הספרדית,
27. המפלגה הקומוניסטית העיראקית,
28. המפלגה הקומוניסטית הפורטוגלית,
29. המפלגה הקומוניסטית הפיליפינית,
30. המפלגה הקומוניסטית הפינלנדית,
31. מפלגת הפועלים של קוריאה,
32. מפלגת השמאל — הקומוניסטים של שוודיה,
33. מפלגת העבודה השווייצרית.

הרכב המוסדות המרכזיים

שנבחרו בוועידה ה-19

הוועד המרכזי

הוועידה ה-19 בחרה ועד מרכזי בהרכב של 35 חברים ו-5 מועמדים.

חברי הוועד המרכזי (לפי סדר הא"ב):

1. אבו-עיטה עבדול	12. זיאד תופיק	25. לברכט הנס
חמיד	13. זיסר משה	26. לוביץ' רות
2. אונגר יהודה	14. זליג אברהם	27. לנגר פליציה
3. אירגה יהושע	15. חביבי אמיל	28. מאליק איברהים
4. אלטמן קלמן	16. חנין דוד (סשה)	29. מוסא ג'מאל
5. אל-קאסם סלים	17. טובי ג'ורג'	30. מורקוס נימר
6. בורשטיין דוד	18. טובי תופיק	31. מלמד אברהם
(עוזי)	19. כורי סמירה	32. נפאע מוחמד
7. ג'בראן סאלם	20. כליפה מנשה	33. עאשור עלי
8. גוז'נסקי יורם	21. כמיס סליבה	34. שביטה גאזי
9. גוז'נסקי תמר	22. כנענה אסעד יוסוף	35. תומא אמיל
10. גונן בנימין	23. כרכבי זאהי	
11. וילנר מאיר	24. לבנבראון אברהם	

המועמדים לוועד המרכזי (לפי מספר הקולות):

1. אל-קאסם סמיח	4. חביב ג'סאן
2. ברכה נסים	5. נעאמנה פאדל
3. זהבי לאון	

ועדת הביקורת המרכזית (לפי סדר הא"ב):

הוועידה ה-19 בחרה ועדת ביקורת מרכזית בת 7 חברים ואלה הם (לפי סדר הא"ב):

1. אל-חוסרי מנחם	5. כורי רמזי
2. אלגזי מרים	6. מיכאלי גבריאל
3. ארליך וולף	7. שלום שמואל
4. ג'רג'ורה מונעם	

ועדת הביקורת המרכזית בחרה את החבר וולף ארליך ליושב-ראש ואת החבר רמזי כורי למזכיר ועדת הביקורת המרכזית.

מוסדות הוועד המרכזי

במושב הראשון בחר הוועד המרכזי במוסדותיו. הלשכה הפוליטית, 9
חברים ו-4 מועמדים.

חברי הלשכה הפוליטית (לפי סדר הא"ב):

1. אל-קאסם סלים	6. חנין דוד (סשה)
2. בורשטיין דוד (עוזי)	7. טובי תופיק
3. גונן בנימין	8. לוביץ' רות
4. וילנר מאיר	9. תומא אמיל
5. חביבי אמיל	

המועמדים ללשכה הפוליטית (לפי סדר הא"ב):

1. אונגר יהודה	3. זיאד תופיק
2. גו'נסקי תמר	4. מוסא ג'מאל

המזכירות, 8 חברים (לפי סדר הא"ב):

1. אירגה יהושע	5. טובי ג'ורג'
2. גו'נסקי יורם	6. טובי תופיק
3. וילנר מאיר	7. כמיס סליבה
4. חנין דוד (סשה)	8. כרכבי זאהי

המזכיר הכללי וסגנו

הוועד המרכזי בחר את החבר מאיר וילנר למזכיר כללי ואת
החבר תופיק טובי לסגן מזכיר כללי של הוועד המרכזי של המפלגה.